

أُمَيْتَانِي زِرْغُوَات
Ométáni Zergwát

أَزِيْز بَلُوْج

أُمیتانی زِرگوات
أزیز - بلوچ - دادیار
اولی چاپ 2015
لیکھ 500

أُمَيْتَانِي زَرْغَوَات
Ométáni Zergwát

أَزِيْر بَلُوْج

پیشکش پہ

نمیرانین اُستا دُرْمہد سرودِیے ناما

ہما کہ:

آیئے پنچگ و مؤردانگ و چندنن کُمیلے ساز و سۆزمان، گۆن آیئے سجھین جائے درد و رنجان یک اتنت.

ہما کہ:

گۆن وتی ازم و ہنرے آبرِشمین ریشمان، مے کلاسیکی ہر شعیرے ڈیل و کالبی بازین ترزانی دریس پوشینت.

ہما کہ:

بلوچی میوزیکے کسر و کوٹے تھا، رسول بکش و آلی ڈٹولین اُستایی، میراس اِشتنت.

ہما کہ:

ہوتین کمالی گۆن وتی اُستایی چالان، مسترین ازمگرے کت و پہ آجاہ و مڑاگاہیا رسینت.

پہ ہما «دلپودین سہرگرا» کہ:

منی پگر و جبینے چہ «راہ در شتگین ریلی» ہم گۆن وتی سہن گۆین مؤردانگانی شکلین زیمران، بلوچی شعیر و شائریے مادنین راہا سر کت و نیٹ:

1983 ایسیایا، مان کراچی، «گریب آبادے» تنگ و تہارہین دامنا، پہ گریبی چہ اے لُنجمین

جہانا شت. دُرین نام و ہمپون یاتی نمیران بات.

نِپْلِیت تَنْگِین باگا بہارے
مُلورین دل، نَبکشیت شاہکارے
چہ کٹومئے واہگانن دانگے کِشت
اُمیتے ہئورا کُت شئیری کِشارے

منی کٹومی زیان

پیشکش پہ:

بلوچی زبانے کنپرانسا، مان اوپساللا یونیورسیتی

توتیا، جانے منی هچ گس بزانی! کُشت نکنت
کنت اگن یکے وتی رسواییا شُشت نکنت
شہد ریچیت جانے بستانا منی کٹومی زیان
دل پرے شہدا کدی چه دژمنا پُشت نکنت

رد و بند

- 21 بلوچي زُبان و لبزانكي ديوان
- 35 اَزيز داديارئے بارئوا دو دانك
- 40 مني گپّ
- 59 جي مكران
- 71 واب
- 72 بلوچئے بچّ نميرانين
- 75 تئبي چارگ و بچڪندگان
- 76 دُرجانئے زيملاني الھان
- 78 بلوچ، اشك، چنگ و شئير
- 79 سرگوشي
- 84 من و تئو
- 85 تئو بهاراني گل و باگ و برائے
- 87 اے كجام زيد انت؟
- 90 لچئے جو
- 92 وشاتك
- 94 شهيد شبي زئينديني
- 99 من په گرانازا وتي
- 102 گنداوگ
- 104 تهتالئے تتياب
- 109 شادھي
- 111 گلھان نسير

- 119 پہ استاران شہیدین
- 123 تنکین جام
- 125 لگورانی میر
- 129 شپی جائے دلے گلبانگ
- 131 بے تنو منی ہئیالا
- 132 بزمانیان بزمانیان
- 134 بے اسیرین سؤب
- 136 بیا گنگو بنند گون ما دمانے
- 139 زرگواتا اُمیتانی
- 141 وتن اوّمان
- 144 مَرّوچی و باندات
- 145 رَہیمے پَسّو
- 148 کہ جہلا ہم سلام ان
- 150 جَبّار
- 152 ماہین پری
- 154 پہ روچے آرگا
- 156 میر سئید مہمد نَوایین
- 159 جنینے جُہدے ساہیلا
- 162 وَت پَرستییے رنج
- 165 اُمیتے مُرگ آمین
- 168 کاروان سالار
- 172 بھلولے مسیت
- 174 گنجیے شُدشورش
- 179 تران و کُمیتہ بلوچ
- 180 بلوچ انکلابیانی شُگریا

- 189 بیلان هَسَر بیلان هَسَر!
- 190 پاهتو و ایدامتے پابتدی
- 193 یاتانی پری
- 194 دروگین دموکراسی
- 202 توان
- 204 جی سمین
- 207 سردارئے آهری شئور
- 211 وهم و یاتانی تیزدپین کاتار
- 213 دلئے شہرت منی شپ کت
- 214 نوکین زیمرائی زہیر
- 218 نُنکانی نالگ و شکایت "یو ائے" درگاھا
- 222 نئورؤز
- 224 واب و آگاہی
- 227 میانِ ماہِ من تان ماہِ گردون
- 230 کُچلین دیدار
- 234 سپرئے سبر
- 235 نوکین ہار
- 238 رَنجانی تلاہین جان
- 241 مئے زمین و آسمانا
- 242 زمانگ و مہدی
- 246 دینار و کپوت
- 249 پلستین و بالکائے نُنکانی درگاھا
- 251 نَمیرائین ارمان
- 253 انسان
- 256 جنینانی رُچ

- 258 زاتروچ
- 260 تئیی مسیہایی نیتا دُربن
- 262 اُمیت
- 264 بتلانی گلزارا
- 268 میر براہیم
- 271 زمانگ و جوان
- 274 بیروگریئے نوکین کُلتو
- 276 اُستا
- 286 دُرملکئے نازینک
- 290 گلہ آمیزین کُلتو و پئیگام
- 292 شہسوارین بلوچانی یاتمان
- 293 منوگریئے زہر و کچلین جاوَر
- 298 سالہ؛ سیاسی دراندُہیئے شام و شکار
- 300 نیم کُنداک
- 301 نُنکئے پریات
- 306 نمیرانین اُستا گلام کادر
- 308 مارشتئے ماہین شہپری
- 312 پیرانسریئے دتولت
- 313 سرمچارین بالانچ
- 315 کہور و کولمیر آن من
- 319 مہرنہادئے پاھٹو
- 322 وشین دیارے مئے وئن
- 325 نَسب مئے اشک
- 327 مہرنہادئے کوش و سیاسی تنزیمانی زمہ واری
- 330 زربن تاج تاھرہ

- 334 اگن راستے بیت شئیتان
- 337 سستگین سرجیگ
- 339 رنجانی آسے گلسمر
- 341 کٹومی لئیانی یاتمانے
- 347 دلگوشی کن دلگوشی کن
- 354 او هستیئے گچین!
- 357 بے تئی ہئیائے ترانگا
- 362 ہرئے پھر
- 363 راج زرمبش
- 364 مئے سبا، ڈرین سباہ انت
- 366 نبان بے تنو دمانے من
- 368 ہوت کمالائے دورین سپر
- 369 ایرہتیئے پلین بہار
- 381 پلے گلا کہ ناز کنت
- 382 پہ سدیک آزاتا
- 383 مکرانے دومی بھر
- 389 کج و پسنیئے زر و روچ
- 391 ہر چے گوشئے بگوش تنو
- 393 وهدت بلوچ
- 400 وپایانی گل
- 402 شئیہئے پسئو
- 403 مسیہ
- 405 کاپت دپئے، کلاتے
- 407 پمبگین دست

- 409 دو بندی
- 422 زَرّی زِرْدُن ...
- 426 تانکہ آکئے بیت
- 428 و ابا پہ چے نیائے
- 430 دل و رنگین ملگور
- 433 تئی کدّ و بالادا اگن
- 435 زھیرانی آس
- 437 بے تئو نبیت بے تئو نبیت
- 439 زبیبائے بالاد
- 441 مہر
- 443 ہئیائے تھتا
- 444 بلزچستان بلزچستان
- 447 اشعار پارسی
- 449 مہاجر
- 454 شگفتا ز قومی کہ از خویش رفت
- 460 عشق و آزادی
- 463 سرود عشق
- 464 گنجی
- 469 ہم قامت زمان شو
- 471 ایران کجاست و ایرانی کیست؟
- 474 از خواب ناز برخیز
- 476 دروغ بزرگ
- 483 تتاترِ خدای ...
- 491 جنبش بزرگ سبز و موسوی

493	در سوگ منتظری
495	آرزوی مرگ
498	فرمان طاهره
502	دنیای ما دنیای ما
503	نوهان کوچولو
505	امسال
506	کلاش، صلح و طبیعت

بلوچی زبانے نوکین نیشتاری رھبند اوپسالا یونیورسیٹی، سویڈن

مڑاھدارین وانوکان!

آنچش کہ شما سہیگ ایت، کئے وھد پیسر مان سویڈنا، چہ اوپسالا یونیورسیٹیے بلوچی زبان و لیزانکتے بُنجاھئے کارمستر پروپعیسر کارینا جھانی، سڈیک آرات و آریز دادیارئے نیمگا پہ بلوچی نیشتاری رھبندئے تچکتر و واناکتر کنگا لھتین پیشنھاہ کنگ بوتگ آت۔ آ پیشنھاہ کنوکانی دلستکین واھگ آت کہ نیشتاری رھبندئے تچک و راست و شایگانتر کنگا، نامدار و زانتکارین زبانزانت و کلمکار یکجاہ ببت و پہ ہمشئوری و ہمدستی اے کارا دپما ببرت۔

پمیشا، گون ہمے نوکین رھبندا لھتین نیشتانک پہ بلوچ زانتکار و کئوآسان راہ دئیگ بوتنت کہ اے پیشنھاہانی بارئوا وتی گران کیمتین المی سر و سؤج و شئور و سلاھان بدئینت۔ پیشنھاہئے رئوان دئیگا ابند، ٹیلیپون، ایمیل و اسکایپئے سرا ہم گون بازین گچینی زبانزانت، ندکار و نیسکاران ڈراجین شئور و سلاھی گپ و تران بوتنت۔

سئے و چار ماھئے ودارا رند، چہ بلوچ سرڈگارئے دوین بھران، چہ اروپا و چہ مزنھورئے جھمنندین بازین زبانزانت و کلمکارانی نیمگا رستگین پَسَّو، پہ نیشتارئے نوکین رھبندئے پیش کنوکان یک مزین دلیدئے آت۔

بازین نامدار و زانتکارین نیسکار و زبانزانتانی شئور و سلاھا رند، سال 2014 ئے مارچئے 26-28 ئے رۆچان مان سویڈنا، اوپسالا یونیورسیٹیے بلوچی زبان و لیزانکتے بُنجاھا، چہ بازین ڈپہ و سرڈگاران بلوچ لیزگر و زبانکتوآس، ندکار و دربرجاھانی اُستا، بلوچی لیزتاکانی شنگکار و ہوالگر و لیزکارانی یک یاتمانین کُنپرانسے بوت۔

اے سئے رۆچی کُنپرانسا، گچینی زانتکار و بھر زوروکان پہ واھگ و دلواھئے نوکین نیشتاری رھبندئے سرا گند و نند و گپ و تران کت۔ بازین پیشنھاہ دے یلہ کنگ بوتنت و کُنپرانسا بھر زوروکانی لھتین نوکین پیشنھاہ ہم مئنتت۔ چہ اے کُنپرانسے زانتکارین بھر زوروکانی تپاکین شئور و سلاہ و ہمتئورین مگا رند، نوکین رھبند ہمیش انت کہ شمئے دپما انت۔

اوپسالا یونیورسٹی بلوچی زبان و لہجہ کے بُجاہا شُور کُنگ کہ پہ ہمے زوتان لہتین کتاب، نوکین نشتاری رھبندا چاپ و شینگ کنگ ببت. نون چہ ہمے کتابان، پہ دَرور لہتین نشتانک دَر چتگ و نوکین رھبندا نشتگ و پہ شما پیش کنگا این. کنپرانسے مَنگین نشتاری رھبند اِش اِنت:

بلوچیے بُندر و بنداتی آب:

آ، ا، ب، پ، ت، ث، ج، چ، د، ڈ، ر، ژ، ز، ژ، س، ش، ک، گ، ل، م، ن، و، و، ہ، ی، ے

بلوچیے بُندی لٹوزانی (حروف، letter) نام:

آ، اپ، بے، بے، تے، ٹے، جے، چے، دے، ڈے، رے، ژے، زے، ژے، سے، شے، کے، گے، لے، مے، نے، وے، و، ھے، بے، ے

بلوچیے درآمدین لٹوز:

ث، ح، خ، ذ، ص، ض، ط، ظ، ع، غ، ف، ق

بلوچیے درآمدین لٹوزانی نام:

ثا، حا، خا، ذال، ساد، ضاد، طا، ظا، عین، غین، فے، قاف

تتواردارین لٹوز:

آ: سارتین آپ (sártén áp)

ا: انا (anár)

ا: شُما (shomá) هاسین هالتانی تھا «و» نیسگ بیت، من و تَو (man o taw)

ا: امیری (embari)، اِکدر (ekkadar)

و: u: لُجَّئے جو (lajjay ju)

ی: i: زھیر (zahir)، شیر (shir)

و: ó: اے گونڈین نشان «و» (کہ چنگلو گوشگ بیت) «و» اے سربرا ایر کنگ بوتگ، چُش کہ: کُوه (kóh)، رُچ (róch)، بلوچ (Balóch)، گون (gón) اے نشان کُردی نبشتھے رہبندا ہم زورگ بوتگ و مان «یونی کُدا» مان انت.

ی: é: ادا ہم «و» اے نشان «ی» اے سربرا ایر کنگ بوتگ، چُش کہ: سارتین آپ (sártén áp)، دیم (dém)، ریم (rém)، اے وشین هئا (é wasshén hawá)

ئی، ئے ay: سیل (sayl)، کئیل (kayl)، بیئت (beyayt)، مئے برات (may brát)، کئے گُوشیت (kay gwashit)، رُچئے رُزن (róchay rozhn)

ئو aw: هئور (hawr)، کئور (kawr)، شعور (shawr)

پہ توکی ی (é) و ئے (ay) ئے نیسگا بچاریت:

جنگلے شیر (janggalay shér)، پازلے شیر (Pázolay shayr)، دیمی آپسر (démí ápsar)،

دیمی کشت (بزان کشتے کہ گون هئورا آپ دئیگ بیت)

(daymi kesht)

اے مال، بهرین مال أنت (آ مال کہ بهر بوتگ أنت) و چه بهرینا (مکسد چه بهرینے ملکا) آرگ بوتگ أنت.

(é mál bahrén mál ant o cha Bahrayná árag butagant)

پہ توکی و (ó) و ئو (aw) ئے نیسگا بچاریت:

ما هورگا کار کنین (má horigá kára kanén)، هور گواریت (hawra gwárit)،

کور نگندنت (kóra nagendant)

باندا کتور ہار کنت (bándá kawr hára kant)

1: سیاہگتے اے رَہبندا الپ، «ہمزہ و زَیرے» بدلا کار گرگ بوتگ. گون الپے کارمرز کنگا،
ہمزہانی بازین تکرار گار بنت. چُش کہ: رُچ - رُچا (róch - róchá)،
شپ - شپا (shap - shapá)،
ہانی ہانیا (Háni - Hániá).

2: «و» «ہمزہ و پیش» ئے بدلا زورگ بوتگ، چُش کہ: من و تتو (man o taw)، رُچ و شپ
(róch o shap).

3: «ہمزہ و زَیر» ئے بدلا، ئے (ay) کاربند بیت:
جنگلے شیر (jungalay shér) پاژلے شیر
(Pázolay shayr).

4: تُوکی ہمزہ:

اے ہمزہ، «و» و «ی» ئے پیسرا کثیت چُش کہ: ہور (hawr)، ڈٹول (dhawl)، کٹیل (kayl)،
مٹیار (mayár)، زیت (zayt)، کثیت (kayt).

5: «ئے ay» ئے تتوار اگن «ہست» و «بئیگ» ئے مانایا بدنت، جتا نبیسگ بیت، چُش کہ: تتو
کتے ائے؟ (taw kay ay?)
اگن تتو جیند نہ ائے، گڑا بگوش کہ کتے ائے؟
(agan taw Jiand na ay, gorhá begwash ke kay ay?)

6: «بی yi»: اے دوین (ی) ہمزدا کارمرز بنت کہ چہ «ائی» ئے تتوارا جتا أنت، چُش کہ:
«اسرائیل» و «ائیید» (پیسرا «ائیید» و «اسرائیل» نبیسگ بوتگ أنت).
ہر رُچے کہ اسرائیلی و پلستینی سہل کنت، آ رُچ آیانے آئیید انت.
(har róché ke Esráyili o Pelestini sohla kanant, á róch áyáni ayid ent)

7: «م - ن - ب» ءے جتا نبیسیگ: اے نبشتاری رَہبندا، «م - ن - ب» ھکم و پرمانی، یا مکن کنگی گالانی تھا جتا نبیسیگ نبنت، چُش کہ: مَکنت، نَکنت، مَرئوت، برئوت، بیار.
 «ی» ءے پیسرا گون «ئ» نبیسیگ نبنت، چُش کہ: آپ میار، نانَ نیاریت.
 «الپ» ءے پیسرا جتا نبیسیگ نبنت، چُش کہ: نہ انت، مہ اؤشت.

8: «أُن» یا «آن»: پیشا لہتینا «آن» و لہتینا «أُن» نبشتگ، بلہ اے رَہبندا «آن» زورگ بوتگ، چُش کہ:

اے من آن کہ پہ وت آن (é man án ke pa wat án)

اے من آن کہ چہ وت بیوت نہ آن

(é man án ke cha wat béwat naán)

من آ جنین آن کہ چہ مردینان کمتر نہ آن

(man á janénán ke cha mardénán kamter naán)

9: «ایت» it: مان اے رَہبندا، «ایت» جتا نبیسیگ نبیت، شاھو پَر تَریت (Sháhu pera tarrit)
 دادشاہ، چہ وتی بیرا سرَ نگو زیت (Dádsháh, cha wati bérá sara nagwazit)
 آ کہ مرد انت، گون ھونیا ھمزانَ نندیت
 (á ke mard ent gón hóniá hamzána nanendit)

10: «ایت» ét: لہتین جاہان، پیسرا، کارگالانی آہرا نبیسیگ بوتگ بلہ ما اے رَہبندے تھا نَزرتگ و اِشیے جاہا "ے" کارمرزَ کنین، چُش کہ: اے شَرینَ تِنکیے (é sharrén thékié)، آ
 مرد شَرینَ مردے (á mard sharrén mardé)
 آ چہ مئے ھمراہان یَکے (á cha may hamráhán yakké)

11: «أت، انت، أنت»: اے گالوار و تتوارانی نبیسیگ چُش انت کہ اگن «ھست» و «بئیگ» ءے
 مانایا بدننت، جتا نبیسیگ بیت، چُش کہ: آسا ات کہ مان آ جنگا پہ مردی مُرت
 (ásá at ke mán á jangá pa mardi mort)

یا کہ کارگالے گون «گ» هلاس بیت. چُش کہ: آتکگانت (átkagant)،
بُرتگانت (bortagant)، کُشتگانت (koshtagant) .

چاکر سہاکئے «سؤگات» نامین اسپ مئیگ انت و ہمَل جیندئے «سیاہ» نامین اسپ شمئیگ
"Chákar Sahákay "Sawgát" námén asp mayg ent o Hammal Jiyanday "Syáh"

námén asp shomayg)

آ مئیگ انت، و اے دگہ آیانیگ انت

(á mayg ent o, é dega áyánig ant)

12: زبرئے تئوار کہ بلوچی زانا هست انت گون زبر نیسیگ بیت. لاتینئے تھا اے زبرئے نشان
«a» انت: چُش کہ:

چاکرا کہ گوهرام دیست، آییا مان کلاتئے پیشجاها کدم جت

(Chákará ke Gwahrám dist, áyíá mán kalátay pëshjáhá kadama jat)

تئو کہ کایئے من رئوان (taw ke káyay mana rawán)

لاتینیئے الپبا و آیانی تتوار:

Áá, Aa, Bb,Cc, Dd, Éé, Gg, Hh, Ii, Jj, Kk. Ll, Mm, Nn, Óó, Pp, Rr, Ss, Tt,

Uu, Ww, Yy Zz

Ch/ch, Sh/sh, Zh/zh په (چ، ش، ژ) کارمرز بنت.

cch, ssh, zzh اگن گون تشدید بنت.

Dh/dh, Rh/rh, Th/th په (ډ، ژ، ټ) کارمرز بنت.

ddh, rrh, tth اگن گون تشدید بیئنت.

é په «ی» چُش که: é mard, bér, dér, chérá

ó په «ۆ» چُش که: róch, nód, sór

ay په «ئی» چُش که: layb, ayb, aysh, may, tay

aw په «ئو» چُش که: haw, rawt, hawr, dhawl, kawr

لاتین الپبائے رد و بند:

Á/á: áp, bárt, má o shomá, kár

A/a: aps, anbár, kallag, hawr, kawl

B/b: bar o bahar, brát, Bráhém,

Ch/ch: chokk, chamm, hech (cch: macch, mocch)

D/d: dam, kadam, mardom, sad, pád

Dh/dh: dhat, dhagár, dhong

(ddh: addh, dhaddh)

E/e: edán, gerag, ejázat, esht

É/é: bér, dér, rém, sér, séth

G/g: gerag, grádag, gap, gwam o gég

H/h: habar, hál, har, hák, hór

I/i: ingor, bit, eshi, disti

J/j: jámag, jakkag, jam, jest, jammáz

K/k: kár, kapag, korrag, kalamkár

L/l: layb lézg, ladh, lál, lell, kobl

M/m: mardom, man, már, mahár, dam

N/n: nun, nést, napt, mannag, ná

O/o: orhe, god, shomá, godhá, morg

Ó/ó: róch, mótk, ódá, bód

P/p: pád, pet, pári, próshag, bapp

R/r: rawag, ráz, rédag, róch, rad, radkár

rh: gorhá, marhá, orhe

S/s: sar, sád, sad, sásár, sámán, master

Sh/sh: shahr, shár, shahmát, shokr, shamóshag (ssh: kasshag, bassh)

T/t: taw, tár, tahár, tás, tahl, tahm

Th/th: thál, thokkor, tháppig, káthár (tth: batth, katthag)

U/u: ju, ruh, but, zut, dur, sur

W/w: warag, wapsag, hawr, mawar, wád, kawsh, wár

Y/y: yár, mayár, kayt, tayár, shaytán

Z/z: zár, zarr, zer, zurag, zór

zhamb, zhand, (zzh: hozzhár), Zh/zh: zháng, zhámbalénag, zhambá

جھلئے نبشتگین گالانی رھبندا بچاریت:

بلوچ، بلوچا، بلوچے، بلوچے، بلوچیا، بلوچیئے، بلوچان، بلوچانی
 بلوچ بلوچا آزارِ ندنت، کہ بلوچے دود نہ انت۔ بلوچے کہ بلوچیا آزارِ دنت، چہ بلوچیئے ریتا در
 انت۔ بلوچان، بلوچانی اڑت داشتگ۔

کار، کارا، کارے، کارے، کارتا، کاریئے، کاران، کارانی
 کارے کہ بنگیچ کنے، آ کار وت کارے راہا گیشینیت۔ چشین کارے مکن کہ آ دگہ کاران
 ہراب بکت و کارانی راہا بے پد بکت۔

ورنا، ورنایا، ورنائے، ورنایے، ورنایا، ورنایئے، ورنایان، ورنایانی
 ورنایا، ورنایا شگانِ نجنت، ورنائے شری پہ ورنایے، ورنایا ہراب نکنت۔ پہ ورنایان ورنایئے
 ہمت، ورنایانی براہ انت۔

کیتو، کیتو، کیتوئے، کیتوے، کیتوئا، کیتوئے، کیتوان، کیتوانی

مزنین بچک

گونڈین چک

سردین آپ

گرمین روچ

ورناین جنک

گرم، گرمین، گرمتر، گرمترین

وش، وشین، وشتر، وشترین

من، منا، منی، منیگ

تئو، ترا، تعیی، تئییگ

ما، مارا، مئے، مئیگ

شما، شمارا، شمئے، شمئیگ

اے، ایشیا، ایشیے، ایشیئیک
 (اے کہ ایشیا زرتگ، ایشیئیک نہ انت)
 آ، آہیا، آہیے، آہیئیک
 (آہیئیک مرد کہ آہیا چش گوشت آہیے پت ات، پتا چہ چکا ہما چیز بُرت کہ آہیئیک نہ ات)
 اے، ایشان، ایشانی، ایشانیگ
 (اے ہما انتت کہ ایشان شام وارنگ ات و گون وت سر آرؤک بُرتگ انتت کہ ایشانیگ نہ انتت)
 آ، آیان، آیانی، آیانیگ
 (آ کہ آیان مالواری کتگ ات آیانی نام دپتران نامانیت و وشنامی آیانیگ نبیت)

زردن، زردت، زردی، زردن، زردو، زردش
 (زردن کہ پہ زردت بزرت جانا آشوپ کپیت
 تھی دکان، زردن آزرینت
 زردی پہ من گواہ ندنت
 زردن چہ تھی نوشیا ریش بوت
 زردو کدی پہ ما رازیگ نبیت!
 زردت پہ دگران و اہانیگ انت پہ ما نہ)

کارن کت، کارت کت، کاری کت، کارن کت، کارو کت، کارش کت.

کجان دیست، کجات دیست، کجایی دیست، کجان دیست، کجاو دیست، کجاش دیست.

پسٹوان دات، پسٹوات دات، پسٹوی دات، پسٹوان دات، پسٹواؤ دات، پسٹواش دات.

دیمروئی ان کت دیمروئی ات کت، دیمروئی کت، دیمروئی ان کت، دیمروئیو کت، دیمروئی اش کت.

کتگن، کتگت، کتگی، کتگن، کتگو، کتگش

کنگ: کنان، کنئے، کنت، کنین، کنیت، کننت (نکنان... بکنان... مکنان...)
 دئیگ: دئیان، دئیئے، دنت، دئیین، دئییت، دئینت (ندئیان... بدئیان... مدئیان... ندئینت)
 رئوگ: رئوان، رئوئے، رئوت، رئوین، رئویت، رئونت (نرئوان... برئوان... مرئوان... نرئونت)

آیگ: کایان، کایئے، کئیت، کاین، کایت، کاینت (نیایان... بیایان... میایان... نیاینت...)
 گندگ: گندان، گندئے، گندیت، گندیں، گندیٹ، گندنت (نگندان... بگندان... مگندان...)
 اوشتگ: اوشتان، اوشتئے، اوشتیت، اوشتین، اوشتیت، اوشتنت (نه اوشتان... بوشتان...
 مه اوشتان...)

کنگ: من کت (کننت)، تئو کت (کننت)، آییَا کت (کننت)، ما کت (کننت)، شما کت
 (کننت)، آیَان کت (کننت) (نکت...)
 دئیگ: من دات (داتنت)، تئو دات (داتنت)، آییَا دات (داتنت)، ما دات (داتنت)، شما دات
 (داتنت)، آیَان دات (داتنت) (ندات...)

رئوگ: شُتان، شُتئے، شت، شتین، شتیت، شنتت (شُشان...)
 آیگ: آتکان، آتکئے، آتک، آتکین، آتکیت، آتکنت (نیاتکان...)
 گندگ: من دیست (دیستنت)، تئو دیست (دیستنت)، آییَا دیست (دیستنت)، ما دیست
 (دیستنت)، شما دیست (دیستنت)، آیَان دیست (دیستنت) (ندیست...)
 اوشتگ: اوشتاتان، اوشتاتئے، اوشتات، اوشتاتین، اوشتاتیت، اوشتاتنت (نه اوشتاتان)

کنگ: من کُنگ (کنگآنت)، تئو کُنگ (کُنگآنت)، آییَا کُنگ (کُنگآنت)، ما کُنگ
 (کُنگآنت)، شما کُنگ (کُنگآنت)، آیَان کُنگ (کُنگآنت) (نکُنگ...)
 دئیگ: من داتگ (داتگآنت)، تئو داتگ (داتگآنت)، آییَا داتگ (داتگآنت)، ما داتگ
 (داتگآنت)، شما داتگ (داتگآنت)، آیَان داتگ (داتگآنت) (نداتگ...)

رئوگ: شُتگان، شُتکئے، شُتگ، شُتکین، شُتکیت، شُتگآنت (شُتگان...)
 آیگ: آتکگان، آتکگئے، آتکگ، آتکگین، آتکگیت، آتکگآنت (نیاتکگان...)
 گندگ: من دیستگ (دیستگآنت)، تئو دیستگ (دیستگآنت)، آییَا دیستگ (دیستگآنت)، ما
 دیستگ (دیستگآنت)، شما دیستگ (دیستگآنت)، آیَان دیستگ (دیستگآنت)
 (ندیستگ...)

اؤشتگ: اؤشتاتگان، اؤشتاتگئے، اؤشتاتگ، اؤشتاتگین، اؤشتاتگیت، اؤشتاتگانت
(نه اؤشتاتگان)

کنگ: من کنگأت (کنگانت)، تئو کنگأت (کنگانت)، آییا کنگأت (کنگانت)، ما
کنگأت (کنگانت)، شما کنگأت (کنگانت)، آیان کنگأت (کنگانت) (کنگأت...)
دئیگ: من داتگأت (داتگانت)، تئو داتگأت (داتگانت)، آییا داتگأت (داتگانت)، ما
داتگأت (داتگانت)، شما داتگأت (داتگانت)، آیان داتگأت (داتگانت)
(نداتگأت...)

رئوگ: شتگاتان، شتگاتئے، شتگأت، شتگاتین، شتگاتیت، شتگانت (نشتگاتان...)
آیگ: آتکگاتان، آتکگاتئے، آتکگأت، آتکگاتین، آتکگاتیت، آتکگانت
(نیاتکگاتان...)

گندگ: من دیستگأت (دیستگانت)، تئو دیستگأت (دیستگانت)، آییا دیستگأت
(دیستگانت)، ما دیستگأت (دیستگانت)، شما دیستگأت (دیستگانت)، آیان
دیستگأت (دیستگانت) (ندیستگأت...)

اؤشتگ: اؤشتاتگان، اؤشتاتگئے، اؤشتاتگ، اؤشتاتگین، اؤشتاتگیت،
اؤشتاتگانت (نه اؤشتاتگان)

کنگ: من بکتین (بکتیننت)، تئو بکتین (بکتیننت)، آییا بکتین (بکتیننت)، ما بکتین
(بکتیننت)، شما بکتین (بکتیننت)، آیان بکتین (بکتیننت) (مکتین...)
دئیگ: من بداتین (بداتیننت)، تئو بداتین (بداتیننت)، آییا بداتین (بداتیننت)، ما بداتین
(بداتیننت)، شما بداتین (بداتیننت)، آیان بداتین (بداتیننت) (مداتین...)

رئوگ: بشتینان، بشتینئے، بشتین، بشتینین، بشتینیت، بشتیننت (مشتینان...)
آیگ: بیاتکینان، بیاتکینئے، بیاتکین، بیاتکینین، بیاتکینیت، بیاتکیننت (میاتکینان...)
اؤشتگ: بؤشتاتینان، بؤشتاتینئے، بؤشتاتین، بؤشتاتینین، بؤشتاتینیت، بؤشتاتیننت
(مه اؤشتاتینان...)

وش آن، وش ائے، وش انت، وش این، وش ایت، وش انت
وش نه آن، وش نه ائے، وش نه انت، وش نه این، وش نه ایت، وش نه انت
بلوچے آن، بلوچے ائے، بلوچے این، بلوچے ایت، بلوچے انت

بلوچے نہ آن، بلوچے نہ آئے، بلوچے نہ آنت، بلوچ نہ این، بلوچ نہ آیت، بلوچ نہ آنت
 وش اتان، وش اتے، وش آت، وش اتین، وش اتیت، وش اتنت
 وش نہ اتان، وش نہ اتے، وش نہ آت، وش نہ اتین، وش نہ اتیت، وش نہ اتنت
 ادا اتان، ادا اتے، ادا آت، ادا اتین، ادا اتیت، ادا اتنت
 ادا نہ اتان، ادا نہ اتے، ادا نہ آت، ادا نہ اتین، ادا نہ اتیت، ادا نہ اتنت

آزیز دادیاریے باریووا دو دانک

«اُمیتانی زرگواتے» پربندکار واجه آزیز دادیاری، بلوچ روکپتی بلوچستانا چامپ و آھران - لاشار و سربازے نیامجیا، ناگان نامین کَلگیا ودی بوتگ.

آ، چه اُودے مبارکی، بلئیدهی و شیرانی ٹکان انت. آزیزے کسانى، په ناز و گل و گنگلی آییے مسترین ناكو، ابراھیم هائے مھرائی ساھگا گوستگ. ابراھیم هان وتی زمانھے اولی بلوچے بوتگ كه یونیورسیٹیے وانگی در بُرتگ و ایرائے لهتین شھران والی بوتگ. آزیزا، هماپیے دلگوشداریا تھران، شیراز و اسپھان و اے دگه شھرائی اسکول و مدرسھان واتگ. اسکول و پدا کالجے وانگے زمانھا، آبی دینے راه گپت و رندترا سیاستے پتا دئور كت كه، چه اشیا یک نیمگے آییے وانگ چه دستا شت و دومى نیمگا پت گونگین ناكو دلکھر بوت و آسر، دوینانی راه چه یكادگرا، گیشْت.

سال 1960 ایسیایا مان هُرم آبادا دستگیر کنگ بیت، چه جیلے در کپگا رند، وانگے یازدهمی سالا، مان اسپھائے شھرا په مژوری و پوریاتگری گوازیبیت. هما شھرا، گون دینی سیاسی رُمبیا گون کپیٹ و نه تهنا دینی چست و ایرانی تها کار کنت، دینی وانگ و زانگا هم برجاءه داریت. کُران و اسلامی - راجی سرگوست و سیاسی دپتر و کتابانی وانگا در بارت.

وهده «ساواک» (ایرائے اجنسی کارگل) آیانى همه دینی رُمب و گروپے رندگیری کنگا بیت و هما وهدا پدا آیانى دو - سے لیڈر و مسترا دستگیر کنت، گُرا گروپے کاردرب، چه آزیزا لؤنتت كه سیاسی رُمبے دو سنگتان همراه بکنت و چه بلوچستانے سرھدان دیم په هلیچ و پاکستانا ببارت و چپر ببت. آزیز گون وتی سیاسی سنگتانی همراهیا، زاهدانا رثوت. زاهدانا، بلوچ ورنایانی یک اسلامی انجمنے ٹاھینیت بله چه در رثوگا پیسر، پاشک بنت و ساواک آبیَا گون همراهان، مان «واشا» دستگیر کنت.

1968تے سالا، چه ساواکے جیلے آراتیا رند، وانگے هُلان یکبرے پدا بے تاهیر بیت و پھرئھے اسکولا په وانگے گُدی سائے هلاس کنگا در رجاها رثوت، بله وایے نسیب! كه ساواک، آییے دستگیر کنگے رندا کپیٹ. اسکولے مستر اکبر آروند نامین بلوچے بیت و آ آزیزا ڈاۓ دنت كه ساواک آییے گرگے رندا انت، آزیز اے گشتا وانگ و مُلک، دوینان یله دنت و وتی پتے همراهیا، دیم په کراچیا رثوت. منی هٹیالا کراچیے اے سات و سپر، آزیزے درانڈیھئے بنگیچ بوتگ. کُمکے وهدا رند، پر تربیت و وانگے سرجم کنگے مکسدا، پدا

ناکوئے گورا تھرانا رٹوت. وانگٹے هلاسیا رَند، بے رۆزگار بیت: چیا که ساواکا آ، چه هر ڈولین هکومتی کارپرداچیا مکن کنگ آت.

رۆندی بلۆجستانا، آزیزا وتی بلۆچین همسرۆکین ورنایانی نیاما، باز سیاسی کار و بار کنگ و سیاسی سر و سۆج داتگ آت. وهده که ایرائے هکومتا په ورناین نۆکدرترین چکانی پگری رُست و رُدوما بُنجاهے جوؤینت (کانون پرورش فکری کودکان) و ایرانی تَرَکی پَسندین سوسالیست آییے تھا پُترنت. آزیز هم په هدارکین وهده اے کارے تھا دَسْت مانَ کنت. آیا گون دگه باز بلۆچ ورنایانی همراهیا، که چه آیان بازینے شهید بوتگ آت و بازینے انگت هم کتومی کاران دستگت آت، په بلۆچ سرڈگارے نۆکدربران گهترین کار و هزمت کنگ. آیان گون وتی مالی کُمگا، شاهی دُورھے کتاب بدل کنگ آت و آیانی تھا سیاسی پگر و ازمی زانتھے ردوم و دیمروئیے سرهال اشتگ. اے کارانی تھا مهندس آشکانی، شپی زئیندینی، سادک نذیری، مهدی هانزاده، که شهید کنگ بوتگ آت و رهیم بندویی و مهراب اربابی، هسن رئیسی، سابت دانشور و دگه لهتین سراوانی ورنایا، آزیزے سنگت و گهترین همکار بوتگ آت. ایرائے اسلامی انکلابا رَند، اگن آزیزا بلۆچین هکومتی ادارھانی تھا آیا مزین منسب گپنگ آت، چیا که سیاسی پُهتگی و زانتکاریے همراهیا، کُران و هدیس و، اسلامی راجدپتر و تپسیرے اِلما باز زانتکار بوتگ و آییے بازین دینی و اسلامی سنگت، اے وهدا مزین هکومتی کارانی سرا بوتگ آت و چه آیا اے هم لۆتگ آتش که گون آیان مان بلۆجستانا همکاری بکنت، بله آیا نمیتگ.

وهده «رهیم زردکوهی» نامین بلۆچے گون وتی همپگرین بلۆچان، سیلاه بندین گریلابی جنگه بُنگیچ کنت، آزیز، آییے رُمبے سیلاه بندین کارندهانی سیاسی سر و سۆج کتوک گچین کنگ بیت و کوزا رٹوت. رندا همه رُمبے انکلابی کارانی دُرچا، مان پهرئھے شهرا دوازده سنگتے همراهیا دستگیر بیت و تهرائے "اویئے بنديجاها" جیل کنگ بیت. کساس دو سال بندیهانهے گوزینگا رَند، گون اے بے و شرتا، که شهران یله بدنت و شهرانی تھا زند مگوازینیت و مان کلگ و کسانین میتگان بندیت، آزات بیت. دیرے نگوزیت که دیم په چهبارے رٹوگا، راها پدا گرگ بیت و لۆگا پَننت و سَجھین کتاب و نبشتانکان بَرنت و آزیزا چه لُ و کُنا رَند، یله دئینت. لهتین ماها رَند، پدا په آییے دستگیر کنگ لانچنت، بله اے رندا آییے نیامتاکی براتا هال رسیت و آیا تاجینیت و کراچیا رٹوت. کساس یک سال، کراچیا گوازینیت. رندا مَشکتا رٹوت و تان دو سال همودان مانیت. مژوری و پوریاگری و دلیوری کنت. بله چه ایرائے اسلامی

انکلابا تتکگین و کراچیا جهمندپین میر و سردار که چه آییئے راجی و کئومی مارِشت و وِتت دؤستیئے پربند و هاس چه مکرانئے شئیرا نؤش بنت، آییئے دستگیر کناپنگئے رندا بنت.

آیان شعور کنگ گؤن مَشکئے هکومتا آییئے شکایتا بکننت و بگراپننت. وهده آ چه اے هالا سهیگ بیت، چه مَشکئا پَر تَریت و پدا کراچیا کئیت. کراچیا آییئا وِتت دراندُپھیئے رُؤچ، شرابی گؤئے گُورگیجانی بلؤچی مئیارداربا گُوزنیت و چه همدئا دیم په سویدئا رئوت.

آییئے شعیری بُنگیج، هر چُنت که گؤن سیاسی چست و ایران انت، بله گندپن که گؤن اشک و شئیداییا هم همگرنچ انت. چئا که وِتت شکرورناییا، هما وهدا که شیرازئے شهر، اسکولئے نُهمی سالا وانگا بیت آییئے جسم و جیبئے تَمردپن شائر، جاه سَریت و گؤن شیرازی کاڈیا اشک و دؤستیئے کئول و کرارا بندیت. اے مَهر و اشکئے آسر، اِش بیت که «اشک و وانگا» دوپنان، چه دستا دنت. آزیزئے پارسى پربندانی یک شئیرے (سرود اشک) که همے کتابا مان انت، هما شکرورنایئے اشکئے یاتگیج انت.

انچش که پئسرا گُوشئن، آزیزا وِتت کسانئے زند، گؤن ناز و آرامی، آسودگی و په پُلئی پؤنزی گوازپنتگ، بله سَکبانی رُؤچی هم باز دیستگ. وهده مان هُرم آبادا چه ساواکئے دستا یله بیت و په وانگئے دیمما برگا اسپهان رئوت، په وانگئے هرچانی پیلئو کنگا، زَری نیت و لاچاربا «آسینکارانی» گُورا شاگردی کنت. گرمین آسنئے ئُپگا دستی آبله بنت. رندا مان کتاباجهنا مَزوری کنت و گؤن مَزوری زرا، وِتت اسکولئے یازدهمی سالا هلاس کنت.

آزیز، هچ باورے سرا، که آ گؤن زمانهئے چمگندپن راستیان همراه مبیئت، وتا پابند نکنت و نؤکین باوران هم، په آسانی دستا نیاریت. پمیشا گندپن وهده که آییئے زندئے دینی و ملایی باورئے ساچان بُرنت و تَنگ تَرنت، گُزا دموکراسی و کئومی زرمبشتانی رنگین کَشکا گپیئت. چه همے پرتَر انت که یک نیمگے، آییئے دلگؤش، جمال ابدلناسر، پاتریس لومومبا و چنگوارائے نیمگا تَریت و دومی نیمگا، میر گئوس بکش بزنجو و گُلهان و سردار منگل و آدگه بلؤچ راجی سروک، آییئے پگر و هئیلئے بُزّه و بُندر بنت.

همے ڈئولا، مان ازم و لبزانک و شعیر و شائری و میوزیکا هم، آ چه وِتت پئشیکین راها پَر تَریت و بلزچیئے نیمگا کئیت.

اے بارتوا گؤن همایئے جُهدان 1974ئے سالا، شیرازئے میوزیک و ازمکاری جشنئے تھا اولی رندا کارے کنت تان بلؤچی ساز و زئمل و میوزیک، اِیرانئے آلمی زئملئے مراگشا، پَجار کنگ بینت و نامدارین سرؤدی (اُستا دُرمهمد، شیرمهمد اسپندار، ایسپ سرؤدی کسرکندی و ملا جانمهمد) مان آ میان اُستمانی جشن، بهر زورنت.

سال 1975 ایساییا، وھدے کہ آئیے ناکوزاتک، سردار موساھان مبارکیا، چہ ایرانے ھکومتا، زھر زرت و بگدادا شت و شاھے ھلایا سلہبندین جھدے بنگیج کت، آزیز پہ بلوچ سرمچارانی کُک و پاھندا پیشگام آت و پہ سلہبندین بلوچ ورنایانی شورینگ و ڈاھ دئیگا شئیرے پر بستگ و آ دلبدی داتگانت، کہ ایشیے آسرا چہ شاھی ساواکھے نیمگا، بازیں لٹ و شھمات وارت و سکی و سوڑی سگیت.

اے ھما زمانہ آت کہ من وت ھم گون وتی ھمکار و ھمستکین ھمیل، واجہ اکبر بارکزی و واجہ آمیریے ھمراھیا بگدادا اتان.

مُلکا ڈن، ازیزے شرتین شئیران چہ یگے «مکرائے» شئیر انت کہ کراچی و مشکتے درانڈیھیے وھدا پر بندگ بوتگ.

سوڈنئے جھمنندیے دو سالو رند «پدایانی تنزیمے» لٹوگا، پہ بلوچی رادیو پروگرامانی رد و بند کنگا، گون وتی چک و چوریگان اٹوگانستانا رتوت و دو سال کابلا مانیت. چہ اٹوگانستانا روسی پٹوجانی در کپگا رند، گون مزنین آڑ و جنجال و سکی و سوڑیے پرتربت و پدا سوڈنا کثیت.

آزیزے نبشتگین کتابانی تھا، آئیے پربندانی اولی دپتر «رؤچے ھلھلہ» انت، دومی کتاب «سالارانی کاروان» انت کہ مگرپی بھرے شھیدانی بارٹوا انت، و یوگوسلاویا چاپ کنائنگ بوتگ.

لبنانکی پھناتا، آئیے نوکترین و گھترین کار، آئیے شئیرانی ھمے دپتر انت کہ شمے دستا انت. دگہ لھتین جاورانی سرا پٹ و پؤل کنگا انت و پہ ھمے زوتیا بلوچی لبزانکے تھا چہ آییو ردانکے نوکین کتابے شنگ بیت.

سیاسی پھناتا ھم، آییو پہ مگرپی بلوچستان و بلوچانی ھورین تپاکبندیے «جھہ متھد بلوچستانے» ناما ٹھپتنگ و ھمکاری کتگ کہ ایشیے اولی مراگش سال 2000 ایساییا لندن بوتگ آت. اُمیت انت آئیے «پیری دریشے» زمانین کتاب ھم رچے دؤستدارانی دستا برسیت. ھمے ڈٹولا انون آ گون اے دگہ اروپایی بلوچ نیسندہ و کلمکاران، بلوچی زبانے سیاھگے تچک نیسگے کاران دستگت انت.

پہ منی چمدیستا، آزیز دادیاریے پربندانی اے دپتر «اُمیتانی زرگوات» بلوچی شئیری لبزانکے تھا بے درورین و گران بھانین گنجے کہ باید انت باز پیسرتربل و انوکانی دستا بکپتین.

اُمیتوار آن کہ ورناین بلوچ لبرگر و کلمکار، آزیز دادیاریے شیرانی اے دپترے وانگا رند، وتی
 لبرانکی بارے کویگ دئیگا پُشتا نکینزت و اے کتابے لبرانکی شری و نروریانی سرا پہ دلواھی
 نیشته بکننت.

بلوچی زبان دایم سبز و نمیران بات.

سیدیک آرات

یکشنبه 19/04/2014 اویسالا، سویدن.

منی گپ

نُمرتان و زندا موہ دات تان، ہمراہ گون نوکین چاپ نوتگین شئیران، لہتین چہ آپنشیگینان ہم چاپ و شنگ بکنان.

بلہ چہ ہر گپا پیسر، لوتان نگدئے بارٹوا چہرے بگوشان کہ آییہ پہ لہزانتان و شائرانے رُست و رُدوم و آیانی پہ کمال رسینگا چوینین رُل و آسرے ہستانت. پہ اے مکسدا، زلورت انت گونڈین گپے شئیرے بارٹوا ہم گوشگ بییت.

گون سچہین ستا و تارپے کہ تان اے وهدی چہ شئیرا بوتگ، تیننگہ یک تمان و کمالین چہرے گوشگ نوتگ. بلکین ہر کسا پہ وتی متا، یک چہرے گوشگ. منی ہئیالا، چہ ہر چہرہ پیسر، «شئیر» ہر کسپئے یک «اندرونی مارشت و واہگے» زندا یک اجتماعی درد و شوکے بییت.

چہ اؤدا کہ شئیر، یک اندرونی واہگے، گڑا مگی انت کہ بگوشین: ہر کس پہ یک ڈٹولے وت، شائے. البت، شائری ہم چو کہ جہانے ہر چہرہ نسبی انت. یگے «ابلتلا مٹری» بییت کہ پیلسوپانی شائر انت و لہتین ہم چو آ دگہ بازین شائران...

نامدارین شکسپیرا شئیرے بارٹوا گوشگ، شئیر: «ہر کسپئے روہ و جانے اندرونی چنگ و ساز و میوزیک انت.» منی گمانا، اے دُردانگین مانا و ستا، یگے چہ شئیرے ساژانگان انت. چہ کلاسیکی مسترین زانگر، «آرستوا» بگر تان مرچی، ہج کسا چہ شئیرا، آ تمان و کمالین ستا دات کت نکتگ، تان شئیرے آشکانی دلا رازیک بکنت. اے بارٹوا، چارسد سال پیسر چہ مسیہا، شہزانتین آرستوا، شئیرے «ازم نامین» کتابے نشتگ.

گون سچہین اے گپان، گیشترین شئیرپجارانی باور اش انت کہ شئیر: گون «ہئیالپرداچی و پگری کش و چیلان» ہر شائے جانا پُربت و آییے دلا بوڈینیت.

یگے چہ ایزائے مزین شائران واجہ «شپیسی کڈکنی» شئیرا: «ہئیالے آکس و پوٹوگیری» زانت و گوشیت:

«ہر شئیر، یک تجربتئے بر و سمر انت، بلہ بزانت! چہ ہئیال و آییے آکس گریا ابید، شئیرے آ دگہ "ساز و سامان" جوڑینگ نبت» پہ نمونہ اے کلاسیکی شئیرا بچارے کہ مان رندانی شئیرا، جنگے «بیم و ہئیبتے» پرداچا، گون چوینین ہئیال و آکس و پوٹوگریے، ساژانیت:

چہ منی شہماتان مزارگان
 یکے مان چلین گوشبنا وارت
 نیلگین گورمانی تھا کپتے
 آپت چہ سبزین ستران پتیت
 چہ کباہانی بارگین چینا
 چہ کمیتے آبرشمین بوشکان
 چہ سگارے زرآلمین مشتسان
 انگنا تئیکا شتے لوگا
 آپت لوٹت چہ بمبوین نودان

جنگے اے ڈولین ہعیبت و ترسناکیے ساژانگ، کہ دب زہر و نک ہشک، چہ تیزدپین زہم و
 سگارانی کلا بچئے، چہ تئے ہوشاما، پلار بے و مان نیلین گورما بک ورن، آپت چہ
 «کباہانی بارگین چینا و کمیتے آبرشمین بوشکان» پتیت، بلہ انگت ہم ہشکین نکا، چہ
 جنگے ہعیبتا تر کت مکنے؟!

منی دلا، اے ہما وسپ انت کہ چہ ادا شرتر، آ ہم پنچ بندئے تھا، گہتر بوت نکنت.
 «شپچراگے شئیرا» اؤدا کہ گھرگوارین پاژل، شئیرے بانورا گون ہئیالپرداچپانی تنگنو و تلہ
 گونگین گالان سمبہینیت:

مؤسی ترہسوران آلم چو ہئیمہ زدی
 آ گسد گوارین کھربا شنزانا دودی
 پر تماشاہے ریتگن سیلا پہ ندی
 من چراگ جاژین شانتگانت گل بوتگ ودی.

پاژلے اے شئیر، ہئیالپرداچی، پوٹو و آکس گیریے گہترین سبکے. انچش ہم مراد ساہرے اے
 دوین بندانی پرداچا کہ گوشیت:

واہگے دستا کہ اگلے واگ بیت
 آ اگن پاگواجھے، بے پاگ بیت
 کشتگش دھلے زمینا سورگین

نشتگ و چارنت کدی جوڀاگ بیت .
 وهده که ما په کارکردیا، سیاستے باگا، نراهین، زورانسریں کار و بارانی تهم چندتگ، گزا،
 وتواجهیے جوهان چون مُشگ بیت؟
 یا اژدا که واجه رتوانبد، چه هئیالته تله کاربان سوت زوریت و «مردمانی جندا»، په زالمانی
 روډینگا مئیاریگ کنت:

مئیاریگ انت په سرگردانیا پور
 که لث هر چه که کنت آ بے مئیاریگ انت.

یا اژدا که مئے زمانگے بے اډباین کلمکار، سډیک آزات، آزادگین مردمانی دلهرابی و بیزاریا،
 چه زالم و سرزوران، بیان کنت و گوشیت:

سرن کربان سدگه ساه په تئو
 که جئورین وشنئیاتکان گون نکندے.

یا اے بندا که مان «روچے هلهلها» وانین. شائر، کئومی جد و جُهدانی سوین بیگکے آهر و
 اکبتا آمینت دنت و ستمگران، سیاهین کهر و جمبرئے درور کنت:

بلورین گردنا کشیت پدا روچ
 سیاهی گار بنت اے جمبرانی

پوئوگری و هئیالپرداچیا، مان پارسی زبانا یک هاسین جاگاهے هست، هاس سئدی، واجه هاپز،
 هئیام، متولوی، بیدل و متولانا لاهوری ڈئولین شائری پیما. په نمونه اژدا که سئدی په دلیر و
 هک گوشین انسانانی بارثوا، ائوامے نراهین هیرانی نمگ و پاشک و پدّر کنگا گون هئیالته
 گهرگواربان گوشیت:

سعدی از سرزنش خلق نترسد هیهات!
 غرقه در نیل چه اندیشه کند باران را؟

شعیرے تھا، چش انت کہ یک گالیئے باز تکرار کنگ مان یک بندیا، شعیرا ہراب کنت، بلہ اے
 بندا بچاریت کہ ہاپز، چؤنکا «داما» سئے برا، مان یکین بندا تکرار کنت و گون ہئیالپرداچی و
 رنگ آمیزی، آ تکرار کنگئے زہرا، چہ پیما شکرین کنت:

زلف او «دام» است و خالشی دانہ ی آن «دام» و من
 بر امید دانہای در «دام» او افتادہام

انچش ہم گندیں کہ اُپلاکانی ہکیم و شعیرے آجگہ گوشین شائر (أمر ہئیام) گون چار دانگ
 «کوکوکوکو» چؤنین «دو ماناين» مکسد کشیت و گون یک گالیئے چار زند تکرار کنگا، کلاما
 چؤن شیرکن کنت؟

آن قصر کہ بر چرخ ہمی زد پہلو
 بر درگہ او شہان نہادندی رو
 دیدیم کہ بر کنگرہاش فاختہای
 بنشستہ ہمی گفت کہ کوکوکوکو؟

مئولانا رومیئے گزلانی تھا، ہئیال و پؤٹوگیری، رؤچئے ڈئولا مئوَج جنت، پہ نمونہ و ہدے کہ
 لؤیت مانجایی (جزم گیری)، بدپہمی و دُگم اندیشیا بیروشیت:
 خواهی ار سخن خانہ نورانی
 پیش خورشید بر مکش دیوار

پگر و زہنئے جاگہا، «سہن و پیشجاہ» نادینتگ و نوکین زانت و زانگئے جاگہا، «رؤچئے»
 درور و نمونہ پیش کنگ.

یا اؤدا کہ مشرک زمینئے ماتریالیستین پیلسوپ، اگبال لاهوری، انسانئے کالبئے تنکیا، گون
 چؤنین پؤٹو و آکس گرگے بییان کنت:

دل اگر میداشت وسعت بی نشان بود این چمن
 رنگ می بیرون نشست زانو کہ مینا تنگ بود

یا اے بند کہ "پَرچ شوشتری" نامین شائریا مان ہجرئے یازدہمی کرنا گوشنگ و گون پگر و
ہئیائے چمشانکان، انگورئے زاہری ڈیل و ڈٹول استارے کتگ و آبیئے اندرونی زور و تاگت،
گرمی و شادانی بکشاتگ و روچئے ہمدور کتگ:

مُغان کہ دانہی انگور آب میگیرند
ستارہ میسکنند آفتاب میسازند

یا اؤدا کہ نوکپرداچین شائر، کسرایے گون پُر ماناین یک بندے، سرجمین شئیرے گوشیت:

ہر شب ستارہای بہ زمین میکشند و باز
این آسمانِ غمزدہ غرقِ ستارہاست

یان وهدے کہ «آهتوان سالس» ملایانی سجھین راجدپتری گندھی و سیاہیان، سئے - چار بندئے
تھا سرجم پیش داربت:

ای درختانِ عقیم ریشہ تان در خاکهای ہرزگی مستور
ای گروہ برگِ چرکین تارِ چرکین بود -
یادگار خشکسالیهای گرد آلود!
یک جوانہ ارجمند از ہیچ جاتان رُست نتواند
هیچ بارانی شمارا شست نتواند.

انچش کہ من پئسرا «روچئے ہلہلہا» گوشنگآت، ہئیائے اکس و پوٹو گرگ چہ ہستیا، آہم
گون کلامئے شیرکنیان، شئیرئے آسیلین جئوہر زانگ بیت. اے جئوہر، چہ ہر شائرے تجربتان
در بیت و آ تجربت ہم باید انت گون یک شور و شئو کے ہمراہ بننت. بلہ اے اکس گرگ ڈٹولے
بننت کہ شئیرئے اسلیگین مانایا زلر بجننت. ہما ڈٹولا کہ ایرانئے بازین شائران مان سپئویانی
دئورہا، ہندی چال و سبکا کتگآت و، بیدل ہم آیانی کاپلہ سالاز بیت. بیدل، مان وتی یک

بندیآ، سیہرؤ و نامرد، لوشت و پچل کارین مردمانی نمونها گون سوت گرگ چه پگر و هئیالا،
په اے وشیا گوشیت:

زینهار! از صحبت بد طینتان پرهیز کن
زشتی یک رو هزار آیینہ را رسوا کند

چه یک مگربی (مکلیش) نامین شائری گوشگا:

"تئی جہد، شئیرے تھا ہمے بیت تان مردمانی چه وتی «پیش زانتگینان» ڈٹولے مان شئیرا
بیارے کہ چه تئی شئیرا پیسر، آیان پہ اے شریا زانتگ و سرکچ نوارتگ.
اگن تقو ہمے کار، پہ شری دیمہ برت، تئی اے کار چه یک المی کانونے ودی کنگ و درگیجگا
کمر نہانت."

پہ هر حال، منی مکسد اے نہانت تان شئیرے بارثوا نوکین تارپے ودی بکنان. چیا کہ شئیر ہم،
جہانے اے دگہ ہستیانی ڈٹولا، رُست و ردوم کنت و گون نوکین چہرگے دیمہ رثوان انت. ما
مروچی گون شئیرے ہما نوکین راہ و رہندان دیم پہ دیم این کہ لہتین شائر مُسلسین شئیرے
بُنگیج کنگا گلايش انت. چُش کہ سے شائر، یک وهد و دمانے، همزمان و ہوریکا یکجاء
ندنت و یکین چیزے بارثوا، شئیر گوشنت. آیانی ہبر اش انت کہ گوشنت: شئیرے کہ پہ آ دگہ
زبانان ترینگ و ترجمان مبیٹ، آ شئیرا، شئیر مزانین. شئیر، باید انت چه بند و کئید و کالبا در
بکپیٹ و چه ہند و دمگان بگوزیت. چه اے شئیرے رثواج دئیوکین شائران یکے، بانک «مریم
ہولہ» انت، کہ دو کتابی پہ ہمے ترزا شنگ کتگ.

مکسد اش انت کہ: بگوشان، «ہچ چیزے نباید پاک و پلگار، بے کچہ بزاق مُکدس و بے بدل
زانگ بیت.»

نوکین پگر، نوکین راہ و نوکین جہ جنگ و جَلکشگ، باید انت شاباش گوشگ ببت.

چه اے کپان و رند، اشیا بگوشان کہ شئیر، چونکا منی دلا نشت؟

چه ہجازی شائر، «ہسان بن سابتے» گوشگا، شئیرے جن، چه پئیمنا منی جانا پُترت؟ گون
کتوم و مُلکتے کجامین لوٹ و واہگان ہمگرنج بوت؟

من، ہشت سالگیا چه مُلکا دیم پہ تهرانا شتان و بیست سالگیا چه ایرانے مزین شہران، مُلکا
پر ترتان. آ وهدا منی زبان، نیم پارسی و نیم بلوچی ات. چه بلوچی شئیرا من چیزے نزانت، بلہ

سیاسی پگر و اندیشگئے دوستدار اتان. ہمیشا ہم کٹومی ساز و آواز و زیمَلن دؤست بوتنت. چہ کُرا، آ رۆچان «کمالان، شہداد و گلام کادرئے» کلاسیکی شعیروانیانی اولی بُنگیچ ات. «اُستا دُرْمہمد و پھلئوان آرزوئے» ساز و زیمَلان ہم، سَجھین مردم پہ شئوک آورتگ اتنت. انچُش ہم مُلکئے آ دستا، «پئیز و سٹار، شپی و مرید بلئیدھی و جاڑکئے» وش وانیان دل پُئینتگ اتنت. اے درنیاما، اُستا دُرجانئے سرؤدا وتی کار کُت و مئے دلی، وتی پنچگ و چنگئے بیگانی شکار کت. چہ ہمے راہا من گون بلؤچی کلاسیکی شعیران پجَار بوتان.

ہانی و مرید، رندانی ہشتین شعیر و دؤدا - بالانچئے ہاس چارین شعیران، منا دیم پہ نوکین دنیاے برت و سر کت.

منی ہٹیالا، آ دابا کہ گوشنت، شعیر، ہدایی دادے نہ انت. تتو بزانی! چُش نہ انت کہ شعیرئے پری، نیم شپے دروازگا بٹکیت و یکئئے جانا پُتریت.

اگن اے ہبر راستے کہ شعیر، ازم و ہنرئے کمال انت، گُرا بزانی کہ شائر ہم باید انت، زانت و زانگ و انچُش ہم شئوک و مارشتانی دریائے «نہنگ» بیبت. اگن نہ، ابلتلابی و ملا پازلی دادے دات نکنت.

البت اے درنیاما، ہر شائرئے تجربت ہاس انت، چیا کہ ہر شائر چہ وتی کٹوم و مُلک و دؤد و داب و لبزانک و شعیر و ساز و زیمَلان، تام و تلکات و رنگ و بؤ گپت.

سڈی و پوشکین، ہاپز و گالِب، اگبال و پئیز اہمد پئیز، رودکی و پاژل، نیما و گلہان، ہر یکے چہ اشان، مان وتی کٹومی چاگرد و ہستیا بھر زرتگ. گون اے ہبرئے منگا، ہمے دُٹولا کہ گوشُن «شعیر، ہر شائرئے اِشکی، اجتماعی، دؤد و ربندگی و سیاسی تجربتانی کؤہین بر و سَمَر انت» کہ، گون یک اناکتین توپانے، آبیئے جانئے اندرونا کپیت. ہر چُنت کہ ہر شائرئے شکسی تجربت ہاس انت. بلہ، بزانی مئے لبزانکئے تھا، پنچ چیزا وتی رنگینگین نکش مئے ادب و لبزانکئے تھا بؤدپنتگ:

اولا «اشک» انت کہ: ہانی و مریدئے تراژدیین درد و داگی، رنگ جتگ انت:

ہپتاد و ہپت داگی کنگ ہپتاد و ہپت بندئے سرا.

دومی ہم «مہر» انت کہ: مان باگاڑئے معیاردارئے کسہ و داستانا منتگ. انچُش کہ من یکجاہے گوشتگ:

مہرئے کلاتئے واجہ ات «باہوئیئے کؤٹا» اگت

باگاڑی مان بُرجئے سرا گوانک ائینت: کہ انسان ات شما

سئیمی: «لبز و بکشندگی» اِنْت کہ:

پنچشنبہئے سہبئے سرا
 دادا بلوٹیت هر کسے
 شعیہ داتنا بند نبیت.

چارمی: «مٹیارداریے» زبّین کوٹ و ماڑی اِنْت کہ، گون دڈائے سالونکی ہونان رنگ جنگ بوتگ:

آ روچی کہ من مُرتگان
 من پہ مٹیارا مُرتگان

پنچمی ہم: «بکشش و مژاداری» اِنْت کہ ہمّل جیندئے کردارے گلزارا رُستگ:

بگّ منی گردانا چرنت باگین
 آپش مان ہوتین لّوئے چات ائین
 آ مزن پھرین واجہش گون اِنْت
 بر منی بگّا سرجمین مرچی

مژاداریے پڑا گندیت کہ: اے کلوانی واجہ و واہند، چونکا دژمنٹے سینگے سرا نندیت و گوشیت:

تئو پرؤش وارنگ، بلہ «برات جنگیانی» پڑا، نادائین براتے سرجھلی و شکستا ہم سگّت نکنان، بگّا بزور و برئو، تان وتی راجے تھا سرجھل مبیے، باندا بلہ گردانا پدا بیارِش.

مے کلاسیکی شعیرانی «پراہین تھیابے سبزین دامنا» اگن شرّ بچاریت، گندیت کہ بلوچی شعیرانی شہسوار، ہمے چار پنچین نکشانی مادین شہراہا، تُرادان و تُردان اِنْت.

گوشتن کہ شعیر، «ازم و ہُترے گچینی بادشاہ انت» کہ ہستیا رنگ بکشیت و وتی دلدارا وت مان ایشکے گلشنا گچین کنت. ہمیشا ہر کس و ناکسے پہ وتی دلکشا، «آییے زربن کلہے سالونک و بانور نبیت.»

لہتے شانس کارنت و چہ آلم بوتن و اِلمی کارزانتیان و رندا، پہ شائریے پُر شوکتین شوکا رسنت، لہتے چو منین ہم چہ وتی بے اگبالیا، گون زانت و زانگے کُمکین رنگ و چنگا، وتی پگر و ہئیالانی سر و دیما مشاتہ گری کنت. گوشتن کہ شعیر، «ہدایے دادے نہانت» شعیر، گون زانت و زانگے رنجا بچیت و رندا، گون ایشک و شوک و مارشتا کڈی بیت و مان وتی شعیری ترگولیانی راہا، کُمک کُمک و لہم لہم، گون آدگہ شائری شعیری تجربتان، ہمگرنچ بیت و گزا، مان زانت و زانگے ترون و تندورا پچیت.

یکدمانے وتی ہئیالا بیاریت اگن مٹولانا رومیا، «جامی و اتارے» دُربن شعیر و مَسنوی، یانکہ آ «یونانیانی پلسپہ» موانتیننت، گون «شعیداین شمس و آییے جُہلانکین چمشانکان»، دچار مکپتین، گزا چہ پیما، پاری آ گھترین «شمسے دیوان و مَسنوی» جوڑ بوتنت؟! اگن مے لبزانتین سدیک آراتا، جہانے مزین شائر و ادیبانی کتاب موانتیننت و سعید ہاشمی چہ ہلیجا میاریتین و بلوچی کارانی دستگت مکتین، مارا ہمے کُمکین دیمروی چہ کجا بوت¹. اگن شر بچاریت، گندیت کہ شائران پہ یک ڈٹولے، لہتین «بودا وڑین» پیگمیرانی پیما، گون اِلہام و راز و رمز سر و کار انت. گون اے پرک و پیر دگرگونگیا کہ آیانی «پگرے ہئیالپرداچینی» ڈراہیگین بر و سمر، نہ «آسمانی»، کہ «زمینی» انت.

منی ہئیالا، گپے کہ باید پہ شری دلگوش کنگ ببیت، ایش انت کہ ہر شائر وتی شعیرا، یک سنٹگرے ڈٹولا، جلای دنت و دہگانے ڈٹولا آییہ رڈینیت و رندا پہ مردمانی روہی زلورت و شور و شوکے پلینگا، زندے بازارا رٹوانگ کنت. بلہ اگن زانوگر و زانتکارین نگدکار، آییے شری و گندھیا مچارنت، تہ گزا آ چہ کجا وتی شعیرے شری و گندھیان زانت کنت. چونکا و گون چونین راہ و ساز و سامانے، وتی کارے گھتر کنگے رندا رٹوت و وتا پہ رُست و ردوم رسینیت؟

شعیر و ادبے دیمروی و شائری رُست و ردوم، ہر مُلک و ہر کٹوما، بے کارزانتین اہل کلم و نگدکارین لبزانتی اُستایان، بوت نکنت. اے بارٹوا، نون من گون شما چے بگوشان؟!

¹ سالے کہ "آرات، ماہتاک زمانہا" کثیت سعید ہاشمی چہ ہلیجا گون زمانہے نول و ہاڑھا کاریت تان گون وتی بلوچی زبانے رُست و ردوم دئیگا، چہ مژوری و پوریاگریے سکبان برکیت.

منے کہ چہ ہپت - ہشت سالگی، تان بیست سالگیا، ماتى سرڈگار یلہ داتگآت و وتى زبانے نانکہ تھنا وانگ و نیسیگ زانتگآت، گون وتى ماتى زبانا، ہبر ہم نکتگآت. بیست سالگیا کہ مُلکا آتکان، ابید چہ پارسی ادب و لیزانکا، کہ منى پگری رُست و ردؤمے مزین بزہ آت، بلوچی ماہتاک و نبشتانکے دستا نکپتگآت، چہ مُلکے گُھن و کلاسیکی شائران یکتے نام ہم نہ اِشکتگآت. نہ پاژل و براہیمے زانتگآت و نانکہ کاسم و بوہیرے. نہ چنگانی سئیتے جہ آورتگآت و نہ گون جام دُرکے پجار. تنتنا، چہ آ دستے مزین سیاسی آشویا ہم بے ہبر. نہ کئومے بابایے زانتگآت و نہ گلہان و جمالدینی و... تھنا اُستا دُرجانے پنجگن دوست بوتگآت و ہوت کمال و گلام کادر و پییز و ستارے و شین آواز.

بیست سالگیا، اولی بلوچی کتابے کہ دیست، گلہانے «گُرد» نامین کتاب آت، آ ہم یک سال چہ ایرائے انکلابا پینسر، سال 1978 ایسایا.

چاکر و گوہرامے جنگانی آسر، دودائے مئیارداری و بالانچے بیرگیربانی کسہ و نامدارین ہمل جیندے کئوم دؤستیانی مزین جنگ و دُرنگ گون پرنگیان. یانکہ آیانی «سیاہ و سئوگاتین» بؤرانی تک و تاج. اے منى شئیری زانت و زانگانی تھناین ہستی اتنت.

منى اولی شئیر، پہ «آلی آبدی» نامین یک آہرانی سر مچارے آت کہ آیانی رُمب، سردار موساھانا، چہ بگداد رئوان داتگآت.

آ، شئیرے سر و سوت پہ من، ساواکے شگ و شہمات و بے اڑت کنگ آت. شئیرے کہ انون منا وت ہم نیست انت، بلکین مان ساواکے دپتر و دستکان، یانکہ مان آہرانی کماشیے یات و پگرا ودی کنگ بیت. «جی مکران جی مکران» منى دومى شئیر انت کہ دراندیہی دئورھا مَشکنا گوشگ بوت. آ رُچان مے سیاسی رمبے ورنایانی زانت و زانگ، چہ مُلک و کئوما ڈن آت. من لؤت تان آیانی دیم گون «وتواجہین مکران» بترنان. چیا کہ «روسى سوشلزمے» آیدیلوجیا، مئیگ و مے ہمساهگانی سَجھین انکلابی ورنایانی پگر و ہئیال وتى سیاسی واہگانی شام و شکار کتگ اتنت. اے پگر و ہئیال، پارسیان چہ روسان گپتگآت و ما ہم چہ آیانی تریتگین و ترجمہ کتگین گپ و کتابان. آلبت گون آیانی سرؤکی و رھدربریا. پمیشا ہم ما، تھنا «کار و ننگ و لؤگے» نازہ بَرزاد بُرتگآت. آ رُچان، مارا گوندترین پجارے چہ کئومى مزین جیژھان نیست آت. ہما ڈئولا کہ من وتى یک شئیرے تھنا گوشگآت، ما تان ہمودا روسی دئولت مردانی سوشلزمے گنوک و شئیدا بوتگاتین کہ:

اولی دُرچکئے برانی چیرا

ھئیران

جنگلن وھما شت .

شعیرجان، مست و جُشان

انچڑ مریدا بے سار

بند و بۆگن جائے

دژمنئے تیگانی دپا دات و

شُتین^۱.

اشیئے بدلا کہ وتی «کٹومی مزینن جیڑھا» پہ شری بگندین و وتی کٹوم و مُلکئے سیاسی پائی و ہزبئے پگرا بزورین و سیاسی رھدربریا بجوڑینین، سَجھین پدایی، پشیکاری و تودھی بوتین . مسترین دژمنن ہم پہ ہمکراھی، ہان و سردار اتنت . آہم پہ وڑے کہ آیانی درنیاما، «ہج شر و گندھے» گیشینگ نبوت .

مکرائے شعیرا ہم، ہمراہ گون وتی سَجھین شری و وشیان، ہر گناہ و مئیار، گزن بے انساپی پہ شری نامدارین کٹومی سرداران، ہمایانی سرا پرؤشتنت . چیا کہ تان آ رچی ما را یک کتاب و ماہتاک و بلوچی نبشتانکے نیست ات تان یکیا آیانی بارثوا، چیزے بوانتین و بزانتین .

«دیدار بلوچ» نامین سَپرنامگے، تھنا چیزے ات کہ واجہ محمود دولت آبادیا شنگ کنگ ات . آبت، اگن ما آ رچی کٹوم و مُلکئے اسلی درد و جیڑہ بزانتینت، اے بابتا مان آ دگہ زبانان هاس پہ انگریزی، اُردو، یانکہ مان پارسیانی درنیاما، آپشاری و کاجاریانی دتورھا، چیزے نہ چیزے دستا کپت . پہ ہر ہال، مَکرائے شعیر، ایرانئے انکلابا رند، منی اولی شعیر ات کہ دُن چہ مُلکا گوشگ بوت . بُنردا چہ «مکرائے شعیرا» رند ات کہ من شعیر، پہ ستک و دل، دستا گپت و شعیرئے بانورا، ما را وتی بیگانی شکار کت . مان یک چشین سرھالے، نون چہ وتی شائر بوتنا چے بگوشان کہ نگوشتنی گھتر انت .

^۱ چہ منی دگہ کتابے؛ رچئے ہلہلہ تاک 62

شائر بیگ، مان مُلکے کہ، آبیئے زیانے وانگ و نیسیگ جُرم بیت، پہ آبیئے زبانا، یک کتاب و ماہتا کے مبیٹ، کٹومے تھا، دستے مؤردانگانی حسابا ہم مردم نیست ات تان ماتی زیانے وانگ و نیسیگا بزانت. اگن ہم کَمپن شائریے هست ات، ہما «مُلابی دٹورہے» شائری ات۔

اے دٹورہے آہری نمایندگ ہم، مٹولوی رٹوانڈ ات کہ آبیئے لہتین شئیر، چہ کلاسیک وانین وشگٹانی آوازا ابید، تان آ وھدا کسے دستا نکپتگ اتنت. تنتنا، مے کلاسیکی نامدارین شائری شئیر ہم کتاب نبوتگ اتنت. مے رُشن ہئیال، چہ بلوچیا ہمکدر دور و زہر اتنت کہ اگن آیان بلوٹین گون اٹوما گپ و ترانے بکننت نون سربتگ و ہئیران اتنت کہ کٹیا ودی بکننت تان اے گرنچا پچ بکننت؟

انکلابے رُچان، اگن زلورت کپت، گزا من اتان کہ ادا و اؤدا گون گنگی - گنگلی، سُت و چیزے گوشت. «آپہ»، دگہ یک مزین وبالے کہ مے کٹومی رھسرا جُوک ات، پارسبانی «سازمان و تنزیمانی» پگری بالادستی ات۔ ما ہمایانی سیاست و باورانی شکار اتین و ہر کسا چہ وتی سیاسی تنزیمے تنکین جاما آپ ٹنگت. تان جاھے کہ منی «مکرائین شئیر» گون سچھین اٹوام دوستیا، ہمے نگیکانی شکار بوت. بلوچ رُشن ہئیال، پگری بابتا ہمے سیاستانی آماچ اتنت و چہ وتی تنزیمانی سرؤکانی ہکما ابید، دگہ چیزے نچارتش. آیان مان آ رُچان ہما شئیر، شئیرے زانت کہ گون آسانی سازمانی سیاستان، ہمپگر و ہمگٹ بوتینت۔

اے شئیر، کہ مگری بھرے اٹوما گون بازین شوک و شورے، مان وتی لُوک و ماشین و مہپلان گوش داشت، مے رُشنپگران، یک دپی وشاتکے ہم نکت و شائریے شوکش کٹومی ادبے گلزارا، گون شاباشے نپلینت. آ رُچ، منی شائری واہگانی گھترین وھد و دمان ات۔

بلہ بزن انت کہ اے دُرین مؤسم، گون سیاسی رُشن ہئیالانی بے مہریان دیم پہ دیم بوت۔ کؤدکے کہ پہ آسانی نازینکا دلمانگ ات تان گون شادان ترین دلے، دست و پاد بچنڈیت و وتی شادابین زرد و شادھین جائے کھکھان بریچیت، گون نامہری دچار کپت و دراندہیھے دلتنگانی شکار بوت۔

منی اولی کتاب، «رُچے ہلہلہ» ہم، مان یک انچشین رُزگارے شینگ بوت۔ آ رُچان، مے سیاسی و آیدیلوجیکی کست و کینگ، پہ یک ڈٹولے اتنت کہ اگن یک سنگتیا پہ وانگا ہب بوتین، گزا گون آ دگرے ایز جَنگا دیم پہ دیم بوت و گوشتش کہ تقو چیا اے آکسریٹے¹ شئیران وانگا ائے!؟

¹ ایزانے انکلابا جے رند، پدایانی تنزیم دو بھر بوت: "اکلیت" و "اکسریٹ." تودہ پائی و آکسریٹا آمریکائے ہلاپا، ہمینی مدٹ کت، بلہ اکلپتا نمٹ. من ہم اکسریٹ میت و پمیشا، آیان، ما را ہمینیے جاسوس گوشت.

اے ڈراہیگین بیماری، گون یک دگہ مسترین و بالے ہمگرنج اتنت کہ آ ہم بلوچی وانگ و نیسسگے نوزری ات.

انگت ہم باز کم انت آیانے کہ وتی ماتی زبانا وانت کت بکننت.

زندترا ہم کہ اے پگری و زہنی دژمنیئے جار و جنجال کُمکے دور بوتنت، آیانے سیاسی بئیگنے آچش، لیمران بوت. آ سیاسی - اجتماعی هُب و مارشت، آ شور و شئیدایی گار و زبان بوتنت. اے ڈتولا، بلوچی وانگ و زانگے مارشت کم ات. مُلکا ہم کہ پہ منہ کنگے ہاترا، رثوان دئیگ نبوت.

یک زندے، واجہ سیدیک آزاتا چہ من گِگ کت کہ «تتو گون اے شئیرانی درانگازہ و تالان کنگا، مارا مزین زلرے جتگ.»

بلہ آوت ہم زانت کہ، مئے بلوچانی چونین بے موهی و گرپتاری انت. گون ہمے ڈتولین نوزری و گرپتاریان ات کہ «رؤچئے ہلہلہئے» آ شیرکنین آواز، ہما نگیگین وهد و جاورانی شام و شکار بوت و ہچ کسا دستے سرا نمشت.

آیان تتنتا، وتی ایراز گیرئے زبان ہم کار نگپت تانکہ من وتی نکس و ایرازان بزنان. چہ پارسی شائرے کتولا:

«نامہ ی ما پارہ کردن داشت گر خواندن نداشت.»

البت یک و دو سال چہ کتابے شنگ کنگا زند، واجہ آلی دھواریا چمشانکے دات و رؤچئے ہلہلہ، مان «باہوئے ماہتاکا» «بلوچی ادبے زرین تاج» نام اشت و شائر امیتوار کت².

رؤچئے ہلہلہا پہ مئے مگر بی لبزانکی بہرا، یک نوکین چہرگے ہم گون ات، آ ہم شئیرئے نوکین ترز و کالبے پییگام ات. تان جاہے کہ پہ منی زانگا، مئے بہرا، «اولی بلوچی شئیری کتابے» ات کہ اے بارثوا شنگ بوتگ ات. منی ودار و انتزار ات کہ، کم چہ کم، پہ بلوچی ناما ہر بلوچین ادب دؤستا یک دانگے بڑرتین. پہ ہر ہال، اے سجھینان دست پہ دست دات، تان رؤچئے ہلہلہ متوانت، وتی دلئے آرمانا آدابے کہ لوٹیت، پہ بلوچی لبزانک دؤستان سر بکننت. بژن انت کہ منی شئیرئے کؤدکے «دایہانی دیم» پہ ہر دلیرے کہ ہست ات گون آییآ تنک و تُریش ات.

² باہوٹ؛ بلوچی ماہتاکے کہ راج زرمشا گون ہئیر جان ریسیئے جہدا مان "لُوجا" شنگ کت. منا آنمبریات نہات.

دومی کتاب، سالارانی کاروان آت کہ مگر بی بھرے اولی سیاسی شہیدانی یاتمان آت. اے کتاب سال 2000 ایسیا نیسیگ بوت. کتابے مالی جنجالے کارگشادی پہ من تھنا گران آت بلہ گون منی چکانی کُمکا پہ سر رست.

مان سویڈنا، چہ ہشتاد ہزار کرونا کمتر، چاپ نبوت. پمیشا پہ آبیے چاپ کنگا یوگسلاویا شُتان و کتاب، گون چل ہزار کرونا، مان «نیشے» شہرا چاپ کنایت کہ مان آ شہرا، ایسپ جان رٹوانگردے مہر شمشگ نبنت.

اے کتابے «نبشتاری» بارٹوا، من پیشنہاد کنگات بلوچی زبانے نبشتاری ڈیل و ڈٹول، گون «لاتینی» الپایا بیت. آری دوازہین ہما لٹوز و ہرپ، کہ مے کٹومے گیشترین بہر، آیان چہ وتی دپ و نُک و زبان و لُتان گیشینت نکنت، در گنجگ بننت. منی اے پیشنہاد، گیشترینان نمٹ.

بلہ من گون سچھین نمگان، آری آ لٹوز کشتنت و اے سیمبل؛ «و» گیش کُت. نون اے منی سیمی کتاب انت کہ شمے دستا انت. اے کتاب، ہما داب کہ گوشگ بوت گون نوکین الپایا نیسیگ بوت. اے منی وشبہتی انت کہ چہ منی آ پیشنہادان لہتین، زبانزاتین بانکا و واجہ سدیک آزاتا متنت.

مے بلوچانی شریں شائر و ادیب واجہ دودا، شکرگزارِ نلوٹیت کہ آ ہر جا، وتی بلوچی اگدھاریانی سرا، ہملی اؤشتاتگ و چاڑکٹو انت و پہ دلجمی گوشان کہ بے آبیے مزین جہد و اوپارا، اے ڈٹولا سر و سامان نگپت.

اے کتابے شعیر، دو سے دتورھے شعیر انت:

1- آ شعیرانے کہ چہ سویڈنے آیکا پیسر، مان مشکت و کراچیا گوشگ بوتگانٹ.

2- شعیرانے کہ مان کاہلا پر بستگانٹ.

3- شعیرانے کہ سویڈن و اروپائے دراندیہی روچانی بر و سمر انت.

پارسی شعیرانی آرگے سٹوب اے بوت کہ من پگر کت: انون کہ مے گیشترین سیاسی ہزب و پائیانی دیم، گون «پدرالیسم و پدرالیستی سیستمے» انت، انون کہ کرار انت کٹوم، گون وتی سچھین آچگانے کہ مان آبیے ہاکے گنجین دامنا زاد و زہ بوتگانٹ، دموکراتیکین زندے بگوازیننت، گھتر دیست کہ آ گھار و براتانی زبانے شعیر ہم گون بننت. ہاس کہ بازنے چہ مے آ دتورھے سنگتان، چہ ہما بندیگ و اسیرین سنگتان اتنت کہ زاتا بلوچ نہ اتنت، بلہ گون «بلوچستانے وتواجھیے نارہا» شہید بوتگانٹ.

په همایان که دین، مہذب و آیینش: آزاتی، بریبری و براتی انت. هما که شهیدین سادک نژیری، مهدی هانزاده و آدگہ شهیدانی ڈٹولا، بلوچانی گارت بوتگین هک و هکوکانی بارثوا، جانپدا بوتنت.

کتاب، گون مکرانته شعیرا بنگیچ بوت که ایرانته بلوایا زند، دن چه ملکا گوشگ بوتگ. اے بابتا بلکین، په وانوکان، شائره زمانگی رست و رڈومته هاترا یک «پجاری پدانکه» حساب آرگ بییت.

انچس هم مکرانته دومی بهر که، مته سیاسی بلوچانی آدورھته پگر و باورانی گونڈین چمشانک و گڈره بوت کنت.

من پگر کت، پل تانکه وانوک، مته آروچیگین پگری واک و توانا، اندازه و کساس بگیپت، آ پگرانی سرتربلی و جھلانکیانی اندازها کته بزانت و په شری بگندیت که مته آروچیگین بهم و زانت چه سرداری و تیکاتی نزاما چه بوتگ؟ ما سجهین، چونکا یکبرا و اناکت انکلای بوتین و گون اشتاپی، دگرانی پدا کپتین و وتی سر و جان، دور چه وتی مراد و منزلان، چه پئیمما دژمنته تیگانی دپا دات و شتین.

منی لهتین شعیر، هما دردناکین روچانی بر و سمر آنت که دن چه لبرانکی بر و سمر، مروچی منا بلکین په آیانی لهتین بندانی سرا کمتربین باور و اهتبارے نیست.

سک شرات که وانوک، اے سجهین توان و ناتوانیان، شری دلگوش بکنت و بچاریت. آ مزین جانبازی و سرمچارسانی یاتا، وتی هئیالا بیاریت و یات بکنت که: هر سنگتا، چونکا به هچ ڈولین ادیا، تمه و چمداشته، په کئومته گهرچی و گهؤدیا جد و جهد کت، هما «نوک سیرین سنگتانی» یاتا بکپنت که چونکا مرد و مردانگ په تمدی، دژمنته دیمما اوشاتانت و وتی آریزین جانس ندر کنت.

هما ننگرین سنگتانی یاتا بکپنت که آگرانبارین سیاسی درانڈهپانی جھلین زر و تاهاپان کپنت. یات کنت که آ سنگت، چونکا دژمنانی تیگانی چیرا، گون دله داگ دیستگین و چهرگه ماتمزدگین چه ننگرین شهیدانی کوش و، جن و چک و مات و گهارانی رمبینگا، دیم په هر ناکجاآبته راه کپنت.

جی بله، مته هستی و همراه، گون آ شهیدانی وپاداربا، درانڈهپی و بے روزگاری، زهیر و دلتنگی، نایمنی و بانداتته تھاری آت. همه چیز، مته جسم و جانته توشگ اتنت. «سپرته سیر مان سھرا، أمیت، بیاییت سنگتان دیمما رتوین ما» چه هما روچانی شعیران آت.

نون اگن شمته امیت و مکسد، چه من و منی شعیرا، گیشتر چه اشی انت، بیکشیت که:

نَپْلِیت تَنگین باگا بہارے
نیکشیت دل ملورین، شاہکارے

چہ پارسے نامدارین شائر، واجہ سیاوش کسرایئے درین گھرگالا کہ گوشیت:

زانت و زانگا؛

گوانزگ «سکوتے»

مان زندئے زیدا

پُلینیت پہ شری¹

اگن شائرین "کسرایئے" اے دُردانگینِ اِلمی ہبر، برہکینِ کلامے، گزا چہ منی دستا گیشتر در نیاتکگ. اُمیتوار آن، رُوچے، اے شئیرانی کچہ چین و نگدکارانی تریناکین آدینکا، وتی گُوشتگین پربندانِ شری و گندھیان بگندان. منی ہبر، شَرین شئیرئے بارئوا، مرچیکین دئوڑھا، واجہ کسرایئے ہما گھرگوارینِ گال ات کہ پہ شما گُوشتن.

نون اگن:

لُوئیت دل شمئے پُلین

یکدماں سئیل و گردشے شئیری

نندت مان زردئے چندنین شاگا

گوانک جنِت

زرگواتا اُمیتانی

ازیز بلوچ / سویڈن / نیپرو / دسمبر 2014

¹ دانش را ہموارہ

گھوارہ ای از سکوت

رُشد میدهد.

جی مکران

جی پہ تئیی گنجین دَران
تئیی کوه و کئور و آپسران
گٹ و گر و تئیی سَنگران
گون پُر بهارین باگ و پَل
دازانی و شتامین اَسَل
پُترونک و شِمش و کارچکان
سَمسور و اَسپی گوشکان
گون راز و ریوند دَرنگان
پیر و پنیر و گواتگان
تُرھک و هِچک و هالکوان
هیژورک و کُلین دارووان
کُندلک و تئیی گلہتیمان
شہجو و نیلہوین زران
شیرکن تر أنت آج شکران
هچر مگندانتن اجل
دردان گندان بیرگین
جہل أنت چه کران دیرگیین
سوز أنت و ارمان نبت
دستگت سدها مُشکل ائے
چمّت چہ ارسان کُلگل أنت
گون زاری و پریات و تپ

تئو جان و مئے روه و رئون
پہ تئیی هئوایا من زران
هر وهد که تئیی ناما گران

جی مکران جی مکران
دشت و دَر و تئیی کھچران
گنجین تئیب و بندران
تئیی چمگ و سبزآپ و تل
شیپ و دَرگ سبزین کُتل
تئیی کوش و کونل بستکان
سورچک و سچک و ستکان
دَرین گلینپاگ، اَنبگان
دُرهند و تئیی کلپورگان
مُر و گونشت و گونجتان
گُردَر و آ گنداکوان
برنجاسک و مئور و چندان
تئیی سرشم و کَر و گوران
تئیی هاکئے نییگ گون بران
شالا که تئیی جنگانی یل
جانا تئیی پره سینگیین
داگ أنت دلئے پُر کینگیین
داگ أنت که درمان نبت
گندان ملور و تنگدل ائے!
دردت جُشت و کُلکچنت
جُست ان دلا هر رُچ و شپ

جی مکران جی مکران
بؤ تئیی چؤ مسک و انبران
پُلّیت منی روه و رئون

ڪنڊانا هر پير و جوان
 گوانڪ جننت جي مڪران!
 چو هملا په تنو ميران
 گون من بکن گپ و نران
 ڪسه چه شيرين ڪنگران
 ڪئ بوتگانت تئي هڪمران
 دهلي گرڻ وش تر و تاب
 يان گيتگش دهڪ و باج؟
 بيار ڪسهاني سربنا
 ڪئ ڪرتگانت ملڪا تباہ
 گپ کن چه پلين هلڪهان:
 پنجگور و مندئ جلگهان
 گنداوگئ پل و بگان
 چا ڪوٺ و نڪشين تهتگان
 ميرن بلوچاني ديار
 آ سبزگين باگ و چمن
 آ پهروئ گنجين دهات
 تيسئ تلارين سنگران
 شالڪوئئ شاهيگين ڪشار
 نوري نسير هائئ ديار¹
 ڪلچاتئ³ دشت و گهنا
 زنگان نپرنتگ چه ڪار
 جهل انتي آ ڪور و ڪنات؟
 جڪنت اگت هم اچ سپاه؟

جي تئي مزابتي ڪوگران
 نيئين زرئ لال و ڪران
 اء ڪلگ و شهجو و آپ

هاميني مهڪائين شپان
 گون ڏهل و ساز و ڏگران
 تئي هائئ سئوگندا و ران
 بيا نون گون چنگ و زيران
 چا نوڪ و ڪوهنين دپتران
 مان دهرئ ڪهري ڪنگران
 پيشي سروڪين سرمتاب
 شر بوتگانت په ڪنوم و راج؟
 نندين وتي ڪئا منا
 تئي هستي و گنج و تلاه
 بوج ترانگاني بگجهان
 سبي و ڪيچئ درگهان
 بمپورئ پنجگنجين دران
 گپ کن گون پلين ڪندگان
 چون انت تئي گنجين ڏگار؟
 واشئ سمين پون دمن
 ڪوٺ و سراوائئ ڪلات
 چهبارئ زر گون گوهران
 آ گوادر و ڪچئ ڏگار
 مير ابدله هائئ دوار
 شمشائئ² هالان دئ منا
 بارين هئين هائئ⁴ سگار
 بهرامئ⁵ سربازي ڪلات
 براهيم⁶ و جيئداني⁷ جاه

جي مڪران جي مڪران!
 تئي امب و انجيري بران
 گوش نون منا پکا و ساپ

بُرز و بلندين اے ڪلات
 اے بند و سِنڊتاني رَند
 ڪيئي بَرَد و داساني رَد اُنٽ؟
 اُڻشتاڻگڻي پادئِي سَرا
 چِه ڪاروان پِشت ڪپتگڻي
 انگت ترا نيستِ اِنٽ هبر؟
 تاگت منا نيستِ اِنٽ دگر
 بچِ تئِي جھانا در په در

جي تئِي مزارين ڪُنڱران
 تئِي لَئوئِن نام آوران
 آچش تئِي ڪوَه و لَدان؟
 سُوٽڪڱ ڪيا اے مئِي چَمَن
 ريش اُنٽِي دست و پاد و تَن
 پَنوچ و بِنٽِي تل مان تل
 تئِي جائئِي هر گنج و گهر
 ڪيئي ڪستِي آسا سُوٽڪڱ اُنٽ
 لَهڙين گمان چِي بار اتان
 ڪَشِيت شَمالِه جنگلان
 دَرِيان مان هر شِيپ و گران
 لَگِيت مَنِي گوِشا گران
 دَرَد و مَنِي سَد اندُهان
 جُستاني اے سُهَرين جَلا
 چا نوڪ و ڪوَهين دِپتران:
 گون هاڪ و وشتامين بَران
 گون آ زَر و اے بِنڊنان
 دَز و لَوَسَد و لوپران
 جاسوس و ذَنِي نئوڪران

اے دورسرين ڪهناني چات
 بندگان و دَرَبداني بند
 ڪيئي هيڊ و هوَناني پَد اُنٽ؟
 زي تان دوسد سال پيسرا
 مرچي چيا ليمُرتگڻي
 مردم ڪننت ماها سَپَر
 گپ ڪن چِه زهرا در گُزر
 بِن گپتگ اُنٽ جان و جگر

جي مَڪران جي مَڪران!
 ڪئومي مئيار جَلين سران
 ڪئِي رُوڪ ڪنگ چُونين بدان
 تَپتان و بُولانئِي دَمَن
 ميرين بلوچاني و تَن
 لاشار و آهَرانئِي تل
 بَشڪرد و جِيرِپتِي گزر
 ڪيئي دَسٽا آچش دانگ اُنٽ؟
 من جوشِ چِي جُستان اتان
 ڪوَهِي دو ڪَپ بوت ناگمان
 لهڙِي چِه هر ڪِرَ و گُوران
 بُرزين توارِي چا دَران
 گوشتِي اگن سَگڻِي جُوان!
 بل مان وتي دستِي دِلا
 وَش گَپ ڪنٽ نون مَڪران
 نام اِن مَنِي جِي! مَڪران
 سَد گنج و ڪان و مادنان
 نه په هرام ڪورين سران
 ڪئومئِي پلوڪين سيهران

تنباکئے بر گُوچِ نَبیت
 پُچ پہ پچین پُچِ نَبیت
 بگجَت و گُووالین جوان
 باپاری اَنَت سئوداگرین
 چنگی گنا شئوکاریان
 سنتگر اَنَت آ کاملین
 جان و دل اَنَتُن سَجھین
 چو کہ نسیر هانین مزار
 جانا پہ من ندرَ کنت
 کاران پہ تئو کسہ چہ سر:
 نوذبندگئے پُر تئوکلین
 پہ دژمنان بیر اَنَت جَلین
 اے باگ و بندانی برا
 هر تنک و هر گَت و گرا
 میرچاکرئے بؤرانی رد
 گُر و نہیب اَت چاکرا
 انگت منا کنت بے کرار
 بیا ناتپاکیا بسوچ
 بس اِنَت براتی دِر و دُچ
 گرمپئے جنگجھئے ڈلا
 گون سمیا کنت اِتپاک
 سالونکی جاها جنت گوانک:
 گُوکان نئیلیت پہ چَراگ
 داران گریبان من مئیار
 بل تانکہ کنت زُلما دو کپ
 شیرین مزاران همَلین
 زُرتگ نکیبو همَدلین
 پرؤشتگ بدئے چک و سرین

هر کس منی بچِ نَبیت
 ورؤد کدی مَجِ نَبیت
 دهگان و کاری و شوان
 جاشو و مید اَنَت ننگرین
 زرگر گنا زَرَکاریان
 اُستا هنرپرور یلین
 ایش اَنَت منی بچِ مَنگھین
 بچِ اِنَت منی هر مردِ کار
 مان سَکیان آ گون من اَنَت
 گوش کن منی دُرین پسر!
 من شئیہکئے زید آن گُلین
 بچِ اَنَت منی هؤت همَلین
 اے کهن و چاتانی سرا
 اے زیدئے هر دشت و ذرا
 ایر اِنَت اکت گوهرامئے پَد
 چہ مند و ثریت گوادرا
 میرائے هَکَل و تئوار
 پریات کنت بیا او بلوچ!
 نادانیئے کبرا بکوچ
 کؤلواہئے آ دستے تلا
 دؤدائے کوکار اِنَت و جاک
 بیت بژگانی زور و واک
 بیبگرئے هونوارین زراگ
 رُمبین وتی مالا بیار
 زاگ دانگ اَنَت زهمانی دپ
 بالانچ گورگیجا گُلین
 زندا منی بیچان یلین
 زالم جَتگ زوراورین

پھر آت منی ناما ابد
لہ گَرِکَش گوتگ آت
زالم جتگ گاڑیتگ آت

جان و تن و جؤن انت منی
جوہان و ہم گؤن انت منی
مرزانی رهشؤن انت منی"
ٹوپ و گرابش آرتگ آت
ہستی زرے چاریتگ آت
مالوار و گڈارین زدان
نیلین زرے گنجا برین
دریائے جوہانا مُشین
ماتی کہ دیستگ مان ہتر
گؤن تیگ و پؤلاتین تپر
مست ان مروچی بے کدر
چون بارت چہ ما آکوت و زر
راہی پرنگئے بستگ آت
چک و گوری گاڑیتگ آت
ہچبر نہ آت چہ من جدا
کٹومے دو بندین اسپر ات
لجئے کلاتے سرور ات
مان آپ و آس و جنگلا
ڈنی پرنگانی جلا
جانا کتگ سہرین کپن
برات و گہار و مرد و زن
شاہد منی وت آبی انت
شہ نادرے رسوایی انت⁹
زُلمًا چہ و ہما چؤن بارت؟

آیانی دُرین کارپد
اے داز کہ نون بُن گپتگ آت
کیش وارتگ و پیش منتگ آت

"چہبارے زر ہؤن انت منی
ہر مؤسمے رؤن انت منی
بشانی آپشؤن انت منی
وہدے پرنگی آتگ آت
مکسد بدین روڈیتگ آت
روچے کہ گوشتگ آ بدن
لنجین تعیابا ما گرین
میرین بلوچان ما کُشین
ہوتا کہ اشکت اے ہبر
چست بوتگ آت چو شیر نر
گوشتی کہ ڈنی بے پدر
تانکہ مگڈپت دست و سر
نون بیل و یاری زرتگ آت
ڈنگی چدا تاجپنتگ آت
ہر چنت کہ وت بوتگ پدا
ہمل بلوچانی سر ات
پانکا منیگا الگر ات
گؤن ات بلوچ گؤن ہملا
مرتنت گؤن جاک و ہکلا
میرین بلوچان پہ و تن
ہمراہیا ہرد و مزن
جالکے کلاتن گواہی انت⁸
دل دژمنانی ڈاہی انت
بمپورے تاریہی کلات

هؤنانى جُوا رُمبَتگ
 ميرين بلوچ هم مُرتگ أنت
 اے سبز و آبَاتين دھات
 متتگ چہ آ مردان پہ يات
 زلمے سرا آسے کپَات!
 مان دھرے کھران گندگين

زند پہ دگہ داب تَرَتگ
 کوهان چہ اير کپنت بلوچ
 مان کَلگ و شھران پہ نام
 گندگ نبوت رندا پہ واب
 کشان چہ دل اُھکارگا
 ارسن ننت نون دارگا
 زالم گنا زيمي تجا
 لھتے گوشت چہ زابلا¹¹
 نشتنت منى اے جلگھان
 زیدش کتگ بے بُندان
 کٹومش کتگ بيزار و وار
 پاگش بلوچى سر نہأت
 سردار اتنت چو ھنديان
 رپکش چہ رويہ گيشتر ات
 دز و گلہ بردار اتنت
 ھمرہ گون دزبن کازبا
 گيش بلوچ سربازبا
 ھچبر منى کير و کشان
 پيشا نبوتگ مير و ھان
 گوھرام و ميرين چاکر أنت
 شھداد و کيا درور أنت

لشکر سرا مے تُمبَتگ¹⁰
 آ پيشى دئورہ گوستگ أنت
 اے ھستى و کوهنين کلات
 ھوشاپ و اے بُن کھن و چات
 کثيت اَجب گردونے گوات
 ايش ات منى زند گوستگين

چھرانى گردون چرتگ
 گوستگ رَمگداريے روچ
 زرتش زميندارى نزام
 آ پيشى رسم و دود و داب
 نوکين نزامے چارگا
 بازين گمانى مارگا
 آتکت نزانان چہ کجا
 ائوگان چہ شھر کابلا
 آتکت چہ دورين ھلکھان
 بُمپورے پنچ گنجين دران
 رندا چو شيزا مان کشار
 نامش بلوچى پر نہأت
 گون ريش و پاگ و جنديان
 سرداريے نامش پر ات
 چم زاهرا سردار اتنت
 رندا چہ زلمے بازبا
 سد رپک و ھيلت سازبا
 نيستان ايشان نام و نشان
 گوش کن کہ کاران کسھان
 "نام پيرکمانى زاهر أنت
 ميران و نوھان، کمبر أنت

آلی، مُرید، آدینگ آنت
پھک آنت چه "ہانی" ناما پاک
بے "ہانیا" دُردانگ آنت"

دزین گلام و بندگ آنت
کولمیرے پیما بے بر آنت
شنگا و شیرا جنت شگان
شیز پہ گورنڈان ڈال بیت
هر پہ گریبان چاکر آنت
سد سر چه ہانان شرتر آنت
چو گرتگیں شیرا جُشان
دودا تب و پُر تَعوکلین
کئومے گنوکین جاہلان
شعیتانے بیل و برادران
گون ہیلت و مندر و ہنر
ہکمش پہ دست گپت بے کدر
کرتش منا سئودا پہ زَر
چو سَتگ و لیمرتگان
آجمانا جے پش کپتگان
ہانانی سوری سکئی آت
شورش کتگ مان ہلوتا
بے مندر و رپک و ہیلتا
دژمن کنین وت مان وتا
لج و بلوچی کُتا
سُہلا گرت مئے متا
مُہتاجِ نان، پُچ و گدا
جنگا برین مان سرہدا
بلین کُشت سربازبان

شئیہک و چو نؤدبندگ آنت
جیند و ہمل یا سہاک
گون "ہانیا" بیگانگ آنت

اے ہان دری شرمندگ آنت
چه شنک و شِرا گنتر آنت
لِل بات منی ہارین زبان
شنک باگیا دیوال بیت
جے رھزان ہر شرتر آنت
بے متا بار برنت
بُن گپتگان من چه اِشان
گوش کن منی بچ ہملین
چون کرتہ گون من زالمان
گون دینی زندین سیہران
وہدے کہ ہان آتکت چه در
کئومش تبه کت در پہ در
جَن بانک و چک نامور
ہانان مان گُتا گپتگان
سیر ان جہان من گُتنگ آن
پیشا بلوچے یگی آت
رؤچے بدین مان اِھوتا
چون ہان بین اے درگتا
بیات کہ تان اے ملتا
سیندین چه دؤد و سُنتا
بل تان کُشت برات و پتا
بیات کنین آیان گدا
پَنوچیان زورین جدا
لاشاری و آ چامپیان

زندا اجب وش چامل آنت
 بچکندگش پر ما جل آنت
 هانی کنین بے شردرا
 زورین گون وت اودا برین
 مالا بلوچئیگا برین
 تُمپی کُشت پنجگوریان
 گون هانیا پُر شان بین

کِنزَر کُمکے دیماترا
 وان و تمان کن دپترا
 دژمن تیبی چاتا کپات
 گیشتر مگنداتے چیا
 پلین منی رنجین دلا
 سوئکی منی جان آجین
 تیبی جُست و پُرس آنت چو که داگ
 نیستان ادا کاران هساب
 نه اِلم و ایمان و سئواب
 گرک آت ادا هلکے مان واب
 نوشت چه مئے هونا شراب
 یان زالمین ناکوگا زت
 میرچاکری هُکمئے مهار
 گون هیش و اتولاد و تبار
 نه کتول و مردی نه کرار
 یک پعیما دلریش آن چه شان
 یک گرتے پیماز آنت هُمک"
 دُهلانی نوکین سُهبتے
 گیش آت مان زُلما چه یزید
 تئو وت دراهین کِسئوان

سَرهدی و واشی گل آنت
 مالش اچد تان زائل آنت
 آ دستا، مند و گوادرا
 ائوگانی ملاً سیهرین
 گون دینے جئا نرهرین
 سئی کُشت پل زگریان¹²
 اے دئولا میر و هان بین

جی مکران جی بات ترا
 کش کسَهانی پترا
 بے تئو منا زندے مبات
 هانان گرات! تپ مان شپا
 ترین گپانی زیملا
 نون کشتی آھے برین
 گوشتی: منی چمئے چراگا!
 پل که دُلن گشته کباب
 هانی نه آت نه گون کتاب
 زند بوتگ آت شومین سراب
 هانان گون مندر و دؤد و داب
 هانا رست هانی چه پت
 برتش چه من واک و کرار
 بهرش کُنگ چو که دُگار
 نه لَج زاننت نه مئیار
 نه پرک و پیسے هچ اشان
 "اے سُهرنُک چه یک بُنک"¹³
 آنکگ پدا یک نئوتے
 هانانی هان بوتگ سئید¹⁴
 زائے چد و رندا جوان

چُون هانَ کنت نون هاڪمي؟
 شاکارگے شاکارگین
 هان کپتگ آنت نون مان پُرا
 گت آنت مان سد گت و گرا
 گه مند و گه مان گوادرا
 انگت نزاننت گندهی
 هانانَ دازنت کاها
 مُردار و سِل و سِلگتا
 جئورین بدانی کُتا
 بِن گپتی جان و هم جگر
 اُھکارگے چه باتنا
 نالانا گوشتی چو منا:
 اے رازا درگیجیت درا"
 جت و نزاننت آنت سجھین؟
 تُرسا تچان آنت گوک و هر
 تُرند جننت تُرسا نپس
 گُرکانی تیزین کیزگا
 کئوم انت چه هانان در په در
 مُهتاج اجمان و گتر
 گُرکے نگهپان انت په سر
 دنت دژمنا سوب و زپر
 بس انت دگر گرسنت مور
 هستات اگن هوش و نزر!
 رند چه سئید هانا بچار
 گون دژمان گند و گدار
 داتش منسا په کلدار
 اے ڈئولا من بوتان شکار

گُوش نون منا په دلجمی
 جت کندگے من شاهین
 گوشن که جی! جی بات ترا
 ریش ان بجش چو که هرا
 وارتر چه هر پندوگرا
 بزن انت بلوچین بیج تئی
 زهم و تپنگ انت دایما
 هچ نزاننت انگتا
 هائے پسات و شدتا
 تان اشکنتی اے هر
 سر داتی آهے چه تننا
 دستی جشن مان گردنا
 "پرز انت په هر زانوگرا
 چیا منی بیج منگھین
 هپتار اگن دور انت ستر
 آسک و گورنڈ و میش و پس
 وهده که گندنت تولگا
 هیران کنگ من اے هر
 بےمنزل و گواش و کپر
 انگت وتا جنت په هتر
 گون جان و مال و سیم و زر
 گوشتی که او جان پسر!
 تاگت منا نیست انت دگر
 اے سرتے راز انت آشکار
 هیلت کنگ هانان هزار
 رپک و بدین گپ و گزار
 کئوم په یک چنڈے دپار

چو گوشتی آهر گون منا
 گوش کن گپان جانانگین
 سوتکش منی جان و جگر
 زانتت بلسه وت مان دلا
 آگه ببت چے در و دوج
 آیانی کبرا تمو بکوچ"

جی ماهلین تئی دھتران
 آ مهجیین کتوتران
 تئی هانگلین وشچاملان
 بوج اے بزین رازے سرا
 آیانی زلمے بُندرا
 بندت مروچی اِتپاک
 گاری کنت بیه و بُنا
 رنجانی بازین مارگا
 دژمن شمے دردے چنا!
 سد کل و ده چاتا کپیت
 بندت په مردی نون کمر
 گون زانگ و جهد و نزر
 گون کارے رُمبا همسپر
 گون دُرشپین گال و گهر
 مئیلت چه راها بنت گسر
 پُرؤشیت بدئے چک و کمر!
 شامو بیت شالا سهر
 من زرت و جانا جَلتنت
 میرین بلوچانی دمن
 گهتر چه مشکت هم یمن
 گوانک جنان هیسی سران

آرسی که رتکت دامنا
 جی بچ منی دُردانگین!
 راستے که هانان کت زپر
 مست و گنوک أنت چه گلا
 "رؤچے اگن میرین بلوچ
 چا زلم و جئورین سُنک و سوچ

جی مکران جی مکران!
 تئی بانلیین مادران
 لجانی نازین ماهلان
 جی بات ترا جی بات ترا
 هانانی مندرتے دپترا
 تان کاری و جت و شپانک
 شرّ جه بیارنت دژمنا
 گُ اچ منی اے واهگا
 چکی جت و گوشتی منا
 بےزانگے جان سچیت
 زمه شمئیگ انت او پسر!
 گون جان و دل، هون و جگر
 روئک و هر شام و سهر
 اِلما کنت دستے سپر
 هلکا کنت واین، هبر
 اے دثولا گون زانتے تپر
 ایش ات منی گپ او جگر!
 گپی که دُرین هَلتنت
 رُکست کُن ماتین وتن
 آ وش سمین بؤین چمن
 نون مان دراندیھی دران

زرد اِت پہ چے چو تيجگان
 بليت ملورين نندگان
 راستش کنت چوئين سريان
 ميرکمبرين بيل و يلان
 گدارا شر بر سر کنت
 سوئے کميسا گور کنت
 دور ائے چه ما تو پر چيا؟
 نند گون دلئے وشکاميا
 سازے بجن په وشيا
 تسيي چنگئے وشين زيرمان
 در کن دلانسي بش بشا
 دلسہتگين پروانگان
 بودين گلين اوبادگان
 شيرى دلئے سئوگات بيت

بيات منى براہندگان!
 همت کنت وانندگان!
 روچ و شپي مپتين گپان
 زورت گھرتين همبلان
 شومين پلؤکان در کنت
 زلما چه ملکا در کنت
 بيا پهلوان دزل! بيا
 مان شانتہ نون مہکانيا
 شاگا بگر دلکشيا
 بيا کہ ودار انت مکران
 نند هوتئے بردست و کشا
 دم دئے ديمے ديوانگان
 گون چنگئے نوڈى شنزگان
 بل تانکہ ميران شات بيت

مَکْرانے شئیرے گیشتینک

- 1 سردار میر آبدلاہان و نسیر ہان نوری، مَشْرکی بلوچستانے دو نامدارتین سردار.
- 2 سردار مَزَن ہسٹین ہان شیرانیئے جنگجہ، مان بنت و پَنوچ.
- 3 سردار جیند ہان یارمہمد زہیئے جنگجہ، مان واش و سرہڈ.
- 4 سردار ہسٹین ہانئے "زہمئے" نام ایت.
- 5 سردار بہرام ہان بارکزی کہ بمپورئے کلاتا، چہ سردار سفید ہان شیرانیا گپتی.
- 6 میر برام ہان آرم ہان بارکزی کہ گون زَا شاہئے پیوجا جنگی دات و شہید بوت.
- 7 سردار جیند ہان یارمہمدزہی؛ سرہد زمینئے نامدارتین سردار. اے سردارانی بارٹوا "سالارانی کاروانا" بچاریت.
- 8 جالکئے کلانئے جنگ، نادر شاہئے دتورہا کہ "میر زربت ہان" وتا کوشارنیت و آ دگہ بلوچان وتارا پہ اسیر نیشگئے ہاترا، وت کشتیش.
- 9 نادر شاہئے بنامی مان جالکئے کلاتا و بلوچانی آ ڈتولین وتکوشی.
- 10 بمپورئے کلانئے جنگ و آ تارہی ہون و کوش کاجاریانی دتورہا.
- 11 رتوایتے کہ بارکزی، چہ اٹوگانستانے سیمسران آتکگانت و شیرانی ہم چہ زابل.
- 12 زگریانی کوش، نسیر ہان نورئے وهد و زمانگا.
- 13 میر پیری دریش آقرانیئے اے بتل: "سُہرئُک چہ یک بُک"، ہاکم و سردارانی "کرد و ویا و مٹیارداریئے" بارٹوا.
- 14 سردار سفید ہان شیرانیئے بادشاہی دتورہ.

واب

وَا بَا مَنِيْغَا دُوْشِي اَلْمَ مَان كَنَدِغَا اَت
 بَانُوْرَ اَت كُوْشِيْغَا زُوْلپَانِي رَنَدِغَا اَت
 هَر كَس اُمِيْتِيْ كُوْثَا گوْن شَادِهِي رُوْان اَت
 شِيْرِي پِه سُهْل و سُوْتِي زَنَدَا پِه بَنَدِغَا اَت
 وَجْدَان هُدَا اَت وَ هَكَّ دَنِيَاْ بَادِشَاهِ اَت
 "اَزَاتِيْ سِي پَرِيْشَتِغ" بَنَدَانِي سِنَدِغَا اَت
 اِشَكِي سَمَنَد سَنَج اَت سِرْچَمْگَا مَرَادِيْ
 دَنْرَان زَمَانْگِيْ چِه بُوْشَكَانِي چَنَدْگَا اَت
 وَشَرِيْمَرِيْن سَمِيْنَا گوْن اَت كُوْشِيْ زَرِي نُوْد
 وَشَبُوْكَان كُوْلَانِي هَر بَاگَا نَنَدِغَا اَت
 دُوْكَالِيَانِي آ دِيْه، "بَرَكِيْ" كَرِيْشَكَا كُوْشَت
 سَد كُوْلِبَارِيْ اِسْتِيْن هَر جَا كَرَنَدِغَا اَت
 دِيْسْتُن كِه دِهْرِيْ بَاپَار زَهْر اَت گوْن مَرَك وَ مِيْرَا
 سُوْدَاْ لِيْز وَ كُوْلِي گوْن هَر چِه زَنَدِغَا اَت
 زَنَدِيْ سُوَالِيْ دِل رِيْش اَت چِه مَلِكْمُوْتَا
 وَرْدِي "مَسِيْهِيْ" نَام وَ مَكْسُوْدِي پَرْدِغَا اَت
 "اَرْمَان" بَدَل كَنَان اَت سِيْهَرُوْچِيَانِي رَنْگَا
 پَر اِيْ مَرَادَا مِيْغَا هَر جَا مَان كَرْدِغَا اَت
 گَار اَت چِه هَر كِتَابَا سُلْتَانِي نَام وَ، شَاهِي -
 آ نَامِيْ اَت كِه سَد بَر كُنْتَر چِه بَنَدِغَا اَت
 "مِيْهَر" اَت كَلَاتِيْ كَاْزِي كَانُوْنِي چَنْگ وَ سَاْز اَت
 مِيْرَان وَتِي جِهَانَا اِيْ دُوْلَا كِنَدِغَا اَت

بلوچئے بیچ نمیرانین

کٹومی مزین شاعر، واجہ رٹوانہڈئے ناگتین دایمی سپرئے بارٹوا

نہأت دردے و تیرڈکے

تیبی مرکئے ہبر واجہ!

چہ چمان چپر

بیرے ات

بلوچی شیرئے پلا کپت و

میراسا نہالانی

آچ اے ہالا نہ تہنا من

کہ اے ہاکئے جنک ماہین

گون کوشین کاڈی سردستان

دراہین منگھین ورنہ

مزارین پھلتوان جنگی

یلین دہگان مزن وانین

گھرت و وشدلین کاری

گمانی جھلگا کپنتت

نہ ایوک مکرائئے بیچ

بلوچ ہر چے جہانا ہست

تیبی مرکئے سرین پرؤش ات

بلوچستانئے زر گنجین

تئیاب و جلگہ و کوچگ

ملور و تنگدل ات مرچی

گمیگ ات سجھین ماہیگ

"کر و لوجر پریشانا

گُوشنت گُون پَشِّک و گُوران

پَدا کتے برکتان مٹیگان

ستائِنیت وتی شَعیران؟"

چَد و رَندا یَکین آن من

"کہ هامین گَمَرَدیگا کَمیت

گَریت گُون چهرگے زَرَدین

دو چَمی سُهَر بَنت کُنکیگ و

زوریت دُهل و سُرناپا

زھیرے چَسَت کنت بارین:

کجام توتی شکرگالین

پَدا گیتار کنت رُوجے؟

منی اے مۆسمان و شتین

منی اے برکتان دَرین

ستایے دنت و

ساژاییت؟"

نہ اَت دردے و تیرؤکے

تئیی مرکتے هبر واجه!

چه چَمان چیر، بیرے اَت

بلوچی شَعیرے پَلا کپت و میراسا نہالانی

مرؤچی مُلکتے برزین مَچ

کُنر گُون کونلان سُهَرین

کهور و گَز و هم دُولک

منی دُولا سیہپوش و

پَدرد و سوگی اَنت په تنو

نون کاران واهگے پُئین

چه تئیی شَعیرانی بُستانا:

(کدی بیت در کپیت بارین)

دَلیرے پُر مژاین، یان

سوارے شئیرئے ترگولان

زبانزانتے مژادارین

گُردانا بگوارنیت

بلوچی گال و گپتاران

وَتَن ماتا بنازنیت و

کتومئے چوٹئوان رندیت

منی واکا در انت واجه!

تئی کدرا گُوشان چیزے

مروچی اَلَم انت هر جا

بلوچی شئیرئے گلزارا

و

مُلا پازلئے باگا

تئوائے بُلبل گزلوانین

مان هر جا مجلسے گرانین

چو بُوھیرا نمیران ائے

نمیرانئے نمیران ائے .

تئی چارگ و بچکندگان¹

تئی چارگ و بچکندگان جانی منا جادو کتگ
 بازین گمان دلبر تئی دیدگ منی بے سو کتگ
 چم کنجل و ابرو کمان! بیا که مَنِتِ مجنون کتگ
 گون چمک و بچکندگان چونت منا دلہون کتگ
 تئی گندکے وسواسے جل، سوچیت منا پاسانی پاس
 و ابا کہ کائے تنو منی گلزار بیت اے جائے آس
 چہرگ گل و دپ گمچھین لب شکر و چم کنجلین
 اشکے کلی چون بال کنت چے گلشن و باگا گلین
 بے تنو چو مرگے تُستگین پلپت جنان اُن مان کبس
 بیا دتے گورامبازے پہ گل، بوڈین منی ساه و نپس
 و همے نہالِن پلنتت و ابا بہارگاہی شپے
 و ہدے کہ تنو آتکے چہ در گون ناز و کندانین دپے
 گوشتت چہ کتولا ہانگکے گپے منا اپسانگین:
 آشک نہانت آ کہ مینت چو شے مرید دیوانگین
 و ابا کہ من جہ سرتان دیستن وتی ماہین پری
 بچکندی درین مان دپا، ایر ات منی زانا سری
 دستن گورئی برنتت و دپ چکت املتے ہکھین
 گوشتی منا ندر اُن تئی اهد و وپائے لہین

¹ تئی چارگ و بچکندگان جانی منا جادو کتگے شیرے اولی بند، اُستا اُبدرہمان سوری زہیا پہ من رنوان داتگات تان
 چہ آبیا، سوتے بچوژنن.

دُرْجائے زیملائی اَلہان

سازتِ بلوچان چارھے گندان کہ ہئیران اتِ شما
شُتِ کاروانِ جُستئی چہ کئے مانِ شپتھاران اتِ شما
زیم و زراگی کولگِ اَنتِ کرنائی باورِ گوستگین
ننگے چہ نوکاپانِ گرتِ زانتے بہاران اتِ شما
وہم و ہئیالانِ کُوہنگینِ نیستانِ مانِ جانا جُوہرے
پگرا چہ دئورے ہمیونِ نودانِ بَشَنزانتِ شما
گردونے بازینِ ٹکران، اسپرِ کُتگِ سپنگِ یلان
زُلمانی پُتکئے جھکگانِ پولاتینِ سندان اتِ شما
آہوگِ دلے مئیلہ چرنٹِ آزات و وشبالِ اَنتِ کُلی
چپا مانِ گلزارا و تسی بندیک و زندان اتِ شما؟
بندِنِ شمئیگِ اَنتِ شَشَدَرینِ بربادِ دئوران اتِ شما
رُوجِ انگریزانی شپِ اَنتِ مہتاجِ آیان اتِ شما
دُمبشِ چتگِ اَسَل و نَسَبِ یکجاہِ بنتِ "تُرک و پَرنگ"
مانِ زات و تکیِ رُوہنوانِ انگتِ پہِ مئیدان اتِ شما
"وتِ شادھیئے شہری" شادانِ جھانا ناچِ کنت
شومینِ گمانی کھبگئے موتکانی ہرجان اتِ شما
کشیتِ چہ تیس و دِزکا آ مِسکِ ائوارینِ کئوش و کئیت¹
بؤدِ آرتشِ مئوجینِ دلان، مُلکئے نگھپان اتِ شما
المئے تچوئکینِ مرکبے سیمِ نگرہینِ واگا گرت
تہردینتیِ نونِ چاکریِ ائولادِ رندان اتِ شما
"دلرہمیئے بُتِ گشتگتِ "باھوئیئے کوٹا" اکت²

¹ تیس، ہمل جیندے جنگجاہ انت و دزک ہم، میر برام ہان آرم ہان بارکزیہیئے جنگجاہ مان سراوانا.

² باگاڑے ہما تارہی کسہ انت کہ بلکنے لڑگا پناہ بارت و پٹرت. بلک آییآ وتی مئیارِ جلیت. بازارے چک و چوری آییئے جنگ و کُشگئے رندا بنت. بلک گوانرگئے چیرا بارتی و دربے شیر، دیما ایز کنت تان چہ تئا مَمریت. چک، بلکنے سرا پرؤشنت و بازارا جنگ بیت، اے جٹگا بازینِ مردے کُشگ بیت. کُوہنیت دئورہا، اے دُرین پُر مہرتین کار، بلوچانی

باگاڑی مان بُرجئے سرا گوانک ائینت کہ: انسان اتِ شما"
 مان زِندئے توپانین زرا، گزن اشکئے بوجیگا تچت
 پلین مرید و ہانگلئے مہرانی ساچان اتِ شما
 چاکت چو گوانکوا دمے ہڑاریا بامئے دپا
 بازارا پیگامے دئییت مہلوکئے ایمان اتِ شما
 بس کن او میران! آما چنگی اگن دُرجان بیت
 بوبگر بیت هر پهلوان، مسّت و گزلوان اتِ شما³
 آهان کہ بوبگری بنت لَجئے کلاتا هر اُمَل
 پروشیت و جاندرها تچیت تپلیی بسهرانت شما

سوڈن 2000 ایسایا

بے اگلی زانگ بوتگ کہ پہ باگاڑے سرا، بلوچان و تا کوشارینتگ. بلہ مرّچی گندین کہ مدنی مُلکانی تھا، مگر بزمینا،
 زُرمبشتے پہ دلوت و ہٹیوانانی مہربکشیا چست بوتگ. اے کسہ، بلوچ کٹومئے دپتری و تارپھی ترین مہرورزیانی کسہ
 انت.

³ واجہ آبابگر، یک نامدارین گلوکار و وانندگے بیت، اُستا دُرجانا مان وتی 11 سالگیا پہ آییَا سرود جتگ. یک رندے، من
 وتی پتا گوشت کہ تھو پہ چے کمالانئے وشین تھوارا گوش ندرئے؟ گُوشتی: من ترسان کہ آبابگرئے آ وشین آوازئے سرا
 نَوشیے بکپیت. دُرجانا کسہ کت: وهدے آییَا شپاسان شئیر وانتگ، جنینان وتی گوانزگی چک یلہ کتگ و آییے دیوانا
 شتگانت. باز برا جنینان و تا چہ شعیدایا بے پردگ کتگ، یانکہ اُشتران مان آییے آوازئے وهدا، پہ وتی ہران دودتگ.

بلوچ، اشک، چنگ و شئیر

هر كجا كئوما مهپل ات پلین
 شاده ات ورنایان مزارملین
 سُهیت و چاپ ات كُنْگران بلین
 گون وتی دشتاران گرانملین
 شنگ اتنت مهنازین جنک ماهین
 میتگ و چارکُلان میندجاهین
 مان شپان وشین ماهکائینان
 مهپل ات میران شادکامینان
 نالتگ چنگان وش تئوارینان
 زیدئے هر کُنْدان پُر بهارینان
 شاده ات ورنایان جوانینان
 گون وتی کاڈان چمهُمارینان
 دُرنگ اتنت سپنگ بُرتکگین سئیدی
 دلبرئے ٹیکی بوسه ات ائیدی
 چمبگ ات مَهتوسین پربانی
 مجلس ات شرت و بے امیرانی
 چنگیان تکرار ات: گلین هانی
 کسه ات بیگر و جنکائی

سرگوشی

پہ شہید ابراہیم اشکانیے یاتمانا

مان شپے پُر دردین شُت و
نِشتان

ٹپے چپی نیمگا

ہئیران

برات منی دؤداین

تپا پرتکگ

دست و پادانی لرزگے مان ات
لہمکے دستن پہ سرئی اِشت و
گؤن دلے پُر دردین

برات گوشن:

جی منی جنگی کُنگرین ورنّا!
منگہین برات و سرمچار کئومے
کئے ترا زراب و هکلان بستگ؟!
سرگوشی

چپّا تتو کئے هر دم؟

آ بله یگؤشا گلایش ات
گؤن و تن گپّا ات هلاھؤشا
ٹپیگین جاگاھا تپے پُشتا
تتو گوشے انگت

دژمنان جنگ ات

لیئٹ و نِشت و

کپت

دگه دیمے

سرگوشین گالی

چؤ کئنت دَرشان:

"جی منی تیسے ملیدین بندن!
 ہمل و کٹوم و گئیرتے بُنجاہ!"
 زر تئی گنجین بندنے چیا
 چہ وتی پیشی شوکتا کپتگ؟
 بیچ تئی سہرچم و مزن پھرین
 چاکری میراسے گھین دیمپان
 پھلتوان جنگی دلجمین ورنہ
 مان کجام چاگردا گلین زیدے
 پلبرین اُمرے چابکین بؤرا
 نگرہین مہمیزان گون

شوریننت؟

"جی ترا

کؤہانی براہ

نیلگ!

کھچر و زیدانی رگام گوارین
 گون کئیا گئینز و دیم تھار ائے تئو؟
 منج و مار

ہشکؤہئے بُنا ہئیران"

کئی بزین درد و آندھان مارے؟
 تنگدپین گت و بؤمٹوان برزین
 گرکبے چیہانک و گلین کھکھ
 تئی دپے و شبودین گلین کندگ
 مان کجام رُمبے جابٹوان

کئید أنت؟

سرکؤشی گڈا

گون رتگ مچت

گریت منی بالانچین براتا سک

گون وتی بنگی دیدگان سہرین

میں اتنت

ڈالشاہین برّوت

آرسان

ہازگین ٹپی کزنت لہتے

سرگوشین کوکارے کتی برزاد:

"جی منی دردانی نشان

تپتان!

راز تیبی پُر دردین دلے چی آنت

سیہہ بزین دوٹان

کور کنگ مارا؟

برتگ چوین دژمنان جئورین

تیبی زبان کئومی مان دپا دُزین؟

اے وڑا

درشان کنے زنگان؟

چون کنت باور ہائرُن کوہین

اے بزین سیاہی تیبی سرے ہر دم

سُتکگین داز و جنگلی دوت آنت

دوت کدین کرناَن رثونت برزاد!

من وتی نیکیں باتنا جسم آن

سَجھین دردانی

"بُت اے " کئومے

دوت

ہما گویاکین زبان انت تیبی

گوانک جنت

رُستم تئوکلین مردان

او منی چاگردے یلین بچان!

گون وتی چم و دیدگان چارت!

اے شمئے کٹومٹے بزرگ و بگجَت
 سَجھین مہلوکے
 گم آنت کرنی
 اے ہما آرمان آنت گریبانی"

گُرُ اچ اے سَچاکین دلی رازان
 کَندگے زہرینی جَت و لیٹت
 رُکستی دہگالین توارا گون
 لرزگین پریاتے کت و گوشتی:
 "یل کنیت مردان!"

مَجلیسا بِلت
 بؤر، منی ساہئے پُل و سٹوگاتین
 ہَمَلین مردانی
 کِشارا رثوت"

آ شپئے پُرن دُراجیا نشتان
 ٹپیگین براتئے چپی بردستا
 ہچ بلہ آواز و دگہ گالے
 منگھین براتا چے

نبوت درشان
 آ گران پاسے نشتگین جاہا
 بار اتان آندوہ و گمان جتورین
 بَرمشتی گورباما

گُلین اِستار
 جامگی سیاہین آ شپئے شومین

گُون وتی سُهرین هنجرا
چاک دات^۱

^۱ اے شعیر، یک "چهر و شُبین گُونگین" وایے ات که مان کابل پیش آنک. من آ شهید، مان زَدگین نپی هالتے دیست و اے شعیر جوڑ بوت.

پارسی زبانتے نامدارین شائر، واجه سیاوش کسراییا، اے شعیرئے زبان، میوزیک و آیئے بشارت گُونگین و شین هلاسی گالهند و آسر، سگ دؤست بوت و وت په پارسی زبانا ترینت و ترجمه کت، که کابلئے بلوچی ریڈیوا وانگ بوت. (کابل 1998 ایساییا).

من و تئو

من اگن لانکا ببندان
 تئو اگن ہم جہ جنئے
 دلجم آن وت لہڑ بین ما
 زلمئے سندا تا گوجین
 من اگن نندان

بندئے تئو

گرا کئے جاہ جنت؟

بے من و تئو

"ما"

چہ پیما سبز بیت

زندئے پڑا؟

لہڑئے تو پائے دریگ

چہ "دو سر شپیا

بُجیت"

هاک و آئے "ہزریا گون"

هر گُل و پُل

رُدیت

گون دو دستے "ہمستواری"

چاپئے گلچانک

رچیت

جی بلہ جان!

گون منی، تئبی

جاکئے آسا

زلمئے بازار سچیت.

تتو بهارانی گل و باگ و برائے

دل زھیرانی جَلان کپنگ و نالی مان ادان
 چو کپوتے پہ "کداما" کہ تجیت بالجنان
 چم مکپینن منی "درنگتا" تئی چہرگا گل!
 یان کہ چو "شائلے" تئی گلشنا گشتینان امل
 چہ دوین دیدگ و چمان من گلگمند آن وتی
 زار نالان چہ دلا چیا چشین کارے کئی
 اینچو مہگونگئے رُمبا پہ چے تئی راہے سرا
 نشت و پرینتی منا اشکئے دوسد گت و گرا
 مان جھان باز ات دگہ مہوش و ملگور و کمند
 بستی تئی درگھا چیا منی مہرانی سمند؟
 کنجلین چم و دو لنت گمچھین ابرو چو کمان
 آما باز ات دگہ تئی پری رنگین سر و جان
 من گون دل جنگ اتن و دل گون منی دیدگ و چم
 اے بزین جیڑٹوا ورد ات منی سد اندہ و گم
 بہتا کندت پہ من و تئی سرا داتی ہرے:
 گوشتی چو تئو دگہ نیستان مان جھانا دگرے
 راست انی بہتا کہ بےمٹ ان تئی بر و براہ
 شاہد انت اے ہیرا تئی بدنئے بند ڈراہ
 دستے آ ٹک و تئی لنتے نشان نے پریان
 آلمے والہ و شیدا "چہ تئی نژگریان"
 چے گوشانت پہ جمالا کہ تتو شرئے گر اے
 شیرکن اے چش کہ گوشے جوسرے گل، نیشکر اے
 رنگا مہگونگ و بالادا چہ ہر سرو گرے
 چم ہمارانی رما ہر کہ بچاریت تتو سر اے

تنو پہ "زبایی" ہُدائے وڑا، وسپا چہ در ائے
 تنو منی "وردِ زبان" سہبا تہ شام و سہر ائے
 ہر سرئے ہوشا برئے ہاکم ائے ہر رہگزرئے
 چاکری گواہ ان منی تئی سر ان، وت اے ہبرئے
 دل پہ تئی مہرا زری ہستیئے درین گہر ائے
 تنو پہ میرانا بہارانی گل و باگ و بر ائے

اے کجام زیدِ انت؟

اے ہما و شبّین ساہگِ انت سارتین
ہانگل و شئیہی

نشتگِ انت روچے

لّہ و گرانازا

ہمے ہا کا

گون وتی مہرے سبزکان ہر دم
سائتنگِ اشکے

رامگین آہوگ

اے ہما

مہنازے میندجاہِ انت

شاہِ اتی آشکِ پیشگین

شہداد

اِزّت و مئیر جائے

ہما زیدِ انت

انگنا چاہیگ و کُلی اشکے

کوکوبی و انتت

مان بہارانی

اے شمے و شبوین

ہما زیدِ انت:

کہ سدو ماہینا گزل و انان

پہ یلین کیایا و پایانی

آشکی پلین پترے کشت

اے ہما زیدِ انت و تِ شَمَّے گنجین

ہملا میرین

گون سبہ سنجین

چک و گور گاڑیتنگ

پرنگانی

اے ہما کانیکِ انت مزارانی:

"کمبر و دودایا مٹیارجلین"

جاگہ انت پھرائی

ہما میرے

بستگی "شمشانے" ¹ سرا کوٹے

مردیئے آلماسی جتگ سۆھان

مُشتگی کھریں دپ

"زمینگیئے" ²

زہمجین مردانی ہما جاہ انت

بۆمھی "کلچاتے" ³ اگت سرہد

گوانک جنت

جیندان بہادرین

اے ہما سالارئے وتن مات انت:

دژمنئے راھی

ایوکا رۆچے

"دژکئے" ⁴ آبدئے سرا بستنگ

گئیرت و لَجئے

¹ سردار مزن ہسٹین ہان شیرانیئے سنگر انت.

² سردار ہسٹین ہانئے زہمئے نام انت.

³ شہید جیند ہان یارمہمدزیئے سنگرئے نام انت مان واش.

⁴ شہید میر برام ہان آرم ہان بارکزیئے سنگر.

سَنَگَرِ اِنْتِ كُوهِينِ

"پیری⁵ و

هَشَكُوهِئِ⁶ شَهِيدَانِي "

اے ہما ہاکِ اِنْتِ

میرِ نَسِیرِ ہَانْتِئِ

نِشْتِگَاتِ "نَالِئِ"⁷ گُلْشَنِینِ زِندِئِی

کَثُومِئِ ہَارِیْبِیْنِ پَتِ مِژَادَارِیْنِ .

⁵ پیری دریش آھزانی کہ وتی زمانگا کرنے پیسر، مگربی بہرا، گون مکرانی سردار و کلانتان، پہ سرمچاری پاد آتکگ.

⁶ میر دادشاہ کمالئے جنگجہ کہ 1336 ایرانیا، مہمد رزا شاہا سردار پہ آییئے درژہگ و کوشارینگا ہُج کنتت.

⁷ کثومے بابا، میرگوس بکش بیزنجوئے منندجاہ.

لجئے جو

مُتَنگانِ ہئیران کہ زیگین یل بلکہ زبیرین کُج اُنْت؟
 کتومی دردانی شریک آ ہمدلن میرین کُج اُنْت؟
 مُلکئے پُلین گلشنا دژمن لپاشان اُنْت اگت
 کمبرین آ کتومی ورنان ستم زبیرین کُج اُنْت؟
 ہمدلی، ہکوپگی بیتلانی زیگین شت کُجا؟
 واہگان چون بوت دلئے آ دُرہئیال دورین کُج اُنْت؟
 پُتنگ مان زندئے جووا جائے جوہر بون و بون
 راہئے کنڈیل و چراگش روک و پر نورین کُج اُنْت؟
 بے کرارین جان و دل، آزاتیئے شیدا یلین
 گز اچ آ اُھد و شہیدین ہملان دُرین کُج اُنْت؟
 یکدل و ہمچاپ اتنت زی گون مزارین آشکان
 مرچی کس جُست نکنت آ کتومئے نوکسیرین کُج اُنْت؟
 دل کجا گردئے چیا نالئے چہ کئے جُست گرئے؟
 کتومئے آ بلین نکیو زہمجن و شیرین کُج اُنْت؟
 مگربی ویلامیند و ترکِ جان و زَر و سر؟!
 نون گنوکے تئی وژین بے سار و بے ماشین کُج اُنْت؟
 مردی درد و "اُھد و پییمان" یاد یار و ہلک و مُلک؟
 کسہ اُنْت کُوھنپن ہکایت، ہاسلش تَرین کُج اُنْت؟
 گم مکن، جئورین زمانگ بل ستر نامرد زئیت
 آلما، نامردمانی باگ و بر شرین کُج اُنْت؟
 یک "لینینی نارہے" روسے تزاران آس جنت
 اکبت چنگیزئے چے بوت لشکری مؤرین کُج اُنْت؟
 نے وپا دھرا اگن اسکندر و کارون بے
 "نادری گنج و ہزانگ" سر جہانگیرین کُج اُنْت؟
 رَہ نُبرتگ جان پرستان جام جم بوتگ کجا

ڪورشي آ تاج و تهت و ڪوٽي امبيرين ڪج انت؟
 لڄي جو تنڪ ان گوشت بنام بئي ميران بچار!
 چيدگ و چمجهليءَ تنوسپ دپتران زرين ڪج انت؟

لندن 2000 ايسايا (سالاراني ڪاروانين ڪتابي پيشڪش ڪنگي درگنا)

وِشَاتِک

چے گوشان تئیی جمائے

تئوسپیا؟

چا تئیی سہر و جادویی ناما؟

چے گوشان جلوہئے کمالا تئیی؟

زر و تئی و سپا ہم

چہ تئو لوئیت

کڑھئے ہیبت

تئیی سرین پرؤش انت

دشتے بیمنے دلا

چہ تئو

ترسیت

اشکئے گلزارا

آشکین شئیدا

وسپئے سوپا و تئی

چہ تئو پندنت

آلما هر هزانگئے هستی

گونڈکین گئوهرے

چہ تئیی تاج ائینت

سہر و جادوا،

تئو

هڈا ائے وت

تئیی کلاتئے دپا

سکندر ہم

پہ دپارے ستا

سوالیگ انت

بے نیاز اے چہ ہر ستایا تئو
 انچو ہم تیبی رھے گلین سنگت
 آ کہ ملنت گون آشکین جانے
 ہر کجا بنت
 ترا ستایننت

بے نیاز اے یکین چہ تئوسپیا
 وے "شما کہ" "کلامے" "مہمان اے"
 مان بلوچی زبائے دیوانا
 زانتجاہا، مروچی اُپساللا
 جی! "کلامے کلالتا"
 وشاتکیت^۱.

اوپسالائے زانتجاہ 12 / 8 / 2000

^۱ اے شعیر مان سال 2000ءے کُنپرانسا کہ گون بانک کاربنائے جُهدا پرجاہ دارگ بوتگات، گُوشگ بوت.

شہید شپی زیندینی

پیشکش پہ: بیژن جان زیندینی¹

کاران کِسہان نوکینان وشین نُکَنہان دُرِنان
 دُوسٹے پُسگا لوٹینان نَزبکِ وتی نادینان
 ریشین ہاترئی کندینان جُورین دژمنئی رنجینان
 کٹومے دپترئی وانینان شہد و شرتی وارینان
 گُوش دار او منی دُردانگ! دژداین پتے یکدانگ

رند اچ چاکر و گُوراما چا وَتواجہین آیاما
 داشتگ پاد وتی گُوراما رُژناگ نکنت مے شاما
 ہئیران منتگن ناکاما سگین ہر کسے بھتاما
 گُوشتگ مے پتان وشنامین کٹومی رھرئوان ہمگامین:
 زندے ہاترا وشنامین جہدے ما کنین وُشکامین
 وهد و جاوے گُورامین نندن سَرمے آرامین
 آپسوز ات پہ آ آرمانان کٹومی مَرم و درمانان
 سوتکنت رُوزگارے آسا چَرتنت لَنڈرانی داسا
 دنیائے کمیت جئومستین رتوت گون ناکسان سَرمستین
 رھوار نیت گون نیکان مہرانی کدیم بکشوکان
 چاردست انت گُنا بدواہان گُرت شَبجتین بَنجاہان
 گُوش دار او منی دُردانگ! دژداین پتے یکدانگ

گردون چہرگا چَرِنیت دیمہ ہر گُورا تَرِنیت
 لہڑے مان شپا پَرِنیت واین میتگا گَرِنیت

¹ اے شئیر پہ شہیدے یکدانگین بیچ، بیژن جانا پیشکش بوت. سالے کہ گون ماتا سویڈن آتک (2001 ایسای). بلہ تان آ رُچی آیا نزانگات کہ آئیے پت شہید بوتگ و من اے شئیر ندات.

اَکَلتِي سَرَا چِه سَرَا پَرِنِيَت
 سوار اَت مان سرئي شَعِيَتانِے
 مَهسولِي نِه اَشَت يک دانِے
 سَوَتکِي زَنديگِي کَرَدانِي
 رَوَہ هِيَلَتِيَن ناکاما
 سَکَه تان مَجنت مَے ناما
 شام اَنت آ مَنِي پَشوجانِي
 رَگبند اَنت مَنِي تِيگانِي
 کَٹومئِے نَنگرِيَن ورنایان
 نَوکِيَن دَوَرَهئِے هُزاران
 لانکِي بَسَتگ و تِلان اَت
 بَےباکِيَن سَرَا رَندان اَت
 بِيَلان سُهت و گلشان اَت
 زَرِي مَجلسا زَرشان اَت
 دِيلِے مَلگ و گلشانا
 و شبَو نِشتگات کندانا
 لَوگ و مَجلس و جَنگجاها
 رِئوت يک نِيَمگِے گِستاها
 گِرِننت يلا دِلگاها
 نَرشيرا برنت زندانا
 دَوَدانِ پتِے يکدانگ

شاگِيَن گوانزِگَت لِيبيجاہ اَت
 دِستِي تَتِيي سرئِے سَرجاہ اَت
 هَر جا نِشتگات اَوَدا اَت
 نازِيَنکِي پِه تَتو دَوَدا اَت
 پَت تَتِيي کُنْگَرِے جَنگيگِيَن
 بَوِپِسي اِشتگات رَنگيگِيَن

چَٹولانِي سَرئِي سَرِنِيَت
 لَه جت ناگتا توپانِے
 جَہل اَت پِه تَچ و مَيدانِے
 بِيَرِے بوت سرا کَٹومانِي
 گَوَشَتِي جاہلِيَن بَناماما
 نَئيلان هِچ کَسا آراما
 پَرَوشان شَعوکتا کَٹومانِي
 بَراهِيت نِه بلوچا هانِي
 اِشکُت اے هير دانايان
 جِه جَت نون گَزا سالاران
 ورنايَن "شَپِي" مَلان اَت
 هيروارِيَن دِپا کندان اَت
 هَر جاہ سَنگتان ديوان اَت
 مالِي تَعو گَوَشِے تاوان اَت
 بَراهِيم اَت يَلِيَن پِه شانا
 بِيَلانِي رَما ديوانا
 گَلپوش اَت مُدام هَر جاها
 رَوچِے شوَمَکِيَن پَگَها
 اَنگِرِي کنت ناڏاها
 هِشتاپ پِه تَچ و مَيدانا
 گَوَش دار او مَنِي دُردانگ!

آ رَوچِي ترا سَے ماہ اَت
 مِهرت مادَرئِے بَرجاہ اَت
 پَگَرِي گَوَن وتي جَوَدا اَت
 زندي گَوَن بدان سَودا اَت
 وِپس کِه ما ترا کَٹولِيگ اِيَن
 نَوکَسِيرِيَن يَلِے بَنگيگِيَن

شیرے مان کبس بندیکین
 جیلا رُوج و شپ بندیک انت
 نئیلے نُئکی شیزارا
 گندے تتو وتی سردارا
 دستی آسین کئیدان انت
 دیم په مکسدا گلان انت
 شیرے هئیتا لرزان انت
 زندئی په تیج و مئیدان انت
 دُرۆتی هر گُورا گُواران انت
 بچکندی په تتو پُلان انت
 کئومے مرهم و درمان انت
 دؤداین پتے یکدانگ:

رُستم تفوکله ننگیکین
 کئومے هاترا ندریک انت
 ناراز ائے چیا یک دارا
 باندا آهری دیدارا
 پادی هَنکَلین لُویان انت
 میرا پنج و شش جَلان انت
 کؤتوالی اگت نگران انت
 راه و رهسریی بندان انت
 جیلے همبلی چاران انت
 جاژین کؤپگی مَلان انت
 شهگالی دلے ارمان انت
 گوش دار او منی دُردانگ!

سردارا بله زیرنا
 مرکے ساھتا سکینا
 سالارا ستم زیرنا
 جانیکا زباده مالینا
 دستی گون جنان دلیندا
 بالانچے وژا مان زندا
 لانچیت دژمنانی رندا
 گئی چو هرا سرائنت:
 گیشتر گپ مجن په رندی
 سار کن گپ بجن نون شرین
 زائے چه گوشے تتو بزات!
 تُرسو مان دلا سربار انت
 پاسان مے گسان چارت
 دلگوشا منی گپسان دار
 مانیت مان جهانا کردار

چه کت تئی پتا میرینا
 نوکسیرین یلا ملینا
 گوشتی گون پتا پیرینا
 زالو گون وتی لالینا
 بیارت نون منی پسرزندا
 سانڈے بیت یکین ان باندا
 گریت هر گُورا چو گُردا
 کؤتوالے تتوار درائنت
 بابایا مچار او بندی!
 چمان جهلگا پر ترین
 میرا زهرکینی پستو دات
 چمجهلی شمے کردار انت
 دُژین تؤلگ و هپتار ات
 واجه! تتو منی چمان چار
 گوشتگ تتو منا وت سد بار

دؤدا مَکسدین شئیران چار
 چے کُت مہمدا زی کردار؟
 دیستگ تان جھانا آزار
 گوشتگ سد برا تئی جندا
 نامردی گزنت تیندا
 چیر آنت مان ہما دریندا
 چم جہل کنت چو جندا
 گڑ آج اے گپان دُرینان
 لُسہندے جتی گمتوسین
 بارین چے گوشتے تقو جانی؟
 پابند ائے ہگت کٹولانی؟
 پستو دات گلا پُر مہرین
 دیمی گون پتا پر ترینت
 گوشتی گون پتا وشپہرین
 بیا کہ نون جنین بچکندگ
 میر مئے کنگرے نرشپہرین
 چارت! ملگی بالادا
 گندان سُہرگین چمانی
 ہو تین ہمل آنت نامانی
 دؤدا آنت مزن شہماتین
 رسوت چو آ یلا پُر گواتین
 روچے دہ برا بنت تکرار
 بُرزین سَنگرا مان شالمار²؟
 مردانی ہمیش آنت کردار
 نیست آنت اہتبار اے زندا
 گون آنت دژمنانی رندا
 ہمزانا ورنت رگبندا
 سوچنت گئیرتے شگبندا
 مردی کسہان شَرینان
 دیم پہ دلبرا مہتوسین:
 ہمراہ ائے منی گپانی؟
 ہم آہد ائے یلین بیلانی³؟
 گون یک ہاترے دل کھہرین
 گالانی سمندی سرینت
 ہر چنت کہ گپ آنتن زہرین
 گداران کنین شرمندگ
 سالارین یلے کُہگیرین
 میرین چاکرے اولادا
 زانان من چہ اے گپانی
 کتوما کنت وتی دیمپانی
 سوار آنت مرکبے سؤگاتین
 دیم پہ دژمنان بزاتین

² مُلا مہمد شیرہان، شہید شہی جانے ہمشہری، کسرکندے آریزانی پیرک، کہ ایرانے بلوچی پوجا، مان شالمارے کوھا 1320 ایرانیا، شہید کت.

³ شہید شہی جانے لوگی، بانک اشرت، چہ ایرانے پدایانی تنزیم، یکے چہ ہما انکلابی سنگتان آنت، ہمیشا شہید زیندینی مان وتی اے آہری و گڈی دیدارا آہیران کنت.

کوتوالے نہایت کہ آ شہید، گون پت و جنا باز ہر بکنت. آ ترسنت بلکین کرار و واڈھے پہ آہیے چہ جیل تاجینگا بیندنت، ہمیشا منہ و مکن کنت کہ سرا بُز مکت و گیشین ہر مدنت، شہید آہیا، نہر و ہلباشان بندیت. شہید شہیے کندانین دپا، پاہنو و ایدامے و ہدا، ڈراہیگین سنگت گواہ آنت.

ڪٽوما اِز تے گوارينيت
 مرڪا شرتے چارينيت
 پليٰ که برنت نون ميرا
 چڪي جت پدا گون جودا
 شاباش انت ترا او گازی!
 نسلانی دلا کنت رازی
 رُڪست انت گهين سالارا
 دل مے پرؤشتگات گدارا
 ڪنول انت تتي گدان سهرينان
 باندا آلمے شورينان
 گون تتي نُکنهان دُرّينان
 بچا تتي گلين روڊينان
 پهرے پهرئوا هارينيت
 زهرے دُزمنّا وارينيت
 تاريهئي دئنت گون سيرا
 گوشتي: مرچيگين مے دودا!
 نڪشے بيت تتي جانبازی
 مردانی هميش انت بازی
 بکش و تئو پهل کن مارا
 پُئنت تتي گلين دیدارا
 گنجين پهرئوا چهرينان
 گنداؤگ ترا واپينان
 دلبندے دلا بوڊينان
 شيروارين دپيي کندينان

من پہ گرانازا وتی

چمّانی وابے کودکُن یگوش نالنت تان سہر
 نعلنت شمشیت دل منی تئی وادھے وھدا جگر!
 چہ ورد و وایا بُرتگان دیدارے وسواسا تئی
 سوتکگ ترانا تئی منا بُرتگ چہ ماش و ہوش و سر
 دلبر منی تئو شتر اے چہ ماہ و رچ و ہانگلا
 من ہم چہ پلین شے مرید شیداتر آن تئی، گم مور
 زانان کہ تئی ہر ہلوتے تیرکوگ لگتن دلا
 پر تئی کمانے زھسرا دیما نداران من سپر
 ہر چے کئے گون من بکن شھد انت منی داگین دلا
 دیمے تھاری ترضی و تئی زھر و تھلین ہر ہر
 ہمراہے¹ گوانکے بندگت کارچے کہ لگین دلا
 جی! ہون گریوے اما ٹپانی گندے وت اگر
 وھدے نیائے تئو امل! کولانی سارتین ساہگا
 جان و دل و امرے دمان روہ و رٹوان بنت ہدر
 یل دے منی وشنامی و بنامیے پگرا مکن
 پر تئی دلے دست آرگا نیستان منا نامے دگر
 تئی اشکتے ملین ناھدا دیر ان کہ گرک ان اے زرا
 یل نون کہ جانی تُستگین چہ تئی تیبابا کنت گور
 تئو گیتگانے دلبر دلے دروازگ و شھر و کلالت
 اے دل اسیرین کز برئوت؟ دیم پہ کجا بندی سپر؟
 کولانی بستانے گلت لیمرتگ و زرد آن امل!
 شپزندہ دار آن من تئی! کولانی ہر شام و سہر
 بیا تم بدے کم مھریے ہورانی بازین شنزگا

¹ مکسد چہ ہمراہ موبایل انت کہ ایرانا آییآ ہمراہ گوشنت.

زائے کہ نازتِ ہم پہ من چو شہد و شیرِ انت و شکر
 جانی بیا جانن بِنِ انت، ٹپیگ و ریشِ انتِ دلِ منی
 تیبی روئے دیدارا بگئیر نیستِ انتی درمانے دگر
 ندر اُن چو ہوتین لَسُوا من پہ گرانازا وتی
 نازی گرانازین پہ من، گھتر چہ ہر لال و گھر
 ارسن زہیران ہون کنت دلِ نالگانِ بازین بِنِ انت
 رھے کن و جانی بیا چمرؤکیے نورن مبر
 شیدا ان اے دلِ تیبی سرے! دستِ من و دامانِ تنو
 چاری! کہ شیدایا گوشت نے چہ وتی ہالا ہبر
 تیبی اشکے شاگین گوانزگا آتکگ مپارِ انتِ دلِ منی
 جلی کہ باہوئین دلا دوستِ انِ ترا سک بے کدر
 بیا گل کہ بے "مہرآپا" تیبی جان و دلے چاتنِ ہُشنت
 روھے نہالن ہُشک بیتِ زردے بہارن بے سمر
 مہرے اگن نہ کہ پہ من پگرے پہ شئیرا کن منی
 گون بوسھے مہرآورین سبزینی پل و باگ و بر
 بس ان دراندیہی گران، "گردونے گومسن" ریش کنت
 تنو نون مکن گیشتر منا بے مہریانسی در پہ در
 وھدے گوشے تیبی آیکے تازی تکیں سنجِ نیت
 دنیا سرتون چپیگ بیت، لگیت منی جانا تپر
 براہیت نہ مہرویان او گل! بے مہری و نادلسری
 پرؤشگ دلانی آشکین، اے نینتِ املانی ہنر
 گونڈین دمان و کترھے نندے اگن کندان گون من
 آ کترھان چون من کنان دہ جتنا گون سر پہ سر
 وھدے کہ نازہکین سرتِ ایرِ انتِ منی زائے سرا
 کھوسر گون "شیر و کدہ و ہوری" نیابتِ درِ نزر
 "زندآپ" بکشاتت منا وھدے کہ رُکستِ داتگت
 ہلوت و اھوتے کنان ہر ہپتگا گون تنو دو بر
 دیستن تیبی دستے نشانِ دوشی مان اکسے رنگین

زُرتگ زھیران کُلکُچگ، بُن گپتگ آنت جان و جگر
 چمان شُمشتگ واب و دل، گرک ان ہئیالانی زرا
 سزچیت منا تئی دوریے آچش چہ پادان تانکہ سر
 بیا بیا کہ بندیگ ان دلن تئی دروشمئے وش چاملین
 میران پہ تئی مہرا زری تئی اشکئے رنجئے ہمسیپر

گنداوگ

گنداوگ

مئے ہما کٹومی

مہزیئے جاہ انت¹

چے ہگت پئیگامی مرادبکشین

گوانک جنت مارا ہر سہرگاھان

پاد کنت بازارئے

دلان پاکین

وردی مان جان و سینگان ساپین

اے گلین دُرگال انت گُھرگوارین:

گھترین نیکی

مان جہان ایش انت:

"کس مکنت کارے

پہ بدی گون کس"²

اے ہما گلزار انت گل آپشانین

سردرئے بُرژادئی گون زر نکش انت

اے کلئو تاریہی مرادبکشین:

ہست منین گوہراما دو جا جاگاہ

گور و یان گنداوگ مُجین³

بیلان!

اے ہما زید و کھچر انت گنجین

¹ مئے بلوچانی کٹومی ہاسین مہرب زگری انت. اگن نسیر ہان نوریا آمزینین رد مجتین و ملیک دینار آڈٹولا مترنستین و

کٹوم پہ اے مہزیئے دارگئے ہاترا، تہہ مکتین، مرزچی بلوچان، تربت وتی زیارتجاہ کت.

² زگریابی دینی دُرین نارہ انت کہ گوشیت: گھترین نیکی بدی نکنگ انت.

³ میر گوہرامے اے گال کہ گوشیت: گوہراما دو جاہ جاگاہ انت؛ گور و یان مُجین گنداوگ (کسیرکند).

نرمار كنگين هر كشيبي واب آنت
 مسترين آ ديره هزار نكشپين
 چهر دنت مرچي بعير كئيبى سهرين
 گندگن نكش آنت
 هر دوين ديمثبي
 چهرگ و سرچوئه
 شپي جائے⁴ .

⁴ شهيد شپي زئينديني كه ملان، 1360 هجري مان پهره شهيد كت .

تہائے تھیاب

بیا پہ تھو گوارنت مئے زھیرنالائین دروت
 رہ بزان اے زندا تھی دورین سرشمے
 نے کرار مارا کپتگن سگین ماتمے
 بیا کہ نہ یکے مرچی تھی شہیلین مُرید
 راہ و در زندئے دژمنان زلین بستگانت
 سر مَزَن مَرین گمجتین یاتان چرتگانت
 زیارتی کاینٹ مُرگ ادا ہر سال بے حساب
 بیا کہ تھی نالگ مئے تپے درمان انت بیا
 چم، زھیرانی سورگین آسان بُرتگانت
 ہر کسا گون انت آ وتی مہوبین نگار
 آسکلی ونگ و سینگان سیہان پچنت
 سہیت و ناچان دو - دو و یک یکا کننت
 گون گلے سارتین شربتی کٹیپان ورت
 وشدلین کٹمانی نپس بوڈین ساہتان
 کلکچیت مَجگ و مین سرتے آسیگ پچنت
 گلزمین چون انت مئے ہما چار پسلین بہار
 چے گوزیت مُلکئے ہر کش و کرا انبرین؟
 رُمبگانت کٹورانی تکین سبزآپ کَلگان؟
 ساہگین کانیک و مان آ سارتین چمگان؟
 ژندیا پروشیت گون وتی شاتین کندگان؟
 چہ وتی گورگیجا گورئے کوش و بینگان؟
 دنت وتی مہرنگ و ہما پلین ہمبلان؟
 چے کننت دھگان آ یلین ورن دلمچین؟
 چونکا مرچی جُمپسرتین جُوہانان مُشنت؟
 پُلبرین ہامین⁴، انگتا زندئے مرہمے؟
 ونٹکی⁵ دیوانا جننت وشتامین گپان؟
 ناچیئے پُرین ناچگئے شیران مچنت؟

جی ترا ہوتین لکوئے چاتانی کپوت¹
 ہمتے نکشین بانزلان چندین پہ گومے
 گوز کن آ تاہاپان، منند ساہیلان دمے
 بے حساب باز انت ہانگلئے مہرانی شہید
 دورسرتین کندان گرتئے آسا کپتگانت
 دل بلہ جَلین نیمشپی آہان گرتگانت
 بال کن و بیا کہ مکہ انت اژندئے تھیاب²
 بیا کہ تھی کوکو مئے دلے ارمان انت بیا
 بند و بوگ جائے سد وژین دردان سوتگانت
 جنتین گلزارے ادا "اژندئے" ڈگار
 دلجم و شادان ہر کجا کندان تجنت
 شاہی ساز و زبملان یگوش جننت
 آہوی کاینٹ ہر بہار تامان چرت
 ہر کدین گندین ما ہمے وشین ہالتان
 نون ہشیال کاینٹ و سرا گومزیگ رچنت
 بیا کہ بیاتئے! او کپوت آہوالان بیار!
 مگران گنجین گون وتی زیدا سیمسرتین
 دور سرتین شہجویی تجنت بارین مان بگان؟
 چیر جنت بالانچے ہگت پیشی کندانوان؟
 کئیت گلین بازارے شپانک پلین میتگان؟³
 بہر کنت ٹیکی برتکگین ونگ و سینگان؟
 بستکان دازانی گنا سہرتین کونلان؟
 بیا کپوت بلانی بدئے ہالان سرجمین
 کیلگ و میتاپان ذنی بارین چے کشت؟
 بیا بدئے گنجین مؤسمے تتوسپا دمے
 سیر و سرچاپ انت انگتا مہکانین شپان؟
 گرومبگا ڈھلئے گون ہگت ورنای تجنت؟

گون گل و پهرے چه وتی پُلین کیسگان
 پیرل⁶ و سُرِنایی هگت بَلْ اَنت مَلگان؟
 جی بگوش هائل نگرهین پادیکان شلان
 پیرلی تاجینیت گنا وشین گرومبگان؟
 میتگئے لئیجاها⁸ هگت دِجاک اِنت یلان؟
 جیثو⁹ و جیا بستگش بارین کُنْگران؟
 بستگش انگت پُشت وتی مردان په تپاک؟
 هیزَ کنت شیرے انگتا بارین چا سرا؟
 کُپْ کنت مئے گیپتی مان دستانی سرا؟
 کَپْگئے¹⁰ پره دُنا اگت کوکار اِنت یلان؟
 بیا کَپْوت سر کن کوکوبی وشتامین گپان
 "بنگی و چرسی" کُرتگانْت ورنَا دُزمنَا¹¹
 گوهنگین گُثورَ نجنن مستین پاچنا
 بههر اچ مات و پت و مُلکا و جنا
 بازتی تان نیلبوین زرے گنج و گئوهرَا
 بیا کپوت دَر کن چه منی گنماکین دلا
 مَچکدگ بارین کَندگانِینت مهتاپین شپان؟
 کوکُران کارنت "گش" وتی وشبندین سرا؟
 مان پُپْکوارا¹³ چه هگت ماهین شهپری
 مَچکدگ پردئوس اِنت اگت مَچُزان¹⁴ گلین؟
 گوانک جنت مهلوکا وتی کندانا گُوشیت:
 نشتگانْت هامینَا دَنی سارتین ساهگان؟
 مان جَننْت نایا هیرگ¹⁶ و سارتین مستگان؟
 پوَنچنان¹⁷ جَنگ اِنْت اَنگتا مَچانای بُنا؟
 جَنگ بنت مَچبندا¹⁸ هگت مستین کایبگر؟
 بانزُگ و دَسکَنْدَ کَننت هاکا چنر و سر؟
 مُچْ بَنْت سَیلا سَجهین دهگان کارگر؟
 کاری و دهگان گون وتی زالان کرگزین
 سوزگین پیشان و شرتب و شادانَ شِننْت؟
 کَسهان وشین گون گُویبت بیرے کَجْرَبِک²⁰

اشرسی زرشان کَننت رینچنت کندگان؟
 هانگلا⁷ ناچینننت گُنا مَسْتین چمبگان؟
 انگتا زَنگینیت وتی ناچانی پلان؟
 مَجلسی تُرِنیت گُنا ناچی سِئگان؟
 مَتْ بنت ساند و په گچین زورنت همیلان؟
 دَسْت بَرچانک اِنْت پنچگ و باسک و سینگان
 هَکَلش بُرزادَ رثونت بازارا په جاک؟
 گوانک جنت: ورنَا تَتو در ائے چُپتگ من ترا؟
 جنتی یک کوکارے مرئو پُروشنگ من ترا؟
 هالَ کنت ساندے رثوت گُنا شیری مَلگان؟
 سَد بدین هالش داتگن بےتامین دپان
 پل که بنت تاوان مان وتی ماتے دامنا
 زهریے کَشوکَ نزانن جِندے سُهتینَا
 پل مِرنْت تانکه مان وتی آسجَاهے بُنا
 اے وژا کئوما گِرک کنت تریاکے زرا
 اے دراندیبهی آچشے سوچاکین جلا
 بهر کنت هامین چه هگت پُر گنجین نپان؟
 کَنیت گلین ایوار¹² مَچکدگ بَکشاییت بَرَا؟
 ساچک و گُورگِیچ کَننت، مَلنْت کئوتری؟
 ساهگیی نندیت هر گورا کاڈے ماهلین؟
 "کوهلن گرم اِنْت و کرو"¹⁵ دلسوکا کُشیت
 گون گله درشان کَننت میری واهگان؟
 تازگین شیلانچ و مان اُمَلکی رُوگان؟
 نَے گُومے هوشے بوچگا دهگانے جَنا؟
 مگربان کارنَتِش پُژا مَلین سیهجر
 زهرکنین چَپشاهَ جَننت مَتَا بے کَدَر؟
 هَمکشا اُوشننْت بَزْگ و میر و موْتِبر؟
 نشتگانْت مَچسندا¹⁹ هَمَا کاپاران بَزین؟
 رَسنگین سادان گُوتگین سندانَ کَننت؟
 تان مَبیت روچے په کچے مُهتاج شَرَبِک؟

پہ رِے ہوشان بَسْتگینِ شَنکَانَ چِننت؟
گُونِ وتی گِپَانِ کَندگی جَوہانے گُورَا؟
سَدربانِ رِپِچے مانِ وتی کِیسینِ چَاَدِرَا؟
بَنَدِ و آتاییتِ و دمے کُرشِ و کَلَدَارَا؟
نَدِ وتی جاہا دستِ پہ مے دہیگا مَدَارَا!
پَشکِ و گُورَانِ تازگِ و وشتامینِ کِرَانِ؟
ہَارگِ و پُشکِ و کُتکِ و لاپگِ گُونِ اَنَارَا؟
سِپہرینِ بَاپَارِ بَرنتِ دُہلانیِ نِپَا؟
دَاشتگِشِ دِستَا اُشترِ و ہِرَانیِ مہَارَا؟
تَلپِچِ و تالانِ کِننتِ گُونچانانِ کِتَارَا؟
پہ دو جُپتِ مُلکیِ جامگِ و بیستے کَلَدَارَا؟
جَہلگَا ہر جا کَندگے پَرینیتِ دِچارِ
ژِپِگَا نَدیتِ شوْمکینِ اِپرہتے²⁵ پِتَارِ
ہر سبَاہِ سُنَدکِ سوچِ²⁶ بیتِ چُکیِ جِیرِ و جَارِ
اِپَرِ کثیتِ گَلچانکے ہُمکِ توپانینِ بھَارِ
گَارِ بنتِ ناچِ و سُهبتِ و دُہلانیِ تَتوارِ
زَندگیِ ہامینے ہمے پنچِ رُوچینِ بھَارِ
گُونِ وتی سازِ و پنجگِ و وشگُئینِ تَتوارِ.

چِنمَنَا²¹ ہَنگتِ رُپِنگینِ دُئَانِ کِننت؟
جَنگِ بَنتِ اُستَا چے ہَنگتِ مُلَائے سَرَا؟²²
مَا جَنینِ داسانِ تَتو بَرئے ہَامینے بَرَا؟
بِس نِہانتِ وِپکِ و پِیرکِیِ آ بازینِ دُگَارَا؟
کُمکِ اَنتِ "پُرسِ و پاتیا" لَوگانیِ دِپَارَا؟
کثیتِ ہَنگتِ زَرِباریِ مزارِ، کَاریتِ لَوچرانِ؟²³
بَارِ کَنتِ رِہتِ و ہینزکِ و آزاتِ و اَتوارِ²⁴
دِئِگِرِ و بازارِ اِنتِ ہَنگتِ جَوہانے دِپَا؟
ہَر گُورَا کَینتِ دَہسَدیِ بُورانیِ سوارِ؟
جِجِیِ و جِجانِ کِننتِ مِہلوکاِ پہ وارِ؟
ہَا سِیلا مِہلوکے بَرنتِ بے تَکِ و تَتوارِ؟
جِی! اَجَبِ چَالے گَندھینِ دِنیائے بِچارِ!
"چِنمن" کُثیتِ رُتوتِ پِدا ہَامینے سوارِ
سَارتِیا مانِ شَانیتِ پِدا موزینِ رُوژگارِ
چِرَتگینِ جَوہانا نِیبتِ ہِچِ کَسَا گُزارِ
گَارِ بنتِ زَندے شَکَلِ و شِیرِپینِ کِشارِ
گُوشَتگُنِ مِیرانِ نِکتھے دَرینِ یادگارِ
بِیا او ہُوتِ نازینِ مے "ہمے اُومانَا" مزارِ!

تہتالے تٹیابے گیسیٹیک:

- 1 مکسد چہ ہوتین لُہنے چاتانی کیوتا، ہوت کمالان انت کہ وت ہوتے و گون وتی وشن تئوارا کنومے چاتانی کیوت بوتگ. اے شیر یہ ہمے مکسد ا گوشگ بوت کہ ما سویڈنے بلوچان، ہوت کمالان آرگی ات، بلہ امرا آ مژہ ندات. من اے شیر، واجہ پاروکا کہ مان اُسلانے کُپرانسا آتگآت، دات. نرانان بارین ہوتے گُہاراتکا آ دات یا نہ؟
- 2 ازُند: سویڈنے ملکا یک تٹیاب کُڑے کہ گرماگان مردم پہ سٹیل و گردشا کایت. اے دَمگا، انجُشین وشن جاگھے ہست کہ جہانے لہتین مُرگانی ہم، جاگہ انت.
- 3 **شپانک و ٹیک:** چہ 1950 ایسایا پیسر، مٹے مَکُرائے مگرہی بہرا، شپانک کہ بیگاھان دیم پہ میتگان آتکت، آیانی گُورے گُورگجیا جنگلی "گُرکانی گُرنے بَشُک و کوش" و کونل پہ تہپہ و نیکی گون ات.
- 4 **ہامین:** بلوچستانا چہ سرھد زمینے واشا بگر دیم پہ مکران، مَچ و مچکدگ ہست کہ گرماگان **نالے** دَہل بیت. اے مَوسما ہامین گُوشنت. اے سیمسران، گیشترین سور و آرس ہمے مَوسما بنت و مردمانی شادھی بہار انت. دُہل و سور و آرسے مَوسم انت.
- 5 **وَنٹکی:** سور و آرسانی آدمم کہ سالونک و بانورے مردم آیان پہ وتی مجلسا لونت، وَنٹکی (جُٹی) گُوشگ بنت و مجلسے براہ انت.
- 6 **پیرل:** اُستا پیرل، مزین نامین دُہلیے ات کہ گون نامدارین ناچی "ہانی یا ہُنکا" مان سور و آرسان دُہلی جت.
- 7 **ہانی/ ہُنک:** مسترین و نام کتہترین ناچی کہ بنت و پَڑچے چاگردا سور و آرسانی شادھی بوتگ. اے بانک، اسلامی ہکومتا زند، چہ شادھی منہ کنگ بوت.
- 8 **میتگیے لیبجہ:** بلوچستانے ہر ڈیہ و کلگانی بازاران یک لیبجہاے ہست ات کہ ہامینان، ورنایانی لیبجہاے بوتگ.
- 9 **چیٹو:** تان 1950 اے سال، پیسر چہ گرماگان، ہامینانی مَوسما، مہکانین شپان، ورنایانی یک دلچسپین گہترین گوازیے. آیا "کون بستکا" ہم گوشنت.
- 10 **کُٹگ:** یکے چہ گروہی گوازیان انت.
- 11 **چرسی - بنگی:** زُلے کہ اسلامی ملایانی ہکومتا، سچھین ایرانا، ہاس بلوچ و کُردانی درنیاما پَرنیت و مردم تریاکی، چرسی، بنگی و شیشگی کنتت.
- 12 **مچ اُوار:** مچانی نر و ماڈگے ہور و اٹوارے وھد.
- 13 **پُٹکوار:** گون ہٹوائے گرمیا، لہتین چہ کُنک و کلونٹ، شپانی نمیبگ و پُھوما نرَم بنت و زمینا کینت، سُہبا بازارے چُک، ہاس کسانین جنکگ رٹونت و اے پُٹکان چنت و کارنت. اے وھدا پُٹکوار گُوشنت.
- 14 **مچپُڑ:** چہ سچسندا زند، آ ہوشانی نا و ہرماگ کہ رستگ انت. پُرنیش. اے مَوسمان، "مچپُڑ" گُوشنت.
- 15 **بانکلینک و کُرو (کوہلوار):** پنجہ شست سال پیسر، مردم چہ گندیم و گلہی شہران چُش کہ میپور، پہ نائے دست آرگا دیم پہ پھرہ و لاشار و کسیرکند شتگانت، آیانی جنینان، بانکلینک و کُرو، گُراستگ و بُرتگانت و مان ہامینان، شہر و مچکدگانی ساھگا نشتگ و گون نا، سرے دو سر بدل و باندات کتگانت.
- 16 **ہیرگ و شیلانچ:** مچپُڑے مَوسما، مالواھند و دھکان، مچپُڑی ساھگا نشتگانت و نا، گون ہیر و شیلانچ وارتگانت. ہیر hir چہ گندمے پُکینتگ، مان شیرانی تھا اُد بیت. گندما آرٹ کنت و رندا گون آپ اٹواریننت و گون نا، ورنت. شیلانچ ہم دو نمونہ انتت، یکے تازگین شیلانچ انتت و دومی ہم ہُشک کتگین.

- 17 **پُونِچُون:** نایے کہ کٹکے ہراب بوت، پون گُوشگ بوت. لہتینا ہسے پونین نا چت و بُرتت و آش پونچن گُوشنتت.
- 18 **مَچَیند:** مچانی کُتک و کلونٹ کہ کتے مزن بت، نون دھگان آیانی ہوشان گون نیمتری "نیچُتگین" سادے بندنت. اے مَوسما، مَچَیند گُوشنت. ہسے مَوسما ہم ملکتے دھگان و بازبارانی ورننا، وتی کاییرگین گُکان کہ ہامینٹے مَوسما شُر وارتگ و پُؤر و مست بوتگانت، بازارانی یک پُتے سرا جنگ دانتت. اے کار، مردمانی یک سٹیل و تماشایے شَرین ات. اے دُود (گُوکجنگی) مشکنتے بلُجان مان اُزدا ہم رُواج داتگ.
- 19 **مَچَیند:** چہ مَچَیندا رند، وهدے کہ مچانی ہوشانی کُتک و کلونٹ، شُہر و زرّہ بوتت و رنگ مان کپت، نون آیان سُنَد کنتت تان نائش سیل مبیٹ، ہٹوریش باز تَر مکت و زمینا مکپنت، اے مَوسما، مَچَیند گُوشنت.
- 20 **کَچَریک:** دھگان وت آییا پہ ہاک و اولیم و کاهے لُدگا گُوپنت و ہرٹے پُشتنا نادینتت و آییا ہمتنگ کنتت کہ بار، ہرٹے پُشتنا دو نیمگا بھر بیٹ.
- 21 **چَمن:** مَچانی ہوشانی نا کہ پھک زسینتت، نون نائش بُرت و یکجہ جُہان کنتت. ہما جُہانانی سرا، جَل و جام کنتت. "چَمن": پہ چنگے مانایا، "مَن"، پہ منگے مانایا "چمن" گُوشگ بوتگ.
- 22 **مَلا و اُستایانی جنگ و جیڑہ:** چمنٹے وهدا، مان نایی جُہانان، برے برے "دہیکے" سرا، مُلا و اُستایانی دپجنگ بوت. مَلایان دینی دہیک گُوشنت و اُستایان گُوشنت: **داس و کارچ و بُردان**، ما جُڑینین و دہیکا شما بریت؟
- 23 ہامینان، چہ زبیری ہند و دمگان، ماہیگ و واد، ماش و ماکش آورت، تان گون نا، سٹودا بکنتت.
- 24 **نایانی جَل و جامے کسم:** رھت و آرات، ہَلب و تین، ہُنب و ہینزک، شیرگی، لاپگ، پُشک، ہٹیکل، پِشُک یا پِشبند، ہازگ، کُتک، لکُوشکو، دستیند، کوزگ.
- 25 **اِڑھت:** نا کہ چہ جُہانان برگ بیت، سارتی مان شانیت و ہٹوا، سارت بیت. نون اے مَوسم، "اِڑھت" گُوشگ بیت؛ چنا کہ ہٹوا چہ گرمیا دیم پہ سارتی اِڑ کپت.
- 26 **سُنَدک سَوج:** چمن کہ ہلاس بوت، سارتیا مان شانیت و "ہاپیو" و اِڑھتے مَوسم بوت. اے مَوسمے نشانی، سبہانی سارتی ات. نون چکان سُبہانی سرا ہالیکن سُنَد و سُنَدک سَوتکت و وتا گون آسے آسا گرم کُت.

شادھی

دل پہ اے دُنیا یا مَرَنجِنِت
 جان پہ سَد گَنجانی مَكِجِنِت
 داتگین دادان گپیت پَدا نامرد
 دل پہ ہچ نامردے مَبَنَدِنِت
 گورگین مالے بر، گم و رَنج اِنِت
 زردے دَربندا گم مَرَوَدِنِت
 پَچ کنت مہرے تاکچہان زَرِن
 زندے بانورا شَر بکنَدِنِت
 ساہرے دنیا سدھزار مَندرِن
 چار و تا مندرانی مپرِنِت
 جائے دَربارے بادشہ اِشک اِنِت
 دِل "کلین دیوانی" پِلِنِت
 مٹیلی ہچبر بے گل و کَندگ
 نَز ہشتادہی گم مَنِنَدِنِت
 شادھی زندے شہرگے ہون اِنِت
 ماتمے زہریی پر مَجَنَدِنِت
 زندگی چار رُوچِن بہارگاہے
 ہٹوری سَد بچکندے بگوارِنِت
 ساہگے سُبھی رثوت چہ مئے دِیما
 گون گم و اَندوہی مَگوازِنِت
 جوسریی بیارت مہوشین کاڈان
 کدھین کئیپانی بچارِنِت
 گم اگن لانکے ہنجرا کَشیت
 گون گلے ہکلیی بتاچِنِت
 چَمگے گلچانکا اگن لَوْت

گوش کنت آ کہ هوش و سارین ات
 شادھی "مهلوکئے" گلئے کئور انت
 دل همے کانیکا بیودینت
 شاه اگن بیت و هاتمین تایی
 ناچیا تهنایی نناچینت
 دهل و سرنایا چون بیت گلچانک
 ونشکی دستان تان مچاپینت
 کوڈوین دھرا، نے ویا میران!
 چارا! دپئے بچگندا مباہینت

گلہان نسیر

سَمینا کَشِت و سُهَبے بهاری
درپُشت -

رُوجے چہرگ آسمانا
هوا و شَبو و کوزہ و دشت

سَرَسَبز

شپان مہتاپ آت و دُهلانی آواز
جوانان میتگئے

چَمبینگا آت

بہار آت مان سَباہانی هئواتا
مہبَت، هستیا

میچینگا آت

زری نودانی دل

بے تاب اتنت و

رگامان مؤسمئے

أُمیَّت شَنزَیْنِت

بہارگاہی بہار و سَبزہ رُستنت

ادب

کتومئے گُلستان بوت و

هَر دَم

کپُوت و بلبلان

گُون شادھی گوشت:

بِچَمبِیْنِت گُلان

گُلگُمچہان کہ:

رِسِت نوکین تتوارے

دِلنوازیں

بہاران سبزِ کنت
گُونِ شَعِیرَئِے ھِئورَا
دلان مئے بؤدَ کاریت
تُسْتِگِینان
بیارتِ رنگ و چہرگ تازگین کہ:
کلامئے کوٹا
آتکگ شہسوارے
گُونِ نُوکین چہرگ و تاج و کُلاھے
"زمیر و باتن و پگرئے تتواری
زبانئے لشکرئے دِستے سِلاھی
سمندئے راہ و زھواری
دُراھین

گُونِ سِہرے
شَعِیرَئِے سَہنا
ایرَ کاینٹ"
دلئے آرمانئے - وشگوانکین کپوتی
گُونِ و شَینِ کوکوان
ھَر دَم بشارت
چہ دنیایے گوشئے
نُوکینِ کاریت
زبان و شَعِیرَئِے پُر گنجین تئبابا
گُونِ دُرین نُکتھانی
سَمبھینیت .
کدیمی شائری ترزانی کاما
گُونِ نُوکین شَعِیری چالان
شکَلینیت

دگہ:

"ھمد و سنایان کُوھنگینان

درود و ورد و زگران گوستگینان
 مان شعیرے دامنی زربنا
 رہ نے."

ادب

نون زندے گزارا وتیگا
 گلستانے چہ گل

نوکین کاریت .

"نہ انت کسہ دگہ

ایش و شرابے

پری رنگانی تہنا

و پت و وابے"

نوانت نون دگہ مے پهلوان ہم

إزام شاہی¹ ہکایت

مہپلان مے .

کلامے مات زبیت نون

شعیرے کوتا

مان دامانا وتی

"تبل و ترمبا"

ہبر آچ

ہملگ و سد چپت و چڑیا

چہ ہلکے زندمانے

رپت و روپا

گپ آچ مردانی چیل و بند و لویا

ہبر آچ کٹومے رکینگ

چہ ہٹوپا

¹ إزام شاہی ہکایت: مراد، إزام شاہ و آلی ابن ابیتالہی مہزی جنگ انت کہ مٹولوی ابدلہا گوشتگ انت و کمالان و گلام کادرا وانتگ انت .

یلان گُون یک گلے

کتومے دلا گُوشَت:

پہ جانے آشکین

چم چار اتین ما

کہ ششیرئے آسمانا چہ -

رسولے

"گرنده" سر بکنت

تُرندین "گرۆکے"²

دلے

دلمانگ آت

مئے جائتے واہگ

چہ پاکین سینگے

چو دُرئے دانگ

دلے

چو "پازلئے" پُلین دلا کہ

چہ گالا

گُل برودینیت

گُون زانگ

أمیئتے

گُمچھئے دپ بستگین بُتک

دَر آتک گُلہان و

مان هر مؤسما و ش

بھارینتی

چہ جائتے جٹوہرا

گُل

وتاریبی

² گُرد و گرۆک، گُلہانتے ششیری دو کتاب.

کتومئے چاکر کت گھرتین
 زمانے شئیرئے بوری
 شَرُّ ثَرْدِیْنَت
 کئی تیمار و گون
 رنجے بلاہین
 مان اشکتے سبزگئی
 ہر رُوچ چارینت .

سَر و جانی گون مہرا
 جی و جان کت
 چہ ارسان نگرہینی
 آپ وارینت
 بلوچی شئیرئے مات ات
 چو کہ ماتے

"سباہ و بیگھا گون
 تاتے تاتے³
 گلین بچی
 کدم رنو
 پیش داشتنت"

یلانی سنگت ات
 ہر سکّیانی
 دلی راہا
 دلیری
 پیش داشتنت .

³ مراد، گلہانے شئیر: "کدم کدم رنوان بیت دلیر و پھلوان بیت."

پہ ماتین مٹیہنی کت

جان پدایی

چہ دردا نیست اتی

یکدم جتایی

بگوش میران!

اجب نئینت اے کہ گلہان

بلزچی شئیرئے باگا

کنت ہدایی

ہما پلین گل انت گلہان

مان جانا

نرانت آلیمرگ ہچبر

جہانا

"گھے مان

ہمئلے تاجے سرا انت

گھے

شہداد و مہنازئے

گورا انت"⁴

گھے

بزم و شراب ات

گون شہیدان

گزلوان انت

گھے

مان کئید و بندان

گھے

گون بزگان نشتگ گریوان

گھے

⁴ گلہانہئے دو کتاب، ہمل و جیند و شہداد و مہنازئے بارثوا.

گُونِ میرئے دردانِ اِنْتِ هَمَوانِ
گَہے

گوانکِ ائینتِ گریبِینِ دردمندانِ
گَہے

گُونِ آشکانِ اِنْتِ

شاد و کندان

*

"اِشْتِ و اَہِرِ مُریدئے مَہپَلا

نِشْتِ

دو جُستیِ اَچشِینِ شَئیہے دَلا

کِشْتِ:

وِپایانیِ کُلْتِ رَمبِینْتِ پَہِ چِیا؟

چِیا تَتو مَکُرانِ پَہِ مَکَہا

اِشْتِ؟"

گَریتیِ اِشکئے دِیوانا

گَریتی

مَریدئے رِیشیِ دَسْتِ جَتِ

ہازرِنتی

شَمُشْتنتیِ دَمے شَئیہے

دَلتے دَاگِ

کَہِ ہرِ دَاگا کُلینْتگِ شَئیرئے

سَدِ باگِ

پَہِ کَنجِینِ مَکُرانِ و ہانگَلِیبیِ کَوشْتِ

مَریدئے ٹِپیِ داتنْتِ

گِیشْتَرینِ زَاگِ

گُنْے جُستَانِ و تَارِیبیِ ہَمِ گَریوانْتِ

پَہِ اِشکئییِ داتِ دَلتے

اَبَرِشَمِینِ وَاگِ

بلوچى شيرئى راهئى سينه چاك آت

نمئيتى په تاجى

شائرى پاگ

په كئوما بكشتى

زند و

سر و

جان

تان البرزا رسيتى

مئيهئى شان⁵

⁵ گلہانئى بلوچستانئى شئير.

پہ استاران شہیدین

پہ سیاسی بلوچ شہیدانی اولی کاروانا

جگر ریش آنت و دل مئے داگدار انت
 اچ اے زندا کہ ما را روزگار انت
 گمیگ انت آسمان مُلکئے نَکندیت
 پہ استاران شہیدین سوگوار انت
 کُج آنت لَجَانی ماہینن اژدیاکُش
 پدا مارا یلین کمبر پکار انت
 بیا بیرانی همپئین نکیو!
 کہ راجے مرچی بالانچی تئیار انت
 مَناوَلت کدی دَمُرتگینان
 پہ زورین کارئے آسر، جائے بار انت
 نلؤیت کڈنا ناچی کسِیگا
 پہ چنگئے دارگا آ وَت شزار انت
 گنوکے لہ جنات مَردان! گنوکے
 شپئے لُنجا نلانچیت آ کہ سار انت
 کدین سرریچ بَنت دئورانی شہجو
 دنیگا زندمان مئے بے کِشار انت
 بگوارت جَمبرین هئوران بگوارت
 دریگ دورسَرین کئورانی گار انت
 سیہ گواتا بلاھے سر کپاتین
 کہ دل نوَدانی دایم بے کرار انت
 کُجا آنت آشکین آ دل بلاھین
 کہ مہپل لبز و کئولانی تھار انت
 اجب کارے گنوکین کت مُریدا
 چہ مُلکا شُت کہ دئی سازگار انت

نَرْمِیْنَنَت و تسی زیدا کدی سئید
 سئیداش آپسرا تورین هزار انت
 مریت هر کس وتی دوستے کشا شغیه!
 چه تقو هانل هگت هم دیم تهار انت
 سُچیت بالو مان شهمے دامنا دوست!
 سُچگ پَر آشکان جائے کرار انت
 مَن آن هنجو مَریدا اشکے شئیدا
 اُروپا مکّه و زردے بهار انت
 وتن، دل هانگلے زلمے جلان انت
 هزاران دُز و جاسوسے شکار انت
 کتیا گون نون کنے گپے چه مُلکا؟
 چشین گپان اِدان وت بوسهار انت
 نه انت جاگه اُروپا گپ و نالے
 که "یک زری" تیی ملکے "هزار انت"
 چیا نالے مان اے زندان بهشتی
 گمے مارگ ادا نادانے کار انت
 سپر کن لندن و پاریس و پنلاند
 سپر وشین دلان پکا هیلار انت
 ادا یک انت کار و مکتبے مُرّ
 ترا نون دُکترایے زبدار انت
 شتے روجه اگن مُلکا یلین ملّ
 ریاست تیی په کتوما ایتهار انت
 نه تئا گپتگے نه گزئے هئوپا
 ترا مرچی شدیگان گون چکار انت؟
 مور گم نون په گوهرامے کلاتا
 پرشت آ بُرج و بئیرک چیر بار انت
 جنے جود و پت اے چکانی پلین
 "تپر گز اچ منا" وت تیی شثار انت

اڱن لوڙئے بمائے انڪلابی
 بزانت هر کس پلانی سَرَمچار انت
 بنند گون آشڪان زيگين مان گلان
 بگوش: مُشکل منا وت نون هزار انت
 نبيس مهتاک و بل سئوے بلوچي
 مروچي بازئے سيٽ گون هير و هار انت
 کتيا وهم انت مان اے گنجين دياران
 کتيا جان داتگ و کئے چير دار انت؟
 ترا چه که زي آ گازی کتيا کشت؟
 کتبي هلکا شپ و روچ آه و زار انت؟
 په تئو چه آزي ملڪئے امير انت؟
 هراسانی سراوان شهردار انت
 ترا چه که مروچي همائے مُلک
 هزاران دُز و دُنگانی ديار انت
 په تئو چه که هگت "يزدی چوٽ دُوچ"
 "شهيدانی هما هونی" مزار انت
 نگدیت کينگے مرچي بلوچي
 هرے مستين مان پهره بے مھار انت
 مکن گلہ چه زوراکا او ميران
 جهانان ناتوان وت ماندگار انت
 بگوش کئومئے نزانئين ناتپاکا
 هما که آ چه اگلئے راها گار انت
 بيا باور کنت اے گپا درين
 منی اے گپ شمئے زندئے بهار انت:
 "تپاکي" کئومئے گلبنانگين تئوار انت
 "تپاکي" "جهد و سويا" گون ائوار انت
 بتاچت "پگرئے" رهوارين سمندا
 "کلم" مرچي شمئے دستئے "سگار انت"

زمانگ سَنجَ کنت بـؤرا مرادئے
 مـُترِبت مکسدئے راها تـلار اِنـت
 "نـبـیت بـنـدیگ کدی اِشکـے کـه گـندیت
 مـُریدی مان زِرئے چـئولان سوار اِنـت"

تَنکین جام

اؤہ

پہ آ جامئے کالبا

تَنکین

جاگھی: "پہ شرابئے

رنگا نے"

سَد گَجَل بات

چُشین ملورین جام

مان وتی تَنکیئے دَریگا

جان!

دَر رتوات چہ بُنا

ہما مینا!

جاہی

پہ کندگا

شرابئے نے

چے گوَشان ساکیا ملورینا

مہپلئے گُل

مُجیتنگ اندوہان

چؤن گران ہُکھین دپئی

بؤسے

چَمی پُر اَنت

چہ گُلگُلین اَرسان؟

آچشے تئی سَرا کپاتین، گم!

مان شرابہانہ ہم

مَنا نئیلے

شعوکے دستانی سَنگھا

کَشے

جانے ناچانی شیشگا

پرؤشے

اؤہ پہ آجامے کالبا

تَنکین

جاگھی

پہ شرابے رنگا

نے¹.

¹ اے شعیر، پہ ہما (ہان کلاتا) گوشگ بوت کہ کنومی زرمبشتے درگنا، پالی جت کہ بارین، انگریزے ماہانگین پگار گیشتر انت، یا آراتین بلوچستانے سَنگ و مالیاتے زَر.

لگورانی میر

نُکنھے دلگوش کن چہ من شَرین
 پہ وتی دودایا نبے ملین
 دژمنا جی و جان مکن زلین
 گردنت میری کُنج مبیّت کنگین
 دژمنے وانا دپ جنے سلین

نالے رندا بیت ترا راجی
 ہالکا ہر روچ گئے شگرا
 مان دلا بندے ہر وڑین شعورا
 ہور بے آہر گون بدین زورا
 بُرنگین ریشان پہ گلے زندے
 مجلس و میری مہیلان کندے
 مُشکلان آسان کنے زندے
 ہاتمین گنجانی ہدا بُند ائے
 نانکہ چہ دھرے دکتوان ژند ائے

ہاجی و ہانین یل گھارانی
 مہپلت روک انت شپتھارانی
 نے ترا باور مئے کتابانی
 نے ترا مہرے دود و دابانی
 مردی و بیگریری مزارانی
 کُھنگین گپ انت روزگارانی
 آت انت سلین شر و شورانی

یل بدے زنگراہان تلارانی

جی ترا ہاجی میر مزن مرین!
 زہمجین بالانچے اگن بلین!
 گون دپے تھلین دیدگے کلین
 تان کہ مان دھرے دامنا چلین
 دل مبیّت ریش و گون سرے جھلین

گون چشین پونگے بزان ہاجی
 نون گرا سد ہج کنے امرا
 جہل بے ہبے واہگتے کئورا
 سوار بے بھیبی تکین بؤرا
 ریشمین منڈیلے سرا بندے
 ریاست و چئوکیے سرا بندے
 سکی و سوری ہنکلان سیندے
 یکبرا چارین نیمگان گندے
 نون چہ وت ہشنود و زامند ائے

جی ترا دُردانگ دئوارانی
 مالک و میر ائے سد ہزارانی
 نون منسا سئوگند انت کلامانی
 نشتگ و ہموان ائے شگالانی
 نون پہ تئو کئول و لچ بلوچانی
 بے بئین پنت انت پس و پیرانی
 منتگین ہیل انت آہد و دئورانی

جی ترا ہاجی پاسدارانی!

دست مچن زَرْمُشْتا سَگارانِي
 کَسَهان يِل کن هُون و بيرانِي
 گَارَ بنت چاتا رُوژگاراني
 ساهتان مرکٽے آ اميرانِي
 آپ بدئے کُرت و چُل و بنداني
 آس کپات لُوگا سَد هزاراني
 واجه ائے بازين شان و پهراني
 سمبھين باگا کرد و کاراني
 جاهل و دُزِين پاسداراني
 جَل اجب وش کَش اَنت کهوراني
 هَجَا تَتو هر سال ائے زهيراني
 هاتمين لهڙبکش ائے گريباني
 "هُونَا هم بکشے تَتو براتاني"
 دايمسا کارے لُوگا مهماني
 همکشئي بندے وت کَمَرزاني
 اے وڙين بکشش سَهَل و آساني

داستان لهڙبکشين سَکِياني
 تَتو يکين شاه ائے نون دنياني
 تئي دل و جانا سيه زباني
 بند دپا شومين وت گلياني
 "تتويه اِنْت" دَرمان هر گناهاني
 پُوشش اِنْت هر دُتولين هتاياني
 گَارَ بنت ثاکور سيه زباني
 واجه و مير اِت شر نزانتي
 رهزن و دزِين لَنَدَهوراني

گپ مکن پَنچتير و کتاراني
 بِل شپي پريتان اسيراني
 هُسروئے¹ کوش و گم زهيراني
 هچ مکپ ياتا گمگزاراني
 کيش وتي باگا تَتو مُراداني
 جُپ که بنت جوھان تئي کشاراني
 گر وتي زُمبَا همکتاراني
 دژمنان مهمان کن هزاراني
 مَجلسا جوڙين بيل و ياراني
 مَنکلا پَر کن آس و داراني
 جي په تئي ايمان مسلمانِي
 مؤمنين دريش ائے پکيرانِي
 بستگ اَنت دست تَتو نون سَئيد هاني
 هُونيا براتے رُوچ رَهْماساني
 اَزْتِي گوارينے په اَرزاني
 کٽے کنگ دنيايا چُشين هاني

وانتگ اَنت کِسَّه من کتاباني
 مهر تئي گيش اِنْت چه نياني
 آس اگن رُوک اِنْت سد شگاناني
 گُون سر و سُوچان مئولوياني
 شَرِيَت و آيينا مُسلمانِي
 "يک برے دُزين هَجَ کُرباني
 گُون همے رپکا سَهَل و آساني
 تانکه گُون دريشي کِنْت هاني
 زُرْتگُو دُوستي پاسداراني

¹ سالونکين هُسرو مبارکي که هژده سالگيا، سال 1360 ايرانيا ايدام بوت.

تاجرِ اِتِ ٿوهينِ كارِ وِ باراني
 هاڪمِ وِ هانِ اِتِ چامپيِ ميرانِي
 سرورِ وِ ميرِ اِتِ مُلكِ وِ شهراني
 مجلساِ دلمانگِ همياني
 رهِ شمئِ ساپِ اِنْتِ هرِ گناهاني
 جيِ تراِ باتِ وِ تئِيِ مسلماني
 نهِ شگانِ ننگينِ پهِ تئوِ ماني
 نئوڪرِ اِتِ دستِ بستگِ هيبياني
 يانڪهِ رسواِ اِتِ رُوڙگاراني
 جيِ بلهه، ميرِ اِتِ وتِ گلاپاني
 مَسْتَرِ اِتِ مُلڪئِ شهرداراني

ميرِ منيِ مُلڪاِ چوَنِ گُڙاِ ماني؟
 دورِ چهِ هرِ تڙناِ سيههزبانِي
 ڪنْتِ وِتاِ باهڙِ انگرِيزاني
 لنداِ ننداِ ننداِ گلِ پهِ شاداني
 هوٿلانِ زورنْتِ نونِ پرنگانِي
 همداينِ سنگتِ گريِ سڀتاني
 مانِ دُبئِ ديدارِ اِنْتِ جناباني
 شيڪِ بنتِ دُئيگينِ بلوچاني
 زُرتگشِ شستِ مليونِ پهِ ايراني
 دڙمئِ دِيماِ چوِ لگسوراني
 اسپرِشِ لانڪاِ اَتِ هُراساني
 گپِ دلئِ بازِ اِنْتِ دردمنداني
 گيپتِ بزانِ پُئينِ مهپلِ هاني
 اِےِ دوينِ بئيتانِ پهِ گلِےِ واني:
 گونِ شماِ انبارِ اِنْتِ مهياماني
 نامِ ڪنگِ بَنامِ ميرِ وِ رنداِني

بندرئِ ميرِ اِتِ شهرياراني
 واجهِ اِتِ بازينِ پهرِ وِ پوزاني
 ياورِ وِ يارِ اِتِ "سعيدِ اَلِياني"
 مانِ دلئِ ڪوٿاِ اِتِ تماهاني
 "برڪتِ هَجِ وِ هَجِ اُمَراني
 اوِ منيِ دُردانگِ ڪلاتاني
 نهِ تئِيِ براتئِ هونِاِ تاواني
 بلِ اگنِ همراهِ اِتِ پليشاني
 دايمِ سرجهلِ اِتِ گُرازاني
 بلِ اگنِ بَنامِ اِتِ بلوچاني
 بَنگُلهه، پاساڙِ وِ تِلاهاني

دئورِ اگنِ ملائِ ببِتِ پاني
 تانڪهِ بيتِ آسودگِ شگاناني
 چسْتِ ڪنْتِ گوالِ وِ گونِ وِ گونچاني
 رئوتِ گناِ بيگرِيينِ براتاني
 گونِ هماِ زَرانِ چرسِ وِ بنگاني
 ميرِ بنتِ نڪشِينِ ڪسرِ وِ ڪوٿاني
 سوارِ بنتِ بالدارينِ گُراباني
 چوِ ڪهِ آِ سڀتانِ ائينِ وِ اجماني
 اِشڪتگِ منِ ڪههِ توپڪِ هاني
 سرِ هگتِ جهلِ اِنْتِ آِ اميراني
 "اِےِ هماِ اسپانڪِ اِنْتِ بگياني
 ڪسَهانِ شائرِ بلِ جناباني!
 هرِ کسِ اِےِ چنْتِ بئيتاِ ڪنْتِ ماني
 ڪنْتِ دوينِ براتانِ شامئِ مهماني
 "گئيرتِ وِ مردِيِ لَجِ بلوچاني
 زرتگُوِ بَناميِ لَوَنَداني

پُر شِما چنڈتِ کئیپ و بنگانی
 پہ شِما بئامی بزانی
 هر کسے کئومے دپترا وانی
 بیت اگن دیوانے لگورانی
 مجلسا سالار اتِ همایانی
 دژمنے چمچار اتِ دپارانی
 هونیان روڈینت شهیدانی

زندگی بے تام اتِ لگورانی؟
 بیبا بگند زندا آ جنابانی
 واجه اتِ چونین کسر و کونانی؟
 همدم اتِ چونین هان و سیتانی
 یکدل و همراه اتِ همایانی
 مالک اتِ ملیاردی کلاناتی
 نکش بنت پؤلنگش کتبانانی
 دل چه پاهارا سد برا شانی
 کسهان بے ننگین لگورانی

رستمین پیړک نامِ نامانی²
 کؤڈتوین دهر و کؤت بنت پانی
 اے شمے زند اتِ نامِ نامانی
 هر کجا بزم و مهپله هانی
 لالچین چو و ت کج کلاهانی
 جی شِما هان اتِ وت گلایانی
 هئی کنت بؤرا سئید الیانی

کئے ترا گوشتگ شائر! اے مانی
 دیدگان پیچ کن هر دو چمانی
 گون وتی هون بکشی براتانی
 تاجر اتِ چونین کت و سوتانی
 هونبئے هموان اتِ شهیدانی
 بل اگن جهل اتِ سر براتانی
 نامش اے ڈئولا دپتران مانی
 هر کسے تاکانش اگن وانی
 بس کن او میران بل سُهَن دانی

² سردار رستم هان مبارکی، جامپ و آهزانے سردار که گوشتی من گجرے کرهدای نبان و جلاوتنیا مان گوادر تُپاک بوت.

شپی جائے دلے گلبانگ

بہمنے بلوایی جلیں رّوچان¹

کوردلین جُدالا

اِوین برتان

سَر کہ چا کوشے گپچلان

رکّت

پھرئوئے شہرے دلگھا دیسٹن

گُون اول دیدار و گُورامباسکا

سنگٹن درّوئے دات وتی

گوشٹن:

تئی دلے دُستاکین

ہما گلبانگ

کہ منا داتی اے گلین پیگام:

"گوشٹگات دوداین کسانزاتان

بیچ دو بر پیداک نبیت ماتان"²

من وتی جیلے ہجرہا

ہر رّوچ

گُون وتی بندی سنگتان وانتگ

اشکُتی تانکہ اے دلی پیگام

دستی پہ ڈالشاہین برّوتان جت

چارتی نیمچمے منا گوشتی:

اے گلین بندے مانبے

شائل

نون منی ڈیلے شاہلا نشتگ

¹ ایرانے 1979ءے انقلاب.

² یارمہمد دو زہمیے شہیرے گالبندے کہ من زرتگ.

مان ہما شوکتے گلشنا وانیت
 کہ
 یلین براہیمئے دلئے نودان³
 پلبرین ڈرچکانی
 سرئی گورتگ.

³ مراد، میر براہیم گل مہمد انت کہ سردار سئید ہان آییآ کُشیت. گل مہمد کہ میر براہیمئے پت انت آییآ سردار سئید ہان گون شگیمی کمال ہائے ہمدستیا پہ دروہ کُشیت.

بے تئو منی ہئیالا

بے تئو منی ہئیالا پگرے دگر نندیت
 دیدگ منی بگئیر اچ تئی چہرگا نگندیت
 تئی ہُکھین دپے گال شیر و شکر شراب اُنت
 مہرت زباد بوین دردانی راہا بندیت
 وھدے کہ گون من اے تئو دنیاے بادشاہ آن
 ہنجر جتاییے گُل! بندا دلئیگا سِنَدیت
 تئی کندگ و کھیئے بانور مہربانین
 ہر سہبا شادھانی زُپان منیگا رَندیت
 اِشکے کپوت بال ان تئی مہرے آسمانا
 کُنا بگئیر تئیگا جاھے دگر نندیت
 زردے زرے سمین داہم پہ تئو زری، گُل!
 وشبویئے سَمندا تئی درگھا شَبندیت
 تئو کیلہ و مراد و مکسود و ہم ہُدا اے
 تئی مہرے باگا اے دل شادان و شات کندیت
 دستے نشان و لُنئے پُت دوین گُوشان اُنت
 ماتے دگر پہ ماھے چو تئو سرا نندیت
 وھدے پہ وسپا تئیگا گالانی پاد مین اُنت
 میران چہ پیما شَیرے پہ تئی جمالا بندیت؟

بَرَمَانِيَانِ بَرَمَانِيَانِ

بَرَمَانِيَانِ بَرَمَانِيَانِ! جُدَّالْتِي مَكْسَدِ كَامِلِ اِنْتِ
 پَالَامِي آرْتِگِ گُونِ هَرَا بَرَمَانِيَانِ بَازَارَا گَلِ اِنْتِ
 پاگِي سِيَاهِينِ گُونَكِ جَنْتِ شَعِيْتَانِيَانِ جِنْدِ اِنْتِ اِي اِمَامِ
 اَتَكِكِ جِهَانِيَانِ سُوچْگَا، دَسْتِيِي بَزَانِ مَنْدَرْتِي جَلِ اِنْتِ
 اَلْزَهْرِي دِينِي اِمَامِ، مَكْه، مَدِينَه، سُنِّي اِنْتِ
 چُونِ رِئُوتِ هُمُيْنِيِي پِدا آ كِه سَرَا وَتِ اَكِيلِ اِنْتِ
 اِيْرَانِي هَاكَا گُوشْتِگِشِ جُدَّالْ كَنْيْتِ گُونِ لَشْكِرَا
 اَتُونِ كِه كُوكَارِ اِنْتِ چِه "كُم" بَرَمَانِيَانِ چِيَا مَهْتَلِ اِنْتِ
 هَرِ جَاهِ كِه پَادِي كِپْتِگَا اِنْتِ سَدِ پِنتَهِي اِچْشِ بُونِ اِنْتِ
 اِيْرَانِ وَ بَگْدَادَا بَچَارِ لُبْنَانِيَانِ هَاكِي دَلِ تَلِ اِنْتِ
 دَسْتَانِ بُرِيْتِ مُنْدُ كَنْتِ، سَنَكْسَارِ كَنْتِ هَمِ اَشْكَانِ
 مُلْكِي چِه بِيْكَانُونِيَا دِيَه وَ دَدَانِي جَنگَلِ اِنْتِ
 چَنْدِيْتِ مَجُوسِي كِينْگِ وَ مَنْدَرَانِي اَسَا آ چِه "كُم"
 وَ اِنِيْتِ دَرُوكِيْنِ كَسْهَانِ هَكْ مَانِ زَبَانِيِي بَاتِلِ اِنْتِ
 رِيْبِيْتِ شَمَا رَا هَرِ زَمَانِ گُونِ رِيْشِ وَ پَاگِ وَ جُبْتُوانِ
 نُونِ پِه شَمِي رَدِ دَاتِنَا نَرِيَانِي مَسْتِيْنِ گَنْدَلِ اِنْتِ
 نِه پِيْرِ هِلِيْتِ نِه جُوانِ، چُكِ مَاتَا هَمِ زَنْدَانِ كَنْتِ
 نَامُوسِ نَعِيْلِيْتِ پِه كَسَا، مَسْتِ وَ گَنْوَكِ وَ پَاگَلِ اِنْتِ
 هَلْكَانِي بَازَارَا كِپِيْتِ چُكَاچِيْنِ كَنْتِ كُرْدِ وَ بَلُوچِ
 كُتُومَانِي هُونِي مَانِ دِپَا، چُو شِيْرِ وَ شَهْدِ وَ شَكْلِ اِنْتِ
 وَهْدِي كِه نَنْدِيْتِ شَرِيْتَا جَنْتِ نُونِ اَسِيَا پِه كُرَانِ
 گِيْتِ رَشُوتِ وَ مَانِ شَرِيْتِيِي، سُوْبِيْنِ بَزَانِ كِه كَاتِلِ اِنْتِ
 اِلْمَا اَكْنِ سَرِيْچِ بِيْتِ مُلَّايِ پَگْرِي جُو سَتَرِ
 هَكِيْنِ كَلَامِي مَنْگَا مُلَّا چِه بِيْهَا جَاهِلِ اِنْتِ
 گُونِ لَابِ وَ زَنْدِيْنِ گَرْدِنَا پِيْلِي گُوشِي مُلَّا بَچَارَا!

مان کارے وهد و جُنرگا پیلانی پیما کاهل انت
 رُکست کتگ ربا اگن شیتان بکت جنگ و پسات
 گون انگریزے رُکستا مُلا گل و وش چامل انت
 زانت په چیا "ما بلوچ روها ملای" گوشین؟"
 مکرے پت انت مُلا بزانت! کاری پسات و پندل انت
 بزمانیان! چندت پُری جُدائے روکین آچشا
 زورت بلوچی سُنْتان آ سیهرے دستا جل انت
 شیہ شَرور و ناشر انت، شری چه شرا شر بیت؟
 بر، "مہرے باگا" گوشنت: "کُنجه که زهر و کچل انت"
 بل تئو رِوشه¹! بَش² مگر مُلائے نرانا مدے
 بے تئی کئورے سبزان هر "سئید آلیے" دلدل انت
 نه شیہ من، نه سئی آن "مهر ان" منی مهذب بزانت
 میران شمے آزاتیے هر سک و سورا همدل انت

¹ رِوشه، یکے چه بزمانی گرینین زهمتکشانی چکان انت که مهزی بارثوا، هُمینییے داما کپیت و همینییے مجلسا، وکیل بیت.

² بَش؛ برنجے "شدام" یا شدان، کَشگ که بیت، وهدے که په کونڈے کساسا رسیت، یک بچیلے کساسا آلیا بَرنت، هر و اپسان دئیت. همه کارا، "بَش گرگ" گوشنت.

بے اسیرین سؤب

نادر آت

ھند و کابلے پاتہ

زوری پہ دنیاے سرا گیش آت

بھتے نربائے چندنیں زینا

نشتگ آت شادان و گروٹا کا

بوری مان گنجین مکران تاجپیت

کھری

مان جالکے ٹولکا پیرنت

"زرتین" سردارا بلوچانی

گوشگ آت مردی گون وتی کٹوما:

ما کنین جنگا تان وتی واکا

"گیپت اگن نادر

مے کلانا، بل

آنکت "بندی یک بلوچے مے"

ما کُشین جندا

دستوت مرچی

بل کہ تان کٹومے دپترا

دژمن

مے گورا سؤبے

"بے اسیرین کنت"

بند مبیٹ دست و پنجگے شبیری

جھل مبیٹ

کنگین گردنے میری

جی منی بیل و ھمدلین یاران!

هَمَلتے بچانی سلہ برتن
 بے مڑ و داوای و گلایشا -
 اے نہانت کارے آلمآ آسان
 کُرتگش کربانی وتا انچش
 دژمنئے پشوجا
 هون گرتنگ سک

اے وڑا کٹومئے سرمچاران مئے
 مؤکتنگ
 کٹومی اڑتئے منڈیل
 جی منی بانداتئے مراد پلین!
 کمبرئے او بادگ مزارملین!
 همالین مردانی کلثو پکا:
 "مان وتی تتاتری پردگان زرین
 آ وڑین جالکی
 سنگرے لوئنت"¹

¹ نادر شاهئے اے اُش و بیژنوا، میر زریت هان، مان جالکئے کلالتا بلوچانی امیر بیت. هُکم کنت اگن ما پرؤش وارت، سچھین زندگین وتارا وت بگشنت تان دژمن، یک بلوچے اسیر و بندیگ کت مکنت. گون بلوچانی اے کربانینگ کنگا، دژمنئے لشکرا وت هون گرتنگ. بچاریت: (بلوچستان - بهزادی)

بیا گُنگو بند گون ما دمانے

بیا گُنگو بِنند گون ما دمانے
 زیانا بند مکن پہ یک شگانے
 بیا نون مُشکل اَنت ما را گرانین
 دلے کینگ گُوشے کوہ اَنت بلاہین
 پرُوش ہارین زبائے بند و کُبلان
 بدے سوجے براتین دردمندان

بیا گُنگو بِنند گون ما دمانے
 زیانا بند مکن پہ یک شگانے

بیا دژمن مرچی بے حساب اَنت
 نہ دیندار و نہ پابند کتاب اَنت
 اول ملکے ہراب کارین نثواب اَنت
 ہما کہ گون بدان مے ہمرکاب اَنت
 گوا ڈنسی پرنگی گون گراب اَنت
 پہ زلمے گوارگا بَشین سہاب اَنت

بیا گُنگو بِنند گون ما دمانے
 زیانا بند مکن پہ یک شگانے

گُوشے مادن پہ ما مُلکے ہرام اَنت
 وتی جاہا مان جُتکانی نیام اَنت
 چہ بے کاری یلین کاری لگام اَنت
 شد و لُٹماربے رگبند و شام اَنت

جوان زہمتکشانی مئے ملام آنت
پہ کارا ڈٹی شیکانی گلام آنت

بیا گنگو بِنند گون ما دمانے
زبانا بند مکن پہ یک شگانے

بچار تئو دژمنئے مندران مروچی
چہ پئیمہ پہ گریبان چات کوچی؟
لگوران رُمبَ جنت و چات کوچی
پہ نامِ مئے وتن مارای سوچی
مُدام تتوسیب کنت چالان بلوچی
بدان چے رپکا مئے جانای دوچی

بیا گنگو بِنند گون ما دمانے
زبانا بند مکن پہ یک شگانے

نگندئے دینی روہاہین سگارن
چہ آسے روک کُتگ مُلکئے کشاران؟
جوان مئے کُشتگ آنت مان شپتہاران
پلیتین دینی بُرے پاگداران
ہزاران آلی انت بندی، ہزاران
کرارے نے منی مات و گہاران

بیا گنگو بِنند گون ما دمانے
زبانا بند مکن پہ یک شگانے

بچار سیری گُدان اَیر اَنت ہریرین
 زہیرِیگ اَنت پہ سالونکان امیرین¹
 کباب اَنت دل گوشے ماتانی پیرین
 پہ بچان لاکھین بند و اسیرین
 زہیرِیگش دلے دایم ہکیرین
 شمالہ کشگا اَنت بیگریرین

بیا گنگو بند گون ما دمانے
 زبانا بند مکن پہ یک شگانے

بگوش مرچی وتی دُرین دلیران
 ائییدے کثیت کدی پہ مئے اسیران؟
 کدی گوارن دلے پاہار و بیران؟
 کدی نوشن وتی سوّانی شیران؟
 کسم گنگو پہ تیبی سردستی تیران
 گرن کٹومے دراہین ہون و بیران

بیا گنگو بند گون ما دمانے
 زبانا بند مکن پہ یک شگانے

کراچی، شراپی گوث 1983

¹ آدثورہا، مئے مگرپی بلوچانی گیشترین سیاسی زندانی و شہید، سکین ورنہا و سیری سالونک انتت۔
 شہید کھرازی، شہید اشکان، شہید دکتہ دیدہ ور، شہید ہسن سپاہی، شہید آرشد رحمانی، شہید ہسرتو مبارکی،
 شہید رہیم لاشاری (مبارکی)، شہید سمد سراوانی، شہید سادک نذیری، شہید مہدی ہانزادہ۔ اے سجھین، سیرنکتگین
 سالونک انتت۔

شہید زئیندینی و شہید چراگ مہمدی نوکسیر انتت و وتی پنج و شش ماہگین اولی چکانی پت انتت۔

زرگواتا اُمیتانی

گُربتے ٹاکور و ہِکارتان
 گوادرے گنورانی گرین و امان
 کھتیپین سالانی شُدے آسا
 نالگ و جائے سد وڑین زنگان
 دل منی "یاتانی" زرا پرینت

مان ہیلانی آچشا روکین
 کڈن ات وسواسے پری هر روچ
 شعوکی مان ڈیلا

کِلکلی دانت

ہجرتے دنرن چندتنت پگاہ
 چہ وتی جائے باتنا، کندان
 گون "وتن او مانین کلایینچا"
 مُشتگانے زنگارگ زھیرانی
 مان گُلین گورامے مُرادبکشین
 نِشتگن "اوستے" چندین شاگا
 بُرتگن

"زرگواتا اُمیتانی"

دیم پہ آ پردئوسا ہیلانی
 گلشین زیدا

پس و پیرانی

تان رست دل مان دامنیبی نکشین

آ تئیابانی ملیدئی سبزین

دِستگانے تانکہ:

"کۆه و جابانی

کھچر و سرچمگ شکارانی"

"پلنتت جانئے

باگ و بر زردین

تنگین نیبگ

وهم و یاتانی"¹

سوئڈن 2000 ایسایہی

¹ اے شعیر، چہ منی پٹے گوشتگینان جوڑ بوت، کہ آیان چہ ززا شاہئے آیکا رند، گوادرٹے جلاوٹنیا، چوں چونین سکی و سوری کشتگ و گون چونین اُمیتے، پدا دیم پہ ماتی وٹنا برگشتگانٹ. ہما سالے کہ سردار رستم ہان، آہرانٹے سردار، مُلکے داتنا نمیت، دیم پہ گوادرا لڈیت و ہمؤدا تپاک بیت. گرا آدگہ واتر کننت.

وتن اومان¹

په وټن هر کس مهـرَ روډښت
 گيـرتـتـي آلماسا جلکشينيت
 سگيـيـي آيـما هـمـه هـنـجـر
 مرد و نامردئـي راها گيشينيت
 واک اگن جنگيگ نبيت مردا
 زند په نامرديا مگوازينيت
 مکهيـن ماتـتـي دامنا دستي
 دښـيـي رـهـگـولا مـپـرـيـت
 بيت اگن نابود و نگيـت بيـرـي
 پـرـي زورا چير مگيچينيت
 "پـرـشـتـگـيـن دستا بـهـ دوا بـلـيت
 دژمنـي درمانيـي ملگينيت
 په دوين روچاني سـيـن کولا
 گورم و بگاني مچارينيت"
 هار کنت زلماني ستم هر چنت
 اژتـي منـدـيـلا مـبـاهـيـت
 "سر مکت جهل و دژمنـي زردا
 په وتي بالادا مکندينيت"
 بل ستر زهما زاگ دنت دژمن
 گردنا کنگينا مجوکينيت
 در کپيت دښا مان دراندښي
 جان چه بـنـامـيا بـچـيـت

¹ اے شير، پيشکش انت په سردار رستم هائے کنومي روها که گوشگاتي: من، دښي بادشاهاني کزهداي نبان و جلاوتنيا، مان گوادرا تپاک بوت.

سَکّی و سَوْرِيَان بکنت جی جان
 گربتے دَرمانا بجوڑنیت
 "گُون شھیدانی گُلزَمین یاتا
 تُسْتگین زردا وش ببودنیت
 شُون بدنت تَثَن و تانہان زپتین
 دژمننا آراما منندنیت"
 جان جلان گرک و دل جلایی بات
 کئے و تا، ماتا پہ نرنجنیت؟
 گئیرتے گپا چُون جَنَت آ کہ
 هُونیا همزانا بنندنیت
 پنجگا گிரایی مباتین تان
 دژمنے بیسَرگا بجمبنیت
 دل منی گیمرتگ و تَن بے تئو
 گرتی هچ دابا نپلنیت
 آسمان تعیی بهتے پدا چیا
 کینگے استینا نجکسنیت؟
 گُون وتی بیر و دهشتی گُرندان
 دژمنے هبندا نلرزنیت؟
 مان کجا واب ان تعیی مزارین شیر
 گُرشگے بازارا نپرنیت؟
 بوری سئوگاتی سَرگائینت زورے
 مے گلین دَر بندئی تردنیت
 هملاء اؤبادگ کُجا مَلّیت؟
 سیاها گُون سئوگاتا نَمیژنیت؟
 دل زھیرانی آچشا بُن دات
 هچ و تا چے آسا نکنرنیت
 بَرْتگن پسر دئوسین دیاران دل
 بلکین آ یاتا، تعیی شمشینیت

اَرسى چہ جاڑين ديدگان گوارنت
 سر مان هچ سرجاهے ننادينيت
 هانگلئے مِهرانى کلاتئون بُرت
 بلکين گل نادانا بسهرينيت
 گوشت منا زيدئے پرشتگا ميران!
 کس وتى دلسدارا نرمينيت
 بل دلئے رهشپيا مکپ نادان
 دل ترا بارت و دور پرينيت²
 چؤن کنان گوشتن اے دلئے چاهيگ
 دل چہ تئى کهن آيا نترينيت

² کوهنين بتلے .

مَرّوچى و بانداٲ

روڻ و موڻ بانداٲئى گران كارے
 مرچى تان دِھگانا مبيت وارے
 چوڻ مشعے جوھانا وتى باندا؟
 مرچى تان ميتاڻا مرئوت هارے
 آپ کڊين هوشاپئے بُنا اوشتيت
 مرچى تان سربندا مبيت بارے؟
 يک کنيت زردئے واھگان بيلان!
 مرچى په بانداٲا کنيت كارے
 بے گراب توڻاين زرا باندا
 چوڻ بارت بُنبارا وتى سارے؟¹

¹ مشڪتا، وهڊے كه مئے لهٲين (واجه آلى) ڈٲولين براتان "كه دلپورى لئيسئے اڊارهئے امير آت" پيشنهٲا ڪت، تان په سياسى كاران، ما را مالى كُمڪ بڪننت، من و واجه گرابيڪ ربيسيا، آ مالى مدت، زُرت نڪننت. چيٲا كه ما را سياسى پاڻيے نه آت. نون من ديست كه مردم چه پئيما، په وتى ماتي وتئے ديدارا پا در رڪاب آنت، بله بوجيگ و ڪشٲيے نيستانت، تان سوار ببنٲ. بزان هزب و پاڻيے تان وتى سياسى جڏ و جُهدان ديما ببرنت و اے ششير گوشت.

رہیمے پَسَّو¹

سَرکھورانے داؤنا روچے

روہین مَلَّائے سَرین آپسَر²

گُون وتی بازین واڈھان آتکگ

"بیا رھیم جوڑین تئو پہ ما پئوجے!"

ما ترا سالار کنین پھرہ

واہگان دَر کن چہ دلا مرچی

"ما ترا لہڑیکش کنین

اُون"

کندگے زہرینی جتگ مَلَّا

گوشنگی کاسد دژمنے زلین:

"اشکننت من تئیی

پندلین گپتار

بکشیشت وِشْ اَنت ہاتمین

زانان"

¹ شہید رھیم زردکھی، یکے چہ سردار موساھانے دیمداتگین سرمچاران ات کہ شاھی سرداران درڑھینت و تسلیم کنائنت. رندا گُون ایرانی انکلابیان ہور بوت و گُون آبان جیلا کپت و ایرائے انکلائے روچان، آزات بوت. اسلامی مَلَّایانی ہلاپا سلہبندین رُمیئے امیر ات. اے وھدا ہکومتے اپسر، ہمید کلمبر ات. اے درگتا، سئے پگرانی مردم آییئے لوٹوک اتنت:

الپ: ہاکم و سردارانی نمایندگ؛ اَلَم ہان مبارکی.

ب: روشنپگرانی نمایندگ ازیز بلوچ. منی جند اے دیدارا، مان سَرکھوران گُون آییہا یکجاہ اتان. رھیمہا ہکومت و سردارانی مَدت و سلہہ نمئنتت و گُون روشنپگرانی ہالیکیں دستا ہمراہ بوت. اے بارثوا، آییئے سیاد "واچہ رھیم بندوییا" مزنین کردے ہست ات. ما، ہر سنگتا ہمراہ گُون پدایانی تنزیم، کَمکین مالی کمکے کت، تان وتی ہمراہانی چاشت و رگیندا دات کُت بکنت. رندا روشنپگران منا پہ آ رُمبے سیاسی سر و سؤج دئیگا آسانی دایمی ہمراہ کت. ہپتگے چہ من و منی آ دگہ ہمراہانی دستگیر بیگا رَند، پاسداران آ مان پھرئوئے شہرا ترور کت. (1980-1981 ایسیا).

مئے آ روچگیں پگر و ارادگ، پھرئوئے پئوجی بُنجاہے گرگ ات کہ گُون مئے دستگیر بیگا ناکام منت. منی ہمراہی گُون شہیدئے رُمبا، سئے ماہے گیشتر نہ ات. رندا، رھیمے بیگریں براتا، ہکومتی جاسوس کُشتنت و برائے ہون و بیر گپت.

نون منی گپان گوش بکن :

مارا

مان وتی زیدئے دامنا گنجین

هاجتے هچبر

په سُما نیستِ انت .

نون شمئے زورئے

بَسْتِگین لیدہ

مئے دئوارجہانَ

نَجْکیت و

اے چراگاہانَ نکنت

رؤمست

"نه دگه مارا رهزنین هانے

کنت وتی سیئانی سرئے سئودا

نه پدا یکئے بیت چه ما جت و

کره سردارے

کنت وتی سالار"

جی ترا مُلأئے یلین گازی!

"هر کسا براهیت کوپگئے توپک

په وتی مُلکئے

پانکپانیا"

اسپهان دلتنگ انت په تنو

برگرد

گلشنین شیرازت

مرادیک انت

ما و مئے نیلبوین زرئے هستی

کینگن نیست ان

گُزَن کَسَا

کَشْتِی

بِس نہ اَنَت پِیشِیگِین شَمِئے

مَسْتِی؟

آ اَبْلِپْتَهی² گَندهین

پَسْتِی؟

یَل کَنت پِیشِی بُن جَتین شِرَان

مَارَا مَان کَلچَاتَان

مِپَرِنِیت

یَل کَنت گَدَارِی گَرِی

مَارَا

اَج وَتِی شَهْرَاهَا

مَکَرِنِیت .

² تُرکِین اَبْلِپْتَه هَان، کَاجَارَانِی دَنُورَهئِے پَعُوجِی سِرُوک، کِه بِمِپُورِئِے اُرُشَا، کَارْمَسْتَرِی کَنت وَا تَارِیہِی کُشْتَارَا یَادگَارَ هَلِیت. اے بَارُتُوَا بِلُوجَسْتَان - بَهزَادِیَا بَوَانِیت.

کہ جہلا ہم سلام ان

مگر گون جاہلا آ بدکلام انت
 نرانتیئے بُن و بیھی گلام انت
 مکسک انت مجلسئے گپانی وانا
 دلا کنت بد گنا سلین زبانا
 مہاری زانگئے ریتگ چہ دستا
 ڈریپت جہلئے بازارا چو مستا
 نرانت چیزے بد و نیکئے نیاما
 کپت چو رستے ہکئے شداما
 دپینی تہمت و دروگئے بدین لڈ
 زبائے پادئے چیرئی گندھین چڈ
 وتا رد دئے چہ جہلا جاہلئیکا
 مہاشکن گپ و گالیی مہپلئیکا
 سرئی نے جاہلئیکا ہوش و سارے
 گوشئیگی تنو اگن ہر چنت ہزارے
 نہ تہنا دل منی چہ جاہلا ہون
 "کہ جہلا ہم سلام ان جاہلا گون"
 دلی مہر و دو گوشی کر و چم کور
 زبانی ہار و سر پُر چہ شر و شور
 ندریتی کسے دستا مگن زور
 نبیت اگلئے پری گون جاہلا ہور
 مند گون جاہلا نشتے بگوش ہئو
 اگن روچا گوشت شپ، گندما جئو
 مگوش گالے ہلاپا آییگیا
 نلوئے تپ اگن دلسیاہیگیا
 اگن نہ کُنچ کنت جہلئے کُلاہا

شہارین زوت بدین لبزے سیلاہا
 سرے مانجاییے زہما زبریت
 سپاین باتنانی جانا دریت
 مگر گون جاہلا آکل! پپہریز
 کہ آ کنت آکلے سبرا ہن سرریز
 اگن گیتی ترا، تتو چو کہ سعدی¹
 انامے دئیے پہہ دستا بلی کندی
 بیت شیرک بکنت ہم شاہا (گڈی)
 بگییتی بادشاہ دستئی بگڈی
 نرانت جاہل کہ جھلے تھما چندیت
 پہہ وت نادانیے سد جوما لڈیت
 نمیت آ کسے اگلی دلیران
 نوریت تجربت ہچگر چہ پیران
 نیاریت گنجے ٹاہل کوٹگی بر
 بئیے ہر چنت چہ آپا تتو کئے تر
 اگن کوٹین سرا وشتاب کنت گر؟
 بزانت جاہل گڑا ہم بیت سرا شر
 تلار انت جاہل او میران کہ آچ بیہ
 نکنت ڈوکا کدی ٹنگ، آستین میہ

¹گوشنت یک جاہلین ورنایا، "مات" باز رندا سرید کنت کہ شعیہ سئدیے رندا مکپیت، آ جاہل ہبر نوریت. سعدی ہم
 یک رندے آئیے پدا کپیت و دو زری انام دنت. آپگر کنت کہ پہہ آئیے اے کارا، دریشیا دو زر داتگ، اگن بادشاہے
 چکا گڈیگ بکنت، گڑا بازین زے گپیت. چہ کزا، بادشاہے چک چہ اودا گوزیت و اے جاہل ہمے کارا کنت، گڑا آئیے
 دستا برنت.

جَبَّار

او ھُدايے کہ ھالِ کُلْبِشَر ائے
 کارسازِ ھزار شُور و شر ائے
 تئو کُشے مردمانی مات و پتا
 ھونی ائے ھر کُسے یلین پسرے
 گوانزگی کُودکان یتیم کنے
 شہدا چا بَزگانی زندا گرے
 چُورئوانسی پتا کُشے رَندا
 ارسُکانش گدایا گون گرے
 گہ دلان اچ مراد پُرینے
 سیری سالونکے زندمانا گرے
 بُن جتین پتہانی بُنیات ائے
 آسیان، ھاکے سجدھائی برے
 تئو کنے وت ملاکتا ابلیس
 چُون گُوشیگی برئو چہ راھا در ائے؟
 وت کہ زانے چہ پیشا ھر چیڑا¹
 چُون پدا مارا امتھان گرے
 سرنِشیت نِشتگانَت لئوھا²
 ھر بد و نیکا مٹیگا شر ھبر ائے
 تئو گُوشے وت اگن بلوٹان من

¹ اقل کُل من عند اللہ. (77- نساء) بگوش کہ: سَجَّهين ھيبر و شِر، نیک و بد، ھر کار و ھر ھبر، چہ منی نیمگا بنت.

اَقْلَمْ يَابَسَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اَنْ لَوْ يَشَاءُ اللّٰهُ وِلَهْدِي النَّاسَ جَمِيْعًا. (رعد - 30)

آيانے کہ ایمان آورگش نرانت کہ اگن آلاہ بلوٹیت، سَجَّهينان پہ راستین راھا بارت.

² ما اصاب من مُصيبة في الارض ولا في انفسكم اِلا في كتاب من قَبْلِ اَنْ نَّبْرَها، اِنَّ ذلِكَ عَلٰى اللّٰهِ يَسِيرٌ. لِكَيْلَا تَأْسُوا

على ما فاتكم ولا تفرحوا بما آتاكم واللَّهُ لا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَلِفٍ فَخُور. (سوره حدید آیہ 23)

مان اے زمینا، ھج کسا بلاہ و مسیبتے سرا نکپیت، مگن کہ ما وت آ بلاہ و مسیبتا بجوڑینین. آچیر چہ پیشا، مان یک

نامگ و کاگدے تھا نیبسگ بوتگ. اے پہ ما سک آسان انت.

کس نیت در بزان چہ راہا شرئے
 کُت کنئے چُش اگن، پہ چے مارا
 جنگ و کوش و جہادئے ڈکا گرئے؟
 مُستپات پہ چے اُھد برت و
 داگِ دل کت پہ ہمزھئے جگرئے؟³
 ھک و ناھکا کاھرا ئے جبارا!
 زلمئے بازارا زالمائی سر ائے
 تئو گئے لئیلکین دلئے ھبان
 آسا پرینتہ زندگی بشرئے
 دل آزابلئے ہنچو من ریش ان
 چا تئی شعور و گندھین نزرئے
 گلھا ات شپے چہ تئو نالان
 گپی ایش ات دلئے، اگن ھبر ائے:
 گوشتی: جبارئے کار اتنت پہ ھئوس
 تئو پہ چے اے نیاما چو گسر ائے؟
 بلی میران! ردے جتگ میرا
 پر چے آ پیرئے آبروا برئے؟
 کسھے کُوھنگین چہ پھوالان
 چار کہ پھوائے چادرا مدرئے

³ پیغمبر چہ ناکزگین ہمزھئے کوش و آییے دل و جگرانی ورگا سک پدرد و گریوان بیت و گوشت، اگن دستن پہ
 کُرتیشان برسیت، ہمزھئے بئرا سی مردم چہ آیان کُشان.
 (سیرت رسول - ابن ہشام - اُھدئے جنگ).

ماہین پری

پنشکس پہ دڑن سنگت، ہیر جان ریسی کہ وت، اے شیرئے آدینک بوتگ.

دؤد و دابان کوهنگینان منتگ آنت ماہین پری!
 بے بیین ہیلانی آسا سٹکگ آنت ماہین پری
 شیرئے نودان اشکے باگا چون بگوارینان وتی
 مان کس تان چو کپوتان بندی آنت ماہین پری
 گون کتیا کندان چنان پترونی پلان گون کتیا؟
 تانکہ مان پلین بہاران سوگی آنت ماہین پری
 گلشنین باگانی سیلا چون پلٹ گل دلے
 چش کہ سترے کجا نالان نشتگ آنت ماہین پری
 چے گوشان چا کدھین کتپان مان سارتین ساہگان
 تان چہ گلکندے کلاتا برتگ آنت ماہین پری
 سبز ترنت کھگور و سئلیگ بنت شپیانسی تل
 انبرین پلانی سئلے بڑنی آنت ماہین پری
 هوری کتپان آنت جھانے مھوشین جانی امل
 مے نیاما زرد و زار و بڑگ آنت ماہین پری
 گدگا آن هر کجام کٹومانی سولین گلبدن
 هر کجا گون چاپ و ناچ و کندگ آنت ماہین پری
 کپتگ آنت مے مہجین کرانی لنجین کھرما
 مان پرنکا دیم پہ روچا کنگ آنت ماہین پری
 تان کدین اے کوهنگین ہیلانی سورآپا ورین؟
 تان کدین ملایی پگرے بندی آنت ماہین پری؟
 چے گوشے تئو بد چہ جئورین دژمان وھدے کہ تئی
 کوهنگین "دابانی زھرا" کشتگ آنت ماہین پری
 تھتہ بند انت شیرئے بستان پڑشتگ آنت چنگ و رباب
 ماتمین زندا چہ بس تئورینتگ آنت ماہین پری

چاپ و سرچاپ ان جھانٹے مہجینان، مئے پہ چے
 دوچرین زندئے نیاما کپتگانت ماہین پری
 بس کن او میران! کڈینئے ہازگین ٹپان چیا
 مہزب و ملایی سوجان، سوتگانت ماہین پری

پہ رُوچے آرگا

بیاتِ سنگتان! دیمَا رُوینِ ما
 پروشینِ دژمنے بیما رُوینِ ما
 نیتِ نندگِ مان تاہاپینِ تَلشتان
 بیاتِ دیمِ پہ سبزآپا رُوینِ ما
 چہ نورا شپِ رُوینِ رَسترِ تچانِ اَنت
 پہ رُوچے آرگا دیمَا رُوینِ ما
 پدا واطرِ کتگِ هوگانِ کِشاران
 بیا گُونِ جاکِ وِ کوگارا رُوینِ ما
 بیا کہ جہِ جتگِ کثومے گریبان
 جنینِ چاپِ وِ گُنے رُمبا رُوینِ ما
 اگنِ مے رھسرا آچشِ بگواریت
 بزانِ کندانِ ہما آسا رُوینِ ما
 بیا زُلمانیِ جُھلانکینِ زِرا دُوست!
 جنینِ کندگِ چو دودایا رُوینِ ما
 نسگیتِ ہیبتا مئیگا ستمکار
 دریبانِ نونِ کہ چو لہڑا رُوینِ ما
 جمارانِ آسِ گپیتِ چو شاہے کوثا
 اگنِ ہمکوپگا دیمَا رُوینِ ما
 کَسَمِ پہ مکھینِ ماتانیِ آسان
 شہیدان! پہ شمے راہا رُوینِ ما
 شما کثومے مُرادانیِ شہیدِ اِت
 شمے ہرِ واہگنے رندا رُوینِ ما
 رُوانوِ شات، نامو نیکِ وِ مرچی
 بزینِ جنگان، شمے جاہا رُوینِ ما

نه اؤشتيت كاپله ميران! بز ان مئى
كه زى گؤستگ چه تاهاپا رئوين ما

كراچى سال 1984

میر سئید مہمد نثوابین

چوئی سوتکگ نرمرارا دژمنئے جان و جگر
 بوٿگی چه دئولتیگان مُدٿے هئوپ و هٿر
 آرٿگی رۆزی چه اؤدا ماه و سائے هُشک و تر
 مُلک و شهران تَرٿگ چه دئولتیگان برهزَر
 ما برین جیپا تئییگا نے ترا هک سَپر
 چه گوشان بیھی بدا نون ساری نیستان مان سرا
 اے اَجَب گئے کہ جنت گون من هرام کورین ذنی
 باگ و بندی پُر بهار اٿ کشتگانٿی کلگی^۱
 جِستگانٿ دژمن چه دیمئی شپتھارے تولگی
 مالی زوراکٿے زٿگ بکشاتگانٿی هاتمی
 هر کسے هان اٿت وتی، بندی مدارٿ مردمان
 دئے وتی مالا و در کپ چه نُکھچئے کُهنا
 چه کتگ ما گون بدان "هشکوه و بُزین نیلگان"
 چک جن و په ابرٿے شهنامگئے تاکان بچار!
 بے وتی کوشا نداتگ ما کسا زندئے کِشار
 نیتی بستگ په مردی لوگا ریتگ شھسوار
 هال امیرٿے سر کُتگ گون پتنهین بے کُنتان
 پاسگاه و ناهیہ گون "پاسداری جُبوان"
 چو کہ رُمبے گُرک کثیت اَنگِر کنت پاسے پسان
 ابر دنت دژمن شپا چو جمرے ابرستگین
 بے هَبر اچ شپپرستین پاسداران بے پدین
 تیر گوارٿت هر گورا راها کنت میرٿے دو بند
 سٿ کنت دستٿے واتسی بدٿے سی تیرین ٿینگ
 چو کہ چٿولے چه زرا نیلین چه پئیمَا بَسٿ بیت
 گیپت وتی دؤدائے بیرا بانلی چه کاتلان
 نام کثیت په جنینان مکرانٿے بے گمان
 یل بلوچانی نهنگ آ "مئولکشین پهلوان"^۳
 گوشتگی گون دژمن! مرچی وتی پادان بدار

گوش بدارٿ او ایزان! کسھے وشین دگر
 نشتگات زیدا نُکھچئے پیرئیے شیرین پسر
 دایما رپتگ هلیجا بهرن و ائین و گتر
 زرتگی جاپانی جیپے په وتی سئیل و سَپر
 دیستگیش رۆچے اناگت گپتگیش اندر گزر
 پگری کُرتگ یک دمانے مان دلا شیرین نرا
 مُلکئے لاپا ترگا نئیلیت و بارت مالا منی
 من هما شیرین مزارٿے پُسگ آن مان "کولگی"
 بستی دئیداتی کلاتے زرتی شیری ملگی
 هچکسی نئیشتگ بکنت گون زلم و زورا هاکمی
 داتگی ایلان ذراهین مکرانٿے هاکمان
 دُنیا چارت مروچی چه گوشت اٿون منا
 نیستانِی یاتے چه زیگ و دادشاهی ملگان
 من هما مردانی زند آن تتو وتی هوشا بیار
 اے هبر نکش اٿت همؤدا په بلوچان یادگار
 دستی مُشتگ په برؤتان هیژگا سرپتگ مزار
 مُدٿے بازین نگوستگ شیر و شومین شِدٿان
 هر گورا سرسستگ آن پئوجی چه بُج و بؤمئوان
 میتگیش اَنگِر کُتگ مان شپتھارے ناکسان
 واب بیت مہمد هسن^۲ شپ مان بشانه بستگین
 مان کشتی آرام بیت نُه ماه و رۆچین جن گلین
 ناگنا جنت شپگروکے آسمان جکسیت بلند
 گریشگے جنت و کپیت جاها وتی واپین پلنگ
 کُپ کنت جن شیرالین گون سیلاها چست بیت
 آس دنت دستٿے سیلاها جنت پلپتین جاهلان
 جان دنت گون نُککین تپلا وتیگا در دمان
 نون گنؤکی جاہ جنت لچئے بهادرین جوان
 بستگی نارنجک و لانکا مان گلچینین کُتار

بیا کہ من چوں آس داران دژمنا گون وت بچار
 مردیا چارت کہ ساها چوں پہ لجا راه دنت
 نون بچار من آس داران مرچی تھی نام و نشان
 گندی زاماتا گون بچان بیت گنوڪ و سرجنان
 کپتگ انت جوش گلین جنگجھٹے سھریں ھنگران
 بے شما گردان گجا انون کہ من دیوانگ آن؟
 مان کجام گورمے تھا شوڈان وتی گرمین تپان؟
 کئی گورا تالان بنت سے جانتے دردن ھمزمان؟
 زندگا نثیلان رثونت ھونی مروچی جاھلین
 دادشاھٹے کالبا جانے دثبان گون برادران⁶
 بلی تان گندیت پدا وت مے بلوچی کٹنا
 بیا بجن تیرے گنوڪین، دژمنٹے جئورین دپا
 سستگ انتی چک و گور بازو و سر بے بدرے
 اینوکا مٹ ات سدا گون آ گرانین لشکرا
 بیری گپتگ چه بدا ھپشتیگین شیر نرا
 دژمنی گاؤنتگ انت وت چه گزایا رکتگ
 پہ وت و کتوم بلوچا نام نیک کی کتگ
 چو کہ دژین رسترے مان شپتھارے سبتگ
 ھپتگے مان گلشنین زیدا وتیگا ملتگ
 دیم پہ مند و گوادرا ھجرتے راھی چکتگ
 جاہ جنت ھم کویگا گون کتومی بیلان نر مزار
 مے وتن آرات بیت، اے گلشنین باگ و بہار
 تھی مزاران زلمے تچ گون اے سلاھا کشتگ

گون مزاران ڈیک نوارتگ نے ترا ھم ھوش و سار
 ناگمانا بوج وارت نارنجک و یل ساہ دنت
 چا سرا ملان کثیت شیرین سئید مھمد جشان⁴
 چو کہ شیرے تپیگین گران ملت لہجان
 چک جنت جنگے پڑا گندیت شھیدین کنگران
 گوانک جنت پلین شھیدان! او منی دزدانگان!
 گون کتیا دمساز بان کئی مھپلا نندان شپان؟
 گون کتیا نندان دمانے آس داران اے گمان؟
 کٹول بندان نون بلوچی پہ شمے جانان گلین
 بوڈ کاران پیریا ملتین مان برزین سنگران⁵
 جاہ سرینان چه کبرا آ امیرین نورتا⁷
 سنگرے تلا رثوان گوانک جنان میر اشرا
 گون ھمے جزبات و جوشا راھی بستگ لشکرے
 جنگی داتگ دادشاھی مان نکھچے کھسرا
 کشتگ انتی پئوجے سرکاری کمانڈر ھر گورا
 جنگی داتگ تان سبھا سر مزارے بچتگ
 ھونیتے مستین سری چو مارتے پئیم گدتگ
 آکت تھ دژمنا وت چه زمینا چتگ
 "میر سئید مھمد نثواین" سوئے باگا پلنگ
 مگرانٹے سرومگین ھاکی سبھے چکتگ
 کثیت پدا روچے یکین ان سربلند آ نامدار
 برج و پاسگاہان سوچنت دژمنا نثیلنت کرار
 گل کن او میران! کہ دھرا دل بلوچا بکشتگ

میر سید مہمندے گیشٹینک:

- 1 مکسد، آھڑانی میر پیری درینش إنت. کولگی، آبیے آباد کنگین کَلگ إنت کہ میر پکیر مہمند یک رندے آیا سوچیت. گڑا میر پیری ہم رثوت و آبیے کَلگا مان شارک آس مان داریت. میر پکیر مہمند چه پیریے اے بیزگیریا ہشَم گپیت و پہ پیریے جنگا رثوت کہ پیری، آیا جنت و کُشیت.
- 2 مہمند ہسن، پیری درینشے چُکَنزاتک إنت.
- 3 شہید متولابکش، سئید مہمندے مردین چُک، کہ تیچر و اسکولی مدیرے بیت. وھدے کہ گھار و زاماتے ناگتین کوزا اشکت، آڈتولا وتا کوشارینیت.
- 4 سئید مہمند، یکے چه نکھچی بلوچان إنت و مہمند ہسنے جنٹے بت إنت.
- 5 پیری دریش، یکے چه آھڑانی نامدارین بلوچان بیت کہ چه (1300 شمسیا) پیسیر، گون وتی دتوزھے گیشترین سرداران چُش کہ سردار رستم ہان، سردار اسلام ہان میر ہاجی و سردار بہرام ہان بارکزھی و سردار سئید ہان شیرانی، یک و دو کنت و ہچ سردارے ہکما نمئیت.
- 6 دادشاہ! کہ مہمند ززا شاھتے دتوزھا، گون شاھی ہکما، مبارکی و لاشاری پہ آبیے دروھگ و کوزا ہُج بوتنت و ہم پہ وتی رکینگے سٹوبا آش کُشت.
- 7 آشرپ و نُسرت، دو میتینگی نامدارین بلوچ بنت کہ سال 1300 تان 1306 ہجریے نیامجیا، چامپی سردارانی ہلاپا، جاہ جننت. رندا آیانی دستا جَنگ بت.

جنینیئے جُهدئے ساھیلا

جنینیئے لانچتگ مرچی بلوچان!

پدا مئے زندئے زیدا

"بائلیین"

"نپس بکشین مسیہایی دمه گون

دلان مئے بوَد کاریت تُستگینان"

مان دستئیی:

"الم و زانتے ساز و سامان"

دلئیی:

"ایسایی مِهر و نور و ایمان"

گئے هرْدُن سیلاہانی تِلاہین

بلوچی لبز و گپتار و زبانا

چہ ہند و سِنَد گوازنیت جہانا

جنینیئے جُهدئے پَنَّا پهلوانین

"پہ ما کارے مروچی کنت بلاہین

مان اے چاگردا آ

سَد شیرو مرد اِنْت

دُریشیت مان ہما تارؤکیان کہ

مان اژدا

بندی اُنْت مئے چاردهی ماہ"

دُرئزیت دانگان درین "بزانتے"

ہما زیدا

کہ بندیگ اُنْت کپوتی

بچارت! گئوہرا نیکین گون سَد مِهر

"مرّوچى گون مسيهايى دمه چون
 مان جانان تُستگينان
 جانَ بکشيت"
 جنينے جُهدئے پَنّا پهلوانين
 گوشيت گون کردئے سِهرَا
 مئے جنينان:

"چه بندا در کپيت
 او مه جينان!
 جنين انت آ که
 کارنت پهلوانان
 جهانئے زانتکاران
 سرجمينان
 جنين سرجمگ انت
 اِشک و مرادئے"

بچارت او بلوچين دُتگان نون
 بگنَدت زندئے کردارتيى جهانَا
 که چون همکوپگ ان
 گون مئے زبانا

بيات بانليين مه جينان!
 بچنَدت جُنزگئے تُهما تلاهين
 بيارت شورشى جُنزرى بلاهين
 نگنَدت مجلسا پُلين مرّوچى؟
 جنينے جُهدئے ساهيلا چه پتيما
 دمه دلايمن انت اے آشكين جان؟
 بيات او يکين بيلان! بچارت
 بلوچانى زبانتے گلشنا چون:

گل أنت توتی شکرگالین
 گۆن بلبیل
 کیوتی سجھین
 نون گۆن "جهانی"
 گل و کندان و شادان
 پہ جھانے
 مان اے گلزارا کوکو
 سردئیان أنت؟

اپسالائے زانتجاه 2005

وت پرستیء رنج

دوست بیت چُکّ منّا سَکّ بلّہ بزّان چو دِگران
 باورت نیست ان اگن، دہ دگہ سئوگند ورن
 کسمن چُکّے سر انت دایما مان زندگیا
 من؛ نزانت کہ پہ اے هُبا چہ رنجے نبران
 هئوسے باگے گلام انت دل و جان زائے؟
 باگپان اُن شپ و روچا پہ هے باگے بران
 چُکّ لوئیت پہ هئوس هر کس و ناکس هر جا
 بل کہ توریّن بکپنت سد هتّر و درد سرن
 تیل نالنت و گریونت چہ هما روچ ازل
 پیریے وهدا ازاب انت و چہ مرکا نگران
 سرتائے هتّر و سکنه و سردردا تئو بل
 اشکے آسش هن گھے سوچیت دلے بال و پرن
 چے گوشان من کہ سڑک، سرت و ماشینے بلاه
 چوّن کنش وتی ندر و بِن دنتش جگران
 سیل و گہ زلزله یان بوشے¹ دلے کینگ و آس
 گار کنش مان شپے کُدل و گواش و کپران
 یانکہ بن لادن و سدّام و پلر گون شارن²
 نازکین جوّن و سرانش بکننت چو کہ پرن
 یان پہ آزاتیے شہراھا وتی یک روچے
 رهنے چو کہ همینی بکشیتش³ سهران

¹ جرج بوش؛ امریکائے رییس جمہور کہ اراک و ائوگانستانا، آ، هزاران مردمی پہ کوش دانت.

² پلر؛ انگریزے وزیرانی سروزیر. شارن؛ اسرائیلے سروزیر.

³ ملاً همینی؛ کہ ایرانے انکلابا تھنا یک شپے چہ ایرانے سیاسی بندیان، پنج ہزاری یکجاہ کُشت.

چَرس و تریاکے بلکہ وت دگہ دَر دے گیشین
 من چہ اے دردے بیانا وتی جاگاھا میران
 پہ "شپے نانا" سہرگاہان کپنت استرسا
 جاہ سرت چہ وتی شیرکینن و ابا نگران
 ہترا انت پدا ہم بلکین "کہ آ ساهب کار"
 در بکنتش چہ وتی کارا، کپنت گت و گران
 رندا بیزار چہ بے کاری و درمانده آزاب
 گرک بنت گندھین ہیلانی بزین چل و پُران
 نے منا رہم گئے رنج و ازبان پدا ہم
 آرگا "نکین چکئیگا" نبان من نگران
 کندگ و لثیب کنان گونی و اے ڈولا گوشان:
 "منی ہمگوازی بیت گون وتی لثیب و لہران"
 درد اگن گیتی دلا گوانزگے لاپا و گریت
 من دلا وش کنان شر وتی گون اے ہبران:
 پلّی آ ہر چہ کہ بنت، من پت بان چو دگران
 میر و سردار گوشت چک وتی مات و پدران
 ماتے جانا ہم پکار انت سپرے مان زندا
 آ پہ اے ہاترا کارنت مزارین پسران
 ہر دل و جائے آریز انت وتی ارمان و مراد
 آپ و یان آسا کپیت ہر کس اگن بل دگران
 حاجتے زندگیے چک و "آسابے" کہ گوشت:
 دور کنت بلکین چہ ما پیرئے روچئے ہتران
 "واہگے پل" و، "نیازئے سمر انت" چک روچے
 ادا نہ اودا، پہ یک واہگے من کاری گران
 روزیے چک چو "جئو و گندم و ہر دانہ" کہ ما
 چنڈنی شادھیسا پہ وتی زندے گزان
 کور بیت، کر و کچل، شاہ و گدا، آبیے شانس
 من چو ہر مات و پتے وت چہ ہدا شکر گران

وت پرستی پہ ھکیکت، مَرزے شئیتانی
 نے زلورت پہ منی سوچا بزبان ونگرزان
 بُللا⁴ ھر کہ مہیت، اھمک بیت آ، میران!
 رنج دنت ھم وتی جندا پہ ھئوس ھم دگران

⁴ ابللا مٹری، ارب زبانین مستربن پلسپی کلاسیکی شائر، کہ پہ چکانی آزاب ننگے ھاترا سیر و سانگ نکتی و دلوتانی جانے گوشتی نوارت. وسیتی ایش ات: او منی پت! من تیبی ڈتولا دگرے آزاب ندات.

اُمیتے مُرگ آمین

پہ دلے رھشپیا مَکپ نادان
دل ترا بارت و دور پَرینیت¹
مرچگیں دئورے واہگان چار و
گوستگیں یاتانی ہئیالا

بِل!

دئور پدا مارا آ گلین وھدے

واجھی تاجای نَدنت زَرین

کلھے تھتے سَرِرا نَکشین

دُرگَلین بانورا نَرانت بھتے

مُت کَنگ چَمانی ہزارنازین²

پُرشگیں تھتے پادگان چوٹین

کھے پدا

سَھت و زبورے بندیت؟

گُل وتی رنگی گمچھین پُلان

یک برے

کندینیت بہارگاہان

مردیتے شاہی چَلتوا — ہزار

لَئیٹلٹلکدری ساہتے

چاکنت

ھر کس اے وَشین جاوران — بَلیت

تالھے تاجئی

¹ کُوھتین بتلے .

² پہ سردار دؤستمہد ہائے دردناکین اولی شعورا .

چہ سرا کشتنت³

نأُمیت نالان ائے چیا میران!

زندئے آہوگئے چمگ انت

"أُمیت"

نوشی کن

کندی ترؤنگلین آیا

گون وتی زردئے کدھا زربن

تستگین جانانی نپس

"أُمیت"

جنتین گلزارے مُرادبکشین

سنجی کن امرئے چابکین بؤرا

دیم پہ آ

گلگشتا بہارگاہین

پُراہگین زیدئے دامتییی دار و

مان بزین دازی جنگلے شادان

کش ہببالانی چندنپن شاگا

چہ وتی مہرئے

کیسگا پلپین

"تتوکلئے" گلگانی سرا زند و

"ہمستے" سردستان

بشاکارین.

کش گُزا وشبندین گُریگی

ریدگین سرتاکے بشینگ سبزین

ماسگے بند و

³ اے شعیرے مکسد، آ وشین دئورہ آت کہ سردارانے چش کہ سئید ہان و بہرام ہان و ہاس دؤستمہمد ہان ہاکم اتنت و بلوچان وتی ہکومتھے دارگئے اگبال و واک ہستأت، بلہ سردار دؤستمہمد ہانا وت، آ دُزین وهد و مؤسمئے کدر نزانت. آہرا کہ زانتی، وهد دستا نکپت. پارسی بتلے گوشیت: "تا توانستم ندانستم چہ سود"

دئیی سرا گوندو
 بلکین مُرگ آمین کُوزیت
 مُلکئے

نیئے نیکین گر دوائے کن:

رَد جنات شالا

رؤزگار کھریں

کَلھے زربندیں پدا بندیت

سیہریں دژمن پلّی تان پکا

گُون وتی کِلین دیدگان گندیت:

"مرچی مئے بہتئے دُرگلیں بانور

شَرّ زانت:

چَمئے بندگئے چالا"

کاروان سالار

کاپلہ سالارین امیر بارین

مان کجام ساہیلا بزین

واب انت؟

کاروان مئے زندئے گرانبارین

چے ہگت سؤرین آپسرا

جؤک انت!

گزن و ہم تئئے گرانین ہوشاما

سجھین مہلوکئے نپس

سیستگ

پیٹنگ کانیکئے لڑین چمگ

سرجنان هر کس

بے گوما گردیت

جی و جان ماتانی نرئوت ہرجان

بے وسین کودک

بڑگا گرپونت

زاری انت بانوران مُرادانی

جؤدش پہ شوہارَ تچنت

أمرے

"منگھین ورنّا گت و ہئیرانا

مان وتی آرمانتے زرا

بُکّ انت"

"آکبت" مرچیکئے گوشے

دیہے

هر کسى جانئے شیرگا چوشیت

ہمِ ہمی و ہمیہات انت

شُد و تئے

آپسڑے گودِزان کُتگ انگر

بزگین تئیگان جنت نیشان

کاروان

جھلانکین گمان کپتگ

نیستانی راہ و چارگے دیما

جست کنت هر کس یاہدا بارین؟

چاکرے اویادگ مزن مرین

"بے تران

اچ کئومے گم و دردان

مان کجام

"شکسی جیڑوان"

جنگ أنت؟

مان کجام

سبتانی مزن گزے

ساہگ و ساہیلے بنا

واب أنت؟"

انگت اے گارین کاروان کئومے

مکسدا درگیتک نکنت

تچکین

پشت ان اچ دنیا یا ہزار تھرین

سیہ سچین تاہاپان

گریتار انت

ہیر و ہار جستانی شنتت بوزاد

سر کنگ کوکارے دراہینان

جہ جن او سالارین امیر کٹومئے!

"کاروان پہ تئی کڈنا تئیگ

هڪلان تئیگان

نون وداريگ انت"

سر گر و اشتاپی بیا جہ جن

کاروان هر کٹومئے شت و

سر بوت

ماه و استاران نون رئونت بوزاد

آهری رُمبئے کاپله هم زی

پیتککی لوژانی وژا

سر گپت

پیسر ات "ماندلا" بله جلین

گون دپے کندانین

گل و شادان

دژمنئے جنگانی پڑا

ملان

کوهنگین زندئے هنکلان

پروشان

کینگ و کستانی سرا

سوچان

پلبرین زندئے پیالها

نوشان

سهاگا وش نشنتنت

مرادانی

جی منی کٹومئے کاروان سالار!

جہ بجن مرچی

"ساهتے"

"کرنے"

یکدمان، مانگ کاروانا چے

مکسدئے راہا دور کنت

سَد سال

کاروان هر کتومئے

شُت و سَر بوت

شادھی دُھلانی

سچاپا آنت .

بھلوئے مسیت

کت دلا بھلوئے ہدائے کست
 میتگئے بازارئی مسیتے بست
 مجدئے کُلی سد برا چُکت
 سردریی "بھلوئے مسیت" لکت
 آکلین ہزارے آج اودا گوست
 شری زانت مکارین دلانی کست
 جستی کت واجہ! اے مسیت کئیگ ان
 گوشتی آلاہئے، چے آچہ تئیگ ان؟
 آکلا درزینت: اجب! گازی؟
 ہالک و مہلوکا دئیے بازی؟
 ہیلت و رپکت آلما باز انت
 زیملت مندرائی آجب ساز انت
 ہست اگن مجد ہالکئے پکا
 نام تئی چے کنت آئیے چکا؟
 اے ہما رپک ان مئے سروکانی
 سیاستے بازین رہرئوکانی
 "مردم و ملک و واہگش یک انت
 سازمان، تنزیمش بزانت لک انت"
 ہر کسا پھر انت پہ وتی راہا
 جیڑنو انت گون وت بر سر جاہا
 بیات او بیلان شر اگن سار ات
 سیاستے پتئے لیڈران چارت:
 "مردم ان و حزب و سازمان مرچی
 پر وتی ناما آ کنت ہر چی"
 چو کہ آ بھلوئے مسیت ہر کس

پہ وتی نامئے ہاترا کنت وِس
 دینئے ملّایانی چال و ہمرنگ اَنت
 "پیشامائیے" ہاترا جنگ اَنت
 سازمان آیانی ہما مَجِد
 مرکنش یکی و تپاکین جِد

گنجیئے شدشورش

گنجی¹

گنجی بیا! بیا!

ارادگئے کُٻلا پرؤش و بُر

دَر کن چه سر

شَہیدئے سُهَرین گُلا کہ نون

مئے جائتے گُبدان

دگہ جاہے پہ ہج شَہید

مان ہج کُنجا

نیست نیست .

گنجی! بیا بچار

نچارئے اگن پہ ما - پہ زائے گُریوگان

پہ چُکا پریشتگین

دستا چه مرکا کش

مئے دل بُن انت و جان

چه زلمئے جلان

کباب .

گنجی ہنوش شد

گنجی ہنوش درد

وہدے کہ آگہ انت

ریش انت دلی مدام

¹ واجہ اکبر گنجی یکے چه ملایانی حکومٹے دثولت مردان بیت کہ رندا پُشت کنت و جیلا کپیٹ . زندانا چه دو ماہا گیش، شدشورش کنت .

چہ یک واہگے ردین
 چہ گوانکے آجبتین!
 لیبتیت پہ ہر کشے
 چاربت پہ ہر کنار
 کہ اے ناشربن تقوار
 اے گومزی ہیر و ہار
 چہ راست و چہ چپا چون
 گوشان منیگا کثیت
 نیلیت منا دمے
 گون زلما بنگران
 دستان دوین مشان
 گون وت گوشیت
 جُشان:

"اوہ، اوہ ہزار درد!

اؤھے

نرانتیا"

کہ اے کٹومٹے چپ و راست

چہ ملی و مہزی - ہدازانت و بے ہدا

"پہ چپا مان ہر زمان

مان ہر تنکیا مدام

راہا

ہتای رتوت

نشانا

ہتای جنت؟

مئیاریگا آ نرانت

پہ چپا چہ بے مئیاری؟"

نجنت زالما تتوار
 دو گوشعی نکت کر؟
 گوانک ائینت منا که من
 تتوارا نه اشکُنان

په شری چه گزنگی

گوانک ائینت منا که من
 چۆ شهमे بُنین مُدام
 رۆک آن تَهاریا
 گوانک ائینت منا که من
 چه مرکا زیان بان
 نه، نه او رهروان!
 راها هتا مرئیت
 کوکارا سر دئیت
 تتوارا بلند کنت
 پریاتا سر دئیت
 بلندتر چه پیسرا
 نه گون من،

گون دژمنا

تان آزاتیعی شُدیگ
 تُنیگِ راهِ هک
 چه هر بندا

در کپنت

اوین، نه که اچ زمین
 چه هر پگرا

در کپییت

بچارت او دۆستان!
 نگندت کدینا تک؟
 که مُرتن چتا چتا

راھا جتا سُتین

سیاست

ھتا کُتن

تھوارے کباھا ہم

پہ ھتا نون گُورا کنت؟

مترست کہ من مران!

مریت چوں، کدی، کجا؟

کُنوسِ زندگی؟²

جی ھان! او ھمبلان!

گنجی گون جان و دل

گنجی

چہ رنجئے گنج

پہ یاران، نون ٲیکے

اے ڈٲولا

ندر کنت:

"کہ لامھزب آن چو رُچ

چہ جانا وتی دٲیان

گرمی

پہ ھردلا

بے ھزب

ھنچو شھم

دٲیان کترہ کترہ جان

کہ تھاری برٲوت و شپ

سھر بیت پہ ھر کسا.

گنجی! مُرادِ جان!

²کُنوس، ایسانگین مُرگے کہ مریت و پدا چہ وتی ھاک و پُرا جاہ جنت.

نه نه په وت مچار!
 نه په چُکځي کسانيا
 نه په زائځي جوانيا
 "نه په هر چي ابيد هک"
 گنجي مراد دل!
 ديمه برئو مه اوشت
 برودين ارادگا
 کلبځي چه زر بکن
 ککنوس کن وتا
 که اے رندا يگ بن
 راها نرئين هتا،
 نه تهنا، جتا جتا
 تئوارئے کباها هم
 چؤ تئو، چؤ زرپشان³
 چه سد تجربت گرن
 په شانے گورا کين
 سپياهي تباہ بيت.
 زندئے پري گلين
 کندان چو ماه کثيت
 گنجي اراده کن
 ديمه برئو برئو
 که تهنا انت
 بابي سنز⁴

³ دکتر زراپشان، ايرائے زنداني وکیل ات.

⁴ بابي سنز، شمالي ایرلندے نمایندگ، که آچه "شُدشورشا" 1979 مارگارت تاچرا کُشت.

ٺران و ڪمئيتہ بلوچ¹

بيٺان بلهه همت ڪنت سرگر ٺران انت گون ٺران
 زي داتگي ڪٺول و زبان، مرچيگ دنت هئيسي سران
 بنديت ڪمئيتہ گون شما سج انت ڪمئيتي همتئئ!
 پادا مئي ميرين بلوچ، پادا اگن همسنت ائئ
 گندئئ ڪه نون آراتيئ همل يلين سر گيتگانٺ
 وتواجهيئ سنگرا، په تئتي ودارا نشتگانٺ
 هر جنگ و جيڙه گار بيت "سُهل و ٺرانئئ" پٽرا
 من وٺتگ ائ نگدين هبر، ڪٺومئ تلاهين دپترا
 "ٺرانا" وتي زردئ ڪٺو، ڪٺومئ دلئ پلئين مراد
 هر تاڪا زرين گوشتگانٺ نامي ترانين زنده باد
 مرچي ڪه باهوٺ انت شمئ، په ملڪئ نام و شوڪتا
 "هويئ بيا هايئ" گوشين په ڪٺومئ نام و اڙتا
 گون دڙمنان جئورين اگن لوت شمئ سوٺ و زير
 چه ناتپاڪي در ڪپت په "يگيا" بنسنت ڪمر
 جاڙين برات انت په شما "راج و ٺراني" سنگتان!
 ياري دئيت براتان دوين، مان سڪ و سورين شدتان
 جان و دل انت راج و ٺران، مئ جبهئ او آڪلان
 به جان و دل ڪئ رپت ڪنت دور و دراجين منزلان؟
 منشورئ گپئي چه گوشان ميران ڪه آ وت گوانڪ جنت
 لوٺيت بلوچئ شوڪت و آراتيا گلبانگ ڪنت

¹ ائ شير، سوڊنئ بلوچاني پالٽاڪي منندا، سال 2006 وانگ بوت. آياني رُمئئ نام ٺران انت، رندا بلوچ ڪمئيتہ بوت. وهدي ڪه "هزب مردم" نام گپنت، ٺران آياني ارگان انت.

بلوچ انکلابیانی شگریا

سک ات دل و جانا تجی
رکیتته مارا چا گما
نه دین زانتین نه هدا
هچ نرانت ما چه ادا
ملا همئینی مهربا

بُرتینی پردئوسے درا
باگی بهار ات چه برا
چشت درستان چو بزبان
کندت دلان مے گمجتین
ملا همئینی مهربا

بازین بران چه گلتنت
پادن همودان جلتنت
سُهانهُو سُهانهُو
چوینن بلاهین شپکنے
ملا همئینی مهربا

ونگ و گورانڈی سینگ ات
لوٹے بنندے یان به اوشت
وش کد و سروین هکه دپ
نشتنت گورا مے په ادب
ملا همئینی مهربا

بُرتش تپ و مے جائتے درد

شد تمو گوشے زیم ات که جی!
ملائے شهماتے دما
مدهوش اتین زی چه شدا
نادان اتین ما چه ردا
ملا همئینی مهربا

شر جاهی سرینتین نرا
ایرنگی هورانی گورا
بووا که جت مارا بزبان
ٹیلگ در آنکت بستگین
ملا همئینی مهربا

چم بستگین، نون پلنتنت
دستین دپا وش ملتنت
سُهانهُو سُهانهُو
چوینن تلاهین تیگے
ملا همئینی مهربا

شیر و پیر و بینگ ات
ماهیک و مرگ و بت و گوشت
هورین پری چو که سدپ
دستا اتش سوپ و انسب
ملا همئینی مهربا

آرتش شراب و بیر سرد

سُھر بوت و شیرے بوت و مرد
شَرگی و گری بی حساب
یک جتے چوشین مان و اب
مُلا هُمینى مہربا

چا شیشہ چمین مہوشان
مَلنت گُوشے تتو ماہ کثیت
تتو وت بگوش ما چے گُوشین
گئیر اچ دوا ماتى پتى
مُلا هُمینى مہربا

ما کو اروپای کجا
آ ریش و پاگے برکت انت
پُندے ہزار و پنچسد انت
پرانک و کُرن ہم ششسد انت
مُلا هُمینى مہربا

نندن کنین سرمستیا
بستگ نہ پیشا دستیا
پاساژ و گاڑی شرترین
میراس ہلین گھترین
مُلا هُمینى مہربا

دل تاجرانى شات بیت
پاریک گُڑا مئے واڈ بیت
نون بہتے دُزین شاه کثیت
زرانى سیٹ یکجاہ کثیت
مُلا هُمینى مہربا

ھر کس کہ پیشا بوتہ زرد
ما وانتگات بازین کتاب
وہما نیاتگ مئے جناب
مُلا هُمینى مہربا

دریائے کرئی چے گوشان
آپش چہ گُنان جاہ کثیت
آ شیکن و ساہل چُشین
آ ناجیا کھریں وتى
مُلا هُمینى مہربا

سک وار اتین دشت و مُجا
ھر چے کہ ما را شوکت انت
نون ڈالرے مئے دەسد انت
مازکے ہزار و ہشسد انت
مُلا هُمینى مہربا

گُون اے بہتسى ہستیا
بندین کلات پہ نکشیا
مُلکا دو ماڑی گھترین
زورن گُون میتاپے برین
مُلا هُمینى مہربا

چہبار اگن آبات بیت
مئے ڈالران ہم پاڈ بیت
وہدے کہ چنچئے ماہ کثیت
ھر جنسے کیمت جاہ کثیت
مُلا هُمینى مہربا

شگرِ اِنْتِ كه مارا رَهْمَتِ اِنْتِ
 گُونِ رَنجِ وِ مَرڪِ وِ مَهْمَتِ اِنْتِ
 سِرِ آ گُونِ دُوكَا جَنگِ دَاتِ
 نَادَانِيئِي تَاوَانَا دَاتِ
 مُلَا هُمِيئِي مَهْرِيَا

مُلَائِي تِيگَا چَرْتِگَا اِنْتِ
 بَهْتِي رَهْتِي رَنديگِ اِنْتِ
 بَهْتَا كَلِي بَكشَاتِگِنِ
 گَنجِي زِرَا پَرِيَتِگِنِ
 مُلَا هُمِيئِي مَهْرِيَا

چِيَا كَنِينِ جَانَا پِدا
 آسِي كِپَاتِ آ مَلِپِدا
 هَمَامِ وِ گُلِ نَكاشِيانِ؟
 گُونِ دُوكِ وِ شُومِ وِ گُونجَتانِ؟
 مُلَا هُمِيئِي مَهْرِيَا

بِيَلانِي آهَدِي مَنجَلَا
 تانَكِي كِينِ سَدِ گِچَلَا
 مَا اِينِ هُمِيئِي تِيئِي پِدا
 وِيَلَا وِ زَرِي كَزُهَدَا
 مُلَا هُمِيئِي مَهْرِيَا

مِي زَنديگِي نونِ كَامَلِ اِنْتِ
 يَكِي سَدَا چِي اَكَلِ اِنْتِ
 هِرِ كَسِ كِي گَنديتِ وِتِ تِرَا

هَسْتِي پِي بَهْتِ وِ كَسْمَتِ اِنْتِ
 پِي لَهْتِيَا گُونِ زَهْمَتِ اِنْتِ
 آ كِي گُونِ دُولتِ جَنگِ دَاتِ
 آهَرِ كِپِيَتِ مَانِ كَلِ وِ چَاتِ
 مُلَا هُمِيئِي مَهْرِيَا

آ كِي چِي مَا زِي مُرْتِگَا اِنْتِ
 نَادَانِيئِي بَنديگِ اِنْتِ
 مَا اَكَلِي كُنَا نِشْتِگِنِ
 تِيئِي كَهْرِي لَهْزَا آرْتِگِنِ
 مُلَا هُمِيئِي مَهْرِيَا

پَرِ آ جِگَرْدَانِي لَسَا
 اِي هَسْتِيَا بِلِنِ ادا؟
 بِلِنِ سِيئِيئِي كاشِيانِ؟
 شِيپِيانِ بَرِيئِي پِي هاجَتانِ؟
 مُلَا هُمِيئِي مَهْرِيَا

چِيَا كِينِ نونِ گُونِ دَلَا
 آ گُوسْتِگِينِ زَنديئِي جَلَا
 گُوانَكِ جِنِ نونِ هَمَسَا
 تَقُو مَا رَا كُرْتِگِ مَانِ ادا
 مُلَا هُمِيئِي مَهْرِيَا

دُنِيَا سِپَايِي مَنزَلِ اِنْتِ
 پُرِ اَجِ نَزانَتِ وِ جَاهَلِ اِنْتِ
 مِيرانِ بَگُوشِ نونِ آهَرَا

نندیت تیی وانئے سَرا
مُلا هُمَینی مَهرِبا

نامردئے دیما مردَ بئے
سُهرین سَپان چے تردَ بئے
کانال و پارائُل بچار
گر اے دَویا مان دَپا:
مُلا هُمَینی مَهرِبا

مُلکِ تَبه کت سَر په سَر
مارا رست شر سیم و زر
دیما تیی شرمندگ ان
ما تیی گلام و بندگ ان
مُلا هُمَینی مَهرِبا

نامیی سیه گواتے برات
هئوری په مئے زندا نگوارت
کنومئے گما آپے برات
هنچو مسلمانا کُروات
مُلا هُمَینی مَهرِبا

مُلائی شَه ماتے جنات
الاهی وت هئیرے دئیات
بدواه مئے چاتا کپات
مئے هک و ناهکی گرات
مُلا هُمَینی مَهرِبا

نادانیئے شردا چو گوک

گون سیئی کوٹ و چادرا
مُلا هُمَینی مَهرِبا

زرت که بیت بے دردَ بئے
جزبات و جوشا سردَ بئے
نند مان اروپایا په وار
جن کندگے آهر شپا
مُلا هُمَینی مَهرِبا

شر انت که تئو آتکے چه در
کُشتت اگن مئے ده نپر
ما تیی گلام و بندگ ان
اے زندگی تئو داتگن
مُلا هُمَینی مَهرِبا

آزاتیا گرکے چرات
هر جا که دستے ما شهارت
مُلکئے گما آسے کپات
براتا کُشیت بلی برات
مُلا هُمَینی مَهرِبا

وتواجهی دردے چنات
داتی اروپا مئے برات
بے ما دمے یکے مبات
رؤکین وتی آسا سُچات
مُلا هُمَینی مَهرِبا

مَتنگ چه ما لهتے گنوک

بہتا جنت مئیگا پہ ڈوک
شعیتان و شرّ و شدت انت
مئے زندئے پؤلنگین گد انت
مُلا ہُمئینی مہربا

پُر شرّ و شور و هارس انت
مئے چمئے ریم و رینگ انت
چاتا کپانت آچشان
مارا نہلنت سرہشا
مُلا ہُمئینی مہربا

زیدے بہارین دیستگن
آرام و راہت وپتگن
نوکین ہئیالے کپتگن
مُلکئے ہئوایا زرتگن
مُلا ہُمئینی مہربا

پادن پہ مُلکا نون پیچ انت
آ چہ ہسدا نون سُچنت
دنیاے ہستی انت پہ بود
گواہ انت جہانا وت جہود
مُلا ہُمئینی مہربا

سَلوات و جاک انت دایما
پہ مُلک و کثوم و مردما
اے ڈرہک و ڈریک و جیک و جاک
مارا گون آیان نے تپاک
مُلا ہُمئینی مہربا

مئے زندئے تامانی برؤک
بے ابرتین ناسرید انت
چہ راہ و رہندان در انت
مُلا ہُمئینی مہربا

بوچہلئے ہیش و وارس انت
پُر اچ ہسد و کینگ انت
ریش ان چو تئو ہم ما چہ شان
آپش گراتین مان ہشا
مُلا ہُمئینی مہربا

نوکین جہانے آتکگن
نکشین کلانتان نشتگن
تئو کہ اجازت داتگن
پلّین مرادے بستگن
مُلا ہُمئینی مہربا

مہرت کہ چو ہئورا رچنت
زرتے ہسابن سرچ انت
بلی سُچنت شومین ہسود
نے حاجت اے گیا شہود
مُلا ہُمئینی مہربا

پلّش کہ نندت سرجما
کوکار کشت پئیہما
ما دیستگ انت اے گلگجاک
باز انت گنوکین سینہچاک
مُلا ہُمئینی مہربا

اگلے رہا چے ہیٹنگ
 مَرکی پہ وت، وت کتنگ
 تئی تام و تلکاتا برت
 مے رھسے گٹ و گر آنت
 مُلا ہمئی مہریا

بل چہ ہسدا کلکچنت
 بل تان جھان ہستان تچنت
 تئی راھے درین ہمبل این
 نہ ہم پہ چیزے مہتل ان
 مُلا ہمئی مہریا

مُلکا کہ ما رین شادھی
 ہاموش نندین سادھی
 گردین پہ ہر ڈیہ و دھے
 زگرت کین چو واجھے
 مُلا ہمئی مہریا

مُلکا کین گند و گدار
 مہمان بن مان ہر دتوار
 چنچ کین زران پہ وار
 گون تاجری سد کار و بار
 مُلا ہمئی مہریا

گون پھر و شان و سد مڑا
 مہلوک کثیت چہ ہر گورا
 شگر گرننت ما و ترا

ہر کس کہ اے راہان شتنگ
 شومئیے بینگ چتنگ
 مپتا تئی ناما گرننت
 چہ راہ و رھبندان در آنت
 مُلا ہمئی مہریا

بل کہ سچنت، بل کہ سچنت
 مان کینگ و بگزا پچنت
 گون تئی اجازتا گلین
 بون پہ ملکا گندل ان
 مُلا ہمئی مہریا

مے کتول و اے مے وادھی
 گون ہر وڑین آمادھی
 چو کہ گریپین بندھے
 بے ہچ دگہ کپ و جھے
 مُلا ہمئی مہریا

ماہ و دو ماہے گون کرار
 گون ہیش و اتولاد و تبار
 آرام و بے ٹک و تشوار
 بازارا گردن یکرار
 مُلا ہمئی مہریا

مُلکا کہ جہ کپتین گڑا
 کثین امیری لنگرا
 وت دست بندنت مے گورا

مُلکے گپ و ہر شردرا
مُلا ہُمئی نی مہربا

ماہیگی شنک اُنت مے ہُشے
آیان اگن گندے کُشے
گہ گون شہیدان دم گرت
گہ پہ زرا نیلین زرت
مُلا ہُمئی نی مہربا

ساواکی اُنت آ اَلمین
مے اے شثار اُنت دلجمین
کارن مان زندا پہ گوم اِن
تئی پیما کارن پہ تب اِن
مُلا ہُمئی نی مہربا

نعلنت دَمے مارا پہ واب
آ گوستگین کار و حساب
رئیا و گدارین پلوک
گزندت و گرت چو گرؤک
مُلا ہُمئی نی مہربا

شعیرانی تاکان شنت
تاگت چہ مے دستا زنت
رؤجے چہ لندن گہ چہ اِد
مارا گوشت زندا چہ سِد
مُلا ہُمئی نی مہربا

ملائی مستین گریشگے

ہلنت گڑا ہر ناشرا
مُلا ہُمئی نی مہربا

چو گومز و گودز اُنت گوشے
زاین کہ تئو چو ما جُشے
گہ ملکتے سئوگندا ورت
پل تئو اشان اے ناشر اُنت
مُلا ہُمئی نی مہربا

هان اُنت و زالم سرجمین
ما سنگت اِن تئی مہرمین
ما ملکتے شرین مردم اِن
گون ہر کسا ہور نبن
مُلا ہُمئی نی مہربا

نون گندگے تئو وت جناب!
ما سوتگگ اِن پیشی کتاب
منتگ چہ ما لہتے گنوک
مئیگ و شمے تامے بروک
مُلا ہُمئی نی مہربا

گندے مُدام جاک جننت
مے زندے پلان چننت
دپجاک اِنش گہ چہ سوئد
شاہی لگور اُنت آ چہ رد
مُلا ہُمئی نی مہربا

پادا بجن یک چشگے

مئیل چه اشان یک ریشگه
 گون وُردن و شاهي گُدان
 کتے رثوت پدا مان آ لُدان؟
 مُلا هُمئینی مَهْرَبَا

مارا اگن اے گندکار
 آيان کَن چو آشکار:
 مُلا چه آيان انت شزار
 مئے "پاسپوٹا" تتو مدار
 مُلا هُمئینی مَهْرَبَا

نۆکی رثوان ان مکران
 دپ لیل بیت گۆشن گران
 مارا سیاستا چه کار
 آ ناره و گپ و شئار
 مُلا هُمئینی مَهْرَبَا

مارا دو زند انت آشکار
 بستگ دو زیدا ما دثوار
 بل جاک جنت هر نابکار
 مارا گُنا شَران چه کار
 مُلا هُمئینی مَهْرَبَا

آ مئے دلئے دُردانگ انت
 مئے ترگا دلمانگ انت
 کار انت مرچی په حساب
 سیٹان واننت په شتاب
 مُلا هُمئینی مَهْرَبَا

دستا بگر یک تیشگه
 ما نشتگن راهت ادان
 گهتر چه کؤته زاهدان
 مُلا هُمئینی مَهْرَبَا

گون تتو گۆشن گۆشان بدار
 مئیلنت مان اے پُلین بهار
 اے کاپر انت و نابکار
 مارا چو آيان تتو مچار
 مُلا هُمئینی مَهْرَبَا

ما په گله سُهبت گران
 سئوگند ان ما را په کران
 مشکل هزار انت مئے هزار
 ما اِشتگانَت آ گیر و دار
 مُلا هُمئینی مَهْرَبَا

مان اے هرابین رۆزگار
 چو گَر و هنجو آپی مار
 پاد ایَر بنت مئے نون په سار
 کوکاز کشت سد هزار
 مُلا هُمئینی مَهْرَبَا

بچن اروپا وانگ انت
 شرا چو ما شر زانگ انت
 زانے گلین آلی جنانب!
 آکسی بُلانگانی کتاب
 مُلا هُمئینی مَهْرَبَا

چا ھارت و ھورتان کُنتِ انت
 اے مئے دلانی نیتِ انت:
 نایے ورن کوش و گُشے
 سیرِ دتین گون مہوشے
 مُلا ھمئینی مہربا

زالا کنن پیشی، شزار
 بیست سالگین چمکنجلیے
 مارا ادا راہت پہ کار
 کتے بیت چہ تئو گلہ گزار؟
 مُلا ھمئینی مہربا

چُکن تئی پادان مُشن
 مئے آنوگین باور اش ان:
 نامئی سیہ گواتے برات
 داتت اروپا مئے برات
 مُلا ھمئینی مہربا

مارا چہ زیگا ابرت انت
 مرچی کہ تئی سد رھمت انت
 مُلکا رئون پہ گردشے
 چُکان وتیگا یک کشے
 مُلا ھمئینی مہربا

وت ھم مان اے گجین دیار
 کارن چہ مُلکا تئوگلے
 پلنت اگن اے نابکار
 پہ تئو زورین ما معیار
 مُلا ھمئینی مہربا

گوشتن پدا مُلا گوشن
 تئی بکششے شگرا گوشن
 آزاتیا گرکے چرات
 مہرت پہ ما پابندہ بات
 مُلا ھمئینی مہربا

بیلان ہشر بیلان ہشر!

مارا زلورت "اڑتے سیاسی کلاتے" بندگ انت
 بیہا بلوچے ائیب گون اے شرمساری نندگ انت
 روچا جتگ ٹکے گلین، بازارے پلین میتگا
 گون نورے شکا آتکگ و زلپان شمئیگا زندگ انت
 مارا سمین آڑتے بیلان! گوشان انت گون تشر
 هر کس مروچی گون مییت باندا بزبان شرمندگ انت
 بندت پہ شان و شوکتا کوہین کلاتے سنگتان!
 گوانکے جنت میرچاکرا انگت بلوچ ہم زندگ انت
 گون پگر و یا نیکن کدم، نکشین کلم یان گون درم
 پادا! اگن میرین بلوچ! تئوکت گلامی سندگ انت
 نون زندے گلگونین مراد، لوٹیت چہ سرھیلان ہشر
 بیلان ہشر بیلان ہشر! رہ مے گر و سد کندگ انت
 جہ جن چو میرین کمبرا گون ہمدلین بیلان درآ
 مرچی دموکراسیے ہئور جمبرجانا کندگ انت
 هر کئومے پھرائی پڑا ارگان و ہزب و جنزگ انت
 مارا چہ اے پھران زہر کلین جھانے کندگ انت
 لاهک نہ انت میرین بلوچ! بے نام و ننگین زندگی
 زانت اے گپا هر کس کہ آ میر ہملے اوبادگ انت
 گون ہمدلی زرین کلات کئومے او میران! جوڑ بیت
 هر کس مکنت ہمکوپیگی گون اے مرادا، چیدگ انت¹

¹ اے شہیر، پہ جہہ، راج و مردم ہزبے یکی و تپاکھے بارٹوا گوشگ بوت.

پاھتو و ایدامئے پابتدی

کَلگ و شہر و کُہگُوران اَدل اِنت
 "کُوشے کانون چہ دپتران گار اِنت"
 بُلک و گُنگوئے ہما پال اِنت^۱
 زہمجین پس و پیرکانی رند
 ہونیا گندے انگتا گون ننگ
 ہر کجا گندے اے ہر شنگ اِنت:
 ہونئے مرچگیں شزا پند اِنت"
 پیرکی بیرا نون وتی مَشْمُوش
 نے ترا ہونی دئیگرے ہچ جا
 مرچگیں دثورہ نون بلوچیک اِنت
 نیست اِنت ہاجتے رثوئے پُشکوہ
 سَر مکپ کوہ و سنگران بُرژین
 کَلگا ہونئے بکن وئیران
 زوت وتا بر پہ دثولتا سر کن
 باگچہین جتے مرادبکشین
 شات کنت ہر دلا بزبان زنگین
 ترونگلین آپ و کانادا سردین
 وش گپ ائے شر گون ہمبلان مردین
 دُگر و چنگ و وشتیین آواز
 ہونیا ات نانکہ رھسرا بندیت
 دثولت زند و جائے بُپان اِنت
 بل گوشنت نامی تورے زندان اِنت
 بل مہیت اندوھے دلا سربار

بیا کریمداد کہ ہالکتے پزل اِنت
 ہر کسا جاک و گوانک و کوکار اِنت:
 بیا کہ بیرانی گھترین سال اِنت
 بیا منی بیل و لاکھین دلبند
 نشتگ و نالان ائے پہ چے دلتنگ؟
 بیا کہ دنیا نون مئے دگہ رنگ اِنت
 "پاھتوئے ہکم و میلگرگ بند اِنت
 بیگران نیست اِن نون آزایت کوش
 دہ کُشے شر و سد اگن یکجا
 جہ جن و بیا کہ رُچ مرچیک اِنت
 تمو کُشے ہونیا اگن بے موہ
 ننگ مگر آپ و کلیان شونزین
 گر وتی پس و پیرکی بیران
 اتلسین پشک و جامگے گور کن
 جاگت کسر و کوئیے نکشین
 چپ و چاگردی گل ہمک رنگین
 بے گما کاینت تھی ورگ گرمین
 گندل و بوپ و بہمل اِنت نرمین
 چیز بنت ہر گورا سرود و ساز
 دثولتے نانکہ تھی پدا گردیت
 چپ و چاگردی پُر نگھپان اِنت
 شیکن و نان و گھترین وان اِنت
 گر وتی بیرا نند و وش شاکار

^۱آدینگ و چاکرے شیر، اژدا کہ آدینگ پہ چاکرے کوشا، چہ ڈیکین بلکے پال گپیت.

گھون وتی بیچ و مہوشین دلدار
 میگ و تھی بہتے گھترین پال انت
 ہون و بیرانی دہسدی نال انت
 "ہون بلوچانی تان دو سد سال انت"
 نند دلا رنجینا مکن پُر دوت
 لندن و پردٹوسین سوئد کندان
 نان کہ ہم سرہالے چہ آ ہلکا
 آپلو کھانی سرا پٹ انت
 نارہ و کوکارا کمال کنت
 آہران سرہہ چن اُروپا بوت
 بنت و لاشارے سردمگ چو سویس
 چو دلے بانورا دینت کابین
 کینگے چاتا یکبرا کؤچنت
 آپا تان سر کنت بُرژگین باگان
 کل و ہر چاتا چنت و کنت ہموار
 رندکا آپے نیگان بکشیت
 مۆر و ہم ماران شر گل و کند انت
 رستران درستین گون بدی زلم انت
 سجھین یک انت ہمسر و ہمزات
 نے جنین - مردینا بزبان پردگ
 وپتگ انت بے ترسا چہ ہر دیدگ
 نیستانش ہوبے ہم چہ ہچ لُچا"
 ما کجا آیانی جمال زندے؟!
 چونکا اے کارا کنت شرین

ہپتگے یک زندے کنے دیدار
 بیا کریمداد کہ تان ہے ہال انت
 تان ہے گپے جار و جنجال انت
 اے بتل پیشیگین ہما گال انت:
 بل کہ نون میران! اے گپان نے سوت
 مان ادان لیڈر نشتگانٹ شادان
 نیستانش ہالے چہ وتی ملکا
 جادہش شہرانی گر و گٹ انت
 موجزت، وش پھمین ہئیال کنت
 بیا بچار آیانی ہئیالا زوت
 ٹرنتش لندن کھگورش پاریس
 شمشہش پالمہ، جارکش رابین
 ہون و بیرانی کسھان سوچنت
 اشکتگ من کہ ہر کدین دھگان
 ڈوک و ہر شنکا کنت چہ راہا گار
 پیسرا باگے شہجوا کشیت
 "مان سوئد پاھنو نون اگن بند انت
 جنت اگن یکے ہم "ہرا" جرم انت
 ملکتے ہر مردین و جنین آرات
 ہر کدین اومان کنت گردگ
 مان زری کرے وش و آسیدگ
 ایمن انت کندان لوچ و بے پُچا
 مگربی مہلوکا اگن گندے
 چے گوشان کومی لیڈران درین

گوشتگی رومیا سُن سنجین مسنوی بندانی تھا گنجین²
 بل کہ شیر ہتانی پلا بیت شیر تنو پہ وت نیکانی کیاسا مزیر

² شائری مفسد اے نہانت کہ پانسی و پاهنو و ایدامے متوگر انت. من گوشان: پشت کپتگین آملکانی تھا، کہ گیشترین مردم، انگت مان بے سواتی و ناواندگیئے کورچاتان انت، دولت و حکومت، نبیسننگ و شائر، باید انت پاهنوئے پابندی جنگا پیسر، تمہیداتے بیارنت و، یک مدنی ملکہ بجوژیننت. لیبرالیسم و انسانی ہومانیسیم و مدرنیسم، مردمانی جان و دلانی ونڈالا شر بمینیت، رندا اے کانونا، کارمرز بکننت. اگن نہ، منی چندا، چہ سال 2003 ایساییا مرگ و گوشتئے ورگ، بند کنگ و منی ہنیالا ہر زندگین جانورانی ہون و کوش، چہ بُن و بیہا، ہرابین کارے. تریاک و کاجاک و آدگہ بدین کارانی سرا، انسانئے کوش باید انت بند کنگ بیبت پہ نمونہ: آ کہ چُک لوتنت، باید انت چہ پیشا گوانزگئے تیاریا بگرنٹ.

ياتانى پرى

بل منا ياتانى پرى

مرچى

گۆن مگر زردا تقو منى ريشين

تنگين جان و تستگين ساهئون

"هپت زرئى نمبيگ"

نيؤدينيت"

هاتر و مارشتان منى رنجين

جى سمين

سهرينت نكنت

سارتين .

زند منى:

وت كردين دلا وييلين

بوت و مان جمبولين جلان

پرنت

نون چه كئى نالان كه گوشنت اكل:

نيست انى وت كردين دلا

درمان .

درۆگین دموکراسی

جُست مگر!

کپا

بل چه زندا مئے

چے گوشئے گون من نون

چه اشکا

چے؟

گل کجا انت و شادھی چئے؟

چون مان سد آس و آچشا

کندن؟!

زندئے دامائے تاسکین کؤدک

سد آزابانی کھرما

گڑک انت

"جنگلے - زند و انگتا گندئے

"زؤرئے" کوکارئے هئیت انت

بُرزاد

اے جهان

جاگاه انت پلنگانی"

زی، اگن دینئے کازی ات:

شمشیر

هکئی

گون زهم و هنجرا گیشینت

"کاپرئے کؤشی

نارہ آت شوئین

پاکیئے راہ و زہسری

شلاک

آشکی گپنتت و کنتت

سنگسار

زند اچ آ دینی آلما نون چار!

چے کنتت مرچی رھزین گدار

راہ و رھبندئے مکسدش

چی انت؟

جنگلے زند و

رستر انت

هاکم

مھزیئے نام انتیش

"دموکراسی"

مکتب و درسے مکسدش یک انت:

"گار کنگ هر جاگه

نمؤکئے"

ھنجرش:

موشک و

سپر:

تانک انت

آچشش:

ٹوپ و

شیمیایی بمب

کُشتگش یکے زی اگن

گون زہم

بُرتگ پاد و

گڈتگ دستے

شہرے یک کز و

کلگے سۆتکگ

یکدماں مرچی

گۆن ہزار موشک

کابل و بگدادا کننت

بیران

بستگیش

"شہرے آپ"

اگن پشیری

"بند کننت دارو و دئوا"

مرچی .

جی! اگن گازیبن سروکان زی!

جَت ہتاکارے و دو چم کشت

بیا بچار مرچی "الگرئیبا" نون

چے کننت بندیان گۆن

ہارین سگ!؟

شر بچارت کہ جاہلین گذار

گۆن "دموکراسیے" گلین ناما

چے کننت مرچی

گۆن نمؤکان؟

بے شرب انگتا گوشنت مرچی:

"ما مسیہاییین دموکرات ان

ما برین دنیا یا دموکراسی

ہم پہ اے کارا

ہچ کسا نیلن

بیت اگن تۆرین

یو اِنٹے تَنزیم"

گُون گَلے مرچی

نون گوشت کندان:

گُون وتی دین و کُدرتا

زی ما

"مارکُس و انگلسے

پلسپہ پرؤشتگ"

برلنٹے بُرز و مسترین دیوال

چہ بُنا یکجا نون

کرؤجینتگ

پرؤشتگن "سوشلزم" سیہ سؤچین

دژمن اِنٹ مرچی مئے

"دموکراسی"

گُون دنت مالا مئے

جلین آسی

ہیلٹان مئیگا کنت ہما

پدّر

لوٹی مئے دستا

چہ "وتتو" بُریت

ما چہ اے کارا - پتسرا - پکا

آییئے بئیرکا کنین بَنام

کامت و ڈیلےبی ہم کنین

جنگی

جنگی پؤشاکی گور دئینین

رنگی

بندنی جانا

شیمیایی بمب

"بل کُشیت هر چنت آ آرب جئین
کابلی چُک و کُودکان
بازین

هر کجا مُلک و دئولتے پرؤشین
بندنی ناما په "دموکراسی"
"ما مسیہاییین دموکرات این
ما برن دنیا یا
دموکراسی

هم په اے کارا
هچ کسا نئیلن
بیت اگن تئورین
یو ائے تنزیم"

تاجر این تویک و سلاھئے ما
بان و هر جینان مئے

سِلہ جنگی

پلسپه دُرین مئے بزان ایش انت:
تان مبیٹ دینی کینگ و جنجال
تان مینت "دنیا یا

آرب جئین"

تان مبیٹ دینئے اے جهاد پُلین
"کئے و تا کُشت و کُوش کنت مرچی؟"

ما و مئے دست و دامن نادان
منتگانے تانکه

اے آرب زندا

پاگ و

اے منڈیل بستگین ہر شینک
 و تسرین شاہنشہ سٹوودیئے
 دہ بچیل ہاک و

سَد سَرین ہاکم؟

"رئسنی جنگئے آسنین داما"
 جاہلان ہر ملکتے دئین بازی
 "چؤ کہ آ سَداما

جنؤ کینا

لیبیئے مردکا

گنؤ کینا"

ہسنی و بن آلی

تچؤ کینا

بن سٹوود

چٹوکیئے گلین لئبیا

نامی آ "کل ان

کہ گوشنت:

بئے نئین"

بل کہ نے شیکا پارلمان تورین

مکھئے پیر و

ساکی انت میرین

مرتگانت مرچی کابلا ہر چنت

یانکہ بگدادا

بے گنہ بازیں —

مارا نہ

جُرم و نہ مئیارے ہست

جنتش ارمان ات مراد بکشین

بکشنتت ما ہم

پہ دلے شاتین

ما ہم انسان و مردمی چُک ان

تاجر ان جنگیگین سیلاہانی

تاجری

زندئے روشنین کنڈیل

سُہلئے دیوانا

ما نمٹوک ان

بیت اگن "سُہل و سازشے" شرین

چؤ کہ "کمپ دئیوبدئے" کرارجاہا

یا ہمس گون شارن بکنت سُہلے

کئے چہ ما ٹوپ و

تیر و تانکے گیپت

بمب و رادار و

راکتے جنگی؟

ہر کسے "سُہلئے" مجلسا بندیت —

مئے تجارتئے رشتگا سِنَدیت —

آ بزان "مارئے" رہسرا نندیت.

"پالمہئے" ڈٹولا

آنمَلنت و

بنت چؤ "سادات و رابنا"

گُمسار

ہر کسے انگٹا نزانٹ مارا

"ما مسیہاییین دموکرات ان

ما برن دنیا یا

دموکراسی

ما پہ اے کارا

ہیج کسا نیلین

بیت اگن تورین

یو ائے تنزیم."

توان

سَہرايَ بيتِ زرِ تَتو اَگنِ گُونِ اِشکاِ همدَمِ بئِے دَمِے
 نِيلاَ گُوَزئِے چَمِ بَسْتکاِ مَوسائِے پِئِما بِے گَمِے
 چَو شَعِيه مَريدا سَبَزِ بئِے هَر جا مانِ پُلِينِ مَهِيلانِ
 جَلئِے اَگنِ اِشکئِے رَها آ سَهرِ و جِمْبُولِينِ جَلانِ
 "ميرانَ بئِے مَلِينِ" بزانِ مانئِے مانِ راجيِ کَسَهانِ
 سَگئِے اَگنِ مانِ رَوَھتوانِ آ "رندی زپتِينِ تانَهانِ"¹
 پَرهادِ اَگنِ بئِے اَشکِينِ بِے تِيشِگا کُھ آ پِ بيتِ
 جِي! اِشکئِے رَها اَلْمَا هَر کَلِّ و کَنڈِگِ سا پِ بيتِ
 دَل رُستَمِينِ مانِ جِيژتوانِ دِيھانِي دِستا بِنَدَ کَنتِ
 رَہ گانديِينِ مانِ اَلْمَا زُلمِے سَرينا زُنَدَ کَنتِ
 شَمسِے اَگنِ بئِے کَامَلِينِ "مُلَايا مَولانا" کَنئِے²
 مندَرئِے کَتابِ و دِپتَرئِی "کَندان" چَہ دِستايَ زَنئِے
 وِرَدِ و سَناتِ شَعيرِ بيتِ، کَتولِ و گَرلِ جانانِگِينِ
 چَنگِ و سَرودِتِ سَازِ بيتِ هَر مَهِيلَا شَهانِگِينِ

¹ مکسد رندانی ہما تاریھی تہل و سوچاکین شگان آنت کہ چاکر، گوہرامے جنگا رثوت و چارراہے سرا، چيستانين
 جُست اير کنگ بنت و ميران گوشيت: ما پر ترين و براٹ جنگيا يله کنين، گوا رند، ميرانا شگان جننت و گوشت:

پاری دہليئے گزجنگا
 ميران گودلان سرھمپنتگ
 ہنديگان مٹرسے دانگ
 چرؤک و رجوکين تيران
 بل و چوٹ دپين کاتاران.

² مٹولانا رومی و شمسے دیدار، کہ مٹولانا چہ مسیت و مجد و مہرابا دئور دنت. رندا، مٹولانا گون شمس چلہ کشی و
 دريشی کنت، شمس چہ مٹولانا لؤتیت تان چہ دگرانی کتاب و ہديسان دست بکشیت و تی کتابا بنبيسیت. تہ گوا،
 مٹولانا ہم ہمے کارا کنت و آ مزينين گنجا (مسنوی و شمسے ديوانا) پہ پارسی زبانا جوژتیت.

منسوری اَلْهَكَّے گَوْشگ دریشا لوچین شاہ کنت
انسان کہ باور کنت وتا، رثوت پتہ روچ و ماہ کنت
میران! اَجْکایئے گُل مان باورئے باگا رُذنت
اے ہستیئے کِسہ ذُراہ مئے پگر و جُهدانی پَد اَنت

جی سَمین

زُرتگُن وِسواسان هٿیالانی
 نالگان زردئے ماه و سالانی
 دل منی هر رُچ گُوشیت جانی
 چو وَن وِش باتین بلوچانی
 چہ گلا پلنت دل مُسلمانی
 جت و هوران گون پریانی
 گلشنین هاکے هر هٿیابانی
 کوچگ و دشتے هر گیابانی
 چو ببت رُزناگ و چراگانی
 گل کنت کوه و دشت و جابانی
 مان چُشین آیامے کھیبانی
 کہ هئوس پلین ملگان شانی
 جی سَمین وِشین نوبهارانی
 دُرگلین مِشاته سباهانی
 پر بکت شوکتے سَهت و شارانی
 لال و یاکوتین دُر و هارانی
 رُمب بجت ماهین دسگهارانی
 گردش و سئلے همکتارانی
 در کپیست گُورامے پسه شادانی
 سر بجت پلین باگ و بندانی
 کھچر و زیدئے ملگزارانی
 گل بنازینیت مان بهارانی
 بلبلان هر کُندئی بوانینیت
 شاتل و کبگانی بناچینیت
 هر کجا سئلا رتوت په گلگشته

تپ مکت جانئی بیرگین دشته
 پہ مُرادبکشی رثوت اگن شتران
 انبرین مسک و رهمتان دُرتران
 وت گڑا مہرے دُنگا گندیت
 کثیت ہمے نورے چمگا نندیت
 گون وتی گلنازین دپا کندیت
 پہ گلے ملگوران وتی رندیت
 سد دلا شئیدا بیت دمه لرزیت
 بال کنت لالئے نیمگا کنزیت
 ایر دنت پاکین رهمتان شتریت
 لال و یاکوتی مان سرا دُرتریت
 دل کہ پہ مہرے دُنگا بندیت
 چہ گلا شوکے گروہگا سندیت
 کپ کنت کوشین کزپگیی نندیت
 نگرہین مودیکان سرئی بندیت
 سپنگے سرجیگے سرئی سندیت
 آتری مان نارنجین گوران چنڈیت
 سد دواہٹیری چہ دلا گونڈیت
 مہری چہ نازانین سرا پنڈیت

جی بیا سؤبانی سمین سر کن
 رهمتان پلین مسک و انبر کن
 مے گلین بانداتا مُشر کن
 گمجتین زندئے اندھان در کن
 تُنگین ہاکے کیلگان بر کن
 کُہسرئی سیم و دامنیی زر کن
 گم مکن میران! برمشتگ باما
 لگنگ بیرے لُنجمین شاما

ھتے بکن جُھدانی سُبک گاما
 دَر کپ اچ زُلمے دِرتگین داما
 دیم پہ آ مہرنگین گل اَنداما
 ویتگین و ابا گپیت تیبی ناما
 سَر بکپ دُورے بُرزگین باما
 چہ دپ و لُٹانی بگر تاما
 جاہ جنت جانی گندی گورباما
 گون گلے بکشیت گل وتی واما
 هر دوین شالا شات و وشکاما
 گل کنت نوکین دُور و اپاما
 پر شمے شہد و شکلین کاما
 جی سمین شنزان انت بگر جاما

سردارئے آہری شعور

نَدْرَ بان "زانتھے" چمگان سارتین
گوانزگ ان جائے مکسدان پاکین -
*....

بندشے تارو کین منندجاہا
سار کنت سردار یک اناگھا
دست جنت بندی ہمرہان نگران
"دیم پرا رُنْگراہان
ہراسانتھے."

تان وتا بارت و کابللا سر کنت
نیئے گیپت و
تیر کنت گامان
پہ وتی پَجارئے سرا
لانچیت
رئوت ہئیالانی نیمگا
کنزیت

دست جنت
"یاتانی آسیا" گیپت
چک جنت پُشتا کُمکے چاربت
کُنْگرین "براہیمئے" مڑا
گندیت:

چٹول جنت گمناکین دلی لہڑین
گلگُلین آسانی ترمپ گرمین
جہل بنت میرئے دیدگان جاڑین

"ہمّتے" دَستمالا ہریرین گون
 گُلگُلین چَمَان پھک کنت سُہرین
 شپیرتے پئیکارئے شیرکنین کست و
 مکسدتے دُرین چہرگا
 چُکیت
 "اڑتے" نکشین بیڑکے چہرا
 "زیارتے" میرتے جٹوہرا کنت و
 آلے
 شاباشی سَرا گُوندیت

شانک دنت

دیرگندان امیریگان

دیم پرا

"پہرانی گُرگاہان"

یکبرا گندیت زہمجنین میرا¹

گون ہما نامانی "زمینگیرا"

گُرگ ائینت "شمشانتے" سَرا بُرین

انگتا کاجاران

نمیریت

چا گورا

بہرام انت کلات گیرین²

بئیرکی پہرانی کلمدوش انت

مان بزین جنگی رُوھتوان انگت

چہ سر و دست و شانہان

پیش انت

شانک دنت دورگندان وتی ہر جا

¹ سردار ہستین ہان شیرانی.

² سردار بہرام ہان بارکزی.

کُھسر و دشت و مان زرا

گندیت:

ننگرین جیندا³ مژادارین

ہملمے ڈٹولا پہ وتن جنگ انت

آہ کشیت و پدترا کنزیت

"تتوکلے" ڈیکئے سرا نندیت

پاچ کنت دورگندئے دوین تاکان

پراہگین ملکتے سجھین ہاکا

مان وتی دورگندئے تھا کاریت:

کَلگ و شہران پُر بہارینان

کوچگ و زیدان ملگزارینان

کھن و شہجو و چمگان سارتین

جُلگھان وشبو و سمین گواتین

شپ و سرتل و تنگدین گٹان

جُمپ سرین ریکانی جلین پٹان

آ گجر تو سین دشت و تاہاپان⁴

گون لٹوارانی

آچشین چاپان"

دیدگان پرنچیت تنگ ترییت

چاردریں ملکتے ہلکھان گندیت:

³ سردار جیند ہان یارمہمد زھی کہ چہ کاجارئے ہکومتیا بگر تان رزا شاہئے ہکومتئے آہری رچان جنگی دات و مان

ہراسانئے جیلا شہید بوت.

⁴ چہ گجرا مکسد کاجاریانی ہکومت انت.

سیمسرین مرزان کابل و ہندئے
مَشکت و سَرھد و گُلین سِندئے

دل کہہ پسه نیلبوین زرا بندیت
"تیسے" پُر پهرین سنگران گندیت
اؤہ کنت و ہمانی بران گنجین
"آ وتی شعوران پُر گم و رنجین"
گوانک جنت جاڑین دیدگان نالان:
"گوارگان بِلت من گومے چاران
تَم دئییت آرسان! کترھے دارت
اے گمان بازیں گون منا مارت."

وہم و یاتانی تیزدیین کاتار

اے شعیب، شائریے وتی ہیال آنت کہ سردارئے جاہا نشتگ و
دیم پہ ہراسائے راہا، گون وت جیڑیت و جتوڑیت.

هان وتی راہا ہشت و چارا آت
پگری مان گنجین گلہارا آت
ہستیان مُلکئے در شمارا آت
اے وڑین و ہمانی ہسارا آت:
گون منا وهد و مؤسما سور آت
مکران، شاہی دسترسان دور آت
زہمجنین راجن دلجمین ہور آت
سؤب ادا جتورین دژمنئے گور آت
کور اتنت دیدگ ہر دوین ہکا
ہستی اش سد گنجین ندیت پکا
تالہ و بہتا یکرا کر کت
من وتا چو شئیہا جت و شرر کت
دل کہ جنت باپشتین سری سعودا
آس گپت تاوانئے جلین کئیدا
بکشتان گلشن ہانگلئے پلین
پہ ہما جتورین دژمنا زلین
نون رتوان شئیہولی جان ہر جاہ
درد و سد اندوہ آنت منی سرجاہ
تان مہیت یکے داگ دل چے زانت
جان وتی شئیہا پر چیا بُن دات؟!
من دو چندان آن داگ دل مردان
پہ وتی ہمدانگے پدا گردان
بیا مرید دستا گر منی گون وت
تئی وڑا من ہم چہ وت آن بے وت

"جان اگن داگان تیبی جلین چتت
 تئو وتی سئودائے سمر کتت
 هانگلت مهرانى اگن بکشت
 کئولت چه داگانی دلا کشتت"
 هر کجا رۆک انت مجلسه پلین
 واده و کئولانی یل ائے! ملین
 چۆن کنان من که من وتی هانی
 داتگ و بکشاتگ کلاتانی
 تانه و تژن گپتگ و ثاکور
 بوتگان جئورین دژمنان گون هور
 کپتگان دامان من هئیلانی
 بندی آن رۆباه و شگالانی
 جان منی رۆک انت منتگان هئیران
 دل گوشیت شعورا تیبی دلے زیران:
 "مان گورا شاهى جامگا دران
 شیرکنین جائے سد رگا بران
 گون کپان دریش و ملنگان گون
 تیبی وڑا تران میتگان دل هون
 سوتکگانت دستی من وتی ارمان
 نیستانی وت کردا گوشنت درمان"
 بیا مرید سؤجے سلھین سر دئے
 چندنین کچکولے منا گور دئے
 بیا وتی همداگا چدان در گیج
 کابلے کسر و کوئیعون سر گیج
 بلکین من اؤدا چاره سازان
 در کنان پور دوتین دلے رازان
 دم دئیان جان و توستگین زردا
 کم کنان یکدم آپشین دردا

دلئے شہرت منی شپ کت

شُتئے جانت منی تپ کت
 دلئے شہرت منی شپ کت
 بیا ماہیگ منی زردئے
 دلئے مئوجان منی کپ کت
 چدان جانی کُجا ربتئے
 کئی گرمین گورا وپتئے
 شُتئے جانی چرے باگا
 کئی دامئے تھا کپتئے
 شُتئے جانت منی تپ کت
 دلئے شہرت منی شپ کت
 من آن اشکئے گلت پلین
 مُرادانی زرت نیلین
 کُجا گردئے کُلی مہرئے
 من آن تئی ہمسپر بلین
 تئو ائے جانی! تپئے درمان
 تئو ائے ہر شپ منی ارمان
 بیا وابئے کلالتا گُل!
 منا کن یک شپے مہمان
 شُتئے جانت منی تپ کت
 دلئے شہرت منی شپ کت

نوکین زیمرائی زہیر¹

مان اوبن

مرکتے ہنجرئے چیرا

جستی کت ہم بندا منی نگران:

"چے گوشے سکتے ساہتا بارین؟

آہری وهد و کترہان

أمرئے؟"

تئی دل و

ہبے واہگئے آہوگ

زندئے بستانے سبگا انون

مان کجام سارتین چمگئی

ترڈیت؟

ہاترئے رنجین کؤدکت تابان

کئی سرئے مہرائی

زہیران انت؟

زردئے وش کوکویں کپوت نون

پلبرین زندئے گلشنین باگا

مان کجام شہجوئے سرئی

چہریت؟

پہ کجام شہدانی

ہٹوایگ انت؟

گون گم و درد و کندگے زہرین

کنزت و ہم بندے کشا گوشن:

"بے حساب باز انت

شیرکنی زندئے"

شکّلین شہدی

"ہر گورا رُمینت"

دل تمہ کارینَ

نزانت سپری"

زندگی:

"ہیل و آدتے"

سنگت!

ٹِکْ² جنت رُچ و

"ٹِگ"

ہمک سہبا

سرجنان ڈنای تچنت

ہر رُچ

مگریبان "ہیل جاہا" پدا تزت

زندگی:

ہیل و آدتے

"تکرار... -"

آدمی:

بندیگ انت

ہمے جیلا

چُکْ و جن جانئے شیرگ انت

پکا

دئولت و گنج و چئوکیئے شوکا

کئے نکنت

ہئیسینگین سرئے سئودا؟

آشک انت ہر کس

بل پہ ہر چیڑا

دل منی "بندیگ انت

پہ "دُر جائے"

پنجگ و سازے

زیملیئی و شین"

جُست کنت رُچ و شپ چہ وت بارین؟

چندنین شاگے دلجمین "سلتان"³

"مئولی" چنگی پھلتوانانی

گُون کُجام ترز و زیملان نۆکین

مرچیگین دؤدایان مئیارجلین

گُون وتی شاگ و پَنجگے سہرا

مان شپے مہکانین

ستائینیت؟

نون بلہ بژن و وای و سد ايسۆز:

زندئے هر پُل و گُمچھا مرچی

چہ منی جائے باگچھا سندننت

آ گُلین گورباما ننگدیت تان

گُون هما ساز و زیملان

چَمبیت .

¹ دانکے نوکین زیمرائی زہیرے بارثوا:

اوبنے جیلا، هر كسبش بامگواھا چه و ابا بُرتین اے ڈئولا زانگ بوت كه مَرَكے ناولگ ائت. منا همه وهدا پادش كُت. منی پارسى سَنگتے هم گون من يكجاه اَت، بَرگے وهدا منا جُست كنى: اَزیر! تیبی اَرمان مان يك اَنچشین سرهالے تھا چي ائت؟ آ سَنگتا هم چُش زانگت اَت كه منا كُشنت. چيا كه هما رُوچا تُركمنانی چار سیاسى لیدرش پُهلے چیرا كُشتگ ائت. جاور و چاگردے هبر سَك هراب اَت. پيدا منا جُستی كت: اَزیر! تیبی آهری شرتین هما اَرمان كه دل ائون په آبیآ تلوسیت چي ائت؟ منا اے وهدی دو كسانین سَے چار سالگین چُك هست اَت. بے همسر و آبیانی رُكست كنگا دستگیر كنگ بوتگ ااتان. زلور چه آبیانی آهری نكندگا نگران و پریشان ااتان. بله اے چیز، دلے هما مسترین اَرمان كه په آیان تلوسیت نه اَت، گُوشتن: یكین دل چه آبیانی نديستنا پدرد ائت، بله ائون، دلن مان اے جُستے چولان ائت كه: نمندان تان وتی اُستا دُرچانے سر دُستے آهری چیلان په كئومے (نوکین دؤدایان) بَشكانان. آبیآ دُرچانَ نزان، بله نون گیشترین كپے جاگاه نه اَت.

په هر هال، زاهدانے پاسدارانی سَرمستر، همید كلمبر ا منا زاهدان برت، تان وتی شهرے "هَكديوانا"، پيش بكننت. چيا كه كلمبرا منی بارثوا مان زاهدانے تلویزونا بازین ناراهین هبری كنگ اَت و گُوشتا تى كه: بلوچستانے هرتال و تراهراتانی رَهذیر، يك ساواكیے بوتگ كه اراك و بگدادا شُتگ و دئوره دیستگی. همیدے مكسد چه منی آرگا ایش اَت كه بلکین په يك دئولے منا گون مَسَب و چئوكی بكشگا گون وت بكننت. چيا كه من هم كُران شَر زان و هم يك دئوره مان اسپهانے شهر، گون آبیانی دینی همكار و همراهان، هزر بوتگ ااتان. "همید كلمبرے" دلے مراد همیش اَت كه، اگن من بمان، گون منی كلم و زبان و كُران وانیان، بتوانت بلوچ اُپرستگین ورن و نارزایان، گار و تباہ بكنت. پمپشا گُوشتی: زانا تیبی مكسد، "سرداری زانمے" گار گنگ نه ائت؟ مگن تیبی مراد بلوچستانے آباتی نه ائت؟ من ترا "سازندگی جهادے" امیر و اُستاندانے مشاور كنان.

تهنا چیزے كه ما چه تتو لؤتین ایش ائت كه: "جُهمے رُوچا، مئولوی ابدل اَزیرے پُشتا" دو ركت نماز بوانے و بس. هر چیزے كه من تیبی بارثوا تلویزونا گُوشتا و "اسلامی رُوژنامها" نبشتگانے، ترا بران هما جاها تتو يك ساهت تلویزونا كپ كن و بگوش كه اے درؤگ بوتگانے. من هم گوشان كه منا هاكم و ملایان گُوشتا ائت.

گُرا من گون همیدا گُوشت: شَر ائت، بله منا هم لهتین بے و شَر هست، آیان شما را دئیان. گُرا من "یازده بند" په آبیآ نبشت و اے دگه رُوچا داتنت. آ یازدهینانی اولی بسد ایش اَت: "سجھین گئیر بلوچین انكلابی پاسدار" چه بلوچستانا در كنگ بننت، من بلوچین پاسدار په ملكا ودی كنان. همه اولی بندی كه دیست منی كاگدی دوت و گُوشتی: یكپارگی بگوش كه ما چه بلوچستانا در بكپین. نه، نه گهتر ائت كه ترا دادستانی و دادگاها بدئیان. بله من یكین آن كه بزبان تیبی شِزا و اَزایت كُوش ائت. په هر هال، مان همه زندانا هم من، سیزده رُوچ چه وراكا دست كُشت و شُدشورش كت. یكے چه منی هرتال پرؤشگتے شرتان، "دُرچانے سر دُستے" كئیسے آرگ اَت.

دُرچانے و شین زیمرائی اشكنگ، منی مرک و زندے و شیبانی مراد بوتگ.

شاهنے دئورها، "شیرازے آهری جشن هترا" من گون بانك "مجدتے" مدتا كه ایزانے تلویزونا، میوزیکے يك بهریا سرپرست اَت، اُستا دُرچان، ملا جانمهد و اُستا شیر مهمد اسپندار، پچارینتنت. هر چُنت كه، گون بانك مجدتے بازین پریاتان، ساواكا منی چند، مان اے جشنے رئوگا منه كت. تان گُرا من، چه وتی اُستائے گندگا، مان اے مزین بئیل اكوامی دیوانا بے مراد بوتان. من، شیرازے زانجاها منتان تان آ جشن هلاس بوت. اے كه منی دلا چه گُوست تان وتی كئومے مسترین اُستایا مان يك اَنچشین بئیل اكوامی دیوانے مگندان وتی جاها بمانیت.

² تگ، پاشامانی سرا يك كرمے كه په بالی مرگانی گرگا، تلکانی سرا هلنتی.

³ نامدارین اُستا گلام كادرا، دُرچان، چنگی و میوزیک كارانی "مئولوی" پرنام، بزبان لُكب داتنگ اَت.

نُکائی نالگ "یو ائیے" درگاھا

زبان در آرتگن زُلمان چہ بازین
 گُوشان نون گون وتی تپلی بیانا
 نکت زلمے چشین گون کس زمانا
 منا ہج کس نکنت پہ بہتتا شعور
 رزا انت پہ ہمایانی تماہان
 گہارے بانکین شیرین براسے؟
 منی زندئے ہکایت تھل تئزے
 منی بیزاریا ہم شر زانت
 گون سد درد و ہزاران بگر و کینگ
 کنان گون زاری و پریات پدّر
 منا چیا کنت مان زندا بریان
 شمئے اے دوستی و نازان گلیزین
 منی مئیل و گچینئے جادہ تنک انت
 ہمے زلمن بلاہین آلماس بس
 نلوٹیت کس بزانت و شروتے
 بیاریت ہر کسے دہ کودکین بیچ
 اگن ماتن گنوکے بیت و پت مست
 مدت کارے جہانا نانکہ یارے
 پہ چکئے آرگا یک امتہانے
 پہ زانت و زانگا شرین کمانے
 پہ چکئی واہگانن شاہی بامے؟
 کہ باندا آس جنت تپلئے توانا؟
 مبادا تان گلین دیمن کنت زرد

من آن کودک شمئے دُردانہ نازین
 دلا پاہار کتگ، گنگین زبانا
 من آن مزلومترین مان اے جہانا
 منا بے شعور کارنت مؤمن و گنور
 کہ باریں دل منی تپلین چو آیان
 مرادیک انت و لوٹیت پس و ماسے؟
 نچارنشن دلئے مئیل درنئے
 دلئے بے تابیائں شر و انت
 وتی نارازیا من گون گریوگ
 ہما دم کہ منا کارنت مادر
 گُوشان گون بے زبانی زار و گریان
 نلوٹان من شمئے مہرا آزیزین
 منی ہب و گچینئے راہ شک انت
 منی مات و پت انت ہر ناکس و کس
 پہ بچئے آرتنا گونڈین سبوتے
 منی دست آرتنئے رھسر، بیچ انت بیچ
 زبان بند ان منیگ و بستگ انت دست
 منا نیستان چہ وت ہیچ اہتیارے
 بچکاسیت جن و مردان دمانے
 کہ آیان ہست پہ اے کارا توانے؟
 مکان و نان و چرپین آپ و تامے؟
 نہ انتش اِلت و رنجے مان جانا؟
 مہیتش باتنا ہیل و بدین درد

نہ ہم کسا چہ ہردین چکا ترسے
 گنوک و مست و دیوانگ چو اُنتر
 پہ آسانی منی مات و پت بن
 من آن کئیدی وتی کبلین زبانا
 وتی مُلکئے گچین و شہرئے نندگ
 من آن ہج پہ پت و ماتئے تبا من
 وتی ہب و دلئے مئیلای کارنت:
 ہمے ہال انت منی ہر جا کہ تتو دیست
 پہ چکئے آرگا رھبند و زندے
 گون آیان نکنت ہج دئولتے جنگ
 نکنت ہچکس چہ من جُستے جھانا
 کننت کارا وتی ماتى - پتیگا
 من آن آیانی شہد و شرتئے کوپ
 برنتن "زَمہئے" آسانی بانا
 منی "بَدَا نَزور و ناتوانین"
 منا بندنت مان دامے تہتہ بندین
 دگر، ماتے کہ لوٹیت ماتى دابان
 گُہارئے واہگ انت برات و گہارے
 دئینت چو نُروژا رُشوت ہزاران
 اگن مہتاج زر و سہر و کار ات
 منا چارنت گوشنت اے دئولا زالم:
 مروچی چون بیت باناداتا گون وسل"
 زمستانی شپان زاننت چو دارے
 شیننت و جتک سازنت پہ نیازے
 کپان دردانی آس و رنجئے چاتا
 جہندم من اگن بِن بد اگن ہب
 چہ پرکے چو مینیا چار و چاردہ؟
 من آن بےوس چہ دست و پا زبانا

نکنت ہچکس چہ ما یک جُست و پُرسے
 ہمیشا ہر کجا کور و شل و کر
 گدا و ہونی و ہر دُر و رھزن
 من آن کؤدک من آن بندی جھانا
 منا نے اہتیار وت "نامئے بندگ"
 نہ آرات آن پہ رنگ و مہزبا من
 منا ہر چنت کہ آ لوٹنت و واہنت
 دوشنبہ دہ، آیتا دو، آلی بیست
 نہ انت پہ ہچکسا ہج کئید و بندے
 منا کارنت اگن کور و کر و لنگ
 من آن بے و سترین بے وس زمانا
 وتی پگرا کننت ہر کس وتیگا
 من آن مات و پتئے لئیب و گلئے ٹوپ
 پہ ہر نیمون منا کارنت میانا
 کننت اے "زندئے ننگارا گرائین"
 پہ وت نیمون کارنت دلپسندین
 "گوشیت یکے کہ من لوٹان پتے بان
 برات نیمون کنت دُرین گہارے
 گہے دئولت گُنا سرمایہ داران
 بیارت چک بیارت چک بیارت
 گون انچین ہاجتے دنیائے آلم
 اگن کؤدک میارت گار بیت نسل
 ہمے دئولا منا ہر کس پہ کارے
 چو کئورئے جنگلانی پیش و دازے
 پہ آیان چے کہ من کایان چہ ماتا
 گم انت آیان وتی مئیل و دلئے ہب
 نبوتان شر اگن کارنت دگہ دہ
 من آن مزلومترین کس مان جھانا

"اگن نہ لئیسنا رانندگیئے
 جھانا اشتگش یک امتھانے
 ابید اچ من، منین گنگ اچ زُبانا
 منا ہر ناکس و کس ہر چے واہیت
 اُمیت اچ "یو ائے" درگاھا کشان
 پہ چُکئے آرگا بلیت شروتے
 میاریئن چہ زھدانا گنوکے
 اگن ہُج آن منا گون زور کارنت؟
 سرا اڈ و مان جانا وشکرار آنت
 چہ المئے سد نشانا یک نشانے
 منا گم "روھی" باز آنت مان جھانا
 گئے شرتان اگن پھیمان بندت
 اگن نہ، زندئے کوئے بلٹلا بیت
 گئے گپان دمے بوتان گریوان
 دمانے گون وتی وجدانا نشتان
 "رُذن جت کوڈکان من سک ہتا کت
 منا بکشیت شمارئون جت جلا کت
 چہ اے کارا کباب انت دیدگن، پل
 جنان انون سر و پیرکان وتیگا
 چیا وتواھیانسی داماسُت دل؟
 جیین گوانک کت و ہم دل تباہین
 کجام درگاھتا ات بوسھارین
 اَجب ہیلاسی آسا زندگی سُت
 نگپتی "بلٹلائے" پگرئے شھراہ
 میاری من وت آن من وت منسی چند
 کُن کارے کہ پیران گون منا کت
 کنشن بے وسین نُتک وتی بند
 جن سر گون دلئے ڈوکا سیاہین

پہ ہر چے واہگان اے زندگیئے"
 کمالے پہ ہمک کارا توانے
 منین بے دست و پادین ناتوانا
 وتی ہبئے پڑا بے شرت کاریت
 منا کشیت چہ اے زُلمانی بَشان
 مہیت بابا منی تان ملکوتے
 مرؤدینیت منا مردمجنوکے
 بیارنت آ کہ شرت ہوش و سار آنت
 مان زندا ساہب جاہ و دتوار آنت
 بیبتش کوپگان جاہ و مکانے
 مہیئن مادی رنجوری مان جانا
 گرا مئے ہاترا شادان نندت
 چو آ نیکا ابد تک مئے دلا بیت
 وتا زانتن برییر چو آدووان
 چہ شرما گون وتی بچانا گوشتان:
 شمارئون مبتلا گون سد بلا کت
 مان اے گمناکئے اسپن منجلا کت
 نرئوت اگلئے کمئین منتہ در گل
 نہات پگرن پہ چہ ہچا سہیگا
 نزانتی کار بنت اے ڈتولا مُشکل
 دوین کازی وجودئے وشکباہین
 نگپتو سر "تماہئے" بے کلاہین؟
 اَجب پگرا منی اندیشگی کت
 ائوامئے کورہ کشکیبی جت وتی چاہ"
 نہات پگرئے سہیادا زانتے دورگند
 نہ چو ہچ دژمنا گون دژمنے کت
 ہزاران شر و شورانی تھا ژند
 گرئین سک چہ اے جرما بلاہین

نہ آت پہ من بچیئے بکششئے جاہ
 اچ آنگر بوش و سدائے تعوار آت
 گرابان اے وڑا داتگ اشارت:
 ترا اے کؤدکئے آرگ چہ کار آت؟
 زبانن لیل وگنن ہشک و دار آت
 جیین سد مئیاریگئے مہار آت
 گوشئے پلٹ دلئے چمان بہارے
 رست گوشان منی سزین شارے:
 چہ نادانان نکنت گلہ گزارے
 دلان مئے کؤدکین مانئے نمیران
 رسیتت کؤدکئے "رنجئے ہکایت"
 کہ چیآ کؤدک آت اے ڈولا ہئیران؟

ندیسٹن بکششئے دروازگئے راہ
 اچ اینگر کؤدک و گوانزگ ڈگار آت
 چہ ہر شش نیمگا آتکگ بشارت
 جہانے اے وڑین گون کتل و گارت
 دل و جائن آزاب و منج و مار آت
 جہان دیمہ منی تنک و تہار آت
 اناگاہا چہ یک کر و کنارے
 چہ شاگین گوانزگا جکست تعوارے
 کہ دل مئے نُنکین چؤ سبزہ زارے
 ترا دنیاہا بکشاتگ او میران!
 کہ تقو بُرت "یو انا" نون مئے شکایت
 گریتگ تقو پہ مئے ہالا مان شئیران

نورۆز¹

نورۆزئے وش کئوشین هئوا
 دل بوڈ کاریت بے دئوا
 سرسبز کت باگ و بهار
 جنت بلبلان گوانک و تئوار
 بیات که نورۆز ان پدا
 آتکگ مان زندئے ملبپدا
 نغیلت که بلبل مان ادا
 هچبر بیت چه گل جدا
 مارا گوشت گون شادهی
 بوتگ منی اے وادهی
 کاران گون پلین ملگان
 هر شهر و دبه و کلگان
 شوان جهائے چهرگا
 نوک کنان هر کوهنگا
 گون انت منا په هر گسه
 نوکین هریر و اتسه
 چندان گمان چه هر گسه
 بل شات بیت هر مجلسه
 او آشک و دلداگان!
 چنیت گون نوکین جامگان

¹نورۆزئے وش کئوشین هئوا؛ شیرئے اے بند، من چه واجه ابدلاه رئوانبدا وام زرتگ، تان که تیزآسین (ایراتی) بلوچانی دئما منی اسپر بیت. چیا که لهتین چه مئے انکلابی تیزآسین بلوچ، نورۆزا بلوچی دؤد و دایه نزاننت. بله اے پکا انت که مارا کُردانی دئولا، نورۆز بوتگ و نورۆزین نام، مئے گهترین گواه انت. مئے اے کئومی رسم و رئواج، آربان وتی دینی باورانی سرا زبان کت.

بیاتِ یلینِ دُردانگان
 او مہجینینِ دُتگان
 دستا گرتِ چنگ و ریاب
 نوشتِ منی کُٹا شراب
 آہرِ شپا پیر و جوان!
 اے سئوتا وانتِ پہ جہان:
 نغوروزئے و شِ کٹوشینِ ہوا
 دل بؤدِ کاریتِ بے دُوا۔

واب و آگاہی

آسمان شٹوکتے ساپ ات آ پلین درگتا
 آسکلی چرتن ہر دوان مہرے جنتا
 نیستاتی ماہا مان دپا چوشین شادھی
 دوتکگی جیگ و جامگے گلدوچین زری
 لہمکے وانتی مان دلا سوتے کتوتری
 نون منی شٹوکا جھلگا تاکے ناچ کت
 تان مگندیتی بلک و لسوگی مہرے
 بوہے داتی گون وتی لٹان کرمزین
 جان و دل آسا ات چہ یک جانسوچین تپے
 ساہتے دیدار ات پہ من شاہیگین کُلاہ
 ائید ہمے روچا ات منی شٹیداین دلے
 ہر جُمہ ریتنت گل منی تہنا ات ادا
 کتوسرے شیرن: سینگے جامی شرتی
 بندی انت اشکے آسکک مُلکے سٹی
 شپ منا وسواس کُشنت اشکے سد برا
 وش بنندائے تتو منی بردست و گورا
 بیسا شپا دیدارے کنین گستاہے ذرا
 من نبان بے تتو بے تئی مہرانی برا
 دل منی گواہ انت و وران سٹوگند تئی سرا
 تتو کہ زاہر بے کثیت گڑا تاروکی کُجا
 کُکُچنت بے تتو گل منی جائے درد و داگ
 میتنگن اشکے گلشنے وشبون بہار
 بر مسلمانان تتو وتی درگاہے درا
 وادھی شیر و شرتے بکشش مہشرا
 دلبرن دنیائے تہا ہورے جنتی

دل منی وش ات جوائیے دئور و نئوتتا
 دلبر ات گون من دایما بے ہچ مہنتا
 ماہے ات مہگونگ منی ماہے چاردھی
 نشتگات بادگیرا وتی نازین شہپری
 ستری ات جانی نیستاتی جازت ہچ سری
 تان منا دیستینی گُلا، تاکی پاچ کت
 آسکلین چمی ہر گورا شاننتت پہ گومے
 بُرکھی کُشیت پیشی کُت چہرگ کاگدین
 واب منا نیستات مان شپی پاسان ہچ شپے
 جاور و وشین وهد اتنت پہ من چو تِلاہ
 ہپتگا یک روچے منا مُوکُل ات گُلے
 مردمان جنت واہگ ات دیم پہ مَجدا
 جانی ان ہور ات، جٹن: جاگاہی وتی
 گند و نند مئیگ ات انچشین روچے ناگی
 گون اول دیدارا منا گوشتی دلبرا
 تتو منی زردے ایسپ ائے نازہکین سرا
 روچ اگن ملایان کنگ شپاس زاہرا
 در کنین جانسوچین تپا اشکے سربرا
 گپتگن بوسے گوشتگن جانی دلبرا
 تئی گلین دیدار روچ کنت تاروکیں مُجا
 چاردھی ماہ ائے تتو منی روکین شپچراگ
 وادھن بستگ ہر شپا دیدارے کرار
 ہر جُمہ شگرے گپتگان آلاہے گورا
 ہاجتان پورہ کن، برش دیم پہ کتوسرا
 بل کہ بیت تہنا گل منی بادگیرا وتی

شیرکین لئی تغو گوشے نا أنت مَشکتی
 بے گم و رنج آج مہرم و ہیشی شدتے
 ملگن شانتگ چہ گلئے تاکا گوستگن
 مان وتی سالونکین سرا اترے پرؤشتگن
 چہ گلا شئیرے پہ گلا پلین بستگن
 آہرا زردئے ہکلان چہ وت برتگن
 گپتگن کامے چہ گلئے نازہکین سرا
 نیستاتی ہئوپے نہ چہ ہچ مردے ہنجرا
 چو کہ من اے رچا چہ گل مہلوکی گلات
 گون گورامبازے دیم پہ من دستی وت شہارت
 سارتکین آرسی نگرہین رتکت مہوشے
 گونگان گرمین کہ منی دیمای موشے؟
 مان دلا جسم آن کہ منا یک روچے کُشے
 گورتگین آرسن چئنت دیمے نگرہین
 ویتگین جاہا چارٹن جانی پہ گوے
 بُرت منا شئیداین دلا نؤکین آلمے
 من وتا زانت چو کینگڈے ہیشین مہرمے
 مُشتگانے مژدانگ دھین لالے نازکین
 بؤ کنت ملگوری سرئے مودی نرمکین
 راہی وت پیچ کت گون وتی بؤسا گرمکین
 جنتے دیسن سچھین دنبان شمؤشت"
 جانیے چمان گوشتگن دلبر نون مہاؤشت
 گلشین پردوسے ہمک نازہکین نہال
 کند اتنت ہین و ہان گلئے وشین گپ و گال
 گار کت ہوشا چہ نبی زباین جمال"²
 گرک اتین جندئے جنتا مان باگ آدن

کامتی سرو و سینگی ترنجے شرتی
 ایوکا نندن ما دوین شرتے مدتے
 گون ہمے ارمان ہر جمہ جامے وارتگن
 ربتگن کورا نون سر و جانے ششتگن
 سد ہیالانسی گلشین باگا نشتگن
 مان وتی پگرے کوٹیا نکشین آرتگن
 ربتگن جانیگے کشا زھرے جاورا
 ہسرتوین شاہ ات دل منی شیرینے گورا
 کینگدا جانے ششتگانے نیمون سلات
 اتلسی پوش ات - چادری مہناین پتات
 لرزتنت لنت و گونگی گل بوتنت گوشے
 کند و گوشتی چو کہ من بارین تغو جُشے؟
 اے وڑا اشکے آچشا تغو کہ شیموشے
 آسکلین چن چئنت جانیگے دوین
 بہملین بوئے سربرا واپنتن دمے
 هوری ات پکا نہ پری رنگین مردمے
 نیستاتان ہچ پیمین دگر اندوہ و گمے
 گردن مارین چکت و کوپگ کوشکین
 دست جتگ بنگوش دلبرے، دیمی تاسکین
 وسوسے پلا منتگن ہیران ہردوکین
 "تکلن باگے پیچ کت و شگبندن پرؤشت"¹
 مؤزگن پادے کشتنت پیراھن لکؤشت
 گون اجازتے چوشتنت دزنکین پرتکال
 من زانت زک و رستگین ہر دھلی چہ کال
 "اے ہبر راستے کہ گوشتت او ساہب کمال
 اہوتا وشین گون من ات ماہین کلبدن

¹ کونہین زمانگا، نیگی باگانی در و دروازگے "دیگش" پہ ڈولی بستنت کہ آ بندگے چال، تکلند گوشگ بوت.
² شگبند ہم دارے ات کہ توکا کشگ بوت و سادے بستش تان دروازگ چہ ڈتا پیچ کنگ مہیت.

بانددا شپ مهگونگ منا ناوَل ناگتی
 بند کنت دیدارا پہ روچ مُلا چارجنی
 گوش مکن بانددا چے گوشیت مٹیگ و تیی دنی
 لَکھ و گرانازے کلثو شئیر آنت وت منی
 گون گُورامبازے اشتگان جانی همدلین
 آشکی وش انت گون وتی کاڈان ماهلین"
 پیرا پلرزیت مان یک تنکین هجرھے
 کُپ بکنت وهمئے کوٹیا نندیت گون مھے
 پر مدنت إشکئے چهرگا هچ کس پردھے
 گوش کنت وشین نکتہ و گپے شادهین
 نے بزانت امرئے گلشنا اے ڈٹولین برے
 پیری پہ شادانی بزانت ماتکوھین گرے"
 زندئے بازارا بکشتی پُر شورین سرے
 شاهدهی شئیر آنت شکلین نیستی درورے
 نیستانی إشکا گون کسا کست و کنتی

رُکستے وهدا وادهن گپتگ گل وتی
 شپ پدا پل کہ روچ بیت دُردانگ منی
 داتگن کینگد آهرا اے دلایمنی
 نے دوین رازبگین دلان إشکئے رهزنی
 آهرا چُکِت من کجئے پیشانوغ گلین
 "گوش کنیت مُلکئے لاهکین ورنایان یلین
 اے نه آت مُلایی دلئے وابی کسھے²
 هاترا بڑنی بیت وتی زردا، یان گھے
 اے منی اشکئے کسہ آت مان یک دئورھے
 نون گوشان ورنایان وتی کشومئے منگھین
 "جوانیا روڈینت وتی گون یک دلبرے
 پہ دلا جوڑینت همے ایاما درے
 برکتے ورنابی شمئے شاهی لشکرے
 آشکی جائے هون اِنی مان هر کِشورے
 گوشگی میرانا دلی گپے سنگتی

² اشاره انت پہ واجه رثواندئے رامگین مرگئے شیرا کہ گوشیت:

وہتگین و ابا جہ جنگ ڈیلا ناگھا گورتگ آت هئورا کبڑتگ آپ چہ جاگھا

میان ماہ من تان ماہ گردون

پیشکش پہ: میر بلوچ ہانِ شمال زہی، پیرداد آہرائی، کزھدا ولی شاہک و حاجی میر دُرُ دتولین بلوچان¹.

مئے گُلیں زیدئے ساہگان سارتین

نشتگ آنت گلچانکا ہراسانی

کوٹی و ماڑیان سپہدارین

گون وتی باپاری گری چتکان

کولر و ایرکنڈیشنین کوٹان

ڈالران انبار کنت

سبزین

دئی نؤشنت مان گُلیں پھرہ

نشتگین جاہا

ترؤنگلین شربت

بیا بچار مرچی او بلوچ میرین!

مان وتی پس و پیرکی ملکا

تئی پت و برائے کاسبی چی انت؟

چون دراندیہ آنت

رؤچ و شپ نالان

دور آچ آ پلین میتگ و ہلکان

بے جن و جود و ہرڈکین چکان

تان وتی مالا

سر کنت ملکا

¹ پیرداد، نامداریں بلوچے کہ سالان (1333 - 1340) نامداریں واجہ گنبلآہ کشاورزے زمانتا نمیت و مان پھرئوے جیلا کُشگ بیت. ولی شاہک، یکے چہ لاشاری بلوچان انت کہ پہ ملک و مردما، مدام چاژکئو اؤشتاتگ. حاجی میردُر، ہم چہ وتی مالا، مان یک جنگے، پہ مردی و پہ شری پانکیپانی کنگ و رندا جیل کنگ بوتگ.

دشت و تاهاپ و هُلکھان گۆلنت

سجھین رۆچانی جلین تپتا

گۆن لئوارانی آچشا سگنت

أشتر و هِرانی پدا

لُنٹ هُشک

منتکین پادانی تَجیگ سستگ

دشت و کۆهانی دامنان

وَدُنْت

جُمپگیڭ رِیکانی تها

هئیران

راها مان تارۆکین شپان

جَهْل اَنْت

براتئے هنکینئے پَدَلان چیر بنت

تان وتی هستیا هِلارینا

"گَر اچ آ بازین رُشوت و ززان"

گۆن هزار هید و

هۆن و هۆشاما

رهزنین ئیکانی وژا بیارنت

آکبت ئیگیڭ سِرا براتئے

یان گلین بچئے

دُرشتگیڭ جۆنا

لاگرین هِرانی سِرا

بَلْنْت

گمزدین بازاران رئونت گریوان

مکھین مات و لاهکین زالش

گۆن زهیرانی آچشین داگان

"زار جنان سوگی در کپنت دیم"

سَجَّهَيْنِ دَرْدَانِ بِلِّ وَتِي جَاهَا

"بیا کہ تیبی کٹومے

کاسیبے نام:

سیہ تر اچ

سیاہیے بدین رو انت.²

² بلوچانی اے باپاریے نام، "شپکی" گوشگ بوتگ، چیا کہ روجا چه هکومتیانی بیما، وتی مالش چه بازاران گوازینت نکنت.

کُچَلین دیدار¹

کِسہے گوشِ دارتِ جہانگیرین
دپترانِ نکشِ اِن مئے بلوچانی

شومکینِ روچے یکا انا گاہا
پادِ کثیتِ دستانِ مُشیت

نگران

درؤتِ دنت

برائتے چہرگا دُرین
رُکستے ہَمراہانِ وتی گیت و
ایرِ کثیت

دیدارئے کرار جاہا -

- تان کہ آجنگی کُنگرین سانڈان²

ہمردا ہشکڑھے بُنا گندیت

گردن و نرشیرین سرا چنڈیت

ہئی ہئیے کنت و

گؤن جلین تڑنے

گوانکِ جنتِ کندان و

گوشیت:

سردار!

دایما "سُہلئے پتڑئے ہَمراہ"

بوٹگ اُنت

شعیہ و ادلینِ کازی

¹ مراد، دادشاہ و مہیم ہائے دیدار اُنت.

² مراد، سردار مہیم ہان، موسی ہان میریل، کریم ہان و میر ایسپ ہان اُنت.

تتو گئے

"جنگی زہر کینین مردان"

آتکگئے سہلئے پترا - بارین؟!

دیمترا کنزیت نرمارین شیر

دنت هگت پر دوتین دلا

گوندو:

دل! مکن سردارئے سرا شگئے

نیئے نیکین گر

بگوش شالا:

"اے ہما لاشارئے یلین میر انت

پھری پہ گوہرامئے سرا بستگ"

سکئے روچئے ساہتان آتکگ -

وادہئے گلگانی سرا

رندیت

نیئی ہئیر انت گون وتی بیلان

مرچی مان ہشکوہئے بنا مہرئے

بستگین نودان مان سرئی

گواریت

کھچر و تلانی

بہارینیت

"تتوکلئے" گلدوچین کتوارا - چہ³

"ہمتئے" لمبان

مان چنت سبزین

رام کنت سہلئے

³کتوارا / لنگ: چادرے کہ دھگان، کوپگا مایل کننت و پہ دلوتان کاہ مان کننت.

آھوا برّین

دیدگان سُھرین

تنکُ ترّینیت

زَھرکنین مردانی

گُوما چاریت

چہ دلّے آسمائے برّین نودان

ترّ کنت لُنّان و گوْشیت:

جی میرا!

"مَلکَموت رَنگین ٹیلگان"

گندان

پہ منی جائے گُنگان

سکّ انت

پریشستا اوپارے

گوْشان انگت:

ھاکمین ھمشئورا منی بلکین

مان وتی جائے باتنا

ھئیر انت

"گئیرا"

تتو زائے

کہ نبارت

ھچبر

چہ منی توپانین دلا

ھئیرے .

ٹھکگے

ناگہ آسمان گرندین

چست کنت

دیدارئے کرارجاہا

آسَ دنت شرّ و گندہا

یکجاہ .

سپرئے سبر

شعوک و سرمستی چو ذریا نہ ترا ھے نہ منا
 سپرئے سبر مان سہرا نہ ترا ھے نہ منا
 پل مریدئے ہبر و کسہ و شئیرانی گپا
 ہانگلئے اہد تان کبرا نہ ترا ھے نہ منا
 رُمبجان ائے پہ وتن کٹومئے جوانان ہر جا
 چاکرئے زور گون شیرا نہ ترا ھے نہ منا
 دژمنئے زلم و آزابانی گپا چوون جنین؟
 دل بلہزیرین چو دودا نہ ترا ھے نہ منا
 چہ وڑا آس جنین زلمئے کلاتا منی دوست!
 آچھے سہرین مان جانا نہ ترا ھے نہ منا
 کٹومی مکسودئے رھا گٹ و گر و سد ہتر انت
 رستمین پنچہ گون دپھا نہ ترا ھے نہ منا
 ھکئے سرچمگا ہر کس پہ تپاکی سر بوت
 چہ ھگت "یکئے داوا" نہ ترا ھے نہ منا
 بے رھے توشگ و سرکاپلہ کئے ریت و رست
 چہ اشان یکئے مان دستا نہ ترا ھے نہ منا
 مپسند "ٹھمتا گئیرئے" پہ "وتی اشکا" کدی!
 ھبر آچ دژمنئے دامانہ ترا ھے نہ منا
 دژستئے آدینکئے تھا گند وتی ایبا میران!
 اگہ نہ دیدہ بینا نہ ترا ھے نہ منا^۱

^۱ اے شئیرئے کالب و میوزیک، چہ مشرک زمینئے پیلسوپ، مولانا اگبال لاہوری و دردانگین پییز اہمد پییزا گرگ بوتگ.

اگبالئے شئیرئے یک بندے اش انت کہ: "ھوس منزلی لیلی نہ تو داری و نہ من"

پییزئے ھم اش انت: چورئے یوسف گم گشتہ کو کیا یاد کریں شدت عشق زلیخا نہ تجھے ھے نہ مجھے مارا کہ شیرین و پرباد، ایسپ و زلفیہائے جاھا ہانی و مرید وت ہستات، من ہانی و مرید زرتنت.

نۆکین ھار

مروّچی تازگین دئورے منی دؤست!
 بدل بوتگ دلانی واھگ و اؤست
 بنیدیت کس وتی مردی میانا
 مروّچی کوهنگ و چوئین کمانا
 کباھان کوهنگین نیستان براھے
 نبت کرناسی کڈل سرپناھے
 بدل بوتگ سواراسی تکین بؤر
 دلانی واھگ و شوکین سرے شور
 کلا¹ کوهنن هیالانی پرشتگ
 آسر دھرا چه هر چلکاپا² ششتگ
 شپان دیھے دگه هچ جا نشتگ
 دوا جنانی ملایا شمشتگ
 منا اے هستیے هر چیزا گوشتگ
 که کوهنن دئورھے هئا لکشتگ
 نشان و پدّر انت اے هنجو روچا
 "زمانگ نوک لوئیت جیگے دوچا
 تان هر جا یک گلے نوکین گندیت
 دلی سرمست بیت شادان کنیدیت"
 په نوکینان چو بانوران کنیدیت
 په تهرے ڈکمین مودان رندیت
 دو گوّشے کئلان کوهینا بندیت
 گورا نوکین زر و سھتان بندیت

¹کلا، پئوچ و بنتھے لبزا، کلاتا گوشنت.

²چلکاپ، ملایی دواے په دُزانی درگیجگ و ودی کنگا.

جہانا چہرگے نوکین دگر زُرت
 سیاہین رُوژگاری سیلگتین بُرت
 مَرُوچی زات و زیگے نعویتی کُشت
 سَر و دستی چہ ہر چہ کُوہنگا شُشت
 تہاری شُت شپانی لُنْجُمین، شُت
 سیہسُوچین تہاری گمجتین شُت
 گمانی منجلئے گرمی اُجب سِرت
 گُلان پَرِدگ چہ دیم و چہرگان دِرت
 در آتکنت زندئے بازارا چہ سِترا
 بکشنت تان وتا اُچ مردئے چَترا
 نلوژنت ماتئے ہبئے داشتگینا
 پتئے زاماتئے سانگا واجہینا
 مرادش مان دلا، جندئے سَلاہ انت
 اگن بے نام و بے تاج و کُلاہ انت
 گورئے ہارِش سرئے آزاتی انت جان!
 پرے دُرَای سُمبنت گوشئے کِران
 نلوژنت نون جہیز و سَہر و کھن آپ
 گلام و مؤلدے یا مِلک و میتاپ
 دلش منتگ پہ شان و شوک و شابے
 وتی ہبئے بہاران پہ شبابے
 پہ گُلکند و جوانی ترّ و تابے
 بوانت اشکئے شعیرا مان کتابے
 بشنگیننت دو ملگُوران پہ دابے
 بچندنت دُکَمین مودان گلابے
 بسبزیننت وتی جانا بہارے
 بیارنت آہوان اشکئے کتارے
 گورا بندنت وتیگا سَہت و ہاران
 بملنت پہ گلے دریاکناران

بگوش میران جنین چُک و گھاران
 کہ کئیت اے شادھی ہم مئے دئواران
 ترذنت آھوی گون بیل و یاران
 بلوچانی جنک ہم مان بہاران
 گُل انت دُتگ گُل انت مان رۆزگارا
 گُلا کئے چیرَ دنت کُنجے دئوارا؟

رَنجانی تَلاہین جان

شہید مہندس ابراہیم اشکانیہ درین یات و یاتمانا

مان سیہ سوچین جاوے

نکسین

یل منی

دَجالے شکاریگان

پیشنتے بندگاہے سرا گیت و

لُنجمین زندانے تھا

پرنت

"شئیرے سُلطان و پاؤلا دھرے¹

اے ہبر چو کارچے دلا لگت

اِرتے سامانی گلین زندے

دژمنے دیما بۆتکگ انت

یکجاہ"

بلکین وشنامین "ایسپا" کتومے

چا تھارؤکین سی سری چاتا

"گۆن وتی مھرے ریشما کشیت"

هئی هئی و اپسوز انت بله -

دیہان

آبی هم

گۆن سد داگ دل گلینت

¹ مکسد، مؤلوی ابدلہ رثواند ساہب انت. آؤردانگ، آییے دیدار و دَر دست کنگا رثوت. بله آ گدار، آییے گپان هم گۆش ندارنت و آییآ هم بے اِرت کنتت. واجه رثواندے رثوگے اے هبر، منا واجه بندوییا هال دات. اے شئیر من پنج سال پیسیر گۆشتگات، بله وهده که رهیم جانا منا هال دات گؤا من اے بند گیش کنتت.

آہرا

شپاسے نپس تو سپین

چار و پنج جلا د ملکوت رنگین

کوٹھے کبلان

گڈھکیننت

پادان مان چیلے ہشتیا² کنت

گون وتی جئی چنگلان کھرین

کنگرین میرے دیدگان بندت

پہ گزب، کنگین

گردنئی پرؤشنت

ہمئے زیدا -

جان دنت سالار -

شومکین سہبی جاوے نکسین

شیردین ماتا

ٹرسنگین جانئی

گون دلے ریشین

چہ سپاھا برت

چپتگین جوئے

چادری لیٹینت

چمی تان ہونے سہریان کپنت

"آھی مان بچکندے بشا

بستنت"

گوشتی گون دلہندا امیرنا:

"او منی رنجانی تلاہین جان!"

گون کجام سیری سوت و نازنکان

² ہشتی: چہ ایدامیے کوشا پیسر، آہیا پہ وسیتا مان کوٹھے برنت کہ آکوٹھے نام ہشتی انت.

دژمنان
 سالونکین تئیی بالاد
 اے وڑا
 "سُهرین هٔیان بستگ؟!"
 چے گُوشان
 سیری و نٔکی دُستان
 "آ کہ تئیی سالونکی
 ودارا اُنٔ؟"

و پتگین جاگاها منا نون گُوش
 مهوشین دشتارا
 گُوشان چے من؟
 تئیی هما
 برادُستین گهارگان؟
 گون پتا پیرین کپتگین جاها
 برات و آ زاماتان بهادرین؟
 سنگت و دُستان تئیی
 درانڈیہین؟!
 بُرپه من شُورے
 گون اشارتے
 چون کنان گون تئیی کامت و کڈے
 دوتکگین سالونکی
 گُدان دُچین؟!

مئے زمین و آسمانا

مئے زمین و آسمانا وت نشانے دیگر انت
 ساپ و مہکانین شپانی ماہکانے دیگر انت
 دیگر آنتی کؤہ و جنگل، دشت و دریا و دمن
 ہاکے نکشین دامنتی مان گنج و کانے دیگر انت
 رُمبگا انت کئور و شہجو ہر تک و کُنڈئی بیچارا!
 سرومگین کؤہانی سارتین چمگانے دیگر انت
 مئے سمینے بو گل اُپشان بوڈ کاریت آشکان
 اے گلستانے کپوتان کوکوانے دیگر انت
 آلما باز انت پری رنگین کمان ابرو بلہ
 کیگدین مہگونگان مئے وت کمانے دیگر انت
 کد و بالادا جنک کشمیری نامیگ انت ستر
 مکرانے دُرگلیں کاڈان میانے دیگر انت
 لیلین ناز و کھیبان نے ہریدارے ادا
 ہانگلیں مہر و وپایان وت نشانے دیگر انت
 گوانک جنت ڈھلانی سُرنا ناچے پادیک نگرہین
 سیر و سانگے سئوت و سازان مئے زبانے دیگر انت
 مئے بلوچی دؤد و دابان نے بزان ہمدروری
 کئول و مردی رندی انت و میری شانے دیگر انت¹

¹ اے شئیر، چہ پگڑے چہر و شبینان، مان یک مہکانین شپے، مہتر آبادے ساپین آسمانا، کہ سنگت چ۔ پرامرزے سیر و آروس ات، گوشگ بوت۔

زمانگ و مهدی

بیا اومئے زندئے
 نئوگُلین چمرۆک!
 بیا که نون هر کس
 تئیی ودارا انت
 تئو ستایانی لاهک ائے برهگ
 آيگت زندا مئے
 مبارک بات
 سد درود دُردانگ که:
 وش آنکئے
 آلمئے زردئے دُرگلین اُمیت!
 گمزدین هَلکئے شهر و هر تنکا
 تئیی پدا گردنت
 دل زهیرنالین
 بیا که بیایاتئے
 او سمین وشین!
 گمجتین مهلوک تئیی
 مرادیگ انت
 بیا که بیایاتئے مئے دلانی پُل
 رُستگین پگرانی کُھئے آلماس!
 "جیژئوان توپانین
 تئو ائے سُهئے
 آ کپوت اسپیتین مُرادانی -"
 گون وتی وشین کوکوان وانئے
 "گیشترینانی
 بستگین شعورا"

بیا کہ بیایاتے

آلمے اُمیت!

سیاستے بازارے سرین سالارا!

سیاہیان شومین نابکارانی

تئی گلین رُچے

"نورَ جنت سوچیت"

هر کجا گندان تئی نپس گرمین

روہ دنت مرچی

تُستگین جانان

تئو —

هما نیلبوین زراے

پکا

"نیستانی دُراجین دامنا

هندے

سَاهِگت

انچین گلشنے پراہین"

جیڑتوین مہلوکی ستر نندنت

"سجھینانی پتر انت پلین"

پگری جنجال و جیڑتوی ہیدان

تئی بزین ساهیل انت

کہ ہوشینیت .

جی پہ تئی تاجا زرنگارینا

راہ و رھبندت سجھین

سبز انت

گون وتی جان و جئوھرے نودان

زانگ و زانتے جانا

بوڈینے

هر هٿيالانى نٿوگلين بچان
 بے گرز چو ماتے
 گل و شادان
 گون وتی مہرا
 شیر میچینئے

هر وڑین پگر و باورئے واہند
 تئی نیس بزدین دامنا
 سہل آنت
 زلم و زورانی
 آسین کبلان
 تئی کلیت زرین
 پاچ کنت هر جا
 ما وتی پلین مجلسا مرچی
 چہلئے هر ڈٹولین
 راہ و در بستگ
 نشتگن کئا تئی مرادبکشین
 چہرگنیت سبزین
 گون گلے چکن
 گمجین جانان
 نون تئو ائے درمان
 "دارو انت تئی دم
 مئے مریزانی"
 مہدی ائے تئو مئے آما مرچی
 "تئو مسیہا ائے
 انتزارانی"
 هر ستمدیدگ گون گلے شادان
 گیپت تئی ناما

"او دموکراسی"

کنت ترا پیشوا نون گو شیت میران:

تئو! مرادانی بکششے

شاه ائے!

ما تئیی شہراہا

مُرادِیگ این.

دینار و کپوت¹

مان تارو کین شپے دور و دراجین
 تو ارن جت بیا جان یک کیکے
 کچین بروانا کچ تر کن پہ من جان!
 کباب ان سہتہ چو سرکٹیلے زیر ائین
 دلے آستون بکش گون جی و جانے
 مبات دشتے کہ نیستی آسک و آھو
 منی زرد ان زر و تتو زردے ماہیگ
 دلے چائون ہشیت زردے کشارون
 گم و درد منی جانا کپاتین
 نہ اے کارن جھانا بے ستوب کت
 نسب اشکے نہ میر و رند و ہوت انت
 نترست من شگان مہلوکے چے کنت
 کلانا گوش پہ من تتو میر و ہوت اے
 مرید آن من تتو اے اے زردے ہانی
 من آن شہداد و مہنازن تتو اے تتو
 من آن للہ گرانازن تتو اے تتو
 منی شیرین و لثیلی وت تتو اے تتو
 بیا تردی چو آھو سہب و بیگاہ
 نکندی ہر کسے تتو پہ سرئی کند
 پہ رنگ و سورتا وش چاملے نینت
 نہ انت زاتا کلانی ہان و میرے
 نہ کاڈے نشتگین گون رنگ و بوے
 گوشے کور انت نگدنت روچ و ماہا
 نگدنت گل مان اے پلین بہارا

نگارے دیستگن زی وشرئواجین
 درپشان شت منی دیما چو ٹکے
 بگوش دلبر منا گون چمکے ہان
 منی دل تعیی رئواجے پادے چیر ائین
 بکنز یک مہرمین کرے دمانے
 من آن دشت و تتو اے اے دشتے آھو
 دلن چاتے تتو اے اے چاتے چاہیگ
 بیا بے تتو مریت دشتے بہارن
 منا بے تتو ترا بے من مباتین
 پہ تتو من ترک دنیا و نسب کت
 جھانے گوشگن جائن کپوت انت
 نرژتن اگلے راہ و شریٹے پنت
 کپوتی! تتو منی اشکے کپوت اے
 منا بے تتو کرارے نے او جانی
 من آن کیا تتو اے اشکے سدو تتو
 من آن ازت تتو اے مئیرم منی تتو
 من آن پرهاد و مجنون تعیی، بزانتو
 پہ تتو سبز انت منی جانے چراگاہ
 منی امرے بہار انت تعیی گل و کند
 گوشنت دلبر منی آ ماہلے نینت
 گوشنت جانی نہ انت بدرلمنیرے
 کنیرے، نیستانی وت رنگ و روے
 نہ انت زرگر نزاننت آ تلاھا
 نچارنت گون منی چمان نگارا

کرار و آهد و پئیمانئیی نواننت
 منی ڈٹولا مان دامانئیی نندنت
 منی چمانی رۆک انت گاه و بیگاہ
 نہ ملکئے تاجر و مُلا و ہانا
 منا لؤئیت منی بؤس و کنار
 من آن دشتے کہ دل بند انت پہ کئورئیی
 گورئے پلین برانی گندگ انتی
 منی جان و دلئے رگ، بندگ انتی
 مِران رۆچے ہمے مہرئے گورا من
 وپائے سبزگ و وشنامیئے گل
 وپادار ات پہ گل مئے باگئے بلبل
 چہ ہر کئوم و دیار و شہر و برزن
 ابید اچ ہانی پرزند دینار
 وتی نامش مان ایشکئے دپتران کت
 دلش گون آهدئے داگا وت نشان کت
 وتارئیش نیست و ناپایت جہان کت
 دلش ہر پیر و ورنائے جوان کت
 چؤ ہانمہمد وتا مان درگھئی بند
 بگوش شئیرے، بجن چنگ و سرودے

وپائے نیگئے تامئیی نزاننت
 شپان بے تابئے آسئیی نگندنت
 نگندنتی چراگے تان سہرگاہ
 نزوربت ہمجراتین پھلوانا
 کپوتے نشتہ دینارے کنار
 من آن کشتے کہ تئینگ انت پہ ہئورئیی
 منی دردئے دوا بچکندگ انتی
 سرئے ملگور و مودئے رندگ انتی
 سرن سُشتگ ہمے زردئے زرا من
 رُدیت باندا چہ ہاکئین ایشکئے سُمبل
 گوشت آشک گون و شین زیمر و ڈھل
 ہزاران آشکئے نام ایشکتگ من
 نبوتگ کس چؤ دینارا وپادار
 دوین دینارے بچان ترک جان کت
 پہ آہ و نالگش آجز زمان کت
 سر و جانس پہ جانان جت تمان کت
 پدا ایشکئے زرئے چئولش آیان کت
 شہید انت ایشکئے دُردانگ ہردمند
 بوان پر آشکان میران درودے

کپڑے و دینارے بارٹوا دانکے

ازبیزین وانوکان، اے پربندئے ہر بند و ہر گالینا کہ وانیت، آینا راست، تچک، چمگند و ہکیکی بزانت۔ چہ ادبی سینگار و پرداچا ابید، چہ گال و گالوارانی در چنگ و گچین کاریان و ابید، شئیرے سجھین ہال و ہبر، اے دوین دلداگانی درنیاما راستین ات۔ پہ منی جندا، آینی دلداگی مان چامپے وش آپ و ہٹواین کلگا، آہم مان یک "پڈالی" نزام و سیستے تھا، گون ہما نزامے مردمانی جھلانکین دوستی و مہراورین مارشتان، پورہ تتو گوشے پلین شئیہ و ماہین ہانگلے سینمایی پیلم ات، کہ من گون وتی چمان دیست و گون وتی گوشان، اشکت۔

وہدے کہ تتو مان یک انچشین کلگے کہ انگت ماشینے پاد و راہ نکپتگ ات و، ہر و اؤلاکے زمانگ ات، یک ہاکم زادگے بگندئے کہ پہ مؤلدئے اشکنے ہاترا، وتی شلوار کشتگ و مریدئے ڈتولا، ہاکانی سرا پاکو کنگا انت، چون ہیران و ہیکہ نیے؟!

مُلکے ورنہ و پُر کدرتین کلاٹ واجہا، میر ہانمہمد، منہ و مکن کتگ ات کہ آینا مؤلدئے سانگ کنگے ہک نیست انت۔ من اے درگتا وت دینی پگرانی گلام و سک نمازکوش اتان۔

وہدے کہ من چہ شیراز و اسپہان آتکان، اناکت، گون میرئے اے شئیداین ہالنا دیم پہ دیم بوتان و ہیران و ہیکہ منتان۔ پمیشا، سردارئے گزب وتی کوپگان جلت و آ دوین دلداگ زرت و نکاہ کنتت، بلہ سردار اتک و گون دگہ ملانئے ہکما، اے نکاہ پرؤشت و پدا آمان اشکنے آچشا پرننتت۔ آہرسر وہدے کہ سردارا چہ شاہا زہر زرت و بگدادا شت، گزا مے شئیداین میر، پہ وتی آرمانا رست و گون وتی دلداگین مؤلدا یکجاہ بوت۔

آینی اشک کیا و سدو، لکھ و گرانازے درور انت۔ پدا، کپتین ہیر اش ات کہ میر ہانمہمدے پتے نام، ماہین ہانگلے پتے ہنام؛ "میر دینار" ات و ہانمہمدے گڈی نام، دیناری ات و "ہانمہمد دیناری" گوشگ بوت۔

پلستین و بالکانے نُنکانی دَرگاہا

پیشکش پہ پلستین و بالکانے کودکان، کہ مہزی جیزٹوانی آسا، هزاران در ہزار کُشگ بوتنت

پلستینے نُنکانی اُہبال و

بالکانے

کودکانی "ہر آہا"

بہا و بُردے دل

ترکینت

بے ادالتی چہ وت بُن گپت

نارھے کشتی منا - گوشتی:

شاهدے کثیت پہ تنو

چہ من گہتر؟

تان گوشیت:

آدلتین ہدایے نے؟

ہون گریت دیدگان منی

گوشتن:

سَد کَسَم پہ:

"یتیمکین چُگان"

بے پناہانی ارسکان سئوگند!

سَد کَسَم پہ

دلا،

ہما ماتے

کودکی شیرین کشا گریوان

"ناتوئے" جنگین گرابان گون

زالم و زلمے ہالکا کُشتگ

نالت انت جنگی مکسدان شومین

اؤہ پہ جنگانی "بُن جتین شِرا"

سَدَ كَسَمِ پَر:

إِدَالْتَيْ سَهْرَا

زَالْمَا هِجِيرِي نَمْتَانِ مَن

آسْمَانِي بِيْتِ يَا چِه زَمِيْنِ

لَشْكْرِي بِنْتِ چِه بُوْشِ وَيَا چِه بِلَرِ

يَا نِ كِه "بَيْوَجِي مَلَكِ بِنْتِ بَدْرِي"¹

آهُدَايِي كِه زُلْمِ جُوْرِيْنِيْتِ

زَالْمَا هُكَمِ دَنْتِ وَيُوْدِيْنِيْتِ

زَالْمَيْ پَسِّ وَيُوْدِيْنِيْتِ

زُلْمَيْ مَاسِ اِنْتِ "آ"

جَنْگِ بَانَ مَن گُوْنِ آيِيَا سَدِ جَنْگِ

زَنْدَا جَنْگِ وَيُوْدِيْنِيْتِ

گَدِّ زَنْدَا جَنْگِ.

¹ بدری مَلَك: اَلَاهْتِي سِي هِزَارِي مَلَكَتِ مَانَ بَدْرِي جَنْگَا.

نمیرائین ارمان

کہ ھک و باتلے رَہ مَرچی گارِ اِنْت
 جھائے زَر و زورانی شکارِ اِنْت
 "رُباھئے" ھَنجَرش دسٹے سگارِ اِنْت
 مان ھر پُشتے کہ بانکے وامدارِ اِنْت
 ھزاران مرد و جن بے رُو زگارِ اِنْت
 امیرِ اَسلی یکن سرمایہ دارِ اِنْت
 ھزاران کاری — ورنایی، نھارِ اِنْت
 "دموکراسیئے دثولتِ زَمَہ وارِ اِنْت"
 کہ وت اے دیھئے ٹیہین اُگدہ دارِ اِنْت
 کہ دستی بَسْتگ و "زَرئے" مھارِ اِنْت
 شپانک اِن دثولت و دستیی مان دارِ اِنْت
 بزان اُمرے مان زندانا شزارِ اِنْت
 بساتش کسر و مان دریاکنارِ اِنْت
 ستمگر، شھدئے بوجیگا سوارِ اِنْت
 اگن وجدانا کَمے زَمَہ وارِ اِنْت:
 کُجا ھمتنگ ادا جُرمانی بارِ اِنْت
 امیر "تانکانی" وت کارھانہ دارِ اِنْت
 کہ شَرکُل اٹوستے "ٹیلش" پکارِ اِنْت
 بزان کہ مگربی سرمایہ دارِ اِنْت
 سِلاھئے بَسْت و بندش کسب و کارِ اِنْت
 وَتَن آسانی چو مات و گھارِ اِنْت
 "یونایتد نیشننا" بزمش تئیارِ اِنْت
 مان "شَرکُل اٹوستا" کُشت و کُشارِ اِنْت
 پہ "ٹیللا" شَر کوئیتے دؤستدارِ اِنْت
 شُد و تَنے بلاھانی شکارِ اِنْت

جھان چَمان منی تَنک و تھارِ اِنْت
 اِدالْت، رَھم و اِنساپ و کَزاوْت
 سرا گون "پمبگا" بَرنت ستمکار
 جَننت وامانی "سوٹے" دَرَد و داگا
 امیرِ اِنْت "کار و نانے" رھزین دُز
 ریس اِنْت دثولتے "بانکانی واجہ"
 "بلاھے دَہ سَری بے کاریئے دیہ"
 پہ زاهر مئے ھُکوکان چے بلاھا
 نکشیت زَھم و کانثانی نَکُڈیت
 دموکراسی چہ شَپتان؟ اے دروگے
 "پس اِنْت" مھلوک و کانون آییئے "گواش"
 بَسِنْدیت ھر کسے اے گواشے بندان
 اچ اے آسا دَر اِنْت زَرانی واجہ
 گمان چے بڈتگ مئے زندئے یکدار
 گران جُستے چہ بوشے دثولتا من
 کُج اِنْت کانوئے یکنرنگین مُساوات
 اگن جُرم اِن "وَتاسے" پہ منا چوَن
 گراب و ٹوپ کارنت پہ بھایا
 ھرامی تر چہ سیٹان مان جھانا
 پہ زَرئے ھاترا سَد ھیتلر اِنْت وت
 نجیڈنت گون وتا ھچبر پرنگی
 گرنٹ ٹنگے تپاکئیئے شرابا
 نکُشیتش کدین جنگانی بلوا
 شَتیلا جوڑ کنت دہ مان پلستین
 پہ آیان چے کہ اِپریکایی کُودک

پہ نازے تاچرا تازی مہار انت
 مَلوسپن گُربگی بِنڑا سوار انت
 پہ ہوگا چے کہ دنیاے شزار انت
 سلامت مُرتگین روڈان ہزار انت
 کُجامین باگ و بُستانا کرار انت؟
 کہ اُرسی کاگدین دیمہ مہار انت
 گوشان ہر چنت دُن بے تتو شزار انت
 گمانی ڈیکیا گُل مُنج و مار انت
 نہالی بلکین جانے ہُشک و دار انت
 پہ گُنگی گواہ کنت مَرکی پکار انت
 گوشیت بُلن کہ ساہن جانے بار انت
 نسیہت گژنگانی زہر مار انت؟
 بیا گون من منی دل تیبی دتوار انت
 کہ زالم آکبت بے رُوزگار انت
 دلی چہ یازدہ سپتامبرا سار انت
 سری "بیرانی آسے" وامدار انت
 "دو جاڑین برجی بوشے یادگار انت"
 کہ ہون و گوشتی مان جنگا کِشار انت
 کہ میرانتے دلے زر تیبی دتوار انت

"چہ گوشتا سیرِ راشنت لندنی سگ
 کُچگان ناز کنت "ہلمٹکُلین" دُز
 گوشے سرمایہ دار انت پیرنٹے ہوک^۱
 مان ہندا کتے نون بيمارے دتوا کنت
 جہانے مان چُشین، اشکتے کپوتا
 گران بوسے پری رنگا چہ پیما
 دتیاں ہر چنت گُلا اشکی اشارت
 نجت چکے منی ناولگان ہچ
 سرئی گواران ستر بچکندتے ہتورا
 نچندتیبیت سرا کیگد نبیت شات
 دو ملگوران شنگینیت گنوکی
 مجن گیشتر پہ من کسہ، نزانے؟
 دو دستان گردتیبی دُرِنجان گُوشانی:
 بگر آسان چہ آسکی دیدگان کند
 "جہانا گار بیت سرمایہ داری
 کہ ہر کس رتوت جہانے گون داریت
 نزانت نیک و بدا جان! کینگتے آس
 رُباہے دیہ رتوت سہرین جلان وت
 بیا کپ کن منی زردے زرا جان!

11 ستمبر 2001

^۱پیرنٹے ہوک:

چہ یونانی کسہ و آپسانگان انت کہ یک شہرے مردم، آس گون دارگ بنت و پشت کپتگین مردم، یک بوجیگتے تھا
 نندنت. دریا توپانی بیت، پیر و کسان، مات و چک، مردین و جنین، سالونک و بانور، اے بوجیگتے سرا آجز و گریوان
 دست پہ ڈوایا برنت و چہ ہدایا کُمک لوٹنت. کشتیے یک کڑے آکشر، ہوکے بستگ، بے گم و اندوہ چہ آدگہ مہلوکے
 آہ و زاریان، وتی دمبا لیسگا انت. اے ڈٹولین سارتی و بے ہنیالی چہ آدگرانی گم و اندوہان، "پیرنٹے ہوکے" اے ڈٹولین
 "بے ہنیالی" گوشنت.

انسان

انسان گوشنت جھانا

دنیاے گھترین انت

زورمندترینی هر جا

مہرائی تاجدار انت —

....

زیبا پسند و آشک

دستانی سہر و سازی:

دُرچک و گُلانی پُلا

چمینییت شادمانا

دریائے مٹوج و چٹولا

دستانی بیہ و ڈیلا

کڑھانی ہئیتا ہم

اے آسمانا نیلین

ہئورانی رنگ و ڈٹولا

گون جنگل و دُرچکان

اے سَجھینان یکجاہ

مان "کابینا" کسانین

جاہ و جلال بکشیت .

تاریہا سَجھینا

گون اِشکے شوک و رنجان

"مان شئیری کالبے کنت"

زنداپئے چارگا رٹوت

"چاتے مان کلکشان جنت"

ڈوکا هن آسنے کنت — گون سہرے بال بکشیت

کنتی سَپینھے تان
 ماہا و رَؤچا مٹیلیت
 "چاتا کینت سیاہین"

پگا کہ چِستانے
 انسان مان اے جھانا
 چُونین بلاھے بیلان؟!
 چُونین اَجبتے کہ
 ھئیرانَ بنت پریشتگ
 اچ آبیئے توانا

من چے گَوشان کہ چے کنت؟
 چُکّیت پہ مہر -
 کندان
 "ھُونیگا ہم وتیگا"¹
 کنتی چَؤ آشکے مان
 مارشتے کسر و کوٹا
 تان زار زار بگریت
 مہرانی بارگاھا
 چُونین اَجبتے آ
 لوٹیت اگن مرادے
 زردئے "وداری" زندا
 "بکشندگین مسیہ انت"

چُونین بلاھے انسان
 چُونین اَجبتے آ

¹اشارہ انت پہ گاندی و پاپ و ماندلایا کہ، وتی ھُونیگش بکشانت.

اَسپ و کُچکئے سنگت

سیہ مارئے دؤستدار و

"چاہیگی بانزلے ہم

هچبر نکنت ٹپی

تُرس و تراس نعیلیت

آهوک و آسکلانی

اؤمانئے آپسرا هچ"

وشی نبیت رنجش

هچ زندجانئے آزار

"گرکئے" وراکئے "چالی"

بیزار کنت چه زندا

زؤراکترینی اُمرأ:

"مهړئے براه و ڈیل اِنت"

گئیر اچ اشی اگن کنت:

"زؤرمندیئے کلات و

مهړئے بهار و بُستان

زیباییئے کباه و

زانتئے جهانا

سؤچیت

هم آس جنت وتارا."

جنینانی رۆچ

(هشت مارچے پیشوازا)

جنینانی رۆچ إنت جنینانی رۆچ
 جنین رژن کنت زندگیا چۆ رۆچ
 جنین إنت جنینئیگ و مردینئیے مات
 بگوش زندگی بے جنینا مبات
 جنینانی رۆچ إنت جنینانی رۆچ
 جنینانی رۆچ إنت جنینانی رۆچ

جنین مہرئیے سرچمگ أنت مان جہان
 دینت جائے ہونا وتی کودکان
 جنین لۆگے گرمی و کارئیے شریک
 پہ مردینا مات و جن و ہم ریبیک
 جنینانی رۆچ إنت جنینانی رۆچ
 جنینانی رۆچ إنت جنینانی رۆچ

جنین اشکئیے شہرئیے شہنشاہ و میر
 کننت مردا گون یک اشارت اسیر
 جنین مان وتی دامنا چۆ زمین
 ہما مارا رۆدینیت آ نازنین
 جنینانی رۆچ إنت جنینانی رۆچ
 جنینانی رۆچ إنت جنینانی رۆچ

جنین کُرتگانت رۆزگارا گچین
 کہ تتو پھلوانان گون شیرا مچین
 جہان تانکہ ہست ان جنین زندہ بات

دمے بے جنین زندگانی مبات
 جنینانی رُچ اِنْت جنینانی رُچ
 جنینانی رُچ اِنْت جنینانی رُچ

زاتروچ

ترا تئیی "زاتروچ" دُرین مبارک
 مبارک زاتروچ تئیی بات مبارک
 گل ان ما سَجھین اے رُچا دُرین
 کہ اُمِرِت رُچئے پئیمَا بات زُرین

مبارک زاتروچ تئیی بات مبارک

گل اُنْت دُوست و اَزیزین هَمسِرُوکِت
 دُراهین هیش و زَنْدئے چَم رُوکِت
 گل ان تئیی مَهپلا هر کَس مَرُوچِی
 په تئو وانْت و تسی سئوتان بلوچِی

مبارک زاتروچ تئیی بات مبارک

بیا گُون شادھی شهمانا هُپ کن
 گُون بیلان گِند و نِند و کَند و کُپ کن
 بیاتئے نیکنام و هم نمیران
 نمیران مان جهان باتئے نمیران

مبارک زاتروچ بات تئیی مبارک

گل ان شهرئے مَرُوچِی هَلک پَهکین
 په تئیی دُرین سرئے هر ئیکیانِی

بھارت اُمرئے پھکین مؤسمانی
 چہ تپلسی سبز بات تان پیربانی

مبارک زاتروچ تئیی بات مبارک

تئی مسیہایی نیئا درین

پہ بانک جہانی، اُپسالائے کُنیرانسا (2000 ایسای)

نیکیئے کھتی انت جہانا

دوست!

شربئے

ماہ و سائے دُکال انت

مردمی -

کیمیائے دُتولا

گار

چو مہوتین اگن کتیا روچے

دیگرئے شکر گپت پہ کارے کہ:

"پہ وتی زردئے

ہاتریئی کُرتگ؟"

چے گوشان من چہ شریان تئیگان

"تئی مسیہایی نیئا درین"

باتنا تئی

"نوبل وژین" بانک!¹

"نہ نیازے

پہ شگرا هستان مئے

نانکہ جاھے

پہ ہچ ستایے وت"

چے گوشان من کہ

بژن و سد ارمان:

¹ چہ نوبل وژین بانکا مکسد، کارینا جہانی انت کہ ہر دوین نامدار سویڈنٹھے مردم آنت.

"زندگی
 آدت و بزین هیلے"
 ما هم
 آدت کُتنگ چو اے دگران -
 نون چه تئیی نیکیان
 "سمین بۆین"
 گۆن وتی باتین و دلان ساین
 شُگر بایے گرن که
 رنگی چو:
 "چهارئے زرانت
 نیلیۆین
 کامتئے شوکتی:
 چو بۆلانا"²

² چش ات که اے کُنپرانسا، مَشَرکی و مگرَبی بلوچانی ادیب و کلمکار گۆن اتنت، پمیشا (چهارئے زر و بۆلانتے کۆه) سَمبُل آرگ بوتگا آنت.

أُمِّيت¹

بهارِ کثیتِ پدا دشت و درانی
 رُذنت هر نیمگا گُل کُھسرانی
 سپیت و سُهر و وشبۆن گُل و پُل
 تئوارا بالَ کارنت بُلبلانی
 پدا هامینَ کثیت پُر برکتین مئے
 شُدئے دنزَانَ شۆدیت چَلگانی
 بهارگاہی زباد و اَنبرین نؤد
 پدا مارا برنت په کُھچرانی
 بلۆرین گردنا کثیت پدا رۆچ
 سیاہی گارَ بنت اے جمبرانی
 جَلین اِشکر جنت شَهما مان کُلان
 تچیننت سارتیا سیاہین شپانی
 پدا دُهلانی گُرومبگ مانَ کاپنت
 تئوار و چاپَ مَجّیت شادہانی
 گون و شَین زیمرے ناچانی سُرنا
 یلان مئے گوانکَ جنت زہمتکشانی
 جنین گون دُر و پادیکان دوکبلین
 پدا ھمگُتَ بنت جؤد و پتانی
 گریبانی تپاکین رۆچ کاپنت
 پرؤشنت هر گُورا چَکَا بدانی

¹ اے شئیر، یاٹمانے چه سنگت مہراب ارباییے سیر و آرؤسا ات کہ مان پَنؤچ بوتگات. اے سیرئے ڈهل و سُرنا و ناچ و سُهبتان، مئے گیشترین سَنکت، چُش کہ شہید ابراہیم اشکانی، شہید زئیندینی، شہید چراگ مہمدی، شہید ہسرئو مبارکی، شہید سادک زیری، اہمد ہسن ریسی و، انچش اے دگہ زندگین سنگتانه کہ مرؤچی آیانی راہا گامجنان اَنت شریک اتنت.

نگیمرتگ کدی اُمیتھے اِستار
 یلانی رھسرا جنگ و مِڑانی
 بیات بانلی - دودا سپتان
 ورن سٹوگند پہ ناما آ یلانی
 گریبانی ردا بندن میانا
 کین اسپر وتا لُت و پُلانی
 مروچی چاکر و گوہرامٹے اتولاد
 جنت شرتان وتی ہیسی سرانی
 بلوچان جہ جنگ وتواجھیآ
 پرؤشنت بند و زمزیلان بدانی
 تپاکی سرگرت بیلان مروچی
 جتاین جُهد کاتار انت دلانی
 یکین آن آکت او زَر پَرستان
 تُرکنت جمبرین کینگ دلانی
 سرا جھلاد بیت لھڑے کہ زانان
 پرؤشیت شوکتا اے رسترانی
 نماننت زَمبھیلین شپ سیاہین
 نشان انت هر کسا وت ماہکانی
 مرئو بے کشتیا دریا یا او جان!
 شکار و شام بے گور و کِرنی
 گوِشانیت درگُنین گالے چہ پیران
 اگن دؤست ائے گریب و بڑگانی
 رئونت سارت و سیاہین شپ بلاہین
 زُگالے روسیہین نامَ مانی

بتلانی گلزارا

گوش بکن گپا

هاکمین دیوانگ

بچارا!

مئے شمئے کٹومی دپتر انت

هر یگے جتا

په شمئے شاہان

مارا نے یک بیٹے ستا

نه چه مئے رندان

نُکتھے پکا ات شما

"کورُشا" مینتگ په شما

سویانی کشار

"چاکر انت" میرین

مئے هما پهرانی بهار

نه که ما زانین

چه شمئے اشکی دپتران

نه شما زانیت

هانگل و شئیھے کسھان

نانکه مان دؤدا

همدل ان

دابا گون شما

مانیے دُرین نکنت سَرّا

مئے

شُمئے

گویا کین زبان کثومی

"شَرَّ" شُمئے "شَرَّ" اِن

مئے دل و

مکسودئے تھا

"سُہبتئے" مانا:

مئے گُورا، ناچ و چمبگ اِنت

سیرانی پلا

گُون شما گپ اِنت

مجلس و پلین مہپلان

ڈن چہ آپہرائی تَک و

گالانی زرا

"مہرہبئے" پتّا

جیڑئون انگت گیشتر اِنت.

گُوشترگش پیرینان بزبان برہک

"آشکی:

زورین

"ہمدلی:

گُون جنگ"

سُورگین ہاکئے سُہتگین کِشت اِنت"

"آپا مان دانچوپا

نکٹیت کس"

"بے سرین بندیکا

پتاییت کئے؟!"

"گہتر اِنت بے ماتی گوشت سد سر

چہ ہزار دابین ماتویی مہران"

تان منی یات و ہاترا ہستانت
 مان شمئے زندا سجھین دئولت
 "زار پہ جھلگ
 اوہ پر بلندگ

بوتگ آنت پہ ما"
 زاہرا مارا برات لیکیت و
 مان وتی کانونا
 نجس
 سئیے ریاست
 مان شمئے جمہورا
 ہرام

مئے گورا آیین دیگر انت براتیئے ادا
 مئے پت و پیران پیسرا گوشگ:
 "شپ تھارین و جن تھاردیمین
 مشک بیبت پٹوک و جن ٹرندوکین
 گوک جنوکین و لیدتو مردوارین
 ملک گریبین و بے گمین ہاکم
 بھر مبات

ہچ بچا بلوچینا"
 اے ستر جائے آس و تیرکوک ان...
 شپ تھار بات و

جن تھاردیم بات
 گوک جنوک بات و
 لیڑھت، مرد وار
 سجھین اے گم پل کہ بنت چندان
 "ملک؛ وتی بات و
 ہاکمیت گموار"

نون گوِشان پِکَا

گوِن شِما مرچِی

پہ شِمْئے کھولانَ نَبین

دلجم

کہ گوِشنت آکل

گوِن دلے سِدکین:

"پہ زِرئے نوِدان دل مِبندی کَس

کُل، مان ہِچ تاہاپے مِجوڑِیت

نوِد گلین بَرنت و مان تاہاپے

کُل بیٹ بیروڑے کپے دُنا

کِش وتی پِیمَازا گوِشنت دِیزت

بے تئی کِشتای

نِبیٹ آچار

پہ دگہ مردانی کِشارا ہم

لِیڈئوت و شِبار نِبیٹ

ہِچبر"

آہری گپن گوِن شِما ایشِ انت:

"مَنّت و سُنّت زالمئے

گوواتِ انت"

"بَش:

ہما کنت کہ ترؤنگلا کُرتگ"

ما:

"شِمْئے

تاروک و سیاہین شپ"

یا ہما "لُنجین دور و دراجین راہ"

کہ مانمعیاتکانی کبرئے توپانا

جنت و پَرِیبت

چہ سران مستین.

میر براہیم¹

ہر کسا براہیم کہ ستائنتگ
 زہر کُتنگ ہاریپین پتا میرین
 گوشتگی دیوانا گون زہر کندے²
 "بِلت اے ورناین جنینووا"

آ

"پہ زُلیانی رندگا شر انت
 شک و گون آدینکان
 جنگیگان"

آکبت -

رؤچے مان "سراہنگی"
 درؤہتگ "گل مہمد"

سئید ہانا

میری مان زرین ہئیمہا گپتگ
 لؤہین زمبلی مان گورا شپتگ

اشکتگ تانکہ اے ہبر میرا
 مہتی آ سالارین کلات گیرا
 دستی چہ کتورئے آپسرا ششتگ
 اتری مان سیاہین چوٹوان مُشتگ
 پر وتی ہاریپین پتے بیترا
 لانچتگ یکشیکّا نرین شبرا
 گون وتی یکچکین نپس گیرا
 دیم پرا ہانے

جاہ و درپیرا

سُرپتگ اُنت توپک لشکرئے کھریں
 یل جنگ یکجاہ گون دلے لھڑین
 چے گوشان نون من چا پتئے جوشا؟
 چا یلین سانڈئے ناگتین کوشا؟

.....

بستگین سالار مان ہما جاہا
 گندی گون جاڑین دیدگان گریوان
 لشکرئے دہ تیرین وتاس ناگت
 ہر گورا دلبنڈئے سرئی گوارنت.

دیم پہ دیم براہیم کپیت جاہی
 جان دنت شہمیرین پئے شاہی
 یل شہیدیتے شریتا نوشیت
 گتیرت و مردی جامگا پوشیت
 نون وتی جاہا بستگین نرشیر
 دست جنت دلبنڈئے سرا گپیت و
 "گون گمے کونڈانی سرا ہلیت"
 دروت دنت میرئے گونگ و گلگان
 گون دو سد پھری گوانک جنت:

بابا!

"مان دپون لّل بوتین زبان ہارین
 مَلگی بالادت نہأت تزنی
 تئو چیا چُش کت پت وتی بڑنی

"شانہ و شَک و

مسک و انبیرت"

ہر دمان پُر پھریں سرا

براہ ات"

من وتی مردی شوکتا مرچی

تئی دئے آدینکئے تھا

گندان.

¹ میر براہیمئے بارثوا:

منا دل نبوت، تان بلوچ کتومئے یلین ورنہ، چہ "میر براہیمئے" مردی تتوکل و تَمردین کارا کہ، پہ وتی "بلوچی ننگ و مژاداربا" جاہ جنت چیزے مزانتت. پدا بلکین اے گونڈین پرداچ، بتوانت کُمکے بکنت تان گون آئیے وانگا، ملا براہیمئے ماندگارین شعیرا، گون دُرچانئے سرود و کمالئے گُنا، پہ سَری وتی جانئے نؤش کننت. پمیشا من زلورت زانت تان اے بارثوا، دانکے گوشک بیت و پربندے پینشگال بکنان.

مغربی بلوچستانا، "سردار سئید ہان شیرانی"، ایرانئے کاجاری شاہانی نایب حکومت بیت. اے ڈٹولا کہ کاجارانی دولتی پتوچ، بلوچستانا میاننت و آوت، ملکئے مالیاتا بگیبیت و رٹوان بکنت.

سئید ہان، چہ میر گل مہمدا مالیات لؤثیت. میر گل مہمد، مہتئے امیر و سالار بیت، گوشیت کہ: من مالیاتئے دئیگا پہ وت ائیے زانان. ترا اگن جنگے سرا کثیت، چہ من مال و سپاہیگ و کمک بلوٹ. سردار اے ہبرا بد بارت و پہ دروھے، میر گل مہمدا مان "سراہنگی" نامین جاگھے لؤثیت و آیا دستگیر کنت و بندیت.

براہیم آئیے یکدانگین مردین چُک بیت. سکین شوک و وش درتسین ورنایے بیت و پتا، آئیے اے چال، دؤست نبت و مداما گوشیت: منی چُک جنینوئے... آ رُچی کہ گل مہمد دستگیر بیت، براہیم کٹورا پہ جانئے شوڈگا رٹوت، ہالا کہ سہیگ بیت، یک شیک، وتی زہم و تپنگا زوریت و دیم پہ سردارئے کُشگا رٹوت. سردارئے ہٹیمھے نڑیکا، سپاہیگ آیا چنت.

گوشنت کہ شپا، آئیے توپکئے تیرش کُشتگ آنت.

گل مہمد، سکین سترین و دست و دل پچین مردے بیت. آپسرئے نامی: "جن تلاک بیت" پہ اے مانا کہ ہر کس چہ اے آیسرا گُوزیت، اگن شام و چاشتے گل مہمدئے مہمان میبت، شر نکنگی. من لؤتتگ تھنا و تھنا ہمے "سہنھا" بسینگارن کہ براہیم جنگ بیت و گل مہمد گون آئیے شہدین جؤنئے گندگا جانسؤچین آ گالان گوشیت.

وہدے کہ گل مہمد میر براہیمئے سرا وتی زانانی سرا ہلایت، اے پنتان براہیمئے گوشا وانیت: «درنچا براہیما، پتئے دُرگال و ملا براہیمئے اے شہگال وتی زندا بشکتیننت،

"مردم،	داوایا	پہ	مدار	کنت
یک	شپے	نندیت	گیر	و دار
لشکرے	جوڑنیت	تھیار		کنت
رندا	وتی	وندکارا	دچار	کنت"

زمانگ و جوان

نثوبت ان مئے ما کینن نون سنگتی
گوستگین آ دئورهان ماتى پتى
مارا بلت واجهان راها وتى

رؤزگار دئوران کاریت نثوبتى
ما نلوئن راه و رَسمان سَنتى
رؤزگار دئوران کاریت نثوبتى

پنچگ و پادانى زبیتین دَرهک و دَریک
ما نبین گون کوهنگین دئورا شریک
مارا بلت واجهان راها وتى

مئے نهَر و بوست و باست و جَهک و جیک
هستیهے گامانى هَمگت ان رپیک!
رؤزگار دئوران کاریت نثوبتى

آلما ما شات لُوئین سُهَب و شام
جنگا بیزار ان دئیین سُهَلا سلام
مارا بلت واجهان راها وتى

گون جهانئے کندگا چمبین مدام
مئے دلئے پیگام و مکسد اے کلام
رؤزگار دئوران کاریت نثوبتى

دیسکتو و گون سنگتان گند و گدار
مئے سلَه مِهَر انت و إشک او هوشیار!
مارا بلت واجهان راها وتى

مئے شئار انت رؤزگارا کار کار
ما نبندن آهد گون هچ نابکار
رؤزگار دئوران کاریت نثوبتى

لِزَتئے هامین جوانى مُدّت انت
هستیهے زیبایى آج مئے زهمت انت
مارا بلت واجهان راها وتى

إشک و مَسْتى اے جهانئے لِزَت انت
مئے جوانى اُمُرئے پُلّین رَهْمَت انت
رؤزگار دئوران کاریت نثوبتى

چیرَ دارن کَوپگان ما پر جهان
زندگى مئے هُونئے جووا بیت رثوان
مارا بلت واجهان راها وتى

ما جوان ان ما جوان ان ما جوان
مَلّتئے سرباز و ملکتئے پانکپان
رؤزگار دئوران کاریت نثوبتى

سئوت و سازى اے نیازتئے رَمز و راز
درس و ورزش، زندئے بانورئے جهاز

آشكى اے مؤسمئے سَبزین نیاز
ما پَرے هر سئے نیازان دلنواز

روزگار دُورانِ کاریتِ نثوبتی
 ما را بِلتِ واجهانِ راها وتی
 جَنگیان او جَنگیان او جَنگیان!
 بند کنتِ کُشتار و جنگا زَنگیان
 روزگار دُورانِ کاریتِ نثوبتی
 آرزو، اُمیت و اَرمانے بهار
 چو کہ روچا هر سبaha آشکار
 روزگار دُورانِ کاریتِ نثوبتی
 یک و همسنگ آن دراهینِ مئے گُورا
 همسر انتِ پھکانی هَک مئے دپترا
 روزگار دُورانِ کاریتِ نثوبتی
 هیتلری پاشیزم و نازیستی نزام
 مئے گُورا زات و نسب، رنگ انِ هرام
 روزگار دُورانِ کاریتِ نثوبتی
 زندہ باتینِ سُهَل و کار و ناچ و چاپ
 کُودکان! مرچی جنِت کندانا چاپ
 روزگار دُورانِ کاریتِ نثوبتی
 نثوبینِ دُورے زمانه مئے جهان
 ما چو "گل شپیتہ"¹ مرچی سنگتان

ما را بِلتِ واجهانِ راها وتی
 ما جھانا سبَز لَوٹنِ پایدار
 ما نچارِنِ سیاہ و اسپیتے سَرا
 دُوستِ دارِنِ ما درستانِ همسرا
 دژمنِ انتِ مئے زندگیئے هر کجام
 اِشک و انسانیِ مْهبتِ مئے مرام
 مئے زمینِ بے جنگا باتینِ ساپِ ساپ
 گل کنتِ گُونِ ما گِرتِ هُنونِ سِچاپ
 نوکِ بنتِ هر ساز و سامانِ درِ دمان
 آسِ دارِنِ آ کدیمیِ سُنْتان

¹ گل شپیتہ، یک آزادگینِ ایرانیِ سینماییِ جنکینِ آرتیستے کہ 2012 ایساییا بے پُچ و پوششِ دوربینے دینا اؤشتات و گوشتی: ازم و هنرے سَجھینِ واہگِ بایدِ انتِ پَسُو دئیگِ ببنت. اے زَمہواریا، جنین و مردینِ بایدِ انتِ یکِ پیما پَسُو بدینت. آییے اے کارا، ملایانیِ بزینِ ریشِ لیژننتت و آیانیِ ملایبیِ هکومتے چوٹینِ پادگِ لرزیننتت.

مارا بِلّت واجهان راها وتی

رؤزگار دئورانِ کاریت نئوتی

نۆک و کوهنگ چۆن بنت یک جاگهے؟
دئورَ لئوتیت هر دمانا منگهے
مارا بِلّت واجهان راها وتی

جنگِ بن مات و پتا گۆن، ما گهے
نۆک بندنِ ما په پگرا درگهے
رؤزگار دئورانِ کاریت نئوتی

جلوه اَنت اے زندگیئے مان جهان
جامِ جمِ کم رنگِ بیت هم بے جُوان
مارا بِلّت واجهان راها وتی

جان و جام و جامه و جاه و جُوان
گوشتگیشِ گالے گُلینِ دانشوران
رؤزگار دئورانِ کاریت نئوتی

بیڑگیریئے نوکین کُلو

میرا مان بازارا نکھچئے

زی

گُون گَلے بیڑانی تکاس گپت و

سئے کَسئے مٹی پہ گَلے یکجہا

سی سر و گردن گڈتنت

مَلان

چے گوشان بیلان!

من مروچی کہ:

کوڈتوین دھرئے زردئے بانورا

"سَر وتی گوپتگ

پہ دگہ تھرے"

کُوہنگین ترزانی تتوارا کُون

مَہپلان پُلینَ نَچَمینیت

سَوَتکگ اَنت کئومان گندھین ہیل و

"دیگر اِنت

بیڑانی نشان مرچی"

گوش کنیت بیل و سنگتان دُرین!

مان سرا بیارت ہمبلان!

سارے

چارت و در گیجت پہ وت

وارے

سَر دئییت نوکین واہگان

ہارے

"ہون و کوش انسانئے

نہانت کارے"

گھتر انت ملایان کنین بندیگ
چہ سر و بد و رستگین جوئیش
پہ وتی ہنکین و دتوار جاہان:
آجر و ہشت و

کاہگل کشین —

سئید آلی جگ بیت گون آلی اکبر
لہجان ملا ہاتمی رندئیش¹
ہئی بکنت
جاڑین دلوتان بلین
کڈنے ڈنڈایا بکنت دستا
"چو وتین بنامان
بشیزاربت"

بل کہ مان گرماگی جلین روچان
"کئوردپ و کوہی وانگین ڈوکان
سُہب و تان بینگاہا
پہ سر کَشنت
مُہر کننت بندان مئے
بُگانگان"

¹ملا سئید آلی: ہدائے نایب.

ملا ہاتمی: ملایانی رییس جمہور.

اُستا

پيشکش په کورمته نامدارين اُستا "ابدُرهمان سوري زهيا"

اُستا يان اُستاز

کټومي بستانا

وت هما تَک اُنت:

سبزگين کشتته سهر و ننگارش

گون وتي جانته هيدا

جوژينتگ

باگ و بنداني آسین و بردش

واجهين دهگانته

جناينتگ

دُرشپين کارچ و داس و سوهان و

دورسرين کهناني کلنټ توسکين

آسنين هُرگ و بندشته گلمپه

کوژدی و ترشت و تينگن و استان

جلچن و پادينک و بزین لوهيگ

منکل و سنج و سيني و سرکټيل

کابله و روگن جام دتواراني

وشرټوين شيرينچ شير و دوگاني

چندنين دانچوپ گون وتي نکشان —

وان و هم سرپوش آتَبکاني

پيتي و مودکش و هزار پيشه -

کار کلا اينچټيگ و گليپ مسري

تپيشگ و پولاټين تپر، هُرگ -

گوانزگ و تهت و تار و تاس نکشپين -

مُبدَهټه منجټو

گۆن تَبَك شاهى .

دهسدى بۆرانى دوین مهمیز -
 چندین زین و هم رِکاب و نال
 مَشکتى لهسایى هَرانى کۆچ
 گۆن هما کالى رنگیین نکشان -
 نُگرهین زمزیلی هَتام مُهرین
 گۆن سَرْمَسادی پُلکان زَرْدین
 پووستى آ شِمَشُک بستگیین گُوریند
 جوژ کتگ آیان
 گۆن دله و شین .

دُرگُلین بانورئى هما سامان :
 مۆچى زَرکار و
 وش تتوارین کتوش

گَرْدُکین تَبَك و منگلیک زَرین
 سَنگه و سَریند و
 پلوه پۆنزئى
 گۆن گُورئى هار و
 چَله و مُندریک
 نُگرهین پادیک و سَرئى مودیک
 چۆرى و بکالاش جناینتگ
 گردنئى و شبندین کَبکو گۆن
 گَب و بادامش
 اِشتگ أنت میراس
 پَلئوى پشور و پُلک و گُرانزیگ
 شِمَشُک و کتید و نالک و تاییت

گُون گلوبند و

تاسین و پٹیگ

مورت و دُریند و باھتو و باری

گنبد و سرجیگ و سرے سنجاک

آردو و شرنگین جٹوک - والی

کُنکک و ماژگ

گُل ہزارمیہ و

جُمکہ و

پَنچَسبزی تلہ کارپن

تیبی و چمِلک شپینگین پُونڑے

سپنگے زربندین ہما کچکول

زانین ہکے بانلیانی¹

گُون ہما ڈنڈاری شپین دُران

اے دُراہ

دَسِتکٹ آنت ہمایانی...

انچو ہم پوسناسین ہترکاران

گُون وتی کار و دستے شہکاران:

دُکُر و دُھلانی تَنکین پوسٹ

وش گُوشین چنگے پُر نماہین دار

چندنین کُمیلے سرے ہر سیم

شاہی آ پُر کارین کنار رنگی

گُون ہما پُلک بستگین جُنکان

"مان کلانانی سَرَدَراں بُرزین"

چارِت آ زَرین تہتگان لُوہین

¹ زانی، ہر دین دارین سندوک و دُرج و ہکھے، پہ جنینانی تلاہ و زبوران.

گُون دو گُواتکَشَّيِن چمُوكِيان گُوندَيِن

چے گُوشان چے نُکَّئے زبردستی؟

زندئے هر پهناتا

إشان نُكشے

مئے گُورا إشتگ

يادگارانی

"كَنَدگ و تئینزئے" پُلبِرین باگا

"وش گُوشی" زیدئے سَبزگا

آیان:

"توتیین اُستایی" زبان

إشتگ

گُون دپے کندانین مان تارِیها

"چاکرش میرین

سَد شگان بستگ"

گُون هما سوچاکین زبانا چارا!

مان بزین دیوانان بلوچانی

"ننگرین گوهرامش

چها گُوشتگ؟"

جی مَنی بانداتئے گُلین اُمیت!

بے إشان

زندئے دامُنا نُكشَين

إشكئے هر پُلا

رَنگ و بویے نیست

نیست اِنش شوکئے پردگان زَرین

بے اِشان نُكشے

یادگارانی

نہ گلین زندئے شادھی گونگا

بے اشان

"کوشی کوکڑے بستگ"

نانکہ مئے ساز و زیمل و سوتان

بے اشان

نکش و

رنگ و بو زرتگ

نانکہ ہم جنگی روھتوان کٹومئے

بے سئییت²

چنگانی شہنشاہا

شیرکنین گپ و کسھے منتگ

یک دمے ڈرین ہاترا بیاریت!

هانگل و شئیھے اشکئے بستانا

آ سئییت چنگانی

منشپینت؟

زیمر و ساز و سہرئے ترھٹوری

مہپلا شئیھیگا

مگورتینت؟

وادہ و لبز و ستنی گون چنگ

مان ہما بستانا

ممپنتینت؟

هانگلئے اشکئے تراژدیئے کسہ

چونکا راجی دپترا زرین

²چنگانی سئییت Sait: چاکری دتورھے شائین سازگر کہ ہمراہ گون میرچاکرئے مندرا، پہ شئیرجنگا رتوت و شئیھا گون "کتولانی" نیمونا، درؤھیت و ہانیا پہ چاکر سر کنت.

چؤ گلان و شبۆين

بمئنتيت؟

تان كمالانين شائران كئومي

مان شپان مهكانين

بوانتئيننت؟

يانكه دُرْجانئى پَنجگان گون چنگ

چؤنكا كندان

چينك بداتئيننت؟

يكدমে زندئى شادهي پئنا

گون وتى چم و ديدگان چارت

آ كئى انت؟

"هامين و بهارگاهان

سير و سالونكى شادهي روجان"

وش تيين ورنائش بهادرين

دُكر و دُهلان

گرومييننت؟

كئيبى دپ ائينت مُلكئى ساهرين آ ساز

كئومئى هر بازارئى كلى:

"سُرنا"

گون وتى ترز و زيملان هر دم

وسپ كنت سالونكان زيادمالين

هال دنت مارا كئى كه

"ناتاهير

واب ان و چاشتى سارت بيت سيرئى"

يانكه مان جنگى روهئوان سُهريين

آ كئى انت كئومئى سكا و سورا گون

جنگى آ تيلان

گرومبیننت؟

یات کنت میری مہیلا، بُمپور
 نشتگ آت مہراب ہان کلات گیرین³
 شائری ملین پھلتوان بلند⁴ آت
 گون وتی چنگ و پنجگئے سہرا
 ہج کنت میرا پہ مئیارداری
 بارتی مان جنگی رُوھتوان
 دشتا

بے سٹوب تاریہ نکنت تکرار
 مان وتی تاکانی تھا زرین
 "چاکرئے جنگی کسہان
 گون چنگ"
 ہر کُجا جنگی رُوھتوان گون آت
 مئے ہما چنگانی "سعییت" شیرین
 "آشکی بزم و
 آچشان جنگی"
 کاسد آت شاہ و ہم پکیرانی
 آس جنت اگلا
 شے مریدانی
 مان نسیر ہانئے دتورا و شین
 اے ہما
 جام درک انت ملین⁵

³ سردار مہراب ہان شیرانی (ممدالی ہان): بمپورٹے نامدارین سردار، کاجارانی دتورا۔

⁴ پھلتوان بلند: سردار مہراب ہانئے درگاہئے چنگی کہ سردارا گون ساز و زیملائی زبانا، ہج کنت تان امیر مینائے مئیارداریا' بمیت۔

ہم یلین ہانتے جنگی سالار انت
ہم گہرگالین شائر انت کٹومے

سار کنت بے سارین گپان بِلت
آنہ انت کٹومے "ڈومبکی" زندا
"کاسد انت اشک و

شعوک و مہرانی"

مہرے ترھوریش

ہر گورا گوارنت

چے گوشان چا آیانی توانا من
نوریے⁶ سہرے کُدرتا چارت
زیمر و ترزانی ہداوند ات
رئوت نکیسائے⁷ جاگھا

نندیت

آیئے دست و پنجگا

بندیت -

مان شپے مہکانین بہارگاہی
نندیت مان دیوانے بزین شاہی
کندگے جنت و گُنا شاکاری
دست جنت

"شمشک دوتکگین شاگا"

تاب دنت

"دُتک بستگین" گرؤہان⁸

⁵ جام دُک: سردار میر نسیر ہان نوریے دتورھتے نامدارین شائر و چنگی.

⁶ نوری: سردار سئید ہان شیرانیے دتورھتے شائر و سازگر، کہ بشکردتے ساز و زیملےے چال و ترز چہ ہماییا یادگار منتگ.

⁷ نکیسا: ایرانی بادشاہانی مسترین نامدارین تاریہی سازگر.

سازَ کنت

چنگے نگرهین سیمان

"چندنین کُمبِیلا گِرِوانیت"

آشکی دَرَد و اندھی دوتان

گُون وتی ساز و

زیمری سۆزان

شیرکنین "یاتانی کُداما" بارت

بالَ دنت

دَندِسکان زهیرانی⁹

ششوکتے چاهیگا

چینک دنت

گُون چنگ

وابے هبندئی ناچِ پَرِنیت

آشکین جانئی آشپینیت و

باتن و ڈیلئی

بے کرارَ کنت

گُون وتی زیلئے زبملان سَبزین

رنگ جنت شئیرے

دُرشپین گالان

تانکه بیت براهیم¹⁰

رودکی¹¹ دهرے

⁸دُتُک، جنین چُگانی لئیے بُت (آروسک)، که مزینن اُستایانی سرودے سرا هم همه دُتولین دُتُک، زینت بوتگا اُنت.

⁹دندِسکا/ گودز؛ که زرد رنگ اُنت. هما که هامینان گُون گومز/ گُویز کتیت و نیش جنت.

¹⁰ملا براهیم، سردار سئید هانے دُتورهے مزینن نامدارین شائر، که براهیم و سئید هانے هر دوین شئیری گوشتگا اُنت.

اے هر دوین شئیر، هزت کمالانا وانتگا اُنت. بشکر دے شئیر کجا و "بوی جوی مولیان کجا؟"، تهنا سئید هانے بؤرے

تئوسپ، مان آ مادنن راها ده بوی جوی مولیان اُنت، بله شئیرے چال و زیمر هما اُنت.

¹¹رودکی، ایرائے مزینن اولی شائر که (بوی جوی مولیان) گوشتگی.

بوی ہر "بندے" دل بیودینیت —
 پُلّ چہ ہر "ترز و
 زلمے" سندیت
 شیرے ہر "گالیی"
 "گل" پر بندیت

پنجگے سہرائی تتوارا گون
 ہائے جئومستا¹² شدشدینیت و
 یاد کنت میرے وبتگین زردا
 دنتی ہونالے ریشمین واگا
 "مہرے مارشتئی
 مان سرا چنڈیت"
 چندنین زینے سربرئی بارت و
 راہ دنت شاہا
 گون دلے شاتین
 "دیم پرا اشکے گلشنا پلین
 باگچھین بشکردا
 بہارانی."

¹² جئومست، اسپ، سمند، بڑ، ہونال، ہزاری، دہسدی، کمیٹ، وکاب بال، وکاب ہیز، تازی، کلم گوش، شیرانی تھا
 اے سچھین، پہ اسپا گوشگ بوتگانٹ.

دُرمَلکئے نازینک¹

او منی ہمدردان تپاکینان

ہمدلان پیرین و کسانینان!

یل کنت مۆتک و زاریان

بِلّت

گریوگان بازین مان دلان

جَلّت

مکسدی دیوانے شُمّے، مَرّچی

شادہین رنگ و چہرگے

بیارت

بچ منی

کتومئے ساہگا

واب انت

بیات و نازینکی کنیت ماتان!

دپ گرت سئوتے

او گُلین کاڈان!

پُلگُدین سالونکن شتگ کئورا

مان وتی دُرین مکسدئے گورما

گون گلے

اژناگ انت مزار ملین

¹شہیدئے پُرسان، منی ماتا کسہ کت کہ: چاشتئے وهدا دُرمَلکا، وتی جنک لوئت و گوشتی: اولا منی داستان بشؤد تانکہ آ دگہ مردم ہئیل مکننت کہ پُرس و سوگے سرا نشتگان، مَرّچی منی چُکئے سور انت. آپہ کئومی مرادانی مکسدان سر بوتگ. شہیدئے سیری سالونکین گد، تئیار انتت، بلہ گڈارین ملایان اے مۆکل نادات. اے شیر، آ کمبر گونگین ماتئے گپّ انت و من گون شئیری زانا کمے جلا دانگانت.

بیات او دوستان!

چارھے سارت

پاد کنیت میرین کمرے

ماتا

"گون هلو هالوی گوشت

لالا

بیا منی جاژین همپس بلین

کمرے نوکین کتگ

سالونک

په تیبی نازینکان

مرادیک انت"

جانی مان مهرانی زرا

شُشتگ

آتری چه

پهرانی گل و پلان

مان وتی سیاهین چوٹوان

مُشتگ

شادهی سوت و زیمے

لوٹیت

نے بله مؤکله منا مرچی

"تیبی وڑا مهلوکا

بشورینان

چبر کنان دهلان وش توارینان

ناچگرین ناچیان

بلوٹینان"

او منی همدل

پُر کرامتین!

شہپری کومے

وش بشارتین!

"کۆپت منی جائے اے نہ اُنت

زانے؟

دژمنا بدزاتین منا گۆشتگ

"اھلہلہ سیرے " ہم شمے

بند انت!"

بیات او کٹومے

مہوشین کاڈان!

کَشِت اے

مہناین سیرگان نون

"راجے

آنکشین بئیرکے " جاھا

"میتگے بازارئیش

بچندئیت"

"نگرہین آرسانی پدان گرمین

گۆن وتی مہرے سارٹکین ترمپان

چہ گلین دیم و دیدگان

شۆدت"

سَر دئیت سیری سئوت و نازینکے

کمبرین براھیمما

بنازنیت

ھمبلین دۆست و مہرمین ھیشان!

نالگان جانسۆچین

بتۆسینیت

پچ کیت چم و دیدگان چارت:

سیری ھئا و پُل و سئوگاتان

بۆجتش

دۆچین بگچھئے بندان

در کنت میرئے جامگا

سُھریں

دژمن و بدواھئے

دۆین چم کۆر

بلی تان بۆی "ھمَلین"

پینچیت

"گمزدین بازارا

بکنت وشبۆ."

گلہ آمیزین کلتو و پیگام¹

ہاکم ات مئے اگن یکین دلتنگ
 چو بگوشتیینی کاسدا گون ننگ:
 شہ چہ راہا رد انت یکین سرہنگ!
 بے میارا نکنت کسے گون جنگ؟
 شہ ہما انت کہ مان وتی زندا
 بزگین موری نکنت دلتنگ
 رومی و ترک و تازی و تاتار
 نشتگانہ ہند و سیمسران ہمتنگ
 آ کئے انت شیموشیت پہ ہمساہگ
 کئے چشین کار کنت کجام بے ننگ؟
 دئے شہنشاہا نون چہ ما پیگام
 تئو چو کاجاریان مکن آہنگ
 مارا یات ان ہما ستم پینشی
 تئو مکن زلمئے جاڈھا پُر رنگ
 شیشگے واجہ! مئے براتی جام
 شر بچار ہچکسی مجنت گون سنگ
 مئیہن و زیدئے ہب اگن ہکے
 مارا چے ہکا چون کنت دلتنگ؟
 دیگرئے ہکم و سروری دگرئے
 زی شما دیستہ چہ بدین اپرنگ

¹ رزا شاہا، پہ سردار دؤستمہد ہانا، سرہنگ و پئوجی کمانڈرے رٹوان دانگ تان ملکا آییآ بدنت و چہ کتومی ہکومتیا دست بکشیت. منی ہئیالا، سردارئے پستو باید انت اے کلتو بوتین. ہمیشا اے شیر، من چہ وتی ہئیالا، بلہ چہ آ سردارئے زبانا، گوشت.

پسر اَرَبِ هَمِ نَبِي اَرَبِ اَتَكِگ
 تان زُبَانِئِ سِرا مِبِنَتِ اَ جَنِگ
 دَوْدِ و داب اَن اَزِيزِ هَرِ كِثْمِئِ
 هَرِ كِسا زَيْبِ دِنْتِ و تِي پَرِهِنِگ
 پِلِ كِه هَرِ كِثْمِ گُونِ و تِي لِبْزَا
 كِسْهَا لُئِيلِيئِ بَجِنْتِ گُونِ چِنِگ
 مِئِ - شَمِئِ هَاكِ و مَوْسَمِ اَنْتِ دِرَوْرِ
 كَالِبِ و كِثْمِي چِهْرِگِنِ هَمْرِنِگ
 پِهْلِئَوِي گُونِ بِلُوچِيَا بَرَاتِ اِنِ
 رِيشْگِشِ يَكِّ و كَالِشِ هَمْسِنِگ
 مَا شَمَانِ چِه دُورَا هَمْسَاهِگ
 بِيَا مَكِنِ مَارَا نُونِ چِه و تِ دِلْتِنِگ
 "مَا و تِي مُلْكِيئِ وَاجِهِ اِنِ بِيئِهِي"
 دِئِ كِئُو شَاهَا تِنُو چِه مَا سِرِهِنِگ!

شہسوارین بلوچانی یاتمان¹

چا کلاتگیران کہ نکش آنت نامش انگت سنگران
 چو نہأت سرہال ملک و کتومئے مرچی ننگران!
 چو آتکت آچہ تہران مئے زرئے کر و گوران
 شوئی داتین کاسدے ہر شہر و ڈیہہ و کلگان
 چے گوشان من چو بُلوت شہ وتی شردئے چلان
 ہال اگن جنگے پُرشیتن مُلکئے ہر کُند و کشان
 پیری دریشان برُشیتن چہ پُلین ہنزران
 دادشاہان لہ جتین چہ نیلگے گت و گران
 کزی کرتیننت گجر چو شِر و شورین کودکان
 چا سرا برکت گنا میرزا مزارین ہمبلان
 شاہکا ملین چہ لاشارا بکرتیننت تباہ
 بئیرکی دستے زتیننت چہ سرا کُنجن کلاہ
 زابتین ژانداری کُشتیننت چو گوہاما سرین
 دژمنا نیلین کہ بندیت ہنکے مُلکا دئوار
 وادہ و کٹولانی ماریپ آچ ہمک جا در چتین
 گون وتی پنچتیرا دستے در بکپتین سرژوال
 ما ادا وت آس دارین دژمنئے شومین پدان
 مجلسا میرئے بنشیتیننت پہ شانے گپجنان
 کتومئے سالاران بچار و پئوجئے زہم بازین سران
 دیمہ کِنزنت یک بیچیلے دیم پہ گنجین مکران

گوش بدارت کتومی سرگوستے گوشانو مہتران
 شر اگن سردارا وانیتین مئے "پہ دل" مان دپتران
 شعوری بستین ہاکما گون وت براتین کنگران
 دادشاہی بستگات ہانا اگن گون دژمنان
 نرَمزاری گوانک کُتیننت گون امیری ملگان
 چو بکپتین شہرزا مان شیر و شورین گچلان
 اے وژین مردان یلینا جہ جتین گُر و جشان
 سرورین مہران چہ سربازا گون ملین برادران
 کودک آلہیارئے دستا بند مہوتین یکدمان
 مہتی گل مہمد در آتکین گون براہیمین یلان
 میر مزن شہبیک چہ پنتا آ براتانی براہ
 کشتین ہوتین براہیمہ چہ دژمن ہم سلاہ
 مان پشامگ لہ جتین میرین نئوابا ننگرین
 مہمد و بچارا تیسے سنگران کرتین تئوار:
 کُسرین شہرا شکیمے میر نئوابان جہ جتین
 انگریزین لشکرانی سہشکن دژین کمال
 کُرتین سرہدئے ہاکا زابتین نورمہمدان
 توپکش دستا و بلڈا زہم و شمشیر و سنان
 گون گل و بچکندگے گوشتین براہانا کہ ہان!
 ہر کجام یک پئوجے آنت نیلنت گرانین لشکران

¹ اگن دژستمہد ہانا ملکے سچہین جیند ہان یارمہمد زہی، آلی ہان نگدی، رستم ہان آہرائی/ مبارکی، میر دین مہمد ہان سردار زہین سردار، ہمراہ گون آسانی ہمے ڈولین سالاران کہ اے شعیرا آتکگات گون وت تپاک و یکجاہ بکتیننت، اگن ہمراہ گون وتی ہکومتے جنگی لشکرا، "بالانچی" جنگے ہم گون ہمے مردانی سرؤکیا دیمہ بئرتیننت، رزا شاہ نہ، دہ رزا شاہا گون آ رؤچیگین نژوریان، ملک گپت کت نکت.

تہنا یک دادشاہین بلوچنا، آہم سی سال، چہ رزا شاہا زند، گون وتی سٹین براتان، مہمد رزا شاہے پُر کدرتین دولت، تان چارده سال ازب کت و دستا نکپت، آہا ہم سال 1336 ہجری، گون بلوچانی ہمراہی و ہمکاریا، آتش درؤہت و پروش دات. اے سالارانی بارئوا، منی آدگہ کتاب "سالارانی کاروانا" بچاریت.

مٹوگریئے زہر و کُچلین جاوَر¹

میر وتی کڑتے مجلسا شاہی

نشتگ آت دیوانا بزین

نگران

مان کشئی جنرالے² رزا شاہی

اچ وتی شاہا

گپ و گالا آت

ٹیہورین جنگانی مزار کٹومے

هر گورا آتکنت

گون دلے ریشین

چندتگ سانڈان اچ وتی میانا

هر وڑین سامان و

سیلہ جنگی

اسپر و دستے شلسرین کاتار

توپک و پنچتیرین وتاس

دستے

شمشکی گلریچین کناران گون

¹ مٹوگریئے مانا تسلیم انت و اے شعیر، سردار دؤستمہد ہائے حکومتیئے آہری ہما دردناکین روج و ساہتانی وسپ آت، کہ دژمنا مٹیئت.

منی پتا کسہ کت کہ: من وت آ مجلسے نندوک بوتگان، دیستگن کہ سردار چزن نگران و دردناک نشتگ و مردمان وتی دستانی سیلاہ آورتگ و رزا شاہے سرہنگا تھیبیل دانگ آنت. آ واجہا کسہ کت کہ سیلاہانی یکجاہین مچی، تھو بگوشے جڑہانانی تُمپ انتت.

چامپ و آہرانے سردار، میر رستم ہانا، من (دلاور ہان) و وتی مسترین بیچ، برکت ہان کاسد کنت تان سردارا بگوشین کہ آہران تھی پشٹا اؤشتاتگ. میر رستم ہان، تسلیم بیگئے ہلاپا بیت، پمیشا گون دؤستمہد ہائے مٹوگریا، گزا آ واجہ ملکا یلہ کنت و مان گوادرئے جلاوتیا، جان دنت.

² مکسد سرہنگ مہمد ہان نہجوان (محمد خان نخجوان).

جُپ اتنت جُوہانٹے وڑا ہتیار
 "بے مڑ و داوای و گلایشے"
 گرتگ مردان گون دلے لہڑین
 بار اتنت آندوہ و گمان ورنہ
 زہرکنی ہر کس یک کشے نشت و
 ٹپیگین شیرانی وڑا
 گران

گمزدین بیلانی رما گوشتش:
 "مان کجام جنگی روہٹوان شومین
 مے سر و منڈیلان
 پرؤش وارتگ؟

چہ کئی شہماتان مزاربان
 سنگرن جئورین دژمنان داتگ؟
 تان دئیین سَنجان

بے وتی کوشا
 بے مڑ و داوای و

گلایشا؟"
 زی بہادرین ہمبلا گوشتگ:
 "زندکا سَنجانی بَرگ سک اِنت"

کمبرین مردان زہرکنی گوشتگ:
 سر مکنت تانکہ سیہبزیں ہٹورے
 کلگ و دربندان مبارت ہارے
 دریگے سرمستین مپرنیت
 میتگے سربندان ملیٹینیت
 "کے وتی ہنکینئے منک داران
 پیسرا سوچیت

چست کنت زاران؟

ما وتی کٹومی سَنگِراَن دُؤکے
 ھچبرے جئورین دژمنان داتگ؟
 چؤنکا مَرچی سَجَّھین مُلکا
 نَنگَرین کٹومے ھستیا
 پھکا
 میر دنت دُئی دژمنا زلین؟!"

ھاکمے رازانی کلئو
 چی انت؟
 مکسدی چؤنن
 باتنا داشتگ؟
 سر چیا بُرزاَد نکنت بارین؟
 "بُگچھے رازانِ نیوجیت و
 مکسدا تالانِ نکنت
 گؤن ما؟"

.....

آکبت نالان ھر کسا گمناک
 آ وتی "بژنانی ھَدَنگین تیر"
 مان دوین سُنثانی کمانا دات
 تان بکنت "رؤچئے" چھرگا ٹپیگ
 "شپ" بیئیت رُچا
 چادرے پَر دات
 مجلسے برجاه بیت پدا - بلکین
 آکلے
 گپانی نیاما چے
 "پچ بکنت
 اے رازئے سرا گرنچین"
 "پچچئے" سِھرانی کلیتًا گؤن

"پچ کنین رازئے آستین کُبلأ"
 آہرا جانسؤچین شپا سیاہین
 چادرے بازارئے سرا پَرینت
 مجلسے مردان مان کلالتا گپت
 "پچ پچئے" کئورئے دامنا دراجین
 ہر کسا جُستانی "وزو" مچینت
 یَکینا

لُسہندے جت و

کَمزان

چپیگین بردستئے برات کندینت

دومیا

شُگرے چہ شپا گپت و

ہاکمئے تارپئے گیا

دُرکِت

آدگہ

تلوارئے زیانا گون

جنگ ات و نُکسین ساہتئے اُمری

چہ دل و جان و کُنگان کشت

چم منی -

مردانی دلئے ڈئولا

جام اتنت ننگانی

بزین ہونئے

جان

چہ آ "شئورا ہاکمئے"

بُن گپت

دیمن گون ہماراها وتی ترینت:

بَلہے باتین ساہتان نُکسین

شپ بچار مہرنگِ اِنْت

ہیالانی

دل نرئوت نورئے مہیلا پلین

شپجیتین دیوانان

مرادیگِ اِنْت؟!

سالہ¹؛ سیاسی دراندیہیے شام و شکار

کہ گوشتش "سالہا" مرچی جہان اِشت
 دو چمانن سیہ تَرَّت جہانے
 سیہ دَرْدے دلئے ہر بندا چاکت
 منی جان و دلی ہرْدُن کنتت نال
 تئی زُوراکئیے پاگا برات گوات
 کہ ما این سجھین تئی شئورئے بندہ
 زِنئے گہ کتومی جان و جئوہران مئے
 کہ بُرتت یکبرا مئے زندئے سالہ
 ہمے ارمان دل و جائے کرار ات
 کہ سؤین تَرَّتگ گون دؤست و بیلان
 کہ پُر ات وت پرا ہاکا چہ ہیدا
 بلوچستانے دردانی گپا ات
 شپ ات شپاس و یان بامگواہ و رُچ ات
 منا یات انت اگت پرباتے جاکي
 دروگئے دژمن و ستکئے رپیک ات
 کپیتی شَر و یا شَرے مان چکا
 نکرتی یک من آپے توکا اُزناک
 نگوشتی مکران انت تہنا بمپور
 پہ رُچے شَر بیت کئیت راہا ہکین
 مان شان و پھر و پورئے کئید و بندان
 مُدما نشتگ ات گون ہمکتاران

نہ ات ہالے، منا تیرے دلا نشت
 نپس مان سپنگا بند بوت دمانے
 زبان لَل و دپا نُکُن ترکت
 اَجب ہالے اَجب ہالے اَجب ہال
 زمانگ! درد و داگت مان سرا بات
 نچارئے پیر و ورنہ، شَر و گندہ
 گچینی دَرچنئے تئو گئوہران مئے
 یکین ما را نہ ات اگبال و تالہ
 منا دیداری مُلکا انتزار ات
 تئورائی بشکنان رُچے مان بولان
 بگندانی ہما ہنکین و زبدا
 بلوچئے نامی داہم مان دپا ات
 زبائے وردی ہر وهدا بلوچ ات
 دلئے ارمان اتی کئومئے تپساکي
 نگوشتی ہچیرے گئیر اچ ہکیکت
 نکرتی ہچ کسئے پرواہ پہ ہکا
 نہ ات اچ زانگ و زانتا گروٹاک
 نہ ات چمشانکی ہرد و تنک و بے نور
 نگلئیتی رَدین براتے کہ بلکین
 زمیری نانکہ شت چؤ وت پسندان
 دراندیہ ات گون مُلکئے سَرمچاران

¹ واجہ سالہ، یکے چہ مشرکی بلوچستانے جہدکارین شئیر و ادب دؤستان ات کہ لہتے سالان مان نروژ و اروپائے اے دگہ ملکان، در پہ دَر و دراندیہ ات۔ اے برات، مان کانادا، چہ یک بانے سرا کپیت و تپاک بیت۔ آئیے مرکئے سئوب پہ شری دستا نکیت۔ من اے واجہین برات، 2000 ایسایي مان نروژ، گند و گدار کت۔

ھڪايت درد و رنجاني ڇهه ھلڪا
 ڪه ذاتي ڳون وتي ڪردارا سد تام
 ڪنڻي ديما وتيگا تنو بزان سيل
 ڇهه ما ڳيٽ جوانين تيزين
 درانڌيهت ڪت و برت ڏرڻي دانگ
 ڪه ساله ڇون چرے دنيايا رپتگ؟
 نزنائے بوتگان من ڇونا پيران؟
 په اے ماتا درانڌيه ان بزان دوست!
 وتا شييدا ڪنگ آواره هر جا
 جنين نون سر ڇهه بيماتي په هر دار
 گهه گرڪن چريت و گاهه هپتار
 موارتش تانڪه ڇو من ڏال و ڪرڪس
 همے دردا منا جت دايمًا مُشت
 ڪه بلت ناتپاڪي پنت و هيلان
 تپاڪي بند و زمزيلي تِلاهين
 بجنٽ آزاتپيے گلنارها جاک
 بييارت چورگان گارين ڪمندا
 ڇو من اے گريٽي زهرا په رڙچے
 جئن بچڪندے چا ڏرين ڪلامئي
 نپس جائئي رتوان ات هم دنيا
 په گل گوشن ڳون يڪ گنگين زبانه
 اگت يات ان بزان تپي، مئے دلئے اوست
 ڪه گوشتگ اشڪيے شيدايں گنوکان:
 نميران ائے يلين ساله نميران.

نيشتي مان درانڌيهي ڇهه ملڪا
 ڇهه بهتا نام اتی هم سالهين نام
 نميران انت زمانگ! سالهين دل
 پدا ڪرتت بچار شومين ڳچينے
 دوين دستت ڪلم باتنت زمانگ!
 دوسد جُستے ورڙڪن جانا ڪپتگ
 جنگ روھيئي تنوارے گوشتي ميران!
 وٽن هب انت و مهر و مئے دلئے اوست
 په اے زیدئے سرئے دست آرگا ما
 ڇو بيمات و ڪسانين چورگے چار
 ڇهه ماتئے دامنا سرسيستگين گار
 مرثوت اچ ماتئے نڪشين دامنا ڪس
 وتن سرگشتگي آهر منا ڪشت
 بگوش ميران مني رازا په بيلان
 وتن يڪ لشڪرے لؤيت بلاهين
 بگيپتي هر بلوچے ڳون وتي واک
 برڪيئت وتن ماتا ڇهه بندا
 منوشيت تان دگه هچبر بلوچے
 دلن بؤدينٽ چرے وشين پيامئي
 سري اير ات گوشتے زانا منيگا
 دو بؤسن گونگيبي جت يڪدمانے
 رتوئے جي! تنو ڇهه مئے ڪرا بله دوست
 ترا وت اے هبر يات ان ڇهه نيڪان
 نميران انت جهانا آشڪين جان

نیمہ کُنداک

گون نیمہ کُنداکا مگر اگلی سرے گرہل کنت
 مانیت اگن مان پستوا زہرا چے ہنجر شل کنت
 آسان نہانت گون جاہلین ملایا نندگ مان جدل
 چوٹین زبانی کچلین جان و دلا پُر چل کنت
 رد دے وتارا چہ ردا پھرے کن آچ ناسریدا
 یک چہرگے سیاہین ہزار آدینکے دیما سل کنت
 نادان وتی زانتا مدام بُرازد بارت و پھر کنت
 تراشیت گون پھرے تیشگا کمزانتیا وت ٹل کنت
 نے زانتے میرین واجہا حاجت پہ تھوسپ و ستا
 آ چو درچکے پُر برین جہلا سرا ہیل کنت
 ملائے کار انت جاہلی مانجایی و گئینز و گزب
 الم و دلیرے آچشی ہارین زبانا ل کنت
 بندیت دروگ و جنت تشر گون کسہ و کوہین ہدیس
 گوکین زبانا گون وتی مہلوکے زندا چل کنت
 اگلی دلیرانی تھا وھدے کہ گندیت بُدنگ
 تکپیرے ڈنڈایا گیت چمان چہ ہڑما کل کنت
 میران! چہ نادانا منال آ بزگا نے اڈیا
 یک نیمہ کنداکے ہزار دانائے زندا سل کنت

نُکٹے پریات

او رتے کھریں لشکران!

سئیل و سنامی ہنگران!

او ہالکے کھریں وبا!

او ملکوتین زلزلہ!

بلت گرند و گریشگان

اے سٹک و سوچین ہملگان

"نے کؤدکان شیروارگین

جُرم و گناھے

مان جہان"

من کؤدکے سئے ماہگین

واب آن

مان شاگین گوانزگے

دست بند و کلمور آن ہگت

"دپ بستگ و

گُنگ ان زبان"

واب آن مان و ابا گندگان

شیرا و ران آن

مادرئے

وابا مَجکسپینت منا

وابا میپریت منی

لُنٹن گؤن بچکندے گلین

مان و ابا نازین

چوشگانت

"شیرانی شہدین چمگا"

بس کن سنامی

دم بدتے

مٹوجانی چٹولان

گر دمے

"گوز تئو برئو کرے دگہ

دشت و بلاہین جُلگھے"

گوش کن زمین چنڈین بلاہ!

بازارا رد دتے

بل وتی:

"اے ترسناکین گُرشگان"

او لھڑتے توپانین بلاہ!

"بل بوست و باستین دریپگان

سر گر

پہ کڑھی دامنے"

جی رئے سپاہین رھمتان!

گوش کشت و

چارت دمے

دل نازرکین ماتے منی

گُون یک مراد و مؤلمے

نشته گُون کندانین دپے

چنڈینیت

شاگین گوانزگا

او رئے جلا دین سپاہ!

او بوش و شعیتانین پلرا!
بن لادن! -

اسلامے پسر!
دیہانی شومین گلزان!
چارت منی دیما گلین:
لسھند و

بچکندا دیئے
واب آن من و
واپا وتی
گندان جھانے

جنتین
بمبان مگوارینت وتی
بالادا

نازھکین منی
او بوش و بن لادن پلرا!
زارو کتگ کار بشر
شعیتانا نیکی نے دلا
"ھبیر انت"

شمئے ھم مئے زلر
بلت کچکی راشگان
اے تولگی پولاسگان
پُر دنز و دوئین

کینگان
بس انت منی تپلین سرا:

"الاهئے سد کھر و گزب"

کاینٹ چہ برزین آسمان
جھل انت

چہ جھلانکین زمین

رؤپنت

منی زندا گلین
 لهڙ و زمين چنڊين آزاب
 الماس و
 جانسوچين وياه"

واڻن سُبڪَ انت ڪوڊڪين
 انچش ڪه جامے شيشگين
 "آهي"

پرؤشيت مادرئے
 بابائے بچڪنڊن گهے
 يا چمئے ارسى گُلگلين
 لرزڻيت هڻندا دلئے

بمبان مگوارڻنت وتي
 بالادا
 نازهڪين مني

بس ڪن سُنامي دم بدئے
 مئوجاني چئولان
 گر دمے
 گوز ڪن برئو
 او زلزله!
 مان ڪئور و
 ڪوھي دامنے

گون ڪئے بنا لان — بے زبان؟
 نيست ان
 هڪيمين هالڪے

دلپھک و

نیکیں مالِکے

بوٹین اگن رے بکین

"نہ بوش و سدّام ات

ادا

نانکہ ہمعینی نہ پلر

نان

سئیل و لہڑ و زلزلہ"

"بوٹین اگن رے

بکین

مارا

جہانے دیگر ات

یک رسم و

آیینے دگر

پاکین جہانے مردمی

بے سئیل و کھر و زلزلہ

گون سہل و

ائیش و وَلُولہ"¹

پکا کہ نیست ان

ہالکے

پاک و

ہکیمین مالِکے .

¹ گون الّہئے مہر و مہربانیا و پہ آبیئے ہکم و پرمانا، سنامیئے توپانا، مان 2005 ایسایا سدھزار چُک و جنین و مردین، پیر و جوان، یکجہا کُشتنت. اے مردمانی گیشترین، نوک آروس و دلدادگین ورنّا اتنت کہ پہ سئیل و گردشا شتگ اتنت. بَمئے زمین چنڈا ہم، گیش چہ پنجاہ ہزار مردم وابئے تھا یکجہا کُشتنت. اے دگہ سالا ہم مان پاکستانا ہشتاد ہزار مردم پہ الّہئے پرمانا کُشگ بوتنت.

بوش و بلرئے روک کتگین جنگا ہم، گون اراک و ائوگانستانا ہما کت کہ بشر، یات ندنت. تان اے وهدی مان اراک، "ششسد ہزار" کُشگ بوتگ انت و ہر روچ کابل و بگدادا، سد سد مردم کُشگ بت.

نمیرانین اُستا گلام کادر

گُلام کادر گُلانسی پُل گلابین
 بلوچی شئیر و سائے یل نوابین
 نبیت بے یاتا مارا تیگا و شین
 تئوار و پنجگا تئی روہبکشین
 چراگان، بے تئو و جانمهدا چوں¹
 نبیت تَنک و تہار و زار و دلہون؟
 چراگان نہ، بلوچستانے ہر کُنج
 چہ تئی مرکا مرچی لال ان و مَنج
 چہ پیما شئیرے باگتے ساز و زبمل
 نبت بے تئو گریوان چو کہ بلبل؟
 زبان تئی ہر بلوچی گائے شہد انت
 توارت مئے دلانی تپلے مہد انت
 اگن نوری بلوچی سائے شاہ ات
 مزارین پنجگی شئیرے براہ ات
 اگن داوودے پیما مُلا موسا
 گون ترزان داتگی ہر مُردگا، سا
 تئو اتے آ ساہرانی پنجگتے سہر
 چہ دُرجانے سرودا زرتگت مہر
 چہ تئو روک انت ہمک ترزانی شہراہ
 دل انت تئی گون ہما اُستایا ہمراہ
 ترا گون انت بلوچی سائے میراس

¹چراگان، اُستا گلام کادر و جانمهدے پیرکی منند جاہ انت. ملا جانمهد گلام کادرے تریزاتک ات و ہم مزین کلاسیکی وشوانین گلوکارے ات. شیرازے گدی جشن ہنرا، من زرتنت و ہمراہ گون اُستا دُرجان و شیرمهد اسپندار و "ایسپ سرودی، چہ کسرکندا" آ مزین آلمی جشن برتنت.

گون جان رکینتگت اے آچشے آس
 پہ تیبی بے مئیہ واجہ ہمے بس
 نچگاسی کسے گون تنو وتی وس
 کمالن آ کہ وت آوازے شاه انت
 گوشیت ترزانی ریشم تیبی کباہ انت
 اگن شاگاسی سازا سد کُلاه انت
 تیبی سر اے کلاہانی براہ انت
 نمیران ائے کہ دنت نون هر دلے گواہ
 تتوار انت تیبی مان هر جانے چو ارواہ
 شموشی کئے تیبی یاتا منی دوست!
 اگن هستی بلوچی سازا گون اوست
 بچار میران! بلوچی چُک مرؤچی
 کنت نون ششور و بستے وت بلوچی
 پہ تنو یک گُندے نکشین بندنت
 سرئی پُل و گلاب و اتر چنڈنت

مارشتتے ماہین شہپری

اُہ! اے تتو ائے ایمن چہ من؟

آسودہ ہاتر ہم چہ وت

گُون پُر مُرادین واہگے

سَرِ اِشْتِگِت

زانا منی؟

چَمِت منی چَمَانِ اِن و

آرام و

بچکندان و گل

مان اِشکِنے گرمین دامنا

گُل رُستگ اَنْت

گُونگان؟

لُنٹ و گُور و گردن گوشے

باگ و بہار اَنْت

جِنْتی

چَمِت ہُمار و آسکلین

گوارنْت چہ ہر کُنجا

ہتوس؟

دل:

"واہگے دریا و

جان:

"شعیدایئے بُرین کلات"

زردئے نپس بوڈین زرت

پُر اِنْت

چہ ہر نکشین ہئیال؟

دستِ منی دستاِ اِن و

چو شہپرِیان

کندگئے

اندوہ و بڑنئے جاہا

گُل

بُتکگ

چہ ہر بچکند گئیت؟

من گرکِ اے سرہال اتان

"زردئے زرا

شادان و گل"

دلبر گوشئے

بُستانے اَت

ہر بندی کندان اَت

چو گُل

چہرگ گون سہرین گونگان

چمانی

نیم واپین نزر

ہر یک دُرؤت و کندگی

"سَد ہورئے

ہموابی اَت"

دیسٹن مان آیانی تلا:

"دریا و

سبزین جنگلے

کندان اتنت اوڈا گون من:

"مارشئے"

ماہین شہپری

"شوکتے"

گورئے زَرین کباہ

"وت ایمنیے"

چہرگ و

"شادانیے"

تاج و کُلاہ

نون کنزتان آسودہ دل

گپتان گُورامبازے کُلا

"مُشتنت دوین سرکوپگ و

دُرمیین گُورانی کُوکری"

گُون انچشین آرامشے

مان واب و

نیم آگاہیے

ساہیل و

سارتین ساہگا

شَر چُکِنْتُن گُون گلے

"لنٹ و دپی

گُگمچہین

بُنگوش و

کوشین گردنی

دُرین زَنوک و

گُب دوین

ٹُکی سیاہ و

گردکین

مان دستے پُشتا

نازکین

دوست ات منا سک دلبرئے

لُنئے کشے ٹپین نشان

چمُن کہ وَا بَا پِچ کنتت
 پلرزان چا شیرکنین
 "وہم و"

ہیالانی زرا"

انگت بلہ

شنگ ات گوشے
 چارگنڈتے و اباھا گلین
 اے شیرکنین گالن دپا:
 اُہ

اے تئوائے جانی گلین!
 ایئر انت سرت

زانا منی؟

چمت منی چمان ان و
 آرام و بیچکندان و

گل

گل رستگانیت

گونگان؟

پیرانسرئے دئولت

پیری، دلئے ہبانی چاتے او ہردمندان!
 رنجانی کلات ان مان زندئے در و درندان
 پیرئے دل و جان انت رگبند بلاہانی
 دردانی چوک ہر دم نیلنتی گل و کندان
 پیری اگہ بیت باگے گون پل و بران سہرین
 مرکے گم و ہتوی گیت ہر کز و گور و ہندان
 ہر مؤسا امریگا شادابین ہمارے ہست
 پیرئے سر انت تہنا ایراہتیے شگبندان
 پیرانسرئے دئولت کرنانی پرشت و شت
 بلت او کماشان نون، کوہنپن وتی رہندان
 پیرے دگہ پدرچئے جاہا کہ بندی، کئے
 کنتی ہبران باور کتول و دپئے سٹوگندان
 "شستا" رستے میران! بل مئیکدہا در کپ
 پیرانی دلئے جاہ انت بژنانی جلین زندان
 پیر اے دگہ تئو کر کن جنگی رد و رُمان بل!
 ورنہ ہتران گون انت چو میر و یلین رندان
 لئوئے اگہ بے رازیگ وجدانے کلاکوٹا
 ورنایان گلین نازین! میرچاکرئے دلہندان

سرمچارين بالانچ

جى او يلين برهنندگان!
 پلٽ ملورين نندگان
 رڙڇي برمشا گندگان
 رڙڇت دڀي بچکنندگان
 زورت بلوچي ملگان
 هر ڪنڊ و شهر و ڪلگان
 زوراڪا گوجارت په گل
 بل تان بزانت جئورين دگل
 اے ملڪتي هر ڪوه و ڪتل
 هر ڏيه و شهر و دشت و تل
 پُر انت چه بالانچين يلا
 چو آ مزارين همبلا
 گون زور و مردى تنوڪلا
 رڙڇنت بدئي چڪا جلا
 جى او منى ڪنومئي مزار
 چڪا جن و هر جا بچار!
 ڪثيت چه اگت هم يڪرار
 بالانچئي هڪل و تشوار:
 وابتا مهيلت دژمنا
 ڪسه بجننت آ گون جنا
 برات و پتا تئيگا ڪثيت
 مهلوڪتي جوھانا مشيت
 بيا او مزارين سرمچار
 او مرچيگين دئورئي هزار!
 بيا ناتپاڪيا بسوچ

جئورين بدئے کبرا بکؤچ
 زانت آ که جُهدئے همدل انت
 سويا، "تياکي" منزل انت
 دلدُتَيان کرے بدار
 بيا سَجھين بيلان بيار
 بالانچا بالانچئے تئوار
 کت دستے پؤلاتين سگار
 شُت دژمنئے جنگئے جلا
 سد آس و تياگانى تلا
 کِشتى و تى زندئے دلا
 گالے تلاهين چؤ گُلا
 بالانچ نئيلنت دژمنان
 آسیدگ و کَندگ_جنان

جى کئومى سالارين بيلان!
 بيل و نکيبين همبلان!
 آ که چؤ بالانچا جُشت
 بالانچئے بابايا گوشت:
 "هتيربکشى" دادت پيسرا
 گوارنتنگ انت مئے رهسرا
 بالانچا تئيبى مهرئے کشار
 پُلينته چؤ سبزین بهار

کھور و کولمیر آن من

پیشکش پہ ہما ماتانے کہ آیانی آیزش چپکایی دست و پاد کُرتنت.

گُون تلوارئے جلین جاکا

تتوارے رُست بازارا:

نزائے تتو مگن مُلا!

"بلوچئے ہمیتا

میرین

کہ مان شہنامگا منتگ؟"

مگڈی دست و پادا چو

"کہ لٹیبرا بلوچئیگا

دراجین داستانے هست"

نزائے تتو منا مُلا!

منی مُلکا نزائے تتو

"کہ تتو نادانیئے

بیہ ائے!

کہ تتو زندئے بدین

دپہ ائے!"

من آن آ کہ

چہ اسکندر

نرتُن ہمیت و بیئے

نہ اچ

پنجابی و اٹوگان

نہ اچ

کاجار و شاہ و تتو

منی پاکین وٽن، زانئے؟

زانئے تتو

هما هاڪ انت كه

آ رڙچي

اُمر گُوشٽگ: ¹

"نرئوت لشڪر مني اڙدا

اگن هڪما مني

مٽيت"

هما هاڪ انت مني بستان:

درچڪي دايم سبز و

كهور انت

برزگ و سئولين

كه هر چنٽش اگن گڏئے

چه چپ و راست و بالادا

ترڪنت آ پدا

گهتر

"جننت شاهل

سپهدارين"

من آن آ باڳيان ميرين

همے سئولين دُرچڪاني

"منا گڏئے چه راست و چپ؟

مزارين پنڄگ و پادان؟!"

زانئے تتو منا مُلا

¹اُمرئے سر لشڪرا په اُمر نيشٽگ كه مُلڪئے مردمي بتل، نايي دگل، آبي كليل و شري تئويل انت. اُمرَا گُوشٽگ: اگن - مني هڪما گرت، اے مردماني درنياما مرئوت.

منی مُلکا نزانٹے تتو

"کہ تتو نادانیئے

بیہ ائے!

کہ تتو زندئے بدین

دپہ ائے!"

ہما بُرزین کھور آن من

کہ ہر ڈٹولُن اگن گڈّے:

"گُون شاہی ہنجر و تیرا

اگن گُون دینئے شمشیرا

ہزاران مَندر و تدبیرا

گُون ہر زُلمئے جَلین بیرا"

پدا ترکنت منسی شاہل

بلندین کامت و ٹاہل

بزین ساہیل بنت روچے

"پہ میرین چاکرے شیرین

پہ میرانے

بلکہ زیرین"

بگڈّ ملا چہ راست و چپ

دوین دست و

منی پادان

کھور آن من کھور آن من

کھور و کولمیر آن من

نمرانین نمیرانین.

ہما بُرزین کھور آن من

نجمینیت منا گوات و

نہ تیی

کھرئے بزین توپان

اگن رُوچے کپان ہم من
 گون انچین ہئیتے لیٹان
 توارن دلترکت کنت
 مگندے مان جہان
 مۆھے

بلگیت تئی سِرا
 اۆھے

مبیتت هچ کجا
 جاھے:

په آھے کَشگا
 آھے

نزانے تئو منا مُلا!
 "که تئو نادانیئے"

بیہ ائے!

که تئو زندئے بدین

دپه ائے!"

مہر نہادئے پاہئو

بجن مُلا پرؤش دروازگان مئے
 بسوچ اے باگ و بند و تہتگان مئے
 کُشئے تتو مرچی "مہر و ادلئے میرا"
 نَسکئے باندا ہکین جکسگان مئے
 نمئئے ہیزب و سندیگا و تنزیم
 گرئے آراتیا اچ دُتگان مئے
 کنئے ناہمزانان مئے امیر و
 دئیئے ہکما پہ ہر بیگانگان مئے
 لگور و ناکسان بکشئے سِدارت
 نمایندگ کنئے شرمندگان مئے
 گریوانئے یلانی پس و ماسان
 پہ کستے گون دارئے میتگان مئے
 چہ راست و چپ گڈئے دست و پادان
 کنئے تان گار بلکین جُنزگان مئے
 رچئے بازار و شہر و کلگان مئے
 کنئے تتو تھل وشین کندگان مئے
 مزاران نام بندئے دز و رھزن
 پساتین کار زانئے واہگان مئے
 کُشئے مارا گون سد بھتام و ٹہمت
 گوشئے رھزن یلین براہندگان مئے
 نمآن من کُشئے ہر چے اگن کُش
 نہلان بَشکُنئے تتو نالگان مئے
 جنئے ہر چنت بجن جسم آن کہ روچے
 جہانے گوش داریت گلگان مئے
 بلوچ این ما بلوچ این ما بلوچ این

نزانئے تئو او مُلا کینگان مئے
 بلوچئے بیئر و کینگ دیریگین آنت
 کہ جمبر بستگش مان سپنگان مئے
 بُجنت روچے اگن بیرائی جمبر
 نجلئے ترؤنگلین تئو شنزگان مئے
 همے باندات کئیت آ هکئے دیوان
 کہ تُرسئے تئو چہ سُهرین ئیلگان مئے
 چہ شرمئے هیدا بنت ریشیت بزین تر
 دُراھین هلکئے دیم و دیدگان مئے
 مروچی هور بنت هر رُمبئے تنزیم
 مَجنت تان زالمے همکزیگان مئے
 کئین یکجاه وتی جُهدانی جُووان
 تچئے بل تان چہ لَهڑئے دُریگان مئے
 جہانے گون وتی جاکان کارین
 بچارت جیلا تان دُردانگان مئے
 بگدنت دینئے کازی چوَن سوچنت
 مروچی آشکین پروانگان مئے
 بئرنت آدلین انسانی شعورے
 چہ جیلا در کنت شاهندگان مئے
 مگن دنیائے وجدان کَر و کور انت
 نگندیت دینئے اے مستانگان مئے
 ندنت "یو ان" پہ چے هکے جہانی
 نکپت اے کاتلین دیوانگان مئے
 یلان ملین، میان نون جنگی بستگ
 بچار بیلانی شیری ملگان مئے
 رئونت تان روچئے گلبانگا بیارنت
 پہ هر شهر و دیار و کلگان مئے

جننت آزاتیئے تَبلا پہ کئوما
 دئینت مُلکئے کَلاتا پُسگان مئے
 بگوش میران پہ گل سئوت و سرؤدے
 پَرے دؤدا تَبین اؤبادگان مئے

وَشِينِ ديارِ مئے وِتَن

گُونِ مَنِ گُلِ اِنْدَامِينِ پَرِي پِه كَاجِهِي سَيِلَا بِيَا
 پُلِينِ مَرِيْدِ اَنِ مَنِ تَيِي گُونِ هَانُلِي مَيِلَا بِيَا
 سِرْبازِي كُتُورَا جِهَلِ بِيْنِ رُوكِ اَنْتِ دُو دِيْمَا مِيْتِكِي
 سِنْدِنِ چِه بُسْتَانَا دُو اَمْبِ وِشِ اَنْتِ دَرُچِكِي تِيَجِكِي
 وَشِينِ دِيَارِ مِئِي وِتَنِ سِرْسَبَزِ وِ شَادَابِ اِنِ مَدَامِ
 پُلِينِ بَهَارِ اَنْتِ مَوْسَمِي نَامِيِي گِرَانِ هِرِ سُهَبِ وِ شَامِ

بِيَا گِرِ مَنِي دِسْتَا تِچِنِ چِهْبَارِي زِيْدَا هَارْمَلِينِ
 تِيَسِي تِيَابَا مِلِپَسِيْدِينِ بُوَسِي مَنَا گُلِ دِيِي جَلِينِ
 گِرْمِي كِه رَنْجِيْنِيْتِ تِرَا چِسْتِ كِنِ كِپُوْتِي گُرُومْبِگَانِ
 بَاگِيْنِ سِرَاوَانَا بَرُو كَپِ كِنِ اَنَارِي گُرُوهْگَانِ
 وَشِينِ دِيَارِ مِئِي وِتَنِ سِرْسَبَزِ وِ شَادَابِ اِنِ مَدَامِ
 پُلِينِ بَهَارِ اَنْتِ مَوْسَمِي نَامِيِي گِرَانِ هِرِ سُهَبِ وِ شَامِ

پِهْرَانِي وَشِينِ كَسَهَانِ بِيَارِ چِه گِه وِ گَنْدَاوَا
 زِرْدَا مَنِي وِشِ كِنِ دَمِي گُونِ چَاپِ وِ نَاچِ وِ كَنْدِگَا
 پِنُوچِ وِ بِنْتِ وِ بَاهُو وِ لَاشَارِ وِ اَهْرَانِي تَلِ
 نَنْگَانِي اِسپَرِ بُوْتِگَا اَنْتِ مَرْزَانِي شِهْرَاهِيْنِ كُدْرِ
 وَشِينِ دِيَارِ مِئِي وِتَنِ سِرْسَبَزِ وِ شَادَابِ اِنِ مَدَامِ
 پُلِينِ بَهَارِ اَنْتِ مَوْسَمِي نَامِيِي گِرَانِ هِرِ سُهَبِ وِ شَامِ

دَلْگَانِ وِ بَزْمَانِي چِمْنِ بَغَانِي وِشِ زِيْدِيْنِ دَمْنِ
 مَانِ جَاَزْمُورِي جَلْگَهِيِي بَرَكْتِ مَزَارِي گَنْدُمِ اَنِ
 بَشَكْرَدِ وِ جِيْرِيْتِي دَمْگِ مَانِ اِشَكِي كُوْتَا مِيْزِيْنِ
 كَارَنْتِ نَعْوَابِيْنِ اَشْكَانِ گُونِ چَنْگِيَانِ وِشِ زِيْمَرِيْنِ

وَشِينِ ديارے مئے وَتَنِ سرسبز و شاداب اِنِ مدام
پُلِينِ بهار اَنَتِ مۆسمی نامییِ گرانِ هر سُهَبِ و شامِ

بیا او پری پاد اَنَتِ گانتِ مانِ پهرئواِ هر مردِ و جنِ
آزاتیئے سئوتاِ بوانِ گونِ ڈهلِ و سُرناِ هنجوِ منِ
بمپورئے پنچِ گنجینِ درانِ بُرزینِ کلاتئے سرئراِ
بشکُنِ که وایتِ هر کپوتِ اے سئوتاِ دُزینِ هر گوراِ:
وَشِينِ ديارے مئے وَتَنِ سرسبز و شاداب اِنِ مدام
پُلِينِ بهار اَنَتِ مۆسمی نامییِ گرانِ هر سُهَبِ و شامِ

اِیرِ دئے چوِ بِلینِ شائلانِ سرهدِّ و اِشاِ انبرینِ
په تییِ وداراِ نِشتگانِ یلِ گونِ اَمَلانِ دلبرینِ
دوشیِ کمئیتئےِ گَریشگانِ تئورینتگانِ مانِ سیستانِ
مستینِ دلئیِ اومانِ کتگِ پرِ نیمروزاِ دۆستانِ!
وَشِينِ ديارے مئے وَتَنِ سرسبز و شاداب اِنِ مدام
پُلِينِ بهار اَنَتِ مۆسمی نامییِ گرانِ هر سُهَبِ و شامِ

کلچاتِ و دِزکِ نیلگِ و، شمشانِ و همِ جالکئےِ کلاتِ
انگتِ گوشتِ جئورینِ بدانِ گونِ جاکِ و کوکارِ و سلاتِ:
میرینِ بلوچانِ په وَتَنِ سرِ داتگِ و زَرِّ، جانِ و تَنِ
پرِ اے ديارئےِ هاتراِ کُرتَهِ گوراِ سُهَرینِ کپَنِ
وَشِينِ ديارے مئے وَتَنِ سرسبز و شاداب اِنِ مدام
پُلِينِ بهار اَنَتِ مۆسمی نامییِ گرانِ هر سُهَبِ و شامِ

تُربتِ گونِ دینیِ گنبدِ و پنجگورِ و مندِ و سیبیاِ
گوانکِ جنتِ جانیِ تراِ بیلانِ وتیِ زیرِ و بیاِ
رندِ تییِ وداراِ نِشتگانِ مانِ ڈاڈرئےِ گنجینِ درانِ
شَرَتانِ پهِ آجوییِ جنتِ نونِ گونِ وتیِ هئیبسیِ سرانِ

وَشَيْنِ ديارِ مئے وَتَن سَرَسَبزِ و شادابِ اِنِ مدامِ
 پُلِينِ بهارِ اَنتِ مۇسَمى نامئىيِ گرانِ هرِ سُهَبِ و شامِ

تپتائے دل چو دوتِ کنتِ بوتگِ چه بؤلانا جدا
 رۇچے يکينِ اَن اَسَ جنتِ اے مرزِ و بندانى لدا
 بسِ کنِ اوِ ميرانِ! دمِ بدئے اے دلزهيِرِينِ نالگانِ
 باندا چه بؤلانا سمينِ وتِ لالِ درنُزِيتِ شَنزُگانِ
 و شَيْنِ ديارِ مئے وَتَن سَرَسَبزِ و شادابِ اِنِ مدامِ
 پُلِينِ بهارِ اَنتِ مۇسَمى نامئىيِ گرانِ هرِ سُهَبِ و شامِ

نَسَبِ مئے اِشک

اَجَب وِشْ اَنْتِ هِکَايَتِ اَشکَانِي
 بچاریت تانکھ شغورا اَکِلَانِي
 برانت تان چے گوْشیتِ اَهرِ پِلَانِي
 بیا کہ سُهتِ وِ پُرِ بَوْتِ زَنْدِگَانِي
 تبه بَوْتِ نَامِ وِ نَنْگِنِ هَاکْمَانِي
 کَلَاتِي نَامِ وِ لَجْنِ بَلْکَانِي
 امیری شغوکینِ شُتِ دُئورَهَانِي
 کَلَاتِي جَاهَا کِپْتِنِ کَلْ وِ چَا تَا
 بُجینتِگِ سبزگے بے آپِ وِ مینَا
 کہ بۆرے تاتکگی بے سَنجِ وِ زِنَا
 نکپتِگِ تان چہ میری راهِ وِ زَنْدَا
 شرابِنِ اِزْتِي اَنْگَتِ مَانِ جَامِ ائِينِ
 بجوْزِينِ مِهپَلِي هَانِي مَانِ سَرَبَاZ
 پَه اے رسواییا راهے بشوْهَاز
 کَمَاشِ وِ هَاجِيَانِ کُتُومِي سَرِينَانِ
 دُئِيْتِ هَانَا دَرَسْتِيِنِ يکِ سَلَامِي
 کُديْنِتِ جُوهرِيِي هَانِي دِمَانِي
 مَکْنِتِ تَانِ سَانِگِ وِ سِيْرَا اَ گُوْنِ بَزْگَرِ
 پَه مِيْرَمَارِکِ هَمَا جَدَا پَکِيْرِيِنِ
 تَانِ رَسُوَاِيِي نَرِپْتِگِ بَرِ سَرِ بَامِ
 شِپِيِي مِهپَلِ يَلْهَ کُتِ کَلْهِيِي کِشْتِ
 بَرَاتِيِي مَجْلَسَا پُلِينَا بُرْتَنْتِ
 چَه پَسِ وِ پِيْرُکَانِ گَپِ کْتِ گُوْنِ هَانَا
 بِلُوچَانِي گُورَا اَلِي جَنْبَابِ اِيْنِ
 چَه بِيْهَا سَانِگِ وِ سِيْرِنِ پَه هَسَابِ اِنِ

امیری مِهپَلِ وِ شِپِ مَاهِکَانِي
 نُوَابَا مَجْلَسِ اْتِ گُوْنِ هَمْبِلَانِي
 رَهَا رُوْشِنِ بَکْنِتِ شَرِ جَاهِلَانِي
 رَسِيْتِ کَاسِدِ بَگُوْشْتِي نَاگْمَانِي
 نَمْنِتِنِ اَبْرُوِيِي پَه نَشَانِي
 پُرِشْتِ اَ بِيْمِ وِ هِئِيْتِ پِيْرُکَانِي
 کُلَاهِنِ چَه سَرَا کِپْتِ مِيْرِ وِ هَانِي
 مَجْنِ کَنْچُوْکِ وِ بَلِ گَنْجِيْنِ دِهَاتَا
 "بِيَا کَه تِيِي بَرَاتَا هَاکْمِيْنَا
 مَرُوچِي دِيْسْتَه هَلْکَا سَجْهِيْنَا
 بِيَا کَه تَانِ نِيْرِيْتِگِ سَمْنِدَا
 تَانِ پُوْلْنِگِي نَکْپْتِگِ مِيْرِي نَامِيْنِ
 بَجْنِ پَگَرِي بِيَا وِ چَارْگِي سَاZ
 بَدِيِي پَهْکِيْنِ سَرُوْکَانِ مَرْچِي اَوَاZ
 بِيَارِشِ هَانِ وِ مِيْرَانِ سَرْجَمِيْنَا
 بَرِشِ مِيْرِي گُورَا پَرِ اِهْتَرَامِي
 گُوْنِ وِشِيْنِ هَاتَرِ وِ چَرِيْنِ زَبَانِي
 پِْتِ وِ پِيْرَانِي تَهْتَالِيِي دُئِيْتِ شَرِ
 پَه سَرْدَارَانِي گُوْنِدْتِ پَسِ وِ پِيْرِيْنِ
 بَکْنِ کَارِي بِيَا وَاجَهِ بَجْنِ گَامِ
 گُوْنِ اے گَپَانِ يَلَا کَلْگِ پْتِيِي اِشْتِ
 شُتِ وِ هَانِ وِ دَرَسْتِيْنِ مِيْرِي زُرْتَنْتِ
 کَمَاشَانِ گُوْنِ وْتِي وِشِيْنِ بِيْيَانَا
 کَه مَا بِيْهِي سَرِ اِيْنِ هَانِ وِ نُوَابِ اِيْنِ
 بَچَارِ هِپُشْتَا نَامِنِ مَانِ کِتَابِ اِنِ

دل و جانِ چہ اے دئورا کبابِ اِن
کہ نامِن گارَ بیت باندا بلوچِ
جوابی داتگ اُنْت گون نکتہ دانی:
نمّان سانگا من گون کم جراتان
جنین مرچی چہ مردینِ مستر اُنْت نون
کہ بیھی آ نمّنت زات و اُسْلے
کہ بارین چے گوشت چا پُسگا وت؟
دلیرین کاڈ و درین نکتہ گیرا
شمئے گپ اشکتنت من وت چہ دیرا
اگت ہم بندی اِت مان زاتے چاتا"
شمئے زات و زہئے جئوھر منا نے
نپوشیت آ شمارا لاهک اِنْت بس
بلوچ اِن زات و اسلین ماہ و رُوچ اِن
پہ شہراہا رسینیت ہر کسا ایشک
گون ایشکے آسا زاتے لِدَا سوچن
بلوچے رند اچ آیان ہر کجا اِتک
پُرش مان ہب زر و چاتا کپانتت
شمئے پگرانی بُسرّہ پر کپاتین!
بعیان و زانتے بوری مجلسا تاتک
کہ آ گون جاہلین رہبندا زہر اِنْت

اگن بہتین مروچی کپتہ واب اِن
مدئے دُنگ پہ کم اسلا مروچی
براتا اشکتنت گپ کاسدانی
منی دل گوشتی گون اِنْت گون براتان
بلہ پاڈن مان شردا کپتہ ائون
زمانگ سنج کنت بؤرا پہ نسلے
گرت جُستے چہ ہانین دُنگا وت
چو شیرے چک جتگ ماہین مئیرا
بگوشتی گون نئوابانی امیرا:
"شپانک اِت سَجھین دور اچ بزانتا
شپانکی دئورہئے باور منا نے
مروچی گوستگین دئورے گدان کس
بلوچ اِن ما بلوچ اِن ما بلوچ اِن
نَسب ایشک اِنْت و بیہن ایشک و زند ایشک
من و دلبر منی ہر دو بلوچ اِن
بلوچ اُنْت چاکر و گوہرامے چکراتک
شمئے سیہ دوچرین باور سُچانتت!
مباتین زاتے گنجین بر مباتین
گئے گپان گلین اچ جاہا پاد اِتک
منا میران! پہ انچین کاڈا پھر اِنْت

مہرنہادئے¹ کوش و

سیاسی تنزیمانی زمہ واری

بیات کٹومی سرھٹیلان بیات!
 بیات ننگرین بیلان بیات!
 بیات راج و جہہ، ہزب مردم!
 کہ نالان انت شمئے ہر شہرئے مردم
 بیات دینما اے دپھئے بدارت
 اگن دیمپانیا کٹومئے تیار ات
 ہما دینہا کہ یل زی کشتگانتی
 مروچی راہ و در مئے بستگانتی
 دراہین انجمن مئے سوٹکگانتی
 کلم نکشین مان دستا پرؤشتگانتی

آکوب مہرنہاد، زاہدانی یک رؤشن ہٹیلان بلوچے ات کہ آہیا گون وتی سنگتان، یک "ادالت انجمن" نامین بنجاہے جوؤنٹنگات، چہ ہے انجمنئے نیمگا برے برے دولتی ادارہ جاتانی رییس و کارمستران لوٹیت، تان گون ملکئے مردمان چہ نژیک، اجتماعی گند و نند و گپ و تران بکننت. شہید یک اینترنتی وبلاگے ہم کشتیت و بلوچستانئے بارٹوا چہرے نہ چہرے نیسیت. ملایانی ہکومتا ہمے ککین چیز ہم برداشت نکنت و آواجہ گپ و زندان کت. آہرا ہم پد و اینلنگ جت کہ گون ابدلمالک ریکھے گروپا، ہمراہ بوتگ. پہ ہمے پد و اینلنگا ہم پانسی اش دات. آہیئے پانسی دٹیگئے ہلاپا، آلمی جد و جہد ہم بوت، تننا آمریکائے پرزیدتا ہم آہیئے آزاتی لوٹت، بلہ ملایا پہ اے دگہ بلوچین سیاسی کارانی پاترپ داتن و چم سہر دٹیگا نیٹ آگپت و نمیران کت. من گون بازین جہدے، سچھین ایرانی رزامند کنت تان وتی پالتاکی لوگان یک ہپتگے پہ ہمایئے ناما پچ بکننت. بلوچانی ہر سٹین تنزیم گوانک جنتت تان پہ مہرنہادئے بیرگریا، یک سیاسی منندے بجوؤنٹنت کہ ہکومت وتی ہسابا بکشتیت و چہ وتی کارا پشومان بیت. بلہ ہچ کارے کنگ نبوت. انچش ہم استکلہما، من بازین جہدے کت کہ ایرانی پاتیانی لیڈر، یکجاہ مچ ببنت و ہوزرگین جہدے بکننت. انچش ہم بوت و بازینا بھر زرت. بلوچانی تنزیمانی امیر گوانک جنتت تان پہ ملایانی ہکومتئے پٹشل کنگا، یک ہوزرگین منندے بگرنٹ و تان بزانت کہ آہیئے اے کارا، بلوچ پہ یکی و تپاکی رسپتنگانت. بلہ ہچ کس چہ وتی مسیتا در نبوت. اے شثیر، مان یک پالتاکی لوگے، پہ راج و جہہ و ہزب مردمئے "زمہ واریئے بارٹوا" وانگ بوت. بلہ بزن انت کہ آہان، ہمے یکجاہین منند ہم نمئت.

ڪرار و اهد و پئيمان سستگ آنتي
 سمر آزاتيءَ هم چرتگ آنتي
 ته يگه جه مجنت مءِ سرزمينا
 مبيت تان نام و ننگ اءِ گلزمينا
 مڪنت تان گس چد و زندا سياست
 بلزچان تان مبيت ملڪا رياست
 درپش و داگ دنت و بند و زمزيل
 اناگت مهنهادا هڪم دنت ميل
 بيات راج و جبهه، هزب مردم!
 كه ملڪش سوتڪ و هم مءِ كشت و گندم
 بسازت هنجري گون اگل و تدبير
 سلاهه گهترين اچ توپڪ و تير
 سلاهه گون تپاڪيءَ هديدا
 كه كوري كنت بدا چه اگل و ديда
 تپاكي مءِ يڪين گدارءِ مرڪ ان
 هم جهلين زرا اءِ دپه گرڪ ان
 گرت همپتيءَ بوزين كلاتا
 سرا زلمءِ پيرينت مان چاتا
 شمءِ يڪجاهيءَ جاڪا كه اشكنت
 سرا شر سار بيت بے سار انت هر چنت
 وتي جاها گوشيت چون کرتگان وت
 په دست وت چه پئيمان من وتا جت
 زنانن هون بيت آكوبءِ هتورءِ
 سرا جهلادءِ كنت هر كندا كتورءِ
 بجيت لهڙءِ كه جوڙينيت: تپاكي
 دو گوشئون كرر كنت توپانءِ جاكي
 آجب ڪارءِ كتن ڪارءِ هتائين
 بلزچن يڪ ڪنتت امرءِ جتائين

گون اے کوشا تپاکن کرتہ سئے نک
 گرنٹ ملکا وتیگا هک و برهک
 بیات راج و جبهه هزب مردم!
 کہ ملکش سوتک و هم مئے کشت و گندم
 گرت بیرا چه هونی گون تپاکی
 کہ دژمن چه رها دردے بچاکی
 بنندت مجلسے میری مروچی
 گوشت جئورین بدا کتول ان بلوچی:
 پہ زلمئے گڈگا ما یک بین یک
 گرن ملکا وتیگا هک و برهک
 بیات راج و جبهه هزب مردم!
 کہ نالان أنت شمئے هر شهرئے مردم
 گرت بیرا چه هونی گون تپاکی
 کہ دژمن چه رها دردے بچاکی

زرین تاج¹ تاهرہ

اسلامی سچھین ملکان،
جیننانی آراتیے اولی و مسترتین سالار و ہیرو

گوشتی گون زهرئوان سپادل

کہ او یلان!

ہمت کنت مروچی

تان انگت

کہ زندگ انت و

نمرتگ بهارئے گل

سہرایبانی باورئے انبارا

بن دئیین

بو گپتگین

چہ هر کش و پهناتا

سر تان پاد

ہمت کنت

بیات و

اے گوانکا سردئییت:

کہ آچ اے رۆزگار و رند

نبيت مہرئے اے دیار

کلاتے

پہ ناکسان

نئیلین دگہ ادا

نہ انسان

کہ ہم سگے

بے جان کنت

گون ڈوک

بگڈنتی

دست و پاد

ہمت کنت

تان جہائے شہستانئے پردگا

مان آسا

چگل دئیین

بل تانکہ "پگرئے" کوٹ و

"ھیالئے" کلانا کئیت

شہزانتئے روشنی

پاد آ، سپاہِ مہر!

کہ اے گہتگین بلاہ

چہ "سہرا"

ادا رست

مان "دشتے"

بسوچنی

گؤن اے مراد و باورا

سر گپت و

شُت چؤ ماہ

چادر، ہجاب و بُرکھی

کشت

چہ چہرگا

مہتاپی کت

"بدشت"

گوشتی کہ

بشکُنت:

"اے پگر و

دپتر و

دستار و

دستکا

آسا

چگل دئینت"

آچ اے ساہت و گُدار

ہرامِ ان

پہ ہر کسا:

مُلائی ہر ہبر

آیین دگر کنیت و

ہئیالے

دگر سرا

کہ نوکین زمانگے

"گؤن ہزاران مراد و تہر"

نوکین مراد و مکسدئے شہراہا مادنین

نوکین سَمند و زین و سوارے

زلورتِ انت

"چؤ من کلندرے:

بے تاج و

بے کُلاہ

بے چادر و

ہجباب

برابر ہُکوکِ مرد"

"چؤ من کلندرے

کہ مان زنجانا

رُمبِ جنت

جنینانی لشکرا"

"چؤ من کلندرے

کہ مرید آنتی

مرد و جن

شاہان جواب کنت و

ہدائے.... ہم"

¹ ہائک تارہ زرین تاج "نور دیدگ"، 160 سالہ پیسہ، کاجارانی دئورہا، ہمراہ گون "مہمد باب" نامین بیست و ہیت سالگین ورنہ مردے، جاہ جنت تان نوکین آیینے ہمان گون زمانگا بجورنیت. ہائک تارہٹے پت کزوینٹے شہرٹے دینی پیشوای بیت. آیینے ہمسر ہم مزین مٹولوی و شہرٹے پیشنماز بیت. اے ہائک، مان اراکتے نجپ و کر بلایا دینی مکتبان آستای بیت. گوشنت کہ نام کپتگین شئیر؛ "چہرہ بہ چہرہ رو بہ رو" ہماییا گوشنتگ. تارہ، مان "بدشت" نامین جاگھے وتی دہ ہزار مریدانی دیمہ چادرگرد و برکھا کشیت. مان ہمے مچیا، وتی مریدان لوٹیت تان شئیتانی کتابان در بگیجنت، کہ اے کتابانی دئورہ گوشنتگ.

تارہ، ناسرڈین شاہٹے ہکما، بندیدگ و جیل کنگ بیت. ناسرڈین شاہ تہرائے پلپسا گوشنت: اگن تارہ منی جن بیت و ایرائے ملکہ بوتنا بمٹیت، آزاتی کنیت، اگن نہ، بکشیتتی.

آ نمٹیت و کُشنتی. تارہ، آسیا و اسلامی مُلکانی اولیگین "جنینانی آزاتی واہ انت." اے آزاتیتے پیشوائے بارثوا، بازین کتاب و نشتانک ہستانت.

مٹولانا اگبال لاہوریا تارہ گون "مٹولانا روما" گچین کنگ و آسمانی سپران شُتگ. آیینے کوشٹے بارثوا گوشنت:

کم نگاہان فتنہہا انگیختند
بندہی حق را بدار آویختند
ای کہ از تو فاش اسرار وجود
باز گو آخر گناہ تو چہ بود؟

کلیات اگبال لاہوری - سروش

اگن راستے بیت شعیتان

اگن راستے بیت شعیتان
 گوشانی من کہ او شعیتان!
 ترا زبیت هر پهرے
 تتو ائے آ یل مزن مرین
 نمیت تتو کدی هچگر
 هداات گوشتگآت زورین
 بیارے لشکران مورین
 برئیگن دوزها کهرین
 دیئے مس هشتری سورین
 نمٹان من هبر زورین
 په هچ دابین ده و دئیگر
 ترا شاباش ان او شعیتان!
 جهانان دل ترا داتگ
 دلیری تاجگئے مستگ
 هداات کاهرین گوشتگ
 که تعیی جان و دلے ڈیکی
 دوین زدانای دلگاها
 کتت چو تپلکان گوازی!
 جتت پالے چه هئیرانی
 دهے شادی ملک نامین
 وتی درگاها نندیئتت
 گوشئیگا شادی آن بے تام
 تعیی جووئے تھا رُمنبت
 چو شادی آ مهار أنت تعیی
 ترا گون هر وژین و سپان
 هدائے وهی و آیتان
 تتو ائے اے آلمے سلطان
 مان هر هلك و ده و شهرے
 دلیرین آ ملک دُرین
 که یگے بیت چه تتو گهتر
 کنئیگان گور اگن تورین
 ملاکت ناری و نورین
 هما وئیئے تھا دورین
 وراکان دوزھی جئورین
 نمٹان من هبر زورین
 نمٹان زورا من هچگر
 تتو ائے آ شیرکین سلطان
 مان بُندامئیی اجب بستگ
 که جنگت گون هدا بستگ
 بدی تعیی جانا هم نشتگ
 چه "شرا" بستگ و "بیکي"
 نوپئے سُهب و بینگاها
 دمه نشتے په گل بازی
 من آن تعیی پالے کربانی
 گون آ چوژین دپان هامین
 گون وت هر وهَد کندینتت
 گرنت هم آ چه تتو پنتام
 په هر سارا تعیی چمبنت
 "بد" و "شرا" نچازنت تعیی
 ستایننت وتسی گپان

زرا کپتے "سنایانی"
 کہ شاہے نہ چُش ان نہ میر
 دراہین دپہ و جن و جان
 پس و گرگ و گراز و ہر
 کننت وسپا تئی ہر دم
 کہ پرت چہ سرا تئی ہوش
 منی روہت مان جانا کشت
 وتی جندے پدا گشن
 چہ وت جُستے گلین گپن
 چہ وت نیست ان گمان و گت
 وتی گارین "وتا" دیستن
 چہ بندا تئی وتا سستن
 وت آن نون شر اگن زشت ان
 وتا کشت جتا بوتان
 پہ مردی گون ترا گوشن:
 اگن بندیک کنے زندے
 بدین نامن سرا بکشے
 نہلان من وتی زندا
 بے و شرتت کُن در کار:
 میان کجنگ تنگی
 نژرن زندا بے نگی
 کہ تئو بے گیش یان شئتان
 کنے مان آما ہر چی
 ہدایی ہئیئن پُروشتگ
 چہ دست و شانہان پیش انت
 ممانیش دلان تئی پد
 ترا زانت مروچی بد
 نکنت تہنا پہ تئو شکے

گلام ائے تئو ستایانی
 پہ وسپا ہنچش ائے آہیر
 گوشے گون زہر، نہ انسان
 دُرچک و دار و بہر و بر
 دراہیگین بنت سرجم
 ستایان چو کتے مدہوش
 وتی دستت چہ اگلا ششت
 نون گون وت من دمے نشتن
 چہ پگرا گمچھے سستن
 کتیا برتگ منا چہ وت
 ہمے جُستے تہا نشتن
 جت و ترسے گنگ بستن
 "ملاکتی لکب" اشن
 چہ تئی شادی ملاکتان
 دوکونڈی تئی کشا نشتن
 منا ہر نام اگن بندے
 تورے چہ جتا کشے
 ملاکت شادیین زندا
 نکت تئو اے ہبر ازیار
 نون من پاد آنکگان جنگی
 سرن کت چوئوین رنگی
 دوین کپین بزین شرتان
 بچار واجہ! کہ نون مرچی
 گلین بے من چہ تئو برتگ
 بزین لشکر منی گیش انت
 دئیان مہلوکا تیگا رد
 ہزارا چے بزان نھسد
 چہ ہر دہ بندگا یگے

چہ گنور و کاپران برہگ
 چد و رندا بوائے تئو:
 ہدایے ہییتے کئیے
 چہ زاتا در بکت شرا^۱
 مجورنیت پدا شعیان
 چو نیکی پُر چہ نیکی بیت
 گلامی ہم مبیے دادی
 مرنجینیت چہ وت بے وس
 مبیے زندا چہ وت رازی
 مکت گون ما چشین گوازی...

نبت مؤمن تیی دہیک
 چُن کت تان بزائے تئو
 ہدایے آ اگن لوئیے
 "بدی مئیلیت وتی کرا
 گون سد مندر و بدین پنتان
 دپادپ زات نیکی بیت
 ملاکتے مکت شادی
 مکت زورانسری گون کس
 چو دینے و تسرین کازی
 منندیت آ پھہ گلبازی

^۱ شرتے جوڑ کنوک، پرستشے لاهک نہانت.

مولانا اقبال لاہوری، بچارت پریمیئر مہمد رزا پشاہی کتابا (چہ کورش تان امام زمان)

سِستگین سَر جیگ

دل ھگت شعیداین پرا وای زری
چاک آتی جیگ و سِستگ ات بندی تکلین
هوری ات پکا، جنتی ھورے کاملین
زیور و سہتی براہ اتنت لالا بائکی
نیگے ھج جا من ندیت پر اے نرْمکی
جے گوشان لُنتی چون اتنت شہد و شکرین
تانکہ من دیستنت بوتگان شعیدا و گنوک
چہرگے نکشی ساہری سہران دوتگک اتنت
کامتی سرو و بوی چو پلین سُمبلا
شینگ اتنت ملگوری کجے کوشین کوپگان
وابے آرامی چو ھما نیلبوین زرا
بیت کدی سالونک آگے بانورا گلین؟
ساگرے بیت و مہرمین ساکی ماہلین
شائری "ھوتین"، پنجگ و گئے شکرین
گل منی سالونکین سرا رندیت کمبرین
گل منا گپت و من گران جانیکا بگل
پچ مَلرزینیت تان منی نازانین گھر
شیرکنین وایا پاد مکنت لالا تاسکین
تان ممیت سارے وت مان اے زندا ما کئے این
بے گلے "ازن" و "شریتے ھکم" و چُپیا
لرزتنت لُنتی زانتگن آساری دلے
کپتگان اشکتے ھٹوپ و سد وھمانی مُجا
تانکہ دل شعیداین موارت وسواسے ردا
گوشتی او جانی! یکدمے پادان نون بیدار
کس وتی مہبوبا نکنت شپاسے جدا
چون ترا بلان من چدان انون ترگا؟
انشی بوتگ مٹیگ و تمیی کٹولانی کرا

دوشی من وایا دیستگات ماہین شہری
ویتگات وایجاھا وتی نرم و بہملین
گرڈھگین گُبی سہر اتنت کاڈے ماہلین
دستی چو ریشم نرم اتنت ھر دو پادکی
سینگے باگئی ڈرنگ اتنت وشتامین مکی
جنگ اتنت بروانی کجے ھر دو ھنجریں
کوٹگی ریگانچین دو لُنت سوپین آ زنوک
لالے موردانگ تھو گوشے ماران میتگک اتنت
دروری نیستات مان دپ و دنتانان گلا
بارگین پونزی چو ھما نکشین شپگان
گردن و بنگوشی گوشے کوشانی وڑا
نون دلا نشتگ یکبرا وسواسے جلیں
دو پہ دو نیندین مہپل و دیوانے گلین
زیمل و ستوت و چنگیے ڈرجان درورین
دسٹن مان جانینگے گور و بیگان انبرین
کدھین کتپیان ٹنگ گرن کندان و چہ گل
شپ ممیت سہب و سر مَجنت رُوناگین سہر
در مٹیت ماہ و گون وتی برمشا نازرکین
چُش بین مدھوش چہ گل و شوکا ھر دوین
گون ھمے وسواسان شتان لالے کوٹیا
نرْمکین دروتے داتگن پیچوکا گلے
آسکلین دیدگ پچ کننت نیمچمے کجا
پہ مڑا شوون بڑتگ واترے پدا
ناگتا اشکت من گلے نازھکین تھوار
نے ترا زانان مان دلا ترے چہ ھدا؟
جُکینگ اشکتے مہری مان مہرے چمگا
سستگ اتنت پہ تھو تکلن سَر جیگے بچار!

من سَدو اِشکئے تئو منی دلبودین کیا
 گون گورامبازی بُرتگان سرجاهئے سرا
 بُرتگن پردئوسا وتی شئیداین دلا
 نیستاتان جائے گئوہرا اندوہ و گمے
 بُرتگات مہنازا ہزار دردانی تپی
 کنزتگ کندان گپتگی دستن کہ بیبا
 گرکی کُت ڈیلن مان وتی گالانی زرا
 وپتگان ہپاسا شپئے نون من گون گلا
 ہسرتوی کامے گپتگن شیرینا دمے
 شہتین شہداد ات گوشے میران آ شپی

رنجانی آسے گُلسَمَر

رَسے اے دَرگہا وَہدے اگن دُوست!
 درودے وان دلاؤمانین گُون سَد اُوست
 چُشین گُل — گئوہرے اے گُنبدان مان
 ترا وت گوانکَ جنت آ دَرگہ او جان!
 ہللیے "آ" چہ "سَد رنجانی" آسا
 "ہلیپن" نامی ہم پر بستہ ماسا
 ادا، آسودہ واب اِنت "ہمّے پیر"
 بلاہین "جَد و جُهدانی" یلین میر
 ہما کہ ہر کس اچ کَر و گورئی گُوست
 "سَرآپرازیے پاگی مان سَرا بَسْت"
 چو رُوچا آسمانا مئے دُرپشت
 وتی زندا پہ کئوما نوری بکشت
 ادا واب اِنت ہما آکیل کہ گوشتی
 وتی کارا گُون یک رمزے چہ ہستی:
 "ہَرْد" گُون "ہمّت و واکا" کہ بیت ہور
 زمانگ سَد چو ابرام ہان^۱ کنت جوَر

^۱ مکسد، واجہ ابرام ہان مبارکی، چامپ و آہرائے سردارے چک اِنت. رزا شاہے زمانگا، وھدے کہ آییے سردارین پت، رزا شاہی ہکومتے متوک نبیت، دیم پہ گوادر جلاوتن بیت. چہ پتے تپاک بیگ و دراندیہیا رند، ملکا کثیت و ہمراہ گُون کار، اسکولا تان چار و پنج سالا وانیت. وتی "سیکل و دیپلما" ہم بگنیر چہ اسکولے رٹوگا گپیت. یونیورسینیا رتوت و "سیاسی ہکوکتے" دانش نامگا پہ دست کاریت. اے زہمتکشین بلوچ، یکے چہ اولی دانشگاہ - دیستگین بلوچان بیت. ایرانے وزارت کشورا کار کنت و رندا، پارسے یک شہرے پرماندار و، گزا ہم لرستانے اُستاندار بیت. چہ ایرانے انکلابا رند ہم یک و دو سالے زاہدانے والیے نایب بیت. واجہ سال 2010 ایساییا زاہدان تپاک بوت. منی جند ہم یکے چہ آییے چُگان حساب بیت؛ چیا کہ من شش سال آییے کزا بوتگ و گُون آییے مالی و مہری مَدتا، وتی اسکول ہلاس کنگ.

اگن میرانئے شئیرا ہم کہ تام اِنْت
ہما میرین سَرئے دُرین اِنام اِنْت

ڪئومي لئيبناني ياتمانے

سڪَ منا دوست آن تئبي دپئے بچڪند
 سد گُئے رنگت چهرگا نڪش انت
 چه وتي لئيبحاها اگت دور ائے
 مادرئے مھرئے چادرت هاچ انت
 چه دپا درشان نبتن كُبلين
 من تئبي شاهي واهگان زانان
 همئے "اؤبادگ" مزن مرين!
 بزگين ڪئوم و گمجتين هلڪا
 پرؤشتگانر رسم و دؤد و داب شرين
 جيتوئے¹ پئا همبلاني جاك
 سينگا مئئيگا نجتن شهمات
 چؤ كه شاهين په مڪسدا بال كنت
 كس نجتن پورے په وتي منا
 گار ان آ درين ليز (كل بئے نئے)
 كومئے⁵ لئيبحاها ردين كومان
 مچئے وشين ساھگا سارتين
 سواربيي بل كه په گر و كش انت
 ڪنئيے اے هڪم گنتر اچ جيل انت
 هر كسے تيرئے پت و پولا انت
 كه نبيت داوا گون هبر نرمين
 وشدل و شادان و گل و مدهوش
 چڪ په چه گوازيان ڪننت كيئي⁹
 هر مئيار "لئيا" ڪسترا لئدي
 سھب و تان زھرا بانگا ملائے¹¹
 نه پتا مريننت نه هم ماسا

جي مني ارمانئے گلين دلبندا!
 ڪندگت نازھڪين اچب وش انت
 دست و پادا بستگ بند و ڪلمورائے
 چؤ گلي وشڪندين دپت پاچ انت
 واهگت باز انت مان دلا تپلين
 باتني هبانت من وانان
 جي مني ليلؤ ليلؤ درين!
 سڪَ منا آپسوز انت په تئبي ملڪا
 ملڪ تئبي برتگ درزمان شرين
 نه دگه مهڪانين شپان گلچانڪ
 ڪپگے² "پرهدئا يله پُر گوات"
 نه دگه سانڈے پيسرا هال كنت
 پورئے³ پئے پراهگين دئا
 چئوڪيے⁴ گوازيان گوشيگا مئے
 دل مني انگت كنت بز ان اومان
 مچ بنت لئيا چڪ ڪسان زاتين
 ڪنئيے⁶ "بورتاچي اچب وش انت"
 ڪنث اگن هر ڪسا نجتن ڏيل انت
 گھترين گوازي مئے مچولا⁷ انت
 تان گلا مان ريچنت سرپ⁸ گرمين
 چڪ همے گوازيان وتي دلگوش
 دلسياه مات و دايه و بلي
 مسترين چيا ڪننت دو سر بدي¹⁰
 اے اچب گوازيے مچولائے
 مان چڪ و پشت انت و هر و آپسا¹²

پُترتکا¹³ "لثيبا چاپِ جنان آنکگ"
 لپ چتگ کُنجه لَوگ و انبارا
 گوشتگی چیر ائے تئو چیا انگت
 دیستگئے بیا که پُچُکِت¹⁴ باتان
 چه کتگ گون ما دژمنان شَرین
 شَت کُجا پُرا¹⁵ مئے گلین گوازی
 گدگ و دُکش ساپکین زُرنتت
 سنگت و میرین کئومی سرهشیلان
 اے پڑا کئے کنت نون زبردستی؟
 جنت شگان مئا گون زبان هارین
 پُچُکی¹⁶ پَنج زندا جنت چاک اَنت
 دُکلان سئے چاکی دئینت هَنکین
 رُستمے لؤنت تان بنت بوجگ
 دل "دوینانی" هنجو "دودا اِنت"
 سَد هَتَر چَم و دیدگئی مان اِنت
 دل چه مئے تُرسا دژمنئے کپ اَت
 بَسَتگِش سرین و کپتگان کُستیگ
 هر گُورا سانڈان چهَر وارت جُپتی
 رستمے بوتین اے پڑا کپتین
 پاپلیچ²¹ اینوک بئے نه اَت میران
 سوب گڑا سانڈا چه یلا بُرتین
 چون کتگ، چارت میتگئے بچان
 شرتش گون دار و لَنککا بستگ
 دؤست بوت هَلکئے مردمان پهکان
 کس نَجنت مئا هم چه کِشکا در
 گون وتی کُنکان سُهَر و وشتامین
 سئیل و بازار اِنت سنگتان جوانین
 مان پڑا کارنت جنگی گوک جاژین

مگربان تاروکی که مان آنکگ
 گل کُنگ چُگان شهر و بازارا
 دیستگی مئا تان وتی سنگت
 کادرئے دادانی گلام باتان
 چه گوشان دلبندا وتی دُرین
 پرؤشنگش چون مئے دؤدئے هر گوازی
 گرمکین پیتاپئے سرا نشتنت
 کُرتگش "نه داری" یلین بیلان
 جنگ اتنت اگلانی امیر کستی
 هر کسے بندان پُر کنت چارین
 آ که مان شرتان سَک گروناک اَنت
 گون وتی دستے تاکچهان تَنکین
 تلکئے¹⁷ "لثيبا کُبل بنت پنچگ"
 لئکی¹⁸ "مرک و زندئے سئودا اِنت"
 هر کس اے لثيبا که دلاؤمان اِنت
 هر کدین زور و پنچگئے گپ اَت
 پهلهوانانی گوازی اَت کُستیگ¹⁹
 آ نه اَت لثيب و گوازی سستی
 کچ اَت و چَر و کَلپران²⁰ زپتین
 هر وژین ریکش کار بست شیران
 مرد اگن پُشسر پُشتکا کپتین
 هر دگی²² تانکه سر کپنت مچان
 هر دگئے لثيبے کُللو زرتگ
 ورئے²³ گوازی گون وتی کِشکان
 دیم په دیم اؤشتانت ردا همسر
 شادهی ایامے اَجب هامین
 مان شپان وشین ساپ و مهکانین
 مچ بنت دهگان مرد مزوانین

بانڙگ و دستڪنڊ اِنٽ گڙا آهان
 ڇه گُوشان ڇه ڪرتگ هما شيران
 مان هما شرتاني گل و گيران
 وش اتنت پيشي دئور بلوچاني
 لاهڪين دؤد و داب اتنت وشين
 ما نيين جئورين دڙمنٽي بندي
 ڪلگ و شهري سرجمين آبات
 مان وتي لئيبجاهان گل و دلشات
 سڃهين هامينسان همڪ سالا
 سئيل ڪننت لئيبجاها وتي شيران

جنگ بنت ڪاييگر گون چپشاهان
 بؤر و بؤرتاچي دئورها پيران
 چؤنڪا چئوگان بڙتگات ميران
 جي مني دُردانگ مراداني!
 دئور اتنت آ رڙچي مرادبڪشين
 گم مڪن ڪٽول ان نون منا رندي
 مڪران پُليسن بيت تئبي آزات
 ڪوڊڪين تپل و تئبي گلين همزات
 لئيب شمٽي بـرجاه بنت درو شالا
 چؤ منين پيرين هم په گل ميران!

لئیبنانی گیشینک:

1 جیٹو: اے گوازی، گرماگان، هامینی شپان بازارانی تہا بُنگیچ کنگ بوتگ. شش تان دہ کس مٹ بوتگ و گون یکدگرا پُشت مان پُشت بستگیش، پنچ یا دہ کس دگرا ہم آرات، آیانی دیم پہ دینما چہر وارنگ. جُہد ایش انت کہ آ آراتین، اے پُشت - بستگینان، پہ دست بجننت و پتچنت. جتگین مرد ہم، گون وتی بستگین ہمرہان، آیا بگرنٹ و بدارنت. اشیا لہتین جاہان جیٹو گوشت و لہتین جاہان ہم "کون-بستکا." اے گوازی، مردینی و گرماگی گوازی بوتگ، بلہ مرزچی بوٹ کنت کہ گون سرستگین ورزشجاہانی جوژنگا، جنینی و زمستانی ہم بنت.

2 کپنگ: اے گوازی، گروپی و رومی گوازی، یک کسے "سانڈ" گچین کنگ بیت و راستی پادا گون، چپی دستا بندنت و مٹ، سینگ پہ سینگ بنت. اے درنیاما سانڈ جہڈ کنت تان وتا پہ کراچاہا برسینیت و ہال بکنٹ و بگوشیت: ہال ہال...

3 پوری: اے گوازی ہم گروپی و رومی گوازی، کہ شش تان دہ کس، ہر نیمگا دیم پہ دیم ازشتنت. یک پیشی تویے زورنت و یک ہردین ڈوکے آیشے تہا ہلنت، تان کُمکے گران بیت، گوا آیا گون بُلُتے جنت کہ 100 مترے دور روت. چہ آ دستا، دیم پہ دینما، اے تویا پہ دست گرت. آ کہ تویا جنت، تچیت تان ہال بکنٹ و کراچاہا سر بیت. توب گروک: اے مردا کہ روت تان ہال بکنٹ، جنت. پتوچے مردم آیا "گوا" گوشت.

4 چوکی:

چار چار نشنگانت دکاندار

جلوانی دینت چابکسوار

دینما چار ان و پُشتا ہشت

اے گوازی، چُش انت کہ گون دو مردم ہم بوٹ کنت. چار دانگ 15 - 20 سانتی داز زورنت، آیانی یک دیمے باید انت اسپت بیت، ہمیشا آیانا تراشت. ہشت ہردین کل کوچنت، اے داران، یکے زوریت و لہم لہم، ڈگارا جنت. اگن پُشتکا کپنت یا پہ آ دگہ دینما، گرا کلان حساب کنت، بلہ اولی کلا ہسات نکنت و گوشت: "کل بے نین، یک."

5 کومی Kuomi: مان ہامینان، چُکانی یک گوازی. مان "پیکورا" مچدگا شنت و کپنگین "کنک یا کلونش" چنت، گرا سٹے دانگ کلونٹ یا پپک زُرت و یک دانگے آیانی سِرا ایش و گون دگہ کنک یان کلونٹے، چہ دور جنت تان پچلنت. اے گوازی جنکان ہم کت. کسے گون "پلایا" ہمدور و یک ڈول انت.

6 کنتی: اے گوازی، گیشتر گون دو کسا بیت، چُش کہ یک گرد و - گلزین - ہردکین کوری دوکے، زمیتے سرا نادیننت کہ آیا "کنت" گوشت. گون یک ساپین ڈوکے کہ دستے دلے کسا انت چہ 5 - 6 مترے "آیا جنت، اگن بلگیت گرا، آ کہ کنتی کشتگ "ڈیل" کوشگ بیت و باید انت آیا سواری بدنت.

7 مجولا: اے گوازی، ہم گون دو کسا یا دو چُکا بُنگیچ بیت، پس و میتسانی پاد و دستے مجولان دَر کنت و آیان زمیتے سِرا چنت یا چیر کنت. آ مجولا کہ "گل" کوشگ بیت سُرپ مان کنت و گون آیا بستگین مجولانا جنت.

8 سُرپ: مجولے کہ آ دگہ مجولش گون آییا جنت، تُنگ کت، رندا تیرانی شوره زُرت و آپ کنت و ہمے مجولے تہا رکت تانکہ گران و سنگین تر بیت. اے آپ - کنتگین تیرانی شوزہا سُرپ گوشت.

- 9
کيلی و بتدی: دو گال اتنت که مان اے گوزایا کار بند بوتنت. چُکانی دروگ و ریکش، کیلی و بتدی گوشتنت.
- 10
بتدی: هکيا ناهک کنگ بتدی گوشگ بیت.
- 11
ملایانی زهرے بانگے وهدا، مات و بُلکان، چُک په زوز برنت تان چاشت بورت.
- 12
چک و پُشت: چُش ات که، مجولش زمینا دتور دانت. مجولے آ دیم که ساپ تر ات "هر" گوشگ بوت و آ دگه دیم که ساپ نهات، "اسپ" گوشگ بوت.
- اگن اسپ بکتینت، گزا، آ سوبین بوت.
- 13
پُرتکا/ پناھکا/ نپاژیلی/ چمچیزکایی: انچش که گندیت پُرتکایا چنت نام هستات. اے گوازی هم، گون دو کسا بُنگیج بوت کنت، بله گیشتر رُمب و گروبی گوازی. گیشتر شپان، مگر با رند، مان بازاران مچینگ بیت. آ که گندگ بت و چیر بئیکے جاهش پاشک بیت، باید انت سوبین بوتگینا پُچک/ گلو بکنت.
- 14
پُچک: چُکيا اگن وتی پشتا په گومے بلے که دستی تیبی گردنا بنت پُچک گوشگ بیت.
- 15
پُرا/ گُدگی: یک وانگین دُزکے سرا، گون زگال و سباهوچک، چار کشکش کشت و گُدگ یا پسی - پوملش، هر بندے سرا ایز کنت. هر کسا که آ بند، زوتر پُ بکتینت آيا برتگات.
- 16
پنجکی: پنج دانگ گردکین دُک، کونلے کساس و اندازها زورنت و دستے پُشتا ایز کنت، زندا دستا چنڈت، دُلولے که دستے دلا بکت. گزا چار دانگ زمینا ایز کنت. یکے چه آبان دو مژردانگے سرا نادیننت و دستا چنڈت، آ دگه چارینان په اشتاپی انچش زورنت که هر پنچین، دستے دلا بکت. نون چار دانگ دستے پُشتا هَلت و یکے زمینا نادیننت. گزا چپی دستے ماتین مژردانگا، گون شستا دُلولے زمینا هَلت که یک نُنگے چه دوین مژردانگان آذ ببیت. په دُلولے که اے دُک، یک یک چه نُنگا بگوزنت. نون اے پنچین دُکان گون راستی دستا چه چپی دستے برزادا په زمینا ایز کنت. زندا وتی همگوازی گوشنت که تئو اے دُک یا آ دُکا، چه نُنگا بگوازی. همے دُلول، گوازی تان پنج رندا چهر وارت.
- 17
تلکی: اے گوازی، سکین پُر هترهین گوازی. چُش که یک گُوندین دارے زورے و آيا گون دگه دراج ترین دارے جنے. اے دار باید انت کهوری یا دگه ریدگین - ساین دارے ببیت که گُزه گُزه ببیت. آ دگه رُمب، تیبی دیم په دینا اُشتاتگ که تیبی جَتگین دارا په دست بگپیت، یانکه په داری بجننت، بله کپگے وهدا، زلور باید انت چه دلگاها بگوزنت. لیبی اے دوین رُمب، 100 مترے کساسا اُشتنت. اے کارے هرابی همش انت که جتگین دار، بلکین چمان هم بلگیت. گوشنت مان دشتیارے "تلانگا"، دو برات یکادگرا کوز کنت.
- 18
لیسکی: اے گوازی، هشت کسے گوازی انت. چُش که یک مردے وتی دستان زوریت و لنگانی درنایما کُبل کنت، دیم په دیمی باید انت آیبے دستان پچ بکنت، اے مرد هم زور بجننت تان دستی پچ نوتگانت، برتوت و وتا هالجاها برستیت.
- 19
کُشتینگ: آچ اُذا که اے گالے گوشگ، لهتین جاگهان دگه "کلامے" همچهگ انت که گوشگی کے ناراه انت، منی هتیا، اگن گون "ش" زورگ ببیت گهتر انت. گزا گون پارسیا یگ بیت. په اے بارنوا هم چم مجین، چتا که مارا گون پارسی زبانا باز نژیکی انت و باز جاها مے زبان یک انت، چُش که: مان تیبیتا، مے باز گال یک انت:
- زمین و آسمان، کوه و جنگل، کُ و کُھسار، دشت و بیابان، تَر و هُشک، گرمی و سردی، مَوسم و هَوا، گرماگ و زمستان، سینگ و گل.
- رنگانی تها انچش: سیاه و سپیت، نیل و زرد، سَهر و سبز، کمرنگ و پُر رنگ، چپ و راست، برز و بلند، پُشت و دیم...

جسم و جائتے تھا ہم انچش: دست و پاد، سر و گردن، سرین و کمر، دل و جگر، گوشت و ہون، رگ و پوسٹ، دہم و چہرگ، مُج و ران، پنچگ و بازو، گوش و زبان، نیش و دنتان، پیر و جوان، ...

دلوت و ہئیوانانی تھا انچش:

ہر و گوک، اُشتر و آہو، پیل و پلنگ، گرک و گراز، شیر و ہوک، پس و میش، نر و مادگ، شیر و مستگ و دؤگ، پیگ و رۆگن، دُننگ و دُنبلان، مُرگ و ماکیان، سگ و گریگ، اسپ و کاتل، کیوتر و کیودر، گُنچشک و جنچشک، پیل و گورہ ہر، مۆر و مور، مار و اڑدیا...

لہتین دگہ گال و گالوار ہم انچش اُنت: گر و بند، گیر و دار، چالاک و چابک و چابکسوار، بہادر و پھلوان، زنگ و نامدار، وُشنام و بدنام، توان و ناتوان، دانا و نادان، باگ و بند و کنات و کُنات، لشکر و لشکرگاہ، ... پیشجہا و پیشگام.

انچش ہم مئے لہتین دراجین بند یک اُن: چُش کہ نیک و بد، بیا و برئو.

نورؤزا، من و تو ہر دو مہمان نواز اِن، برئو پہ شاما برنج و گوشت و نان بیار کہ مہمان دارن.

گون اے سچھین یکیان، اگن اے گالئے سینا، "شین" بکنین گھتر اِنت. اگن اشیا زورین، گزا (زُمہے) بدلا زبر بلین و بگوشین: کسٹیگ kastig کہ گون "پہ کست جنگ ہم یک اِنت" چیا کہ دو کس پہ کست، یکادگرا زمینا جنت.

انچش کہ مئے مشرکی برات و گہار، (جنترا) (چنتر) گوشنت. کہ (جَن تَر) گوشگ مہیت یا ہما لبزا برورین کہ لہتین بلوچ "بلمیؤ" گوشنت.

20 کچ و چر و کلپران: سہ ازم و ہنر اُنت کُشتیگ، یا بلمیؤئے تھا.

21 پاپلیچ: اناگت پادا آ دگرئے پادئے پشنا مان تَریننت و آہیا دئور دینت.

22 ہرڈگ کُللو: اے گوازی ہم، دو کستے گوازی اِنت. لئے زورت و مۆردانگے سرا دارنت، جُھد کنت تان چہ مۆردانگے سرا مکیپت و حساب کنت. آ

دگرا زندکان دینت تان نانگا جنتی، آ جھد کنت تان وتا پہ مچئے سرا، سر بگنجیت، پہ ہما اشناپی کہ ہرڈگے، مچانی سرا رتوت.

واجہ میر تاج کہ پہ "بلوچ ہیومن رائتسے" جؤزنگا، اروپا یا آتکگات لہتے دگہ گوازیانی نامی گپٹ چُش کہ: (ہشتی، پُلان گؤزی، ڈال پول، وزی) کہ باید اِنٹ زانگ بینت.

23 وزی: اے گوازی ہم رُمبی گوازیے. دوزین رُمب، لہتین کَشک کَشنت، یک رُمبے کَشکے تھا اؤشتیت و آ دگہ رُمب دُن چہ کَشکا. دُئی جھد کنت،

جیتوئے دُئولا کَشکے مردمان دست بجننت و بتچنت. کَشکے مردم باید اِنٹ آیان بگرت و بدارنت. بلہ زلور باید اِنٹ، دُن چہ کَشکا اے کارا بکننت. منی

ہیالا ہندیان ہم یک انچشین گوازیے ہست اِنٹ و من (گنگا جمنائے) پیلما دیستگ.

دلگوشی کن دلگوشی کن

دلبر! گون تئی بی مہری و

اے ناز و آبد اہدیان

"انگت من آن تئی ترانگا"

"نامت زبانتے ورد ان و

یاتت

مان زندین سینگا"

بارین کدی بیت در کپے

"چو گل

چہ سبزین گمچھے"

بووت بیودینی دلا

مارشت و زردا

گمزدین

دروتے دئیانت گبکان

پیچوک و

کوشین گردنا

بیا هلکئے بے متین امل!

مے گلشن و گلزارے پل

در کپ چہ کلا

بیا او گل!

گوشنت پہ دلسوزی منا

بل اے وتی دلویلیان

هزار! دل شعیدای بیت

شعیداییا

باز اِنْت هَتَّر
"دلگوشی کن دلگوشی کن"

بندی

مان دَر بِنْدے دِگر"

شعیدایی، جانا

آچھے

آسی نبیت هِچبر

کُشگ

لہڑے

گُون مستین دُرپیگان

سِنَدیت

دلے سَر بِنْدا بارت

گر دینی!

چے راہا گنگ

"دلگوشی کن دلگوشی کن"

بندی

مان دَر گاہے دِگر"

شعیدایی

تاہاپے گوشت

دل

دَشْت و تاہاپا مَبَر

بَل و منی یاتا شَمُوش

اے آسے چاگردا

مَتَر

"دلگوشی کن دلگوشی کن"

گُون سئیل و

سَد سات و سَپَر"

زُرْتُنْ هَبْر تَبِي

مَهَجَبِين!

گِيْتُنْ مَهَارِي

رَبْشَمِين

سَدْ گَشْتَا بُرْتُنْ هَرْ كُجَا

بَسْتُنْ

مَانْ هَرْ بُسْتَانِيَا

گَرِيْتِي

چَهْ بِي تَاهِيرِيَا

زُرْتِي زَهِيرَانِي شِدْگ

دَسْتَكَنْدِي جَتْ هَرْ نِيْمِگَا

سِسْتِنْتِي

سَوْجَانِي كَدِي

گُلْمِيهِي گُوْتَكَنْتْ بَدَشْئِي

اَنْگَتْ تِيچَانْ اِنْت

دِيْمْ پَهْ تَتُو

اَوْمَانِي

"تَبِي مِهْرِي بَهَار"

بِيَا زَرْدِي رُوْكِينْ شِيچْرَاگ!

رُوچُنْ دَلِي

بِي تَتُو شِيپْ اَنْت

"وَرْدْ وِ وِرَاكُنْ گَرِيوْگْ وِ

هَرْ آهْئِي تِيپُنْ

آچَشْ اَنْت"

كَدُنْ مَكْنْ بِيهَالِيئِي

نَاهُوْدْگِينْ سَوْجُنْ مَدِي

دَلْگُوْشِيئِي بُوْرُنْ نَرْتُوْت

ہیچ باگ و بُستانے دِگر

بے تنو تَنَکِیت

دل منی

شعیدا اِن تیبی مہتاپیئے

سَد آس و آپا جنت و تا

تاہاپ و دشتان

کُوَاز کنت

لہزانی کتورا

مانَ دَنَت

چاریت نہ دُوست و دُژمنّا

اِشکُنَت

نہ ہم تَزَن و تَشَر

پَر آ کُل اَنداما وتی

سَگِیت

ہزار ہٹوپ و ہتر

بیا زردئے ماہین شہپری!

اے دل

پہ تیبی مہرا زری

ٹپیگ اِن بے تنو

ہازری

درمانی تیبی سورتگری:

"چہرگ

چؤ ماہے چارڈھی

کامت

چؤ سروے جوسری

رنگت

چہ ہر رنگے چری

چَمَت

هُمَارِينِ آسَكَلِي

لُنثَت

شُكْرِيچِينِ شِسْكَ

دَپ

هُكَّه و

دُرِينِ زَنُوك

دنتان

گوشِيگا

سِيِنِ و شِيِنِ

بُرُوَان

سِيَاه و

هَنْجَرِيِنِ

گُونِ شِيپِيگِيِنِ پُونَزَا

او گل!

بُرْنَتِ دَلْئِي بِنْدَا

چِه بُونِ

نَدْرِ آنِ پِه تَيْبِي جَانْتِي بَرَان

سِيِنِگ

گُونِ نَارَنْجِيِنِ گُورَان

گُبان

آنَارَكِيِنِ تَيْبِي

مَلْگُورِ و مَوْدِ آنَبَرِيِنِ

بِچْكَندِگِ جَانِي!

چُو كَنْدُ

رَاه و رَتْوَاجِت

سِيَسُوْبِي

سَرْدَسْت و کاڈین پنجگ و
ٹکیت

مان دستا گردکین
مارمتکگین مؤردانگ و
لُنئے کَشے ٹپین نشان"
تئی "نُزگِریا" چے گوشان؟
چُون "سَمبھینے"
تتو وَا؟

بُراہیت ترا
مہنا سرے
گُون دُوچ و آ
نَکشین بُشان
"زانت و زبانت"
دُرشان
"بُرتگ منی دل
تئی اِشان"

*

بیا نون! کہ میرانا پہ گل
گُون گال
گُل پر بستگے
گند مان ہٹبالے کلھا
مَشاتھا لبرئے آجب
گُون شئیرئے سہت و زبوران
بانوری وش نندپنتگے
رؤک انت چہ تتو گُل!
پَلبیر
کے سیر بیت تئی چارگا؟
دابے کہ تتو سَمبھتگے

گندنت اگن هور و پری

لجیگ بنت دیما وتی

چا کامتا

وش چاملین

ترگنت چه سد زهر و هسد

مُلکئے ذراہین مہجین

واننت اگن وسپا چه تیی

بُر و بُراہا ماہلین

نیلین زرے جائت امل!

چه وِسپ و تئوسپیا

در انت

گرک آن مان اے نیلین زرا

اے وت پہ تئو شر

پدّر انت

نامت

زیانتے ورد ان و

یاتت

مان ژندین سینگا .

او هستيئے گچين!

او هستيئے گچين!

"که گوشنتت

جهانئے پُل"

او نازنين بيا!

جُستے بگر

چه وت

"اے هون و کُشت و کوش

هزاران دروگ و مندُر

کينگ چه يکدگر

کُشتار و هون و بئر

چه کئے منتگانَت

په تئو؟!"

جی نازنين بگوش!

اچ

"هاک و روچ و آپ

گياه و هئوا - اگن"

مارا رسيت زند

بايد که هنجو:

آپ

"رئوان بين په هر کجا

ببؤدنين ئنگان و

بشؤدنين پليتيان."

بايد ڪه هنجڙو :

هاڪ

"چه ڪردا وتيگا گلُ

گون سد رنگ و بو دئيڻ

گلستان ڪنڀن

جهان"

بايد ڪه هنجڙو :

رؤچ

"دریشان مان آما

بسوچن تهاربا

سياهي ڪنڀن تباہ"

بايد ڪه چؤ:

هٿوا

"سمينے بيڻ زري

بچميڻين آشڪان"

بايد ڪه چؤ:

گياه

"مان هر جانا سر جنڀن

برؤدينين زندگان"

جي نون بيا بچار!

ڪردار اڳن ڪه تئيبي

اے ڈٽولا نئيڻت بزان!:

"تباہت ڪتگ وٽا"

نه اڻوڪ وٽا

جهان

په جهندم بدل ڪتگ

ميراس، ايش ات تئيبي

چه اے هستيا گلڻن!؟

"رپک و درۆگ و مندر؟"

چهل و گُور و جهل؟

پچلکاری و پسات؟

شتلکاری و ستم؟"

آهم

گۆن یکدگر؟

نه، نه یکین که نه

هستی اگن که مئے

"چه آپ إنت و هاک و رۆچ

هئوا و گیاها"

دۆست!

چۆ آپا رئوان ببین

دُریشانا هنجۆ رۆچ

سمینے ببین زری

گیاه و گُله

مدام.

بے تئی ہئیائے تُرانگا

من چے گوشان دلبر گون تنو!

چا کترھا "کرنی" کہ من

دل سُشت و

سرگوستان

چہ تنو

دپ زھر و

نُکن تُرکگی

بندن چہ ہر بندا پُشت

ہنجر پہ دل

سِستان چہ تنو؟

نِشتان مان جمیلین جلان

بُن دات و سوتکان دل وتی

"پل تانکہ

تانہ گندھین

تترانی سچاکین لعوار

دیما

متاپیننت تئی"

نکش ات منی مئوجین دلا

گراناز و ہوتین لئوئے

اے دُرگھر - گالین کُلو:

«نِستان دو رازیگین دلان

ہاجت پہ کازی

نہ سرا»

لِلّ اِن منی ہارین زبان

دردان دلئے گوشت نکنت

"جئین نزانانی سِلاه
 کُوہنین رثو اجانی بلاہ
 در کپتگ أنت
 دیما منی"
 چؤن پیچ کنان نادانیئے
 سد کُبل و
 بندین پیتیان؟
 پرؤشان چه پیما ایوکا
 کر نانی
 ہیمل و باوران؟
 سؤتکنت همے آسا منی:
 "اشکئے"
 تلاہین گنبد و
 شعوکئے
 سپہدارین کلالت"

بلی سچیت جانن بُنین
 دردانی چاتا
 سی سری
 دلمانگ انت اے دل هگت
 تئی ترانگا گل ماہلین!
 دیدارئے وسواسئے جل و
 یات و ہئیالئے آچشیت
 بلی کہ سؤچنٹن جگر

چی ات گوشان دلبر کہ چؤن ارسیت کتن چمانی ہؤن؟
 بے تئی ہئیالئے ترانگا زردئے بہار أنت زرد چؤن؟
 ہچبر نپلنت نون گلی، نندن نہ چاگردئی کلی

آسجَاهے بے تئو دل منی رۆک آن زهیرآسین جلی
 زندآپ ان تئی گم اے دلئے تورین کہ بے من تئو گل ائے
 تئو اے گمئے زیدا بزآن! باگانی وشوین گل ائے
 گون تئی گما من زندگ آن من تئی هئیلئے بندگ آن
 بے تئی نپسبؤدین گما، هچ جا نیت نون نندگان
 بے تئی گما دل دشت بیت، کئے دشتا تُنگ نشت بیت
 بے تئو دلئے ریشگ منی چؤ مُردگین هر کِشت بیت
 تئو کبله و سجده منی، تئی بندگی اُگده منی
 نامت زبائے ورد ان و چمرۆک و چمدیده منی
 تئو چؤ چراگے شبُما رۆک ائے گلانی دَرشما
 یاتِ بهارے همدمین، من ندرِ پَر اے همدما
 تئی کهر و زهر آنت چؤ شکر، کند آنت تئی تهلین هبر
 گون مھر اگن نه سنگدل، بیا گون دوسد زهر و تشر
 بے تئو دلُن وئیرانگے، زهرین چه وت بیگانگے
 رۆکین گمئے شهما تئی، اے دل کنگ پروانگے
 هر دل که بے جانانگے، دل نه که ریشین دانگے
 بے تئو دمه اے دل بزآن! شئیھولیین دیوانگے
 جی جائے جانبؤدین نپس! جان ان منی تئی جان و بس
 تئو جنت و جان و جهان، بے تئو منی دنیا کبس
 دل په مراد و سد هئوس، هر دم گوشیت گون تئو نپس!
 بیا جانِ جانان جانِ جان! اے دردئے پریاتان برس

بیا رامگین تیتانلک!

سیسو - رتواجین شاتلک!
 راجئے تِلاھین بانلک
 بُر و براھئے ماھلک!
 کاڈانی رُمبئے کاڈلک!
 بے درورین وش چاملک!

بیا آہوی ڈریمپانچلک!

شہدانی زرین شاہلک!
 سد نیبگانی ٹاہلک!
 شیر و شرابے تاملک!
 کُہ دامنانی کَہاہلک!
 مہرانی زبڈے آسکلک

بیا چلگئے پیتاپلک!

سُہیے سرے گورباملک!
 پلین گلانی یاسلک!
 یکدانگین دُردانلک!
 ریشین دلے آراملک!
 زردے زرے آلماسلک!

بیا چنگ و سازے زیملک!

نؤدانی دُریں شنزک!
 ہٹورانی نرمین ٹرمپلک!
 سہتانسی پلین سہتلک!
 مہگؤنگانی مہپلک!
 او لال و آکوت لاسلک!

بیا او دُنانی ہانلک!

یشکے گلین مہنازلک!
 رنجیتتگیں گرانازلک!
 مٹیرم سدوین بانلک!
 وابانی کنڈین وابلک!
 میرائے جائے جانلک!

بیا گند کہ بے تھی ترانگان
 بے تھی دپئے بچکندگان
 چوں اشکے توتی اِشْت و شُت
 بال کت چہ پئِما کُمریان

چوں گون گم و رنجین دلے، کوکو وتی بُرتن چدان
 اے اشکے شاگین گوانزگا، گون مہرئے بچکندان سُرین
 وابئے مُرادِیگ آن تھی، چو ماہے مہکانی بیا
 پاری چو سروے جوسری، شرتز چہ ماہا امبری
 بیا چو کپوتے کُھسری، راہ و رنواجے کثوتری
 دروازگ و وابئے دری، هر دو پیچ آنت بیا شہپیری
 بیا چو پرشتہ یان پری، مہنا سرا نہ کہ سری
 چہرگ چو شمسِ ہاوری، نیستی جہانا دَروری
 بے رنگ و مشاتہگری، جنگ آنت سرا تھی مُشتتری
 کپتگ مان چاتے سی سری، انگت پہ تھی یاتا زری

بیا گند کہ بے تھو گُل! ادا، شتیرئے کپوتین کاسیدان
 بیا یک شپے و ابا تورین گون شوکے نودان اُنبرین
 بیا یک شپے جانی بیا، جان و دلے ہانی بیا
 بیا ہلکے مہتوسین پری! گہتر چہ زہرہ مُشتتری
 شارے گورا کن نژگری، گون سہت و ہاران زرگری
 بیا گُل! مکن نادلسری، بے تھو منی دل ہازری
 گون سہر و سد جادوگری، بیا یک شپے چیر۔ اندری
 ملگور و مودت اُنبری، بل شنگ بنت مہپیکری
 جانت گُل اندامین پری! لوئیت نہ گلدزچین زری
 میرانا بستگ چاکری، سرین و کمر ہزمتگری

ہرے پھر

ہر "کردئے" بازارا چہ ما لہتینا پکا شتر انت
 دیتگ کدی تئو کہ ہرے کستی پہ آزار ہر انت
 شات و گل ان ما مہشرا، نامین چہ ہر جرمے در انت
 انسانئے کردا گندھین ہر تئو گوشئے پیگمبر انت
 چیا شمئے "زا" گنترین ہر جاگھا گون و ت ہر انت؟
 گزیت نہ پہ جنگ و جدل ننگہ سیلاہش ہنجر انت
 چہ گندھین جرما بزانت مئے بلک و پیسک در انت
 تروسین چہ وئیلئے چاتا نے بلی کہ پُر اچ ایشکر انت
 آلم گوشنت "آلم گھین" دنیای زیبای ہر انت
 کوزک "تلاکئے" درگتا انسانئے سک بے بُندر انت
 اے کڑہانسان انت کہ گہ گون کوزدکان سیرسَر انت
 انسان بلہ نفیلیت ہران، وھدے کہ گندیت نادر انت
 جرما نمئت و گوشنت: اے ہکم آیین و شر انت
 انگت نبیسنٹ و گوشنت: انسان جھانئے سرور انت
 ہر کس کہ مارا بد بزانت اچ ہک و انسپا در انت
 آ کہ مان زندا شر زانت راھا چہ چاتا آ، ہر انت
 ہر جا شمئے بارے کپیت ہر مان ہمودا ہازر انت
 انسانئے زلمئے ہئیران بارانی چیرا ہم گر انت
 بیہ و نَسب مئے یک ان و، زاتن جھانا ہمسر انت
 پُر اچ چشین بیماریان انسانئے رنگین چادر انت
 زندان و جیل و کئید و بند اچ زندمانا مئے در انت
 گوشن گون چئے گزیتگین جی! نیکنامیئے گر انت
 متان کہ "کردا" آدمی پکا ہران چے کمتر انت
 ناما شمئے زورین پہ و ت، اتون کہ انسان رستر انت؟
 انچش کہ چاریت اکلے نادانیا کہ کاسر انت
 مان ہر کلامیئی تئو گوشئے دُر و ہزاران گتوہر انت
 باندا چہ اے ناما یکین آ کہ ہجالت بیت ہر انت

آدمگری مُرت و بچار! اے دئورہا ہر گھتر انت
 اے مردم أنت آ کہ دئینت آزار ہمجنسا وتی
 گوشتگ منا یک مشکتی لہسای نریانین ہرے
 مارا پہ اے ناما ہرین پھر ان وتیگا سد برا
 ہچر شما ایشکت کہ ما ایر جت بدین یک مردمے؟
 کشتارئے پرمانا ندنت ہچر پہ ہمجنسا ہرے
 آلاہئے ناپرمانیئے سرکاپلہ ہم آدم انت
 شگرین کہ ما ہر بوتن و زندا نبوتین آدمی
 مئے مہربانی آلمے، سہل و سپا ان، جتتے
 ہچر نرمینیت ہرے ہرڈ و کسانین کزگا
 لاگے ستر سرمست بیت پہ کزگے پاس نبارت
 ہچر شما دیستگ ہرے پاسے پہ انسانے ببارت؟
 گر اچ چشین رسوایا سزچنت "بھانا" بزگین
 آ کار و کردارش بدین، اے ہم سیاہین شریش
 گون سچھین ناراہی و اے کار و کرداران شمئے
 آہیری و ہرس و تمہ انسانا سد بر چاتا بارت
 مہر و ہرے مردانگی، گوشتگ چہ ہدا او بشر!
 گون سچھین اے مہنتان ریش انت اکت پشت و بچن
 جی! ما ہر ان، ناھودگین پھر و تکبر نے ہران
 مندرد و ہسد و کینگ و بہتام و ریکن جانا نے
 مئے یک جھانے شادھین بے جنگ و کشتار و پسات
 تان اشکنن من اے ہر ہینڈن چہ شرما رُمبتگ
 انسان درنچا چو ہران پُر مہر اتنت و ت مان و تا
 سزچھل و گون شرمندگی گوشن اجازت ان کہ ما
 گون بڑن و اندوھے بزین سیل چارتی لہتے منا
 آہر گون آھے بڑگین داتی ہرانی اے کلتو
 گوشتی مہلت مئے ہرین ناما او میران! نون پہ و ت

راج زرمبش

نہ این بے راجے یاتا یک دمانے
 کہ نامی مئے نیاما پھر و شانے
 گلین راج انت کٹومے گلشنا، راج
 گوشت اے گپا ہر پگر و زیانے
 ہما کہ داتگی کٹومی زرمبشت
 سیاسی بُرد و واک و توانے
 اگن پُر آچشین راہا رَدے جنت
 مبندت پر ہلاپی و ت میانے
 نیت رُچے کُشگ ہر چنت تورین
 برُمبیت پُوج و لشکر یک جہانے
 نمیران انت چو رُچا نگوگلین راج
 نلگیت چہرگئی تیر و کمانے
 بزین جمبر برے پُوشتی دیما
 گھے لگیتی گوشا گزندگانے
 جنتی گہ چُک ہم جندے استار
 نہ انت اے و ت پہ ماتا ہم شگانے
 نیتی ہچبر اچ اے ہیر و ہاران
 نمیرانین دلا گوندین زیانے
 ستر بندنت پہ رُچے دیما جمبر
 دُرشیت آ، پدا چو کلکشانے
 مروچی بل ہواپی ہئورسا انت
 چو رُچا رُک کنت باندا جہانے
 گوشت شیرین رہیم ات یاری ملین
 نرئوت یاتی چہ پگرا ہچ زمانے
 بگوش میران بلوچانی دلا راج
 چو گنداوگ پہ گوہراما نشانے

مئے سبّا، دُرّین سبّاہِ اِنْت

پہ دانشورین پروپیسر، نمیرائین سبّا دشتیاربا

چے گۆشان من چہ سبّاے کۆشا جئورین رۆزگار!
گۆن وتی دیما سیاہین نون بیا گۆشان بدار
هر شپ "استارے" زمینّا اِیرِ کارنت و پدا
گمزدین مئے آسمان پُر اِنْت چہ استارا بچار!
جهد کنت زالم کہ بلکین لهژے توپائین رها
بست کنت گۆن زلمے شنک و لُد و هاشاک و پتار
آ کُشیت مُرگا اگن گۆن مُرگے هئیکان چۆن کنت؟
"تالب اِنْت" چورگ سبّاے بانز بنت باندا مزار
مئے سبّا دُرّین سبّاہِ اِنْت رۆچ کنت انگت شپا
نور بکشیت مان "کتابجاها" وتیگا یککار
بژن و اپسۆز اِن کتی کئے¹ وتا راهے سرا
دژمنا جت گۆن "گلے" و کرتی ما را داگدار
چے گۆشان من گۆن شما اِنون چہ آ دانشورا
آ کجامین "دُرّمسال اِنْت" بیت نوابے درشمار؟
چۆ کہ مۆران کسّهانی² جُهدے شهرهان شت
تان زبائے آکت³ رۆشن بییت مان رۆزگار

¹ مراد چہ کینّا، هما هردکین کِلرین دۆک اِنْت کہ چک دگارا اِیرِ کنت و گۆن وانگین دۆکے آبیا جننت. مکسد اش اِنْت کہ سبّا جانے کار، دگہ کارے اَت و آبیا گۆن رۆذانی سرے نارہ جنگا، وتا کینے دُولا کت، تان بجننتی. "گل" ادا دو مانا اِنْت، یکے هما دۆک اِنْت کہ کینّا جننت، دگرے دژمنانی شادھی اِنْت.

² اشاره اِنْت واجه بدل هانے اے گپا کہ مان اپسالائے کنپرانسا، په سبّا جانا گۆشتی: «اگن مۆر، په وتی رۆزیگے سر کنگا دم برنت، سبّا هم چہ وتی نیبسیگی جد و جهدان کپییت.»

³ "زبائے آکت"، سبّا جانے کتابے نام اِنْت، کہ ادا په دو مانا آرگ بوتگ.

نون بنال میران "أتایسی" "سر وتی و سنگ وتی"⁴
 زهم پرے کوشا دودیم ات دژمنئے زنگین سگار

⁴ انا شادئے شئیرئے یک بندے، دو دپین زهمئے مانا ایش انت کہ: یک زهمے مارا دژمننا جت و زهمئے آ دگہ دپ، سبا
 جانا وت، گون سیاستئے تچکاتچکین آ ڈٹولین رٹوگا تیز کنگ ات.

نہان بے تئو دمانے من

یہا جانی گُلینِ دلبر! دلا وئیلینِ منیگا بر
 منی ہر وَہم و یاتے بر تئو ائے ہر مؤسما دلبر!
 منی سد جنتی ہور ائے، شراب و شہد و انگور ائے
 اگن یک کترھے دور ائے ہئیائے مہیلے نور ائے
 نہان بے تئو دمانے من نہان بے تئو دمانے من

تئو ائے پاسانی مہکانسی، بدئے بوسے منا جانی!
 مرید آن من تئو ائے ہانی گُلان رَدینِ وِپایانی
 منی کڑا کہ تئو نندئے گون بچکندے دلا سِندئے
 یہا تئو ایشکے رگبند ائے شکر کن تھلیان زندئے
 نہان بے تئو دمانے من نہان بے تئو دمانے من

تئو ائے دریا من آن ماہیگ من آن چات و تئو ائے چاہیگ
 کدی بئے دیم پہ من راہیگ، دئیانت شرتے شاہیگ
 منی جانا بُن انت آسے، یہا جانی شپی پاسے
 بریچ اے آچشے چکا، چہ مہرئے شرتا تاسے
 نہان بے تئو دمانے من نہان بے تئو دمانے من

منی دیدگ پہ تئو کور انت کہ بے تئو وِردُن سؤر انت
 ہمے درُن کہ تئی ہور انت، ورتُن تئو گوشے مؤر انت
 من آن آ دشت تئی دلبر، بہاریگ انت پہ تئو کاہی
 یہا او آسکلک! گندئے، پیچ آن ہر جا پہ تئو راہی
 نہان بے تئو دمانے من نہان بے تئو دمانے من
 یہا جانی گرانمُلینِ منا گون وت شپے جَلینِ
 وتا کن چو زرے نیلین، دلا مئے تَنگینِ پُلینِ

یسا ندر ان پہ تئو اے دل، مکن زندا منی مشکل
گنوک آن من پہ تئو جانی، نہ یک دل مرچی گون سد دل
نہان بے تئو دمانے من نہان بے تئو دمانے من

دلے زردن زری پہ تئو، سرے ہر دئیگرن پہ تئو
سدکھ ہم زر و سیم و دل و جان و سرن پہ تئو
یسا دلبر شپے کندان، بند گون من دے ہمساز
دلے ہر بندے سد سازن دئیتت اے گلین آواز:
نہان بے تئو دمانے من، نہان بے تئو دمانے من

هۆت کمالانئے دورین سپر¹

مِرنَت جھانا ہما کہ نکرتگش نیکی
 کمالا بستہ چہ آلماسا نیکیئے ڈیکی
 ہزاری گیش ان چہ پردئوسیا پہ ما ہوتا
 بلوچئے دپترئے ٹک ان ہمایئے ٹیکی
 ستایی کئوم ات و وسپی پہ مکران گنجین
 ہمیش اتنت دلئے ہب و مراد و ہم لیکی
 بلوچئے نامی دپا ات شپان تان ہر سہرا
 چو کئڈ اتنت دپئے چہال و آ اول چیتکی
 نسندی مہرئے کمئیتی نرئوت چہ مئے یاتا
 چہ بس کہ شر جتگی سئوتے نگرہین میکی
 مداما مان سپرا ات گون کوکوان وشین
 چو "شمسا" شت چہ نیاما سپر کئی شیکی
 نمرتگ و نمریت ہوتئے نام و گوانک و تئوار
 مریت چہ پیما ہما کہ کئی چشین نیکی
 رسینتی کئومئے حکایت مان ہر کجا میران!
 پہ رند و منگل و ہوت و مرئی و ہم ریکی

¹ اے شعیر، من پہ ہوتئے "کبرشکا" گوشت و نبشتانکے ہم، پہ آئیے اولی سالگرہا تئیار کتگات کہ اماراتا لوئینگ بوتگاتان.

ايرھتِيءے پُلِين بھار

جی ترا از مئے شاھلانی پُل!
 تئو کدی بیرانِ نبئے زندا
 لَلتوین چاتانی کپوت سبزین!
 همَلین پھرائی براہ ائے تئو
 گوشتگش دانایان مرادبکشین
 "نئے اَجَل نیکانی گُلین جانا"
 نام تئیی هر رُوج مئے دلان نکش ان
 "آشکین جانانی ستا

تیگ أنت

آ، تئیی مئوتئے رهسرا بندنت"
 تئو نمیران ائے تان جهان هستان
 ما تئیی سئوتئے مہپلا پُلین
 نشتگ و دیوان کنین هر شپ
 مارا بے دیدارا

نبیت تئیگا

تئیی دپئے آلھان شکرین وش أنت
 ترونکلین دپگالت گوشئے شھد أنت
 تئستگین جانانی دلا بندنت
 تئو گون ما گون ائے هر دمان، ساھت
 مان گلین زید و هُلکھان دورین
 پنجگت اُستایی سُهِن سنجین
 شکلین دپگالان کہ بنت همراہ
 "تئوکلان براھیمی" گُرا

شادان

مجلسا پرینتے مان هر جانے
 وهده آألهانان شکررپچین
 چست کنت

"بشکردئے زهیرگان"

آشکی واهشتانَ نازینیت
 مان چشین گلزارے چه تیی ازمآ
 ما چؤ آ مستین مٹولوی - بلهے
 تنو هما پلین
 شمس تبریزی

چے گوشان چونین آشرپی گوارے
 "اشرب دُرآیا" که نازینتے
 مجلسا چمپینتے چه پیما تنو
 پارسی لبرا گون گلوانان

هر کدین "روه و پنجگ و گیت"
 هؤر بنت هر سئے

مجلسان پلین

نون گؤا
 شؤوکت جاہ جنت

"هؤتین"

گیپت وتی

"کنومی" مادنین راها...

سازا گون ترزانَ دئیے سد رنگ
 "مگران" جی جانَ کنئے گون چنگ
 مئے دلان چنڈئے نون مزاری ننگ
 تان که بنت جئورین دژمنان گون جنگ
 جی نمیرانین توتسی وشلبزین!

لَئوِينِ چاتانسی کپوٽ سبزین!
 گوانک جنت "میراس" هر کسے تاکا
 گلشنین مُلکے سجھین ھاکا
 مہرِبا شاباش اِنْت تئی واکا
 منتگان هر نقشے چہ تئی جاکا
 گلکنان کئوئے بیچ ترا زاننت
 گون دپے کندائین پہ گل واننت:
 "تئو نیمران ائے تان جھان هستان
 ما چہ تئی ازمئے جاما سرمست ان."

جی اُزبان!

اگن، مئے پشت کپتگین کئوئے درنیاما، هر کسا مان هر کارے، هؤت کمالائے شوک، واهگ
 و جُهد، همت و تهمبل بوتینت، اگن هر کارئے واهندا، یک آنچشین میراسے چہ وت یادگار
 بشتینت، دلجم مروچی مئے کئوم پہ دیمرتویا، کم چہ کم، گردانی همدروَر اَت.

هؤت کمالان، مگرپی بلوچستانئے شئیر و ادبئے چاگردا (ایرہت ترین مؤسمئے) هزار دستائین
 کُلی و بلبَل اَت. هؤتا وهدے جاہ جت کہ مگرپی بلوچانی نوکین ابرستگین سیاسی پدريچئے
 درنیاما، یک بلوچی شئیر و کتابے نه اَت. یک کسّہ و اسپانکے پہ بلوچی کہ هچ، تننتا پہ پارسی
 زبانا هم نیست اَت.

چہ بلوچانی دؤد و داب و رسم و رتوِاجا، یک نبشتانکی تاکے هم گندگ نبوت. مان یک انچین
 تھارؤکین سرھالے، "هؤتئے تئوار" تئو گوشے و شترین گلبانگ اَت و آ تھارؤکین شپانی
 روکترین شپچراگ.

بے گمان، اگن مئے یلین هؤتا وتی زندا، وت نزانن کہ آییئے جاگہ پہ ما چہ پارسیانی
 پردئوسیا، باز گیشتر اِنْت، اے چہ آییئے نزاننیا نه اَت، دلجم کہ چہ مئے نرؤریانی سئوِبا اَت.
 اے ناهودگ و هالیکیین اِدیایے نه اِنْت کہ هؤتئے کار، مان بلوچی لبزانکا، چہ هکیم پردئوسیئے
 کارا پہ ما گیشتر اِنْت. چیا کہ پردئوسیا، وتی آ ماندگارین کار، پارسیانی بازین آ داستان و کسّہ

و اسپانک، ایوکا گون شئیر یکجاہ کنگ و نبشتنگ آنت. بلہ مئے ہوتا، بلوچ کٹومئے سجھین کلاسیکی شئیر، چہ "تاریہی و جنگی گپتگ، تان اشکی و آپسانگی"، اے سجھین، ہمراہ گون "چہ بر کنگئے مزین رنجا"، گون بے مت و بے درورین "شوانی و میوزیکی گھترین ترزان" پیشکش کنگ آنت. پہ دلجمی ہوت، بلوچستانئے "ادب و لہزانکئے گھترین مرید انت." شما تھنا "میراسئے کتابا" بچارپت، اے ایوک ہما بھرے آنت کہ مان "نوار و کئیسٹان" منتگ و مردمانی دستا پشت کپتگ آنت. اگن پہ نمونہ، ہوتا پارسیانی "اُستا شجریانئے" ہمدورور بگرین، باید بگوشین کہ: پل توڑین آئیئے وشگئی پہ ما بلوچان چڑ کہ پارسیانی آٹوہ ترین اُستایا انت، پل تورے آھر دوین کلاسیک کار آنت و مان وتی اُستایا بے بدل، بلہ پدا ہم آ کارے کہ ہوتا کنگ، آئیئے کارئے ارزشت پہ ما چہ اُستا شجریانئے کارا پہ یک ڈٹولے گیشتر انت، چیا کہ من پگر کنان، اُستا شجریان تنتنا "بیژن و منیڑھے" شئیرا ہم چہ پردوسیئے دیوانا چہ بر نہ انت، چہ برسیت پہ پارسیانی سجھین اشکی شئیر و کسھان.

بلہ مئے کٹومی دپترئے اے بے متین ہاپزا، "ہانی و مریدئے سجھین منتگین شئیر، لہ و گراناز، کیا و سدو، شہداد و مہناز، اُزت و مئیرک، مُلا پاؤلئے شپچراگ و مُلایی نوکین دئورھے شئیر، چو کہ، کلم لؤلو، رامگین مُرگ، مُشتاک، مہمد ہنیپہ و پیگمبری آدگہ شئیر، اے سجھینان چہ بر آت و بے یک کاکدے چارگ و وانگا، دراہیگینی چہ پُشت و انتنت. (اے سجھین، تھنا آئیئے مزین کارانی یک بھرے انتنت.)

ہوتے بے درورین کار، کہ منی ہئیالا، ہیچ ازمگرا چے انگت نکتگ آت، اش آت کہ آیا، ہمراہ گون اے مزین کارا، گیشترین "سازانی ترز و میوزیکے پئی - ہتری گامگیج، انچش ہم آواز و زہیربانی چال و تریکہ، زیمر و زیمل" پہ مزین دیمروئے رسینتگ آنت. پہ نمونہ:

ایوکا دؤدا و بالانچئے اولی شئیر کہ:

"گوشنگ مہتران کانینان"، چار - پنچ ترز، جوڑینتگ.

بالانچئے اے شئیرا کہ گوشیت:

"مات پہ پُسگان ہئیرات آت، گُہار پہ چوٹ برڈتین براتان، وسیگ پہ وتی زاماتان."

اے شئیرئے سئے ترز ہم منی کرا ہست. ہر چنت کہ اے ترزانی ہڈاُند، "اُستا درجان انت." شکے نے کہ مئے ہوتے اے مزین دیمروئی، "چہ درجانئے پنچگ و آئیئے اُستایا آت" بلہ گپ اش انت کہ:

باز انتنت کمال ہان وڑین شائر و دگہ گلوکار، پہ چے اے ترزانی پدا نشنتنت؟

پہ دلجمی، آبیئے پگری توان، گُٹ و گلوئے پراہناکی، وشین آواز و شکرگالی، گون کوهین
دپگال و پُر هئیتین دکلمهان، همراه گون زبردستی، پہ شعیرانی رثوان وانگ و چہ بر بوتنا...
اے دراہیگینان، مجال داتگآت تان، دُرجانئے نمیرانین تَرزانی پدا بکپیت و آیان یادگار بلیت.
نمیرانین اُستا گلام کادر ناہک نہآت، کہ دُرجانی "سرؤدیانی مئولوی" نامینت.

منی هئیالا، نون سَک شَر انت تان چہ آ ایزهتی مؤسما کہ من آبیئے بارئوا اشارتے کت، کمکے
گپ کنگ ببیت تان بزانی کہ مئے هؤت، چؤنکا پہ اے جاگاها رَسِت و آبیئے اے مزین
دیمروئے سئوب و ساز و سامان چی اتنت و اے "گنجین شئیر، چؤنکا و چہ پئیما مچ و یکجاہ
کنگ بوتنت؟"

بارین مئے دُردانگین هؤتا یکبرا واب دیستگآت تان وتی جن و چُک و اے دگہ کار و دندایان
یلہ بکنت و لهجان، درستگیگین اے شئیران یکجاہ چہ بر بکنت؟!
بارین یکیا دست بستگ و مئت گپتگآت کہ اگن تتو اے کارا مکنئے اے کتوم تباہ بیت. یانکہ
یک انکلابی دانشورے دُئولا، وتا اے کارئے زمہوار و سُرین بستگ زانتگآت؟
یانکہ نہ، اے کار، مان "یک اجتماعی هاسین سرهالے، گون لهتین چیزانی دست پہ دست داتنا
ودی بوت؟"

بارین مان آچاگرد و آ سرهالان، اے تھنا و اینوک، همایی آت کہ اے کارئے رندا شُت؟ یانکہ
دگہ کمال و ژین شائر و گلوکار هم هست اتنت و آیا مان اے (چم - هم چمبانی) تھا وتی لاهک
تری زاهر کت؟

اگن چُش انت، تہ گُڑا آبیئے گیشینک و دگرگونگی چہ آ دگران چی انت؟ اگن اے جُستانی
پسئوئے پدا بگردین، باید ان "هما ایزهتین مؤسمے" پدُرندا بگرین و، اے کار و پئئے گیشترین
"همدروین مردمانی" چاگردا، چمشانکے بدئین.

راستین ایش انت کہ:

مان اے رُوزگارا، برے برے اناگتین "کپتین" کار کپیت، چُش کہ شپنیمایکبرا رُوج سر بجنٹ،
یانکہ ماہ مان رُوجا و دی ببیت، یانکہ ایزهتے اولی رُوجان، یکبرا بہار ببیت. اے دُئولین کار و
اے تُپاک کپتگین چیزان، بلوچ "کپت" گؤشت.

چہ هؤتے وش اگبالیا، مان آبیئے رُوجان، مگر بی بلوچستانا پورہ تتو گؤشے یک انچشین
"اناگتین کپتی" چیزے پیش آتک و "بلوچی لبزانکے ایزهتی مؤسما"، یکبرا، پُئین بهاریا سر
جت، چُش کہ تتو گؤشے اناگت، هیت آسمانئے دپ پچ بوت و "هپت استارا"، مان گنجین
بلوچستانے هر ڈیہ و کَلگا، نورآپشانی کُت.

دو مزین سرودی و وشپنجگین ازمگر، "اُستا دُرجان و پهلوان آرزو"، چُش کہ دو نبی، گون سَد اَجگہ (موجزت) مہرگواران و بے اڈیا در آتکنت.

چہ آدگہ نیمگا ہم، شہداد و ہوت کمالان چہ دشتیاری، گلام کادر و ملا جانمہمد و کاڈکا، چہ سربازئے ہند و دمگان سر کشت.

مان اے دوین نامدارین پهلوانانی ساز و زیملانی پراہگین "چم و ہمچمیانی" پٹا، ہوت کمالان:
"دُرجانئے راستی نیمگا نشت و

نکتہگیریں شہداد

آرزوئے بردستئے کشا گرمین."

سازگریں گلام کادر و توپان توارین ملا جانمہمد و وشپنجگین کاڈک، اے درنیاما، گون ہر دوین اُستایان اوار بوتنت. پورہ، تتو گوشئے چو کہ: رُچ و ماہ و استار، پہ وتی نورگواریا، مان شرتانی پڑا مان شانت.

ہوت کمالان، شہداد و گلام کادر، اے سئین نامدارین - وشگوشین پهلوان، گون دو اُستایانی اَجگہ (موجزت) گونگین پنچگ و چنگان، مان یک توپانین چم و ہمچمیے کپنتت.

اے کار، پکا تتو گوشئے، ہما رُچ و ماہ و استارانی چم و ہمچمے ات، کہ ہر چے گیشتر و دان بوتنت، شہمش مان بلوچانی کتومی مارشتئے پڑا نورانی تر بوت.

اُستا گلام کادر کہ، "بشکردئے شئیرے" زیمر و زیملانی ہداہدئے چک ات، گوشتی: "بلوچی شئیر و شائری، چہ نوری و ملا موسایا ابید:

اے منی میراس انت پست و بیہی

آدگہ سوالیگ انت منی راہئے."

گلام کادر، ہمراہ گون وتی اے اڈیایا، ہج بوت تان دراہیگین کلاسیکی شئیرانی آدگہ بہران کہ نزانت، یکجاہ در بگیجیت و چہ بر بکت.

ہمے ڈولا، اے "بے و شرت بندیانی" پڑے دامن، پراہ تر و سہرت ر بوت.

ہوت و شہدادا ہم نون، پہ دل لانچت، پگر و سینگئے بورش پہ کڈنے تاجینت و وتی وشگئی و وش گشندگیئے کپوتش، کوکو کنان بال داننت.

دست آہر، اے پُر ہیبت و اناگتین شہبازان، مان بلوچانی ہر بازار و پلین میتگانی سرا ایر دات و، مہلوکش چہ کرنانی وپتگین و ابا جاہ سربنت.

شہدادا، انشپی یک شئیرے، چہ ہانی و مریدا دپا گپت و آدگہ شپا، ہوتا کم نیاورت و "رؤچے سر منی سنگین ات"، گون وتی شکرین گنا چیہال کت۔

آچانگر ہم، مان سر بازے چراگانا، دوین ناکوزاتک - تریزاتکانی چم و ہم چمیئے کنڈیل روک ات و جانمہدئے برزین تتوارئے پنچگ، گلام کادرئے بزانت و سازگیریانی زنجکا سک ات۔

ہمراہ گون اے پھلوانانی وشگئی و شئیرانی گیشتر زانگئے چم و ہم چمیان، دوین چنگی - سازگرین پھلوانانی اے وشین جیڑھے شمالہ، مان ہر بلوچئے آشپتگین دل و جینا برزاد، رتوان ات۔ دُرجانا، پہ دودائے اولی شئیرا، ترزے ودی کت و پھلوان آرزوا ہم، پہ ہما شئیرا، دگہ نوکین زیملے نازنت۔ نون چہ ملا براہیمئے کتولا:

چینگو سردار و چانگو میر براہیم
ساندان ڈیک داتگ مان پڑے پراہین۔

آبے مرز و بے ہند و دمگین چم و ہم چمیانی پڑ ہم، بلوچانی "کتومی گرمین مارشت و واہگئے پڑ ات۔"

اے کہ پارسی بتلے گوشت: «مستمع صاحب سخن را بر سر حرف آورد»، راست و پکائین گئے۔

اگن مئے کتومی دپترئے اے ہپتین ازمگران، گپے پہ جنگ ہست ات، مئے مہلوکا ہم، گون وتی کتومی لاکھین "مارشتا"، آگپ - جنوکین سرکاپلہ، پہ ہیر در آورتنت۔

اگن مئے ازمگران، مان وتی اے "چم و ہم چمیئے" گلزارا، بلوچی شئیر و میوزیک، چہ "پگر و سینگان" در گیتکت و ترزانی تھر تھرین کالب جوڑینت و دیما و دارینتنت، کتوما ہم، وتی آشپتگین دلانی "مارشتے پلین پتر"، پہ آیانی مجلسا سبزینت و گلدوچین کیسگانی دپ، پہ آیانی زرشان کنگا، پہ گلے درت و چاک دانتنت۔

اے ڈتولا بوت کہ "شئیر و ساز و وشگئیانی" گلین دیوان، پہ ہر نیمونے، مہپل پہ مہپل، مجلس پہ مجلس، مان کتومئے ہر ڈیہ و کلگان و دان بوت۔ مہلوکئے "کتومی مارشتا" وتی شہبانژی بانزل، پہ گلے آیانی ساہگ و سارتین ساہیل کنتنت۔ ہر کسا اے شرت بندینیان تیاری پہ شری گپت و وتی "زرتورگانی" دپ، گون "ہاتمین زرشان کنگے"، ہمراہ گون تلاہین تتوسپ و ستا، گون کندانین دپے بوتکتنت۔ زرشانیانی اے چم و ہم چمی، برے برے تان اڈا سہر و سبز بوتنت کہ اگن، کیسگانی زرا بکتین، تہ گڑا مہلوکا وتی ملک و دگار، یا سواری اڈلاک و

دستے ساہت رَہنَ کت، تان اے پُئین مہپلانی شئیر و سازانی برکتان، گون زرشانی، دیماتر و دینت.

مان یک چُشین کٹومی دلگرمین بازارے، نون مئے وشگُئین پھلوانانی گیشترین شئیر زانتیئے جَنگ و مڑ، پہ دل مچت.

اے ڈٹولا، مان بانداتیگین مہپلا، ہوت، گون بالانچئے سئیمی شئیرا، شہداد گون دادشاہئے نوانتگین شئیرے، گلام کادر گون کلم لولوا، جانمہمد گون میر نغوابئے شئیرا، دیوانئے پاکبند بوتنت.

اچانگر ہم، اُستا دُرل گون دگہ تَرزے و پھلوان آرزو، گون زینلے نوکین، مان اے شرت بندبانی مہپلان، دوکونڈی نشتنت.

ادا یک گپے اَلَم کنگی انت. آہم اش انت کہ، ہر وڑین ریس و پرسیے، چہ مئے ہوتئے چونکاین ردوما، کہ مان آیا، اُستاین گلام کادر و مزن زانتین شہداد، "اُستا دُرجان و پھلوان آرزوئے" یاتا میاریت و آیانی رنج و مہنتان، پہ مئے شئیر و میوزیکئے رُست و ردوما مدریشیتیت، مزین ستمے پہ آیان انت و ہم یک شرتین تجزیہے بوت نکنت.

زانیت کہ ہر کارے، مان وتی دیمروئے وهدا، وت وتی ساز و سامانان ودی کنت، اے شرت بندبانی مہپلانی بالآرؤک و شوک دئیوکین کُلی ہم یکبرا سبز بوت و ہمراہ گون چیتک و گلین چیہالے، ہر کیسگئے مارشتئے اندازہ و کساسی، پہ پھلوانانی شوک دئیگ و بال آرگا درانگازہ کت و گون ہاسین زبانی، گل و کندان جار جت کہ، واجہ جیند، سد تُمن، دگہ سد تُمن، پدا دگہ سد تُمن، واجہ لُهداد پنچسد تُمن و...

اے کارئے زندگیری و تکرار، تان اؤدا دیما وڈان بوت کہ، اے مجلس و مہپلانی دیمروئی، کم کم پہ مئے پھلوانان، یک پیشگی، بزبان "ہرپہ ای" کار و دندایے بوت. اے ڈٹولا، مان یک انچشین "چم و ہمچمی" بازارئے تھا، گون ہمے "پھلوانین گلوکاران و اُستاین چنگی" و کٹومی مارشتانی لہزبکشیان، مئے کلاسیکی شئیر و میوزیکی تَرز و چال، چہ پگر و سینگانی انباران، در گیجان بوتنت.

مان یک انچشین "اجتمایی بزمارشتین پئے"، نون ہر یکے چہ مئے اے پھلوانان، ہر کس پہ تَنگے، دیم پہ "شئیرانی کُدامئے ودی کنگا"، کندان و پہ گل، گون واہگ و جُہدے، پہ مئیدان سَر گپتنت.

گوشنت: بہت کہ یار بیت، نرینا مادگ کنت و نیاز و زلورتے گوسکا زانیت.

ہمے شوہازانی درنیاما، چہ شئیرے آسمانا، چاردهی ماہے چہ گوادرا سر جنت و مٹولوی اباگر، دادشاهے شئیرا گو شیت.

آچ آنیمگا ہم چہ پیشن، مٹولوی ابدلہ گون مکران و دادشاهے دگہ شئیرے، گلبانگ کنت. اے ڈٹولا، "ویانے" کہ دٹولتیکان، مان مزین شہران بند کتگات، مان دوردستین کلگان دیم پہ رُست و ردوما شت.

نون دگہ مہیلانی شور و شوکتے ترون، گرم تریٹ و کلاسیکی شئیرانی مجلس، گون نوک تریٹ شئیر و زیمیل و ترزان، کلہ بند بنت.

آچد و رند ات کہ چہ پنچین گلوکارانی درنیاما، کم کم کمالان، چہ سرباز و دشتیاریے ہند و دمگان دیمترا کنزیت. سجھین چہبار، پھرہ و سراوانا پالوشیت و تان سرھد، تانتا کراچیا ہم آبیے آواز سر بیت.

چہ اے پنچین گلوکارانی درنیاما، کمالے گنتے شکرچی و شیرکنی، آبیے زہیریگانی تام و پارسی - شمس و دھلٹویے گزانی ترز چست بیت و کمالے دوستی و مہوبیتے کوکوانی کپوتا، مان بلوچانی شوکتے دامنا، شتر نندارینیت.

البت، ہر یک چہ اے پھلوانان وت، جتاگانہین راہ و ترز و چالے ہست ات. پہ نمونہ واجہین شہداد:

پہ "بزانت و گالانی پکاتر وانگ و دربرگا"

سازگرین گلام کادر:

پہ "سازانی ترز و کلاسیکی رھبند و زیملانی زانگ و بزانتا"

او وشگٹین ہوت:

گون "پنجگ و دبگال و گنتے وشیا."

البت، چہ اودا کہ اے کارے سرچمگ و سر/ ہمیر تئو بزانت بمانبگ، وشسوتی و وشگٹی و شکرالہانی ات، ہوتا اے بہر، چہ آدگران گیشتر دستا ات.

پدا، "شہداد و گلام کادرے زودترین تپاک بیگا"، ہوتے شانس و اگبال، دیماتر ودینت.

البت، ہوتا اے تاج، پہ لاکھی و گون بازین جد و مہنتے، ہمراہ گون اُستا درجائے ازمی بکششان، وتی برہدارین سرا پہ ہک نادینت. ہمے درگتا کہ آبیے نامانی بیگ، مُلکتے تھا دیمتا رٹوان ات، ہلیچی رٹو و آ - کنوکین بلوچان ہم، گون ہوتے کٹیسٹ و نوار، آبیے نام و نوار، مان ہلیجان سر کت و مے "لٹوین چاتانی کپوتے" پدا، دُن چہ مکران ہم بیچ بوت.

نکتہ سنجین شہداد و سازگرین گلام کادرے ناگتین مرکا، ہوتے نامانی بیگ، بے مٹ تر کت تان اے دور و دراجین سپرے روجا، وت اے پئے بے مٹین پھلوان بوت۔
 ہوت کمالانے سالانسی ازمرگئے سرا، لہتین ناسازگارین بلاہ کپت کہ ہر کجام یکا پہ وڑے،
 آئیے گٹ و پنجگ و تمانین ازمئے سرا، وتی نزوربانی آسراشت۔
 من آیان اے ڈٹولا نام گپت کنان:

الپ - ایرائے انکلاب و ملایانی ہلاب ورزی گون شعیر و میوزیکا۔
 ب - ہوتے ہج رٹوگ و حاجی بیگ، انچش ہم مردمانی مہزی تر بیگ مان ملایانی ہکومتا۔
 "اے ہرابین جاور، پہ ازمرگان تان اڈا رست و سر بوت؛ آ ازمرگے کہ شاہے زمانگا،
 پیسر بیگین دود و داب و ازمئے ادارہا، پکائین روجارے ہست ات و رسمین کارمند اتنت و
 کانونے رہبندا چہ کارا کشگ نبوتنت، چہ انکلاب و ملایانی ہکومتا زند، پہ پورباگری،
 (دیم شود و پسیلانی شودگا) رٹوان دئیگ بوتنت۔"
 پ - پھلوان شہداد و اُستائین گلام کادرے ناگتین مئوت و ہر سئینانی آ سمریکشین دئورہے
 چم و ہمچمانی پُرشگ۔

ت - مزین اُستا دُرجائے تریاکی و چندوی بیگ و کراچیے رٹوگ، انچش ہم پھلوان آرزوے
 دلپروشی و ایوک مانگ، بے وتی نکتہ گیرین مٹ، شہدادا۔

ج - دزین ہوتے سپری و سراگاہی و مالی بے نیازی۔
 اے دراہیگینان، دست پہ دست دات و ہوتے کار، گون گر و ہل دچار پرتنت۔
 اگن اے پُر نکس و شومین بلاہ، پیش میاتکیننت، آ وھدے کہ اُستا گلام کادرا مان اے "چم -
 ہمچمانی" بازارا، پہ اولی گشتا، کلاسیکی شئیرانی سرا "دُکر" کاربند کت و واجہ رٹواندے
 یک دراجین - آشکی شئیرے، گون "دُکر و سرود و تنبورگ" و انت و مردمان ہم سگ باز پسند
 بوتگ ات، گزا زلور ہوتا ہم اے چال، دیم و دان کت۔

بلہ بزن انت کہ اے آہری دئورا مئے ہوت، آ گوستگین ہوت نہ ات و مُلکتے سرہال ہم بدل
 بوتگ اتنت۔

چہ بدشانسیا، بلوچانی ازمرگی و ہنری کارانی سرا، تان آ وھدی پناہکاری و چیراندی کارانی
 پیش برگ و بزانت، رٹواج نکپتگ ات، تان اے اُستایان، وتی پئی کار، آ دگہ پیشرپتگین
 اُستایانی ڈٹولا دیم برتینت۔

پدا ہم مئے ہوت، سکین ناجاہین پھریزکارین مردمے ات و چہ دئولت و دئولتیکانی باز تُرست۔
 پہ نمونہ:

چه انکلا با رَند، سال 57، بازیٔے چه مٔے دانشگاهی سنگت و ساریان، چه ما همے لؤٔت تان بلؤچانی شٔیر و میوزیک و آوازا په ایرانی تَرَکی پسندین مردمان پیش بدارین، من په هزار زهمت و تا دشتیاریا سَر کت و چه هؤتا کٔول و کرار گپت.

کرارٔے سرا، ما گؤن سٔے بس و اتوبوس، همراه گؤن لهتین اُستا و بازیٔے دانشجویانے، مان سرباز، واجه "گنی مَلِک ریسیٔے" میتنگ و بازارا مُچ و یکجاه بوتین، بازیٔے پَس و کؤشے کُت و یک مزین تئیارے گپت. نند و چارا دم برتین، بله هؤت نیاتک. ته گزا پدا من ماشیٔے کریه کت و دشتیاریا شُتان، بله هؤت دگه دیمے شُتگات. انچش هم سالے که من اُستا دُرجان، ایسُپ سرؤدی و مَلّا جانمهمد، گؤن دونلیٔے مسترین اُستا، شٔیر مهمد اسپندار، شیرازٔے "جهانی" هُنری جشنا برتنت، هم آ واجه په یهتتا تئیار نبوت. هؤتٔے همے ناجاهین په ریژکاری، سئوب بوت تان آبیٔے برهکین جاه و مکام و تُرپناکین چهرگ، چه مُلکا دورتر مرئوت و مان ایران و پاکستان په شری پچار مییت.

دگه چیزے که باید انت گوشگ بییت، اش انت که هؤتٔے شٔیر و شائری و وشین آواز، مَشَرکی بلوچستانا جاه نکپت. تنتنا مشکت و هلیجٔے وژا هم، مان کراچیا په وتی تمانین نامانی بیگیا نرسٔ. آبیٔے سئوب هم اِش اُت که، مَشَرکی بلوچستانے میوزیکا، چه هندٔے میوزیکا گیشتر بهر زرتگات و کراچیٔے بلؤچان، مان یک مدنی - سنٔتی - مشیٔری چاگردے زندمان گوازینت و سَکین - دراجین شٔیرانی اشکنگٔے وهد و دمانیش نیستات.

اؤدا، "پئیز مهمد، مرید و نیاز بلئیدهی، ستار، جادُک و شپیٔے" سئوت و ترانگان پُر کتگات و آ ترزانی ساز و زبمل، جَه کپتگاتنت.

هر چُنت که اے آهران، هؤتٔے کئیسٔ و رکاڈ، مان کراچیا هم بهای بوتنت. (اے کئیسٔ، سئوت و میوزیکٔے تاجران، وتی دکانان بهای کنتت.)

"واجه مزار" و دگه لهتے چه کراچیا، همے چال، په لهتے چه وتی دؤستداران، بُنگیچ کتگاتنت. هؤتٔے راه و رهبندا، نون ملکٔے لهتے نوکین اِزمگرین گلوکار، دیمَا برگا اُنت.

مَلایانی هُکومتا جُهد کُت تان، مٔے هؤتا وتی پروپاگندانی ساهگٔے چیرا اسیر بکنت و چه وتی آ کئومی راها بتزینیت، بله بز ان ناکام منتنت و آکبت، مٔے هؤت، "هؤت" منت و "هاجی کمال - هان" جاه نکپت.

آهرا هم، اشیا بگوشان که:

کئومی نمیرانین اُستا، هؤت کمالانٔے بارئوا، باید انت یک مزین میوزیک زانٔے، گؤن یک شَرین پٔ و پؤل و تهکیکی کارے، ریس و پریس بکنت.

اے منی بلوچی - سادگین مارشت و تَلَشْتِینِ زانت و زانگ اتنت کہ شَمَّے ندر کنتت .
دگہ یک چیزے کہ گوَشَگ لُوْثِیتِ اِش اِنْت کہ گوَشَنَت: "انسان بے اِثِبِ نَبِیت، بَلْ تَوْرے هر چنت
کریم و مزن هم ببیت."

منی هئِیالا آ واجهئے "بے انساپی"، په وتی گهترین نامدارین سروددی، واجه دُرْجانا، آییئے
لاهِک نه اَت. جی! لاهک نه اَت که وت سیئے ببیت و بلوچستانئے مسترین - کلاسیکی سازگر و
ترزانی هُدائند، کراچیئے "گریب آبادا" مان هری کُذُل و بَنَجاهے بمریت. دُرْجانئے اے وڑین
شُدییگی و بڑگی، منی هئِیالا گرد و گبارے اَت که هؤت کمالئے پُر نکشین دامنانت.
اُمِیتِ اِنْت، آنمیرانیئے اُستائے ننگرین بیچ و وارس، چه وتی سرورین - اُستاین پتئے منتگین
مال و میراسا، مروچی دُرْجانئے لُوْگیا که مان کراچیئے شهرا، سَک بڑگ و وار اِنْت، چارگے
بکننت و هر دوین نمیرانین اُستایانی روه و رثوان، گون آسانی اے مهرگواریا شات بننت.
په هر هال، مئے هؤت، چُش که وتی مزن نام و تئوارین بُنیسِرْک، هَمْلئے پعیما، نمیران اِنْت و
هَمبُؤین یاتی، هر بلوچئے دل و جانا پُلَینِیت.

ادا، اَرزیت چه اماراتئے نامانی ترین بلوچ، "واجه میر تاجئے" مهرگوارى و همئا هم، نامے کَرگ
ببیت که گون آییئے شکسی زَران، یک هزار و سیسده بلوچ، گون جاگاهئے کرپه و شام و تام،
نامدارین گلوکارانی آرگ چه کراچیا، هؤر گون آییئے ننگرین ورناین بچانی هزمتکاریا، په
هؤتئے "مرکتے سالگرها"، یک کپتیئین دیوانے برجاه دارگ بوت.
البت، اے دیوانئے لبزانکی چست و ایر، واجه سِدیک آزات و کئومی هزمتکار "بشیر جانا"
دیما برتگ اتنت.

یک چیزے که مان اے دیوانا، شَرّ پَدْر بوت اِش اَت که: ایرانی مُلّایانی هکومتئے تُرسناکی
مردمان په شَرّی زانت. چیا که چه مگرپی بهرئے بلوچان، پنچ مردم هم نیاتنگ اَت. شما وت
نون، ملّایانی هکومتئے دیکتاتوری و زورآوریا کباس کنیت.

بلی گُلا کہ ناز کنت

نکش نیت دلبر جتا تئی چے دلا پُئین کدی
 تئی ہنجرتے تئی پر انت منتگ بچار! آنگت پدی
 گم تئی کہ نشتگ مان دلا ہج شادھی کوثا نرثوت
 دل کہ چہ جانا بیت جتا، زندئے دوسد بندی سدی
 بلی گُلا کہ "ناز کنت" نازی پہ چمان انت منا
 "نازا گُلتے گون بُلُلا" نیستان مان گُزارا ردی
 سر دئے زھیرین نالگان بل ناز کنت ماہین امل
 دل آشکتے رازبگ بیت هر چے کہ لوثیت کینگی
 مان اشکتے راھا دشت و زر، کوزہ و گر و سد کندگ انت
 اے راھتے شعیداین دلان، نے سک و سورئے دلبدی
 اشکتے تجش رُودینتہ گون درد و بلاہ و ہون دل
 اشکی گنوکتے بور مان رنجانی بنجاھا شدی
 دل کہ زری پہ مہوشے مارشتی چو چٹول آن زری
 چٹولانی سرمستی کدی ایرموش بنت گون سرپدی؟
 هر داب چمبینی امل کندان ہما چالا بجمب
 بل چھرگی گلشان بیت مئیلی دمانے گمزدی
 راھت "ودارانی" چہ گل، پُر اچ بہار و باگ بیت
 رُچے کہ وشبُین سمین شنزان کثیت، کنت کاسدی
 ریشین دلت درمان بیت اندوہ و دردت گار بنت
 وھدے کہ جانیکے "کُلو" کایت و نکشین کاگدی
 "اشکتے بہاران" بر گُلا "پُئینی زردئے واھگان"
 بے مہریانی سارتیا مئیلی دلے نمبی بدی
 دلبر کہ کندی یکدمے بچکند بان من سر ته پاد
 سد رنگ زوریت هر گُورا گُلكندئے نکشین گُندی
 میران بجن بچکندگے دل شات بیت تئی گمزدین
 وھدے کہ جانی چو گُلتے گُزارا کندان بیت ودی

پہ سِدیک آزاتا¹

یلین ہمبل! گوشِیگا ہزرئے جند ائے
 نگدیت کس ترا ہچیر کہ ژند ائے
 اراک ائے گہ برے لبنان و یونان
 گہے اَلتین اسیرے ڈٹولا بند ائے
 گوشان چے من چہ تئی مہرین وپایا
 بلوچسی رشتگا مہرئے نَسندئے
 دَراندِیہ ائے چو شعیداین مُریدا
 پہ ہچ دابے گون سرزوران نبدئے
 شد و سد گُربتے آسا سُچان و
 بدانی شاہیگین وانا نبدئے
 یکین آن من چہ تئی کردارا دُرین
 یلین گُوہرامئے میرین راہ و رند ائے
 مان تُتاپین ثرانانی² تھا تئو
 بلوچانسی زبانئے زلپا رندئے
 اَجب دؤست اِن منا تئی اے گلین گال
 دلئے بندا گون اے مانایا سِندئے:
 "سَرُن کُربان، سدگہ ساہ پر تئو
 گون جئورین وشنعیاتکان تئو نکندئے"³

¹ اے شغیر، 2011 ایسیایا، وھدے کہ واجہ سِدیک آزاتا، 35 سالو رند، وتی اولی - ڈٹی سپرا، گون بانک کارینا جھانیئے مہمانیا آتکگأت، گوشگ بوت و بلوچانی مہپلا مان استکھلم وانگ بوت.

واجہ آزاتا، میر بزنجوئے دولتئے پُرشگا رند، اراک، لبنان، یمن و یونان رثوت و رندا، اَلتین و ہلیجی مُلکان جلیت.

² تُتاپین تران، سِدیکئے نگدکارین کتابے نام اِنٹ.

³ بندے چہ واجہ سِدیکئے یک گزلیے.

مَکْرانَتے دومی بھر

دلی منی تنگ ان پہ دُرُجانَتے¹ سرود و پنجنون
 نون گوشان هانانی جئورا من او گنجین مَکْران!
 نشتنگات هانانی هان مان هُکمئے چارین پادگان
 داتگانتی دژمنان مئے، رهنزین کاجاریان
 گپت و وارتن مَلکنئے برکت جاهلین گردن کشان
 پہ گریبین بزرگانی رد دئیگ چو سبهران
 شر گون باپورا دوکوندُ ات هان گنا تریاکیان
 هاتم ات دئورئے سئید هان² ملک و شهر و هُلکهان
 کپتگانت هَلکنئے نیاما چو ورؤکین رستران
 کئومئے یکی و تپاکی پرؤشتگش نادلسران
 بزگر و اُستا و درزادگ، رییس و نئوکران
 بےسئوب چؤشیش نکرته هؤش کنیت دانشوران
 پلئے ات کئومئے تپاکی پرؤشتگش آ ناکسان
 کشتگ هنجر چه لانکا کشتگش هر جئورجواب
 تان گُهرت و کاریبین دهگانا پر بندنت ملام
 زانتگش هؤشاپئے واجه کهن و شهجوئے امیر
 تان کننت رازی "ریسان" گون هَمے ریک و رد
 تان مبیبت مُلا بلوچان مان وتی مُلکا ادا
 کندھاری نَگ و ائوگان یان چه گزئینئے لدا
 مُردگش زندگ کنگ چو سامریبین ساهرا
 گپتگانتش لَجئے واجه داتگانتش دژمنان
 داتگش دستئے مئیار آ نرمرارین جانپدا
 هر چه اچ کئوما که نیستات کهن و آباتین دُگار
 ننگریین ورنسا زمستانان بیسارنت پیش و دار
 "آ که گیش آکننت چه کارا کرتگانتش نون مهار
 مَشکتئے شهر و هلیجان کُرتگش گوانک و تئوار
 کیمتت ارزان تیر انت اچ گوک و هُشتر هم سگار

بیبا بجن چنگا که وانین دومی بھرئے کسئوان
 چه کنگ اے آهیری دئورا هما بےئسدران
 گپتگی دهیک و باج اچ مُلک و هَلکنئے بزرگان
 یان په گئوبازین پکیر و رپکبازین هاجیان
 یک گالین نکشے ندیتگ مَکْرانا من چه شان
 داتگی اسپ و تپنگے هاجسی و پنڈؤگران
 میرئے تئوسپ و ستا ات گون آگازی چنگیان
 چاپلوسانسی دپا مندُر و درؤگین کسهان³
 هاتئے هنجر بستگات لانکا سپاهی نئوکران
 کرتگانتش هشت و نه جاها بلوچ آ سبهران
 کزهدا، کوهی بلوچ و، کازی و میرین سران⁴
 شر اگن وانیت گزنا زانیت شما آ سبهران
 تان ملینژنیت پلا چوون بارت تؤلگ پسان
 تَک نَک و پرکه پرکه کرتگانت گردن متاب
 داشتگانتش یک کنکا بستگانت "دزراده" نام
 آنکشنت دار و بیگاری په سردار و وزیر
 گون گلائیگ کُرتگانتش آ کلاتئے کزهدا
 آرتگش میرزا و ملا دُز و مالوارین گدا
 چو هلیبه هئیر مهمد یان که میرزا هان ادا⁵
 جاهلش زانتگ بلوچ و بُرتگانت زر، زاهرا
 چو که نرشیرین کمال⁶ پر انگریزین رهنزان
 په دو بستول و پشنگ و تُهپه و چنت دست گدا
 کُرتگانت هانان گلام و بستگانتش چیر کار⁷
 دُتگ و جن مولد انت و آپ بکشنت بے پکار
 چو پس و میش و گورانڈ و گوک و هُشتر همکتار
 آرتگن مردم بهایی آ بلوچ انت اهل کار
 تُهپه انت گونڈو شمارا مرد و جن ده کُلدار

چون کنیت مارا جتا اُچ مات و پت، برات و گھار؟
 سُتگانت پستے جگر ماتا گرتنگ زار زار"
 آہی کُشت مکرانا اُرسی رتکننت ملپدان
 آپشے رۆک انت منی جانا چہ سر تانکہ بُنا
 جان منی سۆتکگ گمان، یک کترہے مارا ببکش
 گم منی کوهین گران انت اے گمان کسے بمار
 چون کنگ اے گڈی ہانان گون تئی گنجین ڈگار
 پیسریں مردم مان اہران و پیردادپن مزار⁸
 مان پشامگ باگچہین آ ہوتیے بیچ و تبار
 کُشتگانت شامے سرا ملین برادر ہمکتار
 مالیات و پنچڑی⁹ سستگانت واگ و مہار
 کُشتگش مہران گون ہژدہ نرمزرتین برادران
 گپتگش گل مہمد و کُشتگ براہیمین جوان
 ہنجرے چیرا زبانش نکتہگیرات کنگران
 سُرتا پونز اشتگ و اشرپ شنگ دارے سرا¹¹
 و تسرین ہکمش پہ دستا، جاہل و سردست اتنت
 زان پہ زانا وت گون ملا، کرہدا ہونوار اتنت
 گون گلامانی بہایا مشکنا باپار اتنت
 دور چہ اترائے ہکومت، زالمین گذار اتنت
 پر بلوچان ہیری نیستات گنیر زلم و گندھی
 آپسر و سرہنگی کرتنت گون پلیٹین نیتے
 گون بلوچا یک مہیت پر ہچ تپاک و سنتے
 نون گڑا بکشان شمارا شاہی مزر و اُجرتے
 سۆتکگی زلین رزا شہ، مان وتسی آس و پُران
 من پتے جاہای بکشان سیم و زر، او واجہان!
 مجلسے دزین وکیل ات مئے گورا پر نعوکری
 ارتش و ساواکے بکشش پر شما انت آپسری
 وام بکشنت آ شمارا بے زمانت سدسری
 ما تئی ہاسین گلام ان شرتراے چا پیسری
 بکشدار بوتنت و والی، زرتگش کازیگری

ہرڈکین چکان گرتنگ مُشتگش دل پہ ڈگار
 چپتگانتش تازیانہ زالمین ہانان پہ وار
 تان رست زلمانی کسہ سہتہسؤچین پہ ادان
 دم بدئے گوشتی دمانے، پل او میران تئو منا
 پھلوان دزل! دمے "دزایی" چیلان تئو مکش
 دم میر گوشتن وتن! مئے زندئے دردان گوش بدار
 داستانے کوهنگین نینت اے ہکایت شر بچار!
 کُشتگانتش پہ چہ پیما میر بلوچین شیرشکار
 ہوت ابراہیم کسیرکند، ملا مہمد شالمار
 سئیدیے بیچ آرتگانت گون کتول و مردی و کرار
 مہمدش مان دشتیاری مجلسا کت شرمسار
 پتنہے بؤرا کہ سرت زی مان سربازتے گران
 بستگات سردارے ہٹیمہ مان سراہنگ آ بران
 شاہی و شیرین جلال ات کاجھے گت و گران¹⁰
 تان مگیٹ یگے بلوچے ازتتا چہ کھسرا
 اے وڑا ہاکا تئی ہان ہر کجا سرمست اتنت
 مان بلوچانی نیاما زیم و یان سیہمار اتنت
 بزگین دہگانے مالے بش و لہڑ و ہار اتنت
 گڑ چہ آ رۆچان کہ ہاکم و تسرین سردار اتنت
 اتک نوکین دئولتے ایرانا نامی پھلئوی
 شاہا زرتنت "ہان و ہاکم" داتگانتی اُجرتے
 گوشتگی آرام بنندت بے پسات و شدتے
 کئومی دودان یل کنت، گون من مدارت کنتے
 چہ کزا مچت جہانا آلمی جنگے بزان!
 گڈ پسا لوٹنت مہمد رزایا میر و ہان
 ہاکم و ہان ات پدا میت اکن مئے چاکری
 بیا کُشتیت میرین بلوچان گون سیلاہ زرگری
 بانک اُمران، سادرات و ملی و ہم مرکزی
 ہال کہ اشکت ہاکمان گوشتت پہ شاہا یکبری
 داتگانت شاہا وکیلی گون مکام آپسری

زرتگانَت لاشاریان¹³ گون وت گزا مارکزی¹⁴
نالاجی زرتگانَتش گون وتا شیرهانزی¹⁶
ما نه این کمتر چه هچ "بیہ و زہ و زات و زہی"
گون گل و کندے گوراتش شر کباہ نشوگری
دادشاہ وت گون براتان ہر سئین زوراوران
ہان و شاہ و کازی و باپار و زندین تاجران
من نمٹان ہائے ہکما نے منا تُرے چه شان
یک جنیے، نامی کارل¹⁸ سرھوئے تَنک و لدان
شاہ و آمریکایا کپتنگ چه ہبر دردے سران
کپتگان چاتے بلاہین یل کنیت نون کندگان
من گلام آن مرچی آمریکائے ہاسین بندگ آن
دادشاہ و آبیے براتانی ہونَا تُنگ آن
آ بدا گپت نبان من گون گرانین لشکران
کشتگانَت وت آشا گون کتول و سونگد و کُران
من شمارا سجھینان دست وت مرچی گران
وارتگش سونگد ہمودان ما کنین جئا اسیر
پیش سرۆک ات نون سپاھا ہان و سردار و امیر
کپتگانَت شیرئے سرا چز آسانی آس و بیر
گپتگش چوکی سیدارت، زر و بازین کار و بار
گریتی گون من سک دمانے آھی کثیت یکرار
داتی پر بچان وتیگان اے کٹو پُر نکتھین:
نون گوشانت نُکتھے درین وتی گوشان بدار!
نیست انش آیان بلوچی کتول و کردار و کرار
پر وتی سیٹا نچارنت شریا چه گندھی
تو مکن کُنئے وتا اے لِد و ہاشاکان مدار
نشتگانَت گون دژمنان ہر جا کننت گند و گدار
سُہبت و ہم چاپ و گپ ات دژمنان گون یکرار
زی ہمے زیگ ات ترا کرتش بہا پہ کَلدار
بل کپنت مان جُہلگین چاتا مرنت اے زیم و مار
آ کہ جیلا ات مروچی آ کہ جنگ ات سرمچار

پیشکدم سرھدئے ہاکا بوتگانَت بولاگرھی¹²
جہ جتگ زندا چه پھرہ سرتگ بارکزی¹⁵
لانچتگ شلوار تچانانا سئیدی و سدازی¹⁷
ائیدوئے بچ پیسرا سرھنگ اتنت جادوگری
ناگمان جہ جت مزارے نیلگئے کر و گوران
داتی ایلان: آس داران زلمے مستین ناشران
نیلگئے بزادا مرچی آلمے گوشا گوشان:
ناگتا آتکگ چه امریکائے ہاسین کاسدان
گپتگانَت میر دادشاھا پہہ نزانستی ناگمان
ہانی برنتت سجھین تھران و گوشتی بندگان!
لانکا بندت گون من و بلیت شپانی نندگان
واجھے دیمنا وتیگا سک بزبان شرمندگ آن
نے منا وت تجربتے مان شمے کر و گوران
اے شمے کار ان گوشنت مردم چه پس و پیرکان
دادشاھا وت میارنت نے وکیلی، شوکران!
نون گزا دیرے نگوستگ رپتگانَت ہان و امیر
رُمتگ لشکر گرانین ہر کجا نزیک و دیر
آبت ہم گون درۆگ و ہیلت و ریک و دلیر
کشتگش لجانی واجہ مردیے بزین تھوار
اشکننت تان مکرانا اے ہکایت آشکار
چمی مُشنتت گُلگلین و ارسی گپنتت نُگرھین
بیا منی جان و نیس یک کُمکے گامان بدار
مرچیگین ہانانی کردارا پہ شری وت بچار
نہ منی دردان مارنت نہ کہ دیمپان ات تھی
انکلابا آرتہ لھڑے بُرتگانَتی اے پتار
شر بچار آ انگتا ات انکلابے گیر و دار
وارتگش سونگد و رشوت گپتگش بازین دُلاز
ہملے گنجین تیباش نون بہاییگ انت بچار!
انکلابا آرتگانَت زالم مروچی نر گار
دست بندن بچ منی روشن ہئیالین نرمزار

هان سیہمارے ورؤکین داری مان گُٹا سگار
تئی پت و پیران کدی دیستگ اچ ایشان اہتبار؟
گُژنگین بچانسی زرا دژمنئے دیما مدار
اچ گلامیا گوشتن آکل: "کُچک اُنت شرمسار"
کَش و تا چه دژمنا دؤستی مکن گون زیم و مار
آ نہ اُنت آکل کہ مارا دنت وتی لوگا مئیار
شائر اُنت شرین ہما کہ زالما سؤچنت دئوار
دُرلئے چنگئے تئوار اُنت نون تئی دستئے سگار

واہگش دزین ہمیش اُنت تئو وتی ہؤشا بیار
دیم بکن گون انکلابا نیستانی ہانا کرار
چه من و مہمودا گوش کن او ہلیجی بڑہکار
تئی برات اُنت آ کہ کُشتن جوؤ و رؤدیننت کشار
تئی برات اُنت اُنت ملکا واجہ! میر بزنجوین مزار
گوشتگش مئے گوستگینان نُکتھے ہؤشا بیار
گوند بگر گالان او میران! شائری گپان بدار
کئوم زانت شرا چه گندہ بیت ہمے باندا ہزار

مکرائے دومی بھرے گیشینک:

- 1 دُرْجان: اُستا درمہمد سرودی، ہوت کمال و گلام کادرے نامدارین سرودی، کہ مان کراچیے گریب آباد 1983 نُپاک بوت.
- 2 سردار سئید ہان شیرانی، چہ سرہد و سراوانا ابید، کاجارانی دتوڑھا مگری بلوچستانا، نابیلہکومت بوتگ. گوسنت کہ اے سردار، پہ داد و بکشش سک نام کپت بوتگ، پہ حاجی و پنڈوگران برے برے انچش بکشاتگی کہ وت گوشتگی: «واجہ! گیشتر برت نکنان»، گزا دیوانے آدگہ مردمانی بکشش واپس دانگ آنت و گوشتگی سردارے داد مارا بس آنت و گیشتر برت نکنین. پہ ہسے ستویا مان بازین شیرانی تھا، ہاتم تابی و لہزیکش گوشگ بوتگ. یک شیرینے تھا آتکگ کہ:

تو	گوشے	سردار	ہاتمے	جند	آت
دادی	زیاتی	پہ	میان	زر	آت
چا	کہ	زرشان	مان	پنجران	آت
مکُراں	سردارے	سرے	براہ		آت

(ملا براہیم؛ سردار و براہیمے شیرا.)

- 1 البت، من مان اے شیرا، چہ آ سردارے شریان ہم باید ایت بگوشتین. پہ نمونہ، مئے شیر و شائری و میوزیکا مان ہمایئے درتیرا رُست و ردوم بُنگیچ کتگ.
- 3 سردار سئید ہان آ دتوڑھا بازین شائر و ملایان ستائنتگ.
- 4 زمینداری - تَبکاتی نَما، بلوچانی تَبکاتی نَک اے بوتگانے: ہاکم، میر، رییس، مُلا، کوردا، رمگچارین کوی بلوچ، درزادگ، اُستا، کلام.
- 5 ہلیپہ ہئیر مہمد، سردار سئید ہانے دتوڑھا چہ اوتگانستانا آتکگ. گوشت کہ گون ملای ریپک و چالان، مردگی زندگ کتگ.
- 6 کمال، یکے چہ لاشاری گلامان بوتگ. اے مسردا ہلیچی مُلکان، آزمانی گُزرا کار کتگ، آزب و انگیزیانی جنگا، انگیزیانی ہلاپا بازین جنگے دنت. اے جنگا رند، مکُراں کثیت و سردار سئید ہانے مٹیار و باہوٹ بیت. بلہ سردار، آبییا انگیزیانی دستا دنت و آہم کُشتنی. کمالا یک وشین شیرے ہست کہ یک بندے تھا سردار سئید ہانے بلوچی اِرتا، ریشہند جنت و گوشیت:
- 7 "گہ، پہ من جاموے کلات بوتگ." اے شیر، سکین نام کپتین شیرے.
- 8 ماتان جتا بھا کنگ بوتنت، سکین دردناکین ندارکے آت.
- 9 پہ اے سردانی پخارا، منی سالارانی کاروانین کتابا بچارنت. پیری درینش، ہوت براہیم، مُلا مہمد شیر ہان، نواب و گوہرام (آدم)، مہمد دشتیاری کہ دین مہمد ہانے وهدا، آبییے نام ہستگین (پنچزی) سُنک و مالیاتا نمینت، مہران: کہ گون رتی ہراہان، بہرام ہان بارکھئیے کلاتا جَنگ بنت.
- میر گل مہمد و براہیم؛ کہ سردار سئید ہان آیانا کُشتیت.
- 9 ہما مالیات کہ دشتیاریے سرداران چہ مہلوکا گپتگ، پنچزی نام پرندگ بوتگ.

- 10 جلال و شاہی؛ گون میر ثواب ہائے کُشگا، چامپے کلانا کُشگا بنت. گوشت: میر گلام رسول نامین میرے، جلالا پہ کارچ، ڈکُ جنت و جُست گیت: چوئے؟! آ پَسُو دنت: کارچا اگن مردے بجنت، گرا جُست و شَ اِنْت.
- 11 سُرت و اشرب، اَقرانی/ مِتسنگی دو سالارین ریش کماشین بلوچ بنت کہ گون "چامپی ہاکمان" کانٹ پہ کانٹ بنت. اِترائے دولت کہ سردست بیت، چامپی ہاکمانی ہلاپ ورزیا، گون دثولتِ گانی ہماہیا، چامپے کلانا گرت. رندا کہ ہاکم و ت گون دثولتا ہوڑ بنت، دثولت آیان سردست تَر گندیت و آیبانی جانیداریا یلہ کنت. گرا ہاکم، یکنیا میلُ گرت و آ دگرے پونزا بَرنت.
- 12 بولاگرھی، مکسد ریکی کُم و نَک اِنْت کہ ایدہزان ریکی یکے چہ آیبانی سرۆکان بوتگ.
- 13 لاشاری؛ مگرپی بلوچستانا، لاشارے چاگرے ہان و ثواب اِنْت. سردار میہم ہان لاشاری، آیبانی نام کپت ترین سردار اِنْت کہ اِترائے شاہا پہ دادشاہے کُشگا ہِج کت. سردار مہمد ہان، لاشاریانی گڈی سردار اِنْت کہ شاہے آہری مجلسے وکیل اِنْت. ہُمینے دثوڑھا، گون ہکومتی پوجیانی دو بُجھاہے گرگا، چہ ملکا دراندِپہ بوت و کراچیا ترور کنگ بوت و اِنُون لندننا باہوٹ اِنْت. اے ترورے درنیا، و ت گون برازاتکا ٹیبگ بوتنت، بلہ رکتنت. مہمد ہانا، مُلایانی دثولتے بکشش و چوکی نمٹنت و تسلیم نیوت.
- آیبا گون ہُمینے بکششے ننگا، مگرپی بلوچستانے سردارانی کوہنین اے سُنْت، کہ پہ گیشترین زَر و مکامے ہاترا، زہر گیتنت، دو تیرش جت و گوندین وهدے یاگی بوتنت و رندا پہ مکام و وکالت رستنت، پرؤشت. مہمد ہانا گون اِراکیانی مَدَتا، وتی تریمے نام "مجاہدین" اِشت. بلہ رندا پہ "مبارزین بلوچ" بدل کت.
- 14 میر مارکھی، تاپہ و نَکے اِنْت کہ مان چامپ و اَقران نندۆک اِنْت، آیبانی جَد دریشے بوتگ. و ت گوشت کہ چہ کرمان آتکگ. آیبے نام "میر مارک" بوتگ، چہ رزا شاہا رندا، اے نَکا مبارکی گوشت.
- 15 بارکھی، سراوانی سردارانی پنام اِنْت کہ چہ سردار بہرام ہان و دۆست مہمد ہانا رندا، چہ رزا شاہے دثوڑھا بنگیچ بوتگ.
- 16 شیرہانزی، مزن سردار ہُسٹین ہان، سردار سئید ہان، سردار اَلیہان نگدبے چُک و چُکراتک اِنْت. آیبانی نمایندگ مان "وهدت بلوچا" سردار بہرام ہان شیرانی اَت کہ ہمے سالانی تھا مان پھرہ تپاک بوت.
- 17 سَدازی/ سییدی/ بلئیدہ ای: سَدازی؛ کہ مرۆچی آیانا سردارزہی گوشت گون سییدیان ہیپٹ بوتگ اِنْت. حاجی کریم بکش چہ بلئیدہیان اِنْت و گون سردارزہیان یک بوتگ و چہ حاجی کریم بکشا زندا، "سییدی" نام کپتگ اِنْت.
- 18 بانک کارل: آمریکائے ترومن نامین رئیس جمہوریا، یک پروگرامے (ترومن نامین اسلی چار) پہ لہنے ملکانی آیبانی و مدت کنگا بوتگ. بانک کارل، چہ آمریکایا پہ ہمے کارانی رندگیریا کثیت و بلوچستانا گچین کنت. دیم پہ چہباز رثوت و راہے درنیا ما اناگت، مان "سرہوٹے تنکا" گون دادشاہے ہماہان ڈبگ وارت و دادشاہے ہماہانی دستا کُشگا بیت.

کج و پسنیئے زر و رُچ¹

بیا کہ اے نپسے دُرسمین ہئا ائے تتو
 ہئیائے کوئیئے رُزن و املین ماہ ائے تتو
 گزل کہ تیگ رَسنت گُل! پہ من جگرَسندین
 چُش اَنت ملور، چہ مُلکا گوشے جلا ائے تتو
 بیا بیا کہ کُشئگن "ودارے سد آسا"
 کئیا گون نندے و گردے بگوش کُجا ائے تتو
 اَجَب "سباہے اَت" آ پسنیئے زر گون رُچ
 ہما سباہ گوشیت وت دلے تھا ائے تتو
 چہ مہرے ٹیکی و آ تھپھا تلاہین تیبی
 گوشان چو ہانلا دیتارے با وپا ائے تتو
 ترا کہ دیست دوین دیدگان مان آ اکسا
 چُش اَت گوشے کہ "پریانی" کسھا ائے تتو
 پہ تتو چہ پیما رَسنت کج مان ہچ کجاہا نون
 چُشا کہ ناز و کھیانی کَلہا ائے تتو
 چہ تیبی جمالا گوشے لَجی ان "سپہداری"
 کہ شاہ و شوکت و کوٹ و سر و کلاہ ائے تتو
 پہ کد و کامتا سروا سلام ان سد گون تتو
 پہ ڈیل و ڈولا ہما اتلسپن کباہ ائے تتو
 بدل کت منی چمشانک و دیدے زبایی
 یکین کہ مہرے گلین کشکے رہما ائے تتو
 نرگان دگہ چمن پہ ہچ جمالا گُل!
 پہ دیدگان منی استارے ہر سباہ ائے تتو

¹ ازبک، پڑویے چہ پسنیئے نیلبون زر و دریشانتین سباہے رُچا، رنوان کنگات، مان آ جاورے زباییے جادویی سہرا اے شعیر گوشت.

بہار و سبزگ و اتر و گل و پری کندان
 گوشنت مان جلوہے درگاہا مئے براہ ائے تتو
 بٹیان و گال و کلم آجز أنت پہ تیبی وسپا
 جھانا ہر چے کہ شرّ ان بزّان ہما ائے تتو
 ہدایا ہم اگن بےوت بکنت چہ وت کاڑے
 گوشیت نگاہئے زبانی کہ وت ہما ائے تتو
 نکنت دئولت و دنیا و دین منا رازیک
 دلئے مراد منی ہر چے ہست دراہ ائے تتو
 نرئوت ہچ پہ دگہ مہیلے کدی اے زرد
 دلئے کلّتا منی تانکہ بادشاہ ائے تتو
 بیا منی دلئے آدینکا نند دمانے جان!
 گوشیت ترا کہ ہر آدینکئے سد نگاہ ائے تتو
 نبنت زئیمی و درمان منی إلاجئے ہچ
 کہ درد و دارو و درمان دلئے دوا ائے تتو
 پہ شئیرئے درگہا تئیکا کدی رسیت میران
 کہ اشکئے نکش و نگارئے سُن سرا ائے تتو

هر چه گوشے بگوش تنو

جانى! هبر تئيبگ ان هر چه گوشے بگوش تنو
 شپ من نگوشت اگن رۆچ هر چه گوشے بگوش تنو
 بے تنو چه پئبما رۆكپن اے آچشا كُشان من؟
 جانن جلان ان بے تنو هر چه گوشے بگوش تنو
 آسے سرا برئگن رندا گوشے "مَجش تنو"
 "اے هم هكايته وت" هر چه گوشے بگوش تنو
 سئيدے اگن نَسِنديت دل چه چَراگجاها
 چۆن من چه تنو بسندان هر چه گوشے بگوش تنو
 شاهين "رئوت شكارا" چَم نجت كمانا
 من تئيبى كمانے شاهين هر چه گوشے بگوش تنو
 وهده كه تنو منى بے سد تانبهے تپر من
 جانا اگن نَسگت هر چه گوشے بگوش تنو
 بل سبهرانى سهر و هر وَشَباتكته زهرا
 من تئيبى سدكه آن گل! هر چه گوشے بگوش تنو
 مِهَر كته اگن كهر وَشان بے اگن زهر
 كندُ انت دپے هبر تئيبى هر چه گوشے بگوش تنو
 "نامت" زبانتے ورد و "ياتت" دل و هئبالا
 اے دُولا گون من اے جان! هر چه گوشے بگوش تنو
 وش ان په تئيبى گدارا اُمرے ودائے آچش
 اے دل زرى په تنو گل! هر چه گوشے بگوش تنو
 دشت ان منى دل و تنو آسك اے همه چَراگے
 سبز آن "په تنو" بهارى هر چه گوشے بگوش تنو
 وسپان منى نمته، هر چنت، پدا گوشانته:
 شترتر چه ماه و رۆچ اے هر چه گوشے بگوش تنو
 مست آن تئيبى شرابے بے سار اگن نياتكان

لُنَجِينِ شَبِے گُورَا تَبِيیِ ہر چے گُوشے بگُوشِ تَتُو
 وابے اُبِينْدُگُن شُت دُوشی گُون تَبِيیِ ہِیالا¹
 وِسان چہ پِیما بے تَتُو ہر چے گُوشے بگُوشِ تَتُو
 نِشْتِگِ اِجَامے² کُوتا زَرْدُن نِیسی گُون زَر:
 "لُوثِیت نہ گُیرِ تَبِیگا"، ہر چے گُوشے بگُوشِ تَتُو
 تَبِيیِ "ہَلوتانی شہدا" بُرتنت اِجَب "دل و دین"
 نِیستَانِ مِنا مِیَارے ہر چے گُوشے بگُوشِ تَتُو
 مِن تَبِيیِ دلے مراد و ہر مِکسدانی بندِیگِ
 ہُکْمَن اِگن نِمْنِت ہر چے گُوشے بگُوشِ تَتُو
 سَد تَلک و داما تَبِیگا تَرادان، اِگن مِلانچیت³
 اے دل مِنی گُنُوکِین ہر چے گُوشے بگُوشِ تَتُو
 مِیرانے دیدگ و دل! "دُکے نِبوتنی" گِر
 پہ تَتُو اِگن نُمُرْتان ہر چے گُوشے بگُوشِ تَتُو

¹ اُبِينْدُگ: چہ کُوجندگا یک پدانک بُرتر، وابے اولی گامگِیج، واب و آگاہیے درنیاما.

² اِجَام: بے کراری، زہیر

³ تَرادان: پُر جُوش و ہُرُوش.

وهدتِ بلوچ¹

مگري بي بلوچ سرداراني سياسي تنزيم

پل ڪه پنڄڱ تئبي بجميننت چه گل شاه و گدا
 تان په شري جه بيارتت زالمين گردنڪشان
 هوت وانيت منتگين بهرا چه كوهنين دپتران
 چؤن ڪنگ اءِ گڏي هانان، گندهين مردمكشان
 جستگانت هان تولگي ديم په ڪراچي، گوادر
 تان بيارتت مندر و ريڪه گؤن هزاران زهمتا
 گؤن هزاران تھپه و شئيتاني پشنگام و انام
 آرتگن هاسين ڪلئو او هلڪه گؤشين نئوڪران
 چؤ ڪه زرتگ مءِ هبر ملڪا شما آ پيسران
 جاء ڪاران من شمارا تئنتا ميران په نام!
 جه جتگ وار و گريبان ڪپتگان مان زهمتا
 ريتگان چه نام و ننگا ڪپتگان اندر جلان
 انڪلابي نئوجوانان گؤن دو سد شرمندگي
 روس اگن ديمامبوتين، آ دپارءِ دورور انت
 بادشاهي شوڪتا سوچنت منيگا او هييب!
 هرڪجا وار و گريبان مارا بستگ په زراب
 هر ڪجا پادان هيلان چارمي روچا ميران
 گؤن وتي هؤنا زمينا هر ڪجا رنگ ڪنان
 شهتبيي سرمايه دار و زر پرستين سينهچاڪ
 چنت دگه پئوجي گھرتين گؤن امينيا⁴ يلين
 مڪرانءِ هاکم انت و "هجتبيي"⁵ مجتهد
 گؤن زبالهڪ و ذئي دژمناني پئوجيان
 آس دارين شهر و بازاران درستان يڪبرا
 تان بلگيت انڪلابا پروش و زندين زلتے
 سينت و مالڪ زرتے واجه، هم هڪ ڪارے وزير
 انڪلابيان سوچين هستي و جان و جگر

پهلوان دؤل² بيا مان مجلسه نندين پدا
 جه بسرين نون گؤن چنگا ڪاري و زهمتڪشان
 سازي ڪن چنگا "سئيتين" بلي گواريت زيمران
 گوش ڪبت مردان گھرتين، واجهين زهمتڪشان!
 انڪلابي آتڪ ايرانا بلاهين هر گؤرا
 نشتگان پر مسلهت نون شعور بندنت گؤن وتا
 مان همے وهدا بياتڪين ڪاسيدے والامڪام
 گوشتي ڪندان من اوئيسي³ آن او شاهي چاڪران!
 بشڪيت اربائے ڪپان يڪ په يڪا سپهران!
 گؤاچ آ بازين سلامان داته ريگانا پئيام
 گوش ڪبت ڪپان منيگا ڪاري بندت گھيرتا
 روسياه آن مان جهانا دست ايراني يلان
 بندياش ڪرتنت سپير و ڪاردار مءِ جملگي
 نون چه زهر و ڪنتا جانا مني مؤرورنت
 گؤن همائيے سيلاهان اءِ وژا گرتت گريب
 آچ هما روچے ڪه آتڪ شئورئويے انڪلاب
 اءِ وژا بئيرڪ مني آس گپتگ و ڪپتگ پُران
 بل ڪه مرڪا آن بله تان زندگ آن جنگ ڪنان
 آما باز انت منا بيل و ريڪين همتيڪ
 گؤن "ولي اهد" و سرين ساواڪيان مءِ هميلين
 گھترين مءِ دوست دؤرين، شترين مءِ مئهد
 گڏا هم سددم تڪريتسي و ڪابوس جوان
 نون گرین اهوازے شهرا گؤن اراڪتے لشڪرا
 زندا جوؤنين مان اهواز يڪ سپاه و دئولتے
 شه بييت شيرين رزا، درين وڪيلي هان و مير
 اءِ وژا ما انڪلابا دست بؤرين و ڪمر

بے گمان ہک اُن یلین ریگانے گپتار و دلیر
 پہ کشارا انکلابے یک بلاہین زہمتے
 بارالاہا! دے زپر ریگانے جنگی رُوٹھوان
 چوَن کنین ما و چہ پیما نون کنین جنگی کیام
 من گُوشان اَنون شمارا سَجھین آ ہیلاہان
 گُوش کنیت ریگانے ہکما اُولا او نٹوکران
 یک بیت گون یکیا سوئے کمیسا گُور کنت
 گون تپاکین ہمتے بارا پہ منزل سر کنت
 گلشنے کسران بندت ائیش گون ساگر کنت
 ہر دوین کُچان بدارت ہیلتان ہمگور کنت
 لہتیا پلت گون مُلا اُودا ہمدور کنت
 مرسدس بنزان بتاچت لئیب گون ڈالر کنت"
 گد ریگانے ستایا داتی اے ڈولا بییان:
 ہر وڑا ریگان لُوٹیت ما جنین چنگ و رباب
 ریگنے ہیراث بنت اے سَجھین آلی جناب
 دژمنی مٹے کوہنگین اے گون گریب و برزگر
 چے بییانان چاکنگ ہاتان گلے پہ جملگی
 رُکستش گپتگ چہ کاسد رپتگانت نون شہشناہ
 تان بجوژینت رڈین رسم و راہے زرگری
 مٹولداد زہرین گون ایسا ہان پہ ہاسین بتے
 کش پہ کش حاجی کریم بکش ات گنا بولا گزھی
 کنگ و گپ ات بدانی مکسد و شومین مراد
 در کنیت مرچی چہ جانا آ کدیمی کینگان
 ہم نزانگ مٹولدادا سوتکگی مٹے اُهران
 یانکہ گئیز و کینگے مارا گون ملین ریکیان
 چوَن کنین اَنون کہ درستین کپتگین رُوکین جلان
 جاگہن نیست و تچان این ہر کُجا بے بُدرا
 اَنگتا ہست ان مان کُوشان جت و نادانین بلوچ
 بیارتش تان دپر نبوتگ کپتگین نون شدتا
 دست پہ گُور بوتنت ڈرستین چُکیش یکادگر
 گُوشی مردان گُوش بدارت مٹے دلیران کُکے!
 اے ہر وت زاہر انت و زانتی ہر کس آشکار
 ہامگین واب و ہیال ہچر دلی اؤست نبیت

ناگمان پاد آتک سردارے و گُوشتی او امیر!
 جنگ اراکے مٹے نپ و سیٹانی درین برکتے
 ہر سہورا دست بندین گون ہدای زلمنان
 نون بگُوش گون ما مزارین افسر آلی مکام!
 کنگے جت یک دگہ سرہنگیا گُوشتی کہ ہان
 کُرتی اے ڈولا نسیہت گُوش بدارت چاکران!
 "گوستگین آ کینگ و کستان وتیگان در کنت
 گوستگین سالانی پیما کٹوما بے بُندر کنت
 مان کراچی نندت و لئیا گون سیم و زر کنت
 رہ دئیت چُکان وتیگان "لندنا" افسر کنت
 سازمان و چہیے گون رپک و ہیلت شر کنت
 ہزبکے جوژینت و یکے وتی لیڈر کنت
 ناگمان پاد آتک سردارے دگر چہ ہاکمان
 یک بین اَنون درستین ہان و سردار و نواب
 مکرانے دشت و جنگل، مردم و کُوش و تھیاب
 ما گلام و نٹوکران پہ ہزمتا بندن کمر
 بندگئی اش پھر ات و ہچش نہ ات شرمندگی
 تاج مہلئے ہوٹلا گپتس دلار بے حساب
 دومی دیوانش کنگ گون رپک و مندُر و ساہری
 زان پہ زانا آکت نشتنت پہ شئور و سنتے
 دیم پہ دیم نشتگانت لاشاری و شیرہانزھی
 مجلسے تاریھی ات ہانانی اے گند و نیاد
 یکیرا پاد آتک ایسا ہان و گُوشتی: واجہان!
 من نزانگ گپتگان زی سرمتابین ابدی ہان^۶
 یان ہسدی بوتگانت لاشاری گون شیرانیاہ
 گوستگین گپ ات و گوستنت آ ہر نون ہمبلان
 گومڑے پیما رتگانت دہگان و کاری مٹے سرا
 اٹھاد و یکئیے رُوچ ان مروچی مٹے، مروچ
 باورش باز ان پہ ہانان "آلمانی" برکتا
 سر سُرپتنگ ہاکمان و مٹنتیش اے ہیر
 دستی کُشت مٹولدادا پہ بروتان نرُمکے
 مکران ما را بہاییگ انت مروچی پہ دلار
 دل بلوچانی کدی گون ما - شما دؤست نبیت

مِکْرَانِے ھاڪ و آڀا "ونڌُ شش جاها" کنيں⁷
 بے چُشين شعورے بزان جوھائے ناڻ پوڻ بيت
 "جبهے" بوجن تپاڪين ڪارن گون وت هر کسا
 نون گڙا ڪاينت بزان! وت بے گزا و شدتا
 مهربا په تيسي هٿيالا ما گوشين بے ڪينگا!
 اے وڙين نامے نبستگ چه هگت هچ ساھرا
 چڙگے انگت مان جانا مان اتي ڪم و ڪدر
 چوڻ دئين ملڪا وتيگا ناشران! په سيم و زر
 شر شمعے شر انت په ما گنتر چه تيرا در جگر
 هاڪمي ملڪ و ڏگار و ڪهن و پا نھرے نه انت
 ريگنٽے ندری ڪنيت په زر و ماشين و ٿمن
 هوڻی داتگ په تسياب و ڪوھ، پر اے جنگلا
 جستگت مان شپتھارے هزب جوڙينت په ما
 هاڪم و هانانی يڪي، ڪنومے سوڙي - سڪي انت"
 ملتے جوڙينتته هزب و ريتگانٽ مان سنگران؟
 انڪلابي سرمچار و پهلائونين ڪنگران
 هان سيھمار آنت وروڪين ڪشيش ڏنا اشان
 هملٽے ملڪا دئينت په شر و شورين ڏيان
 ليل و گنگ بوتش دپا آھار و هيروپين زبان
 ڊيمي ترينتنگ په نرمي گون هما مردے گورا:
 تئي وڙين مردان گھرت و سرمچارين ننگران
 نايب و منشي و منسداری، هانے ڊيگر انت
 زور وتی هگا برئو زوتر براتانا بيچار
 هزيے بندر مٽے همے سندوک بيت، الاهے داد
 تجربت نيستان اشان نون چوڻ بنت سندوڪدار؟
 گوشتي مان گوشا په نرمي تئو نرائے مٽے چما
 تانڪه مارا بد مزانت و مدارنت ڪنتے
 مان وتی سندوڪتے لاپا يان دگه ڪر و گورا
 بهر بنت په ما ششينان بے توار و شدتا
 گندهيان پهڪ ريچن مان بلوچے چادرا
 پنج و شش بهر ڪين باڪي رئونت په ڪيمتا
 بے توار بوتنت هاڪم نارزايين مؤتر
 بيا ڪه پارسا تپيار آنت اسلھه گون ڏالرا

بيات و شعوران وتيگان نون په ڪنن
 هر کسے وندآ وتي زوريت و شعورا گون بيت
 گڙ اچ اے گپان سلھه ڪت هاڪمان مان مجلسا
 نامي پر بندين بلوچي اے تپاڪين وهندا
 هوهوئوے مچت چه هانان هر گور و هر نيمگا
 جبهے نام "وهدي ڪنوم بلوچ ان" زاھرا
 نشتگانٽ سيٿين بلوچے ايشڪنتسي اے هبر⁸
 جاهي جت چه نشتگين جاها و گوشتي پُر هتر
 هاڪم ات پکا و هان ات نه شما را هيير و شر
 مڪران ماتي جهيز و يان جني مھرے نه انت
 تان بنديت مان ڪراچي دير اچ ڪنوم و وتن
 اے وتن مٽے مڪهين مات انت و گوشتگ هملا
 ڪئے سھيگ ان چه بلوچان شعور بندت نون شما
 "اے نه انت وهدي بلوچے ڊڙمنانی يڪي انت
 مان ڪجا بے فوجوان و ڪنومے سياسي رهبران
 مهربا انت مٽے جنوانان آڪلين دانشوران
 گوشتگش هيڪين هبر ڪنوما ڪه او زھمتڪشان!
 شر زانان نون شمارا سيھرين باپاريان
 اشڪنت تان اے هبر وت هاڪمان اندر زمان
 مئولدادا آھرا جوڙينتته پگرے مان سرا
 ما وتی هزيے تها ڪارين بلوچين مردمان
 من امير آن، مير اماڻلاه⁹ سپاهے سرور انت
 گون وتا زورين ترا، هزبا تئو اٽے سندوڪدار
 گڙگے جت هانیا گوشتي ڪه او مير مئولدادا!
 نے بلوچا اهتبار مرچي وتی گيگا بچار
 مئولدادا "چمڪے جت" نارزايين هاڪما
 يڪ بلوچے هوڙ ترينن په هاسين نيٽے
 هاترا جم ڪن نگنديت اے بلوچ يڪ ڏالرا
 ڏالر و زران گرن ماهے سرا مان هلوتا
 شرترين ڪاران ڪنن ناما وتي ڪنومے گورا
 ڪميت اگن تير و تپنگے چه اراڪے ڊئولتا
 گڙ اچ اے سرگوشيان ڪرتي دگه لهتين هبر
 هپتگے رندا سپيرے ڊر رست هانٽے گورا

جڙي ڪت نڪلي جواز ۽ پرڻشي آتري مان سرا
 نون امير آن من يڪينن هاڪمي هر مهپلا
 آس داران مڪرائن آتري و لنگين هران
 گپتگائتي "ڏالر" و تير و تپنگ و آسگوار
 آڪدين ا ۽ انڪلابا په گريبان پڙن ڪنت؟
 گر وتي "زران" و پادا چا پلوسيا مڪن
 نه ترا "الم و بيانه" نه ڪه زانت و زانگي
 يڪ دو روچي ما ترا اشتگ "دروگين رياستا"
 پهلتوان ات "پمبگين" و گندتر ات اچ جاهلان!
 شهپرست ات لاهڪين مان سڪي و هم سوربان
 شاهي پادئي چوگگا چو نئوڪران چاڏڪو ات
 په همي پهرا گون شاها ڏئي ملڪان جستگت
 ملڪ و ملت په شما زر و تلاه و ڏالر انت
 شربا بهرش ڪنت به جاک و جيڪ و به سدا
 تان ڪدين جدا ڪشيت په ده تئن چو ڪه گدا
 من په ا ۽ زوتي مگندتان ادا و تئي پدا
 بيا و ا ۽ گشتا مڪن آيان بهيا پهرا هدا
 من رتوان زيران سلاهان چا تياب و بندرا
 آرتگانتي اسلهه چه مشڪتئي گنجين تياب
 وارتي هر ڪرهدائي لوگا آهوگي ڪباب
 گون گلي تتر ڪراچي چا بلوچي تر و تاب
 لوئنتي هان و مير و جستگين آشه شتاب
 هر ڪسا بهري ريت به ڪار و رنج و زهمتا
 گلشنا نند و نياد ات شادهين جشن و سرور
 ايمن و آرات اتنت نون چا آزاب و شدتان
 چنو چه آهراي وارتش اچ تشويله سبوتاڪ
 مڪران ات بهر و بن ڪومش بهايي په دو زر
 ڪيمي باز ات گوشنت په روييه پنجا هزار
 هور و باپور و شراب ات ڪسري لاپا يڪرار
 چه ڪتگ گون تئي بهيا هاڪمان ڏنا په وار
 ڪلگ و ميتاپي زرتگ، گلشنين باگ و بهار
 امب و موزاني نياما مير ڪنت گند و گدار
 مان "ولي آهدئي" ڪنارا گپتگي جاه و دتوار

ڪندگي جت چه گلا نون سڏنئي وئي برا
 گوشتي مان اڙپوئي راها يڪدمانه مان دلا
 سوار بان بالي گرابان ڊيم په ڪنڌ و ڪشوران
 آڪبت پاريسا رپتگ ديگي و ت بهتيار
 جستي ڪت چه بهتيارا بارين ريگن چون ڪنت
 جوابي داتگ بهتيارا تئو پزوليا مڪن
 "به سوات و آجرائي" تئو اچ ڪتابي وانگي
 نه ترا "هڪي" په ا ۽ جستان نزانئي سياستا
 من ترا زانان په شري تئي ربيڪ و هميلان
 جي بله منان شمارا گون همڪ ڪمزوريان
 پر بلوچاني بهايا هر ڪجا آماده ات
 په وپاداري مروچي هر ڪسا چه گوشتگت
 باتن و ايمن شمي زرد و نرور و لاگر انت
 گوش بڪن نون آتڪگانت ڏالر چه امريڪا ادا
 چو ڪچڪان جنگ ميبت په هڏيا مرچي پدا
 زور و تي زران و در ڪپ زوت و اشتاپي چدا
 بر و تي تير و تپنگان مشڪتئي شهرا چدا
 ڪندگي جت مئولدادا گوشتي جم ڪن هاترا
 تترتگ واپس چه پاريسا نئو ابانسي نئو اب
 برتگانتي مڪرائي گن و ڪوهان په شتاب
 ده سري سئودا ڪنتي تير و توپڪ و هشاب
 هر ششين سرتاپيه هاناني گمراهين نئو اب
 ڏالرائي بهر و بن مچت مان هاسين اهوئا
 گنڌ اچ آ ززاني بهرا گپتگي ڪسر و ڪسور
 گپ و ديوان ات جنابان گون اراڪي سنگتان
 شپ گون امريڪا، سبها شاه و، اسرا گون اراڪ
 سر مان ده ڊيزا و، دستش شيڪنان ات به هتر
 ساهتي بارانتي دستا ات تلاهين زرنگار
 گلشنئي لوگي گوشئي ڪسري بهشتي نڪشدار
 ا ۽ هڪ هيچ انت گوشانت او گريبين بزهڪار
 گپتگي مير مئولدادا سندا وشبندين ڏگار
 "ميرپري" گنجين ڏگارن سئيديئي باگان بچار
 شت چدا اسپهئي هاکم گون ائولاد و تبار

کٹومے ارزانیں بہااش بس نہأت پہ کلدار
 رُچ و شپ گردنت ہلیجا پنڈگا آنت بکار
 پتھین شوران بُرت گون ہمے زران بچار!
 کد کدین آرات بیت آچ دست اے دزدگان
 جہ بیارت رستریں گرکان و اے گردنکشان
 مئے - شمئے ہونان چوشنت چو سیہمار و زراک
 ڈونڈوارین جان ایشانی ہچبرے لیڑ نبت
 بیسا گوشانت آہری گپان اگن زورئے ہبر
 چار و وت دستی تیر پہ ریشگا جندئے مجن
 جنگئے نیمونا تچان آنت و رثوت نون گون بدان
 رستریں مردم کُش و ساواکین گدار و مست
 زورگا آنت نون سیلاہان آچ تلاویوئے ذرا
 نون ہرامش زانتگان گدار و شومین کازیان
 تاجدارین چکئے بپرا گپیت چہ ما اے نابکار
 یا کُشیت و جیل کنت یا دنت جانسوجین آزاب
 دُنگان مان جیلا بے ناموس کنت آ، بے گناہ
 کت ہُمینیا ہیانت بر سر مہنتکشان
 کاریانی دژمنی ہم داشتگان بے کال و کیل
 آ ہزاران نرمزارین کُردی کُشتگ شرسرین
 برتگی کھریں اُرش پر توڈھی دانشورین
 کُشتگان تی ہر کجا دُزن پدایی ننگرین
 جہ جنیت مردان نہنگین دژمنانی گُڈگا
 دیر اگن جُمت مرچی گرک کابنت دزگا
 بیسا وتی ہگا گرین کٹومے منی میرین بلوچ
 دژمنانی دتولتے میری سرئے پاگا بسوچ
 گون ہُمینیا گون بنت ہر کار و بارا نابکار
 بوتگان مہلوکتے دُز و وارنگش ہون و شراب
 گون وتی ترندین تنوارا پیشی دارت ابرتا
 مہلیتی دستی رسیت پہ توپک و دبآہا
 نیلگین ریشانی کُشت سِل کنت بے کُنتا

دایما گردنت تچانا ہنچو کوران پہ دیار
 کٹومے نامش مان دپا آنت ہیلت سازنت ہزار
 درہم و دینار لؤنتت چہ شما او بڑہکار!
 او منی دزین براتان او ہلیجی بڑگان!
 دست بندان گون شما او واجہین زہمتکشان
 شاہئے بکشستان نکرنتت سیر اے شومین گُوراک
 ہان دگار آنت سوزگین آپا کدی سیر نبت
 او گہرتین کاری و او شیرمردین برزگر!
 پل وتی ہمراہیا، ہان آنت کدیمی راہزن
 دتولتا واتر کتگ آچ انکلابی مکسدان
 ترگا آنت مُلکتے گدار و کدیمی شہپرست
 آرگان تیر و تپنگان دژمنئے شئورئے سرا
 سجھین آ "بند" کہ شر آنت پہ گریبین کاریان
 تئو گوشئے شاہئے پت آنت مُلا ہُمینیا آشکار
 ہر کسا کہ شاہئے دژمن بوتگان مان انکلاب
 دژمن آنت گون انکلابی مردمان چو کہ بلاہ
 او منی دزین براتان کاریں زہمتکشان!
 تاجرین مالواری کُرتت مجلسئے میر و وکیل
 مُلک و شہری سوتکگان گون باگ و بندان پُر برین
 کُشتگان تی مئے جوان دزین و دودا درورین
 مہرگانش دُزتگ آ گٹوہر اہسان پروین
 اے سیہکاری گواہ آنت انکلابئے ترگا
 اتھادے جوڑ کنت مہلیت نوابان سِرگا
 ہمتپاکئے گلین ساہت مرچیک آنت، مرچ
 زمہیلین شپ تباہ آنت چاپ جنت کندانا رُچ
 پل کہ پور اُستا و ہاموشی وژین سرمایہ دار¹⁰
 آچ کدیمہ ہان و مُلا، تاجر و زندین نواب
 جہ جنیت مردان مرچی پرؤشتی اے دتولتا
 کُشتی پاگ و آبہ و جبہ و آمامہا
 گون نہر و ہکل و تیلانکی سوچت شوکتا

جسمِ زنانِ کاری و دہگانِ بندنتِ ہمتا
ہوڑ بنت آ گون جوانانِ انکلابی ہرکتا
بس کن او میران! کہ جوگی لیت کنت چہ کڈرتا
آکت وت چیر تریٹ مارے زہرین کنتا

کراچی

1983 ایسای

وہدت بلوچے گیشٹیک:

- 1 - وہدت بلوچ، مگرہی - بلوچ سردارانی ینکوی و ہوتیاکینے سیاسی تنزیم آت، کہ مان کراچیا، گون میر مولدادے سرؤکی و اراکتے دتولنتے ہمکاریا، سال 1982 ایساییا جوڑ و تیار کنگ بوت۔ رندا، پہ بگدادے ززانی جیڑھے سرا، امانلہ مبارکی جیلا کیت و چہ جیلا زند، آیا میر مولداد، ترور کت۔
- مہمد ہان میر لاشاری کہ کراچی آتک، وہدت بلوچ نامین تنزیم پرؤشت و "مجاہدین بلوچ" جوڑنت۔ بن لادن و تالبانی آگا زند، آ تنزیمے نامش، چہ "مجاہدین" پہ "مبارزین بلوچ" بدل کت۔
- 2
ڈزل؛ نامدارین آستا ڈرمہمد سرؤدی۔
- 3
تیمسار اوتیسی، ایزرائے پوجے گڈی سردار، کہ ملایانی جاسوسان مان مگرہی ملکان ترور کت۔
- 4
آمین؛ مہمد رزا شائے بادشاہیا، یک دتوڑھے وزیر آرم بوتگ۔ اے مرد ہم ملایانی حکومتے ہلاپ ورزیا ہمرآ بیت۔
- 5
مُختیہ؛ ایرانی شیفہ ملایانی ہما رُعب کہ، بہای دینے سرسک ترین دڑمن آنت۔ اے رُعب ملایانی حکومتے یکا بہرے انت۔
- 6
میر اُبدی ہان سردارزھی؛ چہبار و دشتیاری مردمانی سرتاپہ، کہ سرداری نرمانے ہمکاریانی دتوڑھا، چہ ایزرائے حکومتا زہر زوریت و بگدادا رتوت، وہدے کہ شائے دربارے وزیر، آسدلہ آلم، مگرہی بلوچانی سرداران، پہ شائے نٹوکریا گون یکادگر میزینیت، ہیسے دتوڑھا حاجی کریم بکش سٹییدی، چہ بہمنے بلوایا، یک و دو سال پیسر، اُبدی ہانا چہ بگداد کاریت و تسلیم کنت۔ "مبارکی و سردارزھیے کُشمانی جیڑھانی سٹوبا، آہزانی مردمانی سرا مزینین سیتے رتوا دارگ بوت۔"
- موساھانے چریکانی رتوان دتیک چہ بگداد، سٹوب بوت کہ میر مولداد و ہاج کریم بکشا دولتی زرتنت و آہزانا رتکتنت۔ پہ اے ہاترا کہ ایشاھانا یک دتورے دولتی پتوچ برتگانتت و آسانی سردار، بندیک کتگانتت۔ اے سردارانی جنگ و کینگانہ ہاترا، بڑگین مردمان بازین زلر و نُکسانے لگتگ۔

7 مراد چہ شش وندآ، مگرہی بلوچستانے شش مسترین ہما ٹُک و کُٹم آنت کہ آیانی سرۆک، پہ شاد و شاہی دربارے دست بوسیا، جیزہ و کانٹ پہ کانٹ

بوتگ آنت. اے ششین ٹک ایش آنت:

شیرانی - بارکزی - ریکی - سردارزی - لاشاری - مبارکی .

8 اے دئوزھا ملک و بلنیدہ ای کہ دو مسترین تاریہی کُٹم اتنت سیاستے چٹوگانا نہ اتنت .

8

میر موسا جدگال؛ چہباری یک جدگالین سینٹ و زردارین بلوچے آت .

9

9 أمائلہ بارانزہی؛ چہ سراوانی - بارکزی سردار زادگان آت و سکین گئوبازین مردمے بیت .

10

10 پور اُستا و هاموشی؛ ایرانی دو مزنین زردار و باپاری، کہ گون ہمتینیا گون اتنت .

وِپایانی گُل

بیا گُل وِپایانی بیا بچکندگان تئی کُشتگان
 واتر و چارُن پہ گلے من چارگان تئی کُشتگان
 مارشتے ماہین شہپری! پر تئی ودارا نشتگان
 مان اِشکے زَرین کوٹیا اُھکارگان تئی سوٹکان
 دھرا چگستگ گُل ترا نامی تلاہین بستگے
 دل پَر تئی ناما زری، چیا وت او مان نشتگے
 زانان ہھیلا ائے منی، دل نازکین تئی گون من انت
 من گون تنو و تنو گون من ائے ہال و ہواوت گون من انت
 نیمونے کوٹا سر کپ و باھوٹی کن پُلین دلا
 راہے ودی کن مادنین دیم پر مرادے منزل
 من چو کپوتا سر جنان تئی یاتے چاگردا تچان
 بیا کہ دل و جان و جگر! تئی دوریے آسا سچان
 بیا گل وِپایانی بیا، پلین بہارے موسم ان
 اُمرآ ویا نیست او پری! پلین بہاری یک دم ان
 من تئی مُرید و ازت و شہداد و ہم کیا یلین
 تنو ہم سدو و مئیک ائے، مہناز و ہانگل ماہلین
 راہت اگن دور ان چہ من کندان شپے و ابا بیا
 و ابانی آسمانا منی چو ماہے مہتاپا بیا
 سیاہ و تہار ان زردے کوٹ، کسرن دلے، بے تنو امل
 بے چہرگے نورا تئی گیمرتگانئن جانے گُل
 پُر انت چہ سہرا جادوین چت ہمار و کنجلین
 بُرنت دلا بُروان تئی ہر دم سیاہ و ہنجرین
 کالک ان دن چو تئی سرے ملگزرے گیوارا بچار!
 بے تنو چہ ڈولا پلپئی نالی چہ پھیما زار زار
 ٹکت سیاہ و گردکین، مان دستے پُشتا جنت انت

بوسه په اے ټکا گلین هر دم منا سد مت انت
 ټپین نشانے منتگت لُنٹانی یکن نیمگا
 تَمِش اَجب نون وش تر انت چه نا و شیر و بینگا
 تیی کد و بالادا اگن گون آ دو بُنگوش و زنوک
 هر کس بگندی چو که من بیت مست و شیدا و گنوک
 کبگی رواج و لُدگت سارین سران بے سار کنت
 مہرآورین بکشایشت مئوجین دلان گسار کنت
 بژن ان که من گت آن چه وت تئو گنتر اچ من سد برا
 دُرشتگ دلے هر دانگن اے رنجے کوهین جنتر
 سُهَلن کنگ من گون دلا بس انت که گندے دلبرا
 گون نندگ و بچکندگیی کُش جائے آس و انگرا
 بیا که زهیران انت په تئو اے دل چو گنجین مکران
 آ، سر جنان آزاتیئے میران په تیی درمبین گوران

شعیہ پستو

بانک مہلبے اے شعیرے پستو انت شعیہے سرا،
آگوشیت:

"شعیہ! تو کجام زہمے انچین جنگ نران
مرچی تو کسہان اے کردارا ہانگلیگان"

گوانکت منا جت زی کہ شعیہ! کِردا تیی اؤھے کپات
چی ات کتگ چو نامی اے چی ات تیی شعیہی سپات
گوشتت منا نامی کتگ "کردارا" ماہین ہانگلے
داگت منی داگین کنتت چنگان سئیٹا چے مبات!
من بکششے شاہ آن بزبان چو من کسا "دادے" ندات
"دادے کلاتا" چو کہ من ماتا دگہ بچے نرات
ہانگل "وپائے" بانک ات من "دادے" سلتان آلما
نیستات دوین مے سینگان جاگہ پہ ہچ دابین پسات
آ داد و اے داگان اگن شعیہ زرتگ و شاہے کتگ
مٹان کہ بستگ ہانگلا اے شاہیے زرین کلوات
ہانگل مہوتیت اگن گون مہر و ماہین دروشما
چون "اشک و شعیر و چنگ بوت" شعیہا وتا چون داگ دات
پلنت چہ پیما زرد و دل بے مہر و اشکے کسہان
"کِردا مریدے" کشتہ گل اے کسھی اشتگ برات
مٹ ہانگلے "اہد و وپا" پلین مریدے "لبز" اگن
رودیتنگ انت داگان منی سر پتھے آسا سچات!
زر جان سازیت اگن مہر و وپایان ہانگلین
میران بگوش ہر ہانلا پلین مریدے ہم بیات

مسیہ

پیشکش پہ بانک کارینا جھانیا کہ گون وتی ایسای دما، بلوچی زبانے مات و دتولت انت.

آلمے چے ودارا پریتیت
هر لغوارا سمین تریتیت

نیستانی هج بگئیر نیکی گئیر
هر گجا هر دیار و مان هر دئیر

سنگسارے رییتا پروشیت
مے "گناہانی" دانگان دُرشیت

مان تھارین دلان هم "آ" دُرشیت
سُهلے سبزین نشانیا نکشیت

آلما دُروشمے دگر بکشیت
دل چه چک و جن و گسا کَشیت

کینگے هج کسا گون گیش و کم
هَجرا مُشتگینا دُستے هم

نوش کنت گون یلانی بے باکین
هر "وَراکا" جلائی دنت پاکین

تان بسوچیت گمان بلاهینان
شودی جرمان چه ما سیاهینان
کثیت اگن شادمان گون جان و تن

آ کئے انت کئے؟ جھانا رکنیتیت
پر دلان سجھین جلاجوشین

آ کئے ان کئے؟ کہ ذاتی هئیر ان، هئیر
آ کئے ان کئے؟ کہ "بکشش انتی" شعیر

آ کئے ان هونیان هم بکشیت
آ کئے انت کئے؟ دلی پہ ما نُکشیت

روچ بیت، کثیت و روشنی بکشیت
جنگے پیسچوکتے سربرا سیاهین

"دین و کوهنن شریتنان" پرُوشیت
تئیل کنت اے جھانے هر چیڑا

نیستانی مان هُدایی جانا هم
هونئے دیم پہ دیم جُتکا کنت

شکلین شهد و شربتتا پاکین
نیتی نیک و باتنی هئیر انت

"جنتی" تان بکنت ذراھینان
"زنجے کُنت و سلپیا" بڈا جنت
"شہسوارے" چُشین یکین آن من

آ ہما وشدمین "مسیہا انت" گمجتین اے جہانا کنت گُشن

کاپت دپے ، کلاتے

پُلینتہ زی پہ من تیی آ ہلوتا بہارے
 گوشتت رٹوئے پہ سئیلا سِنڈے گُل و اَنارے
 آچش درِیگتے کپت جانا منی اَناکت
 زردا چہ داگ سر دات بڑنی چُشین تقوارے:
 گوشتی "درِیچا" اے دل بوٹین بری کُنارے
 بلکین گون دَسٹکانت رُوچے جنئیگی دارے
 چیا گُلے نبوتان تیی باگ و بوستانا
 تَعو بو چتین و بشتین سرجیگے یک کنارے
 زندا پہ چے نبوت دل "پُرونک و شمشُکے" تان
 کندانا تَعو کنئیگی درِسن دپے دپارے
 تیی "دست جَنگ" مُراد اِن انچش منی دلا کہ
 نالیت پہ چے نبوتگ تیی رہسرا پتارے
 تیی اِشکے کاروان گُوش چیا منا نزوریت
 گون وت کہ "چو" من اَن تیی شعیداین ہمکتارے
 تیی جلوہ و جمالے شہما اَجَب نمایے
 بالو تبین منی دل رُوک اِنت و نیستی سارے
 ارسُن کہ بنت تچان و لگنت گون ارسُکانت
 چے "شورشا" نزانے مَلان بیت چہ ہارے
 آ دُر و گِرڈکین بک تیی دستے آسمانا
 ماہے گوشتے دریشیت نیستی دپا گبارے
 رُستگ گُلین نشانے لُٹانی جوسرا تیی!
 ہمرنگی من ندیتگ ہچ جا مان گُلٹزارے
 وهدے کہ اشکُنان من "کُربان" چہ تیی زبانا
 "کاپت" دپے کلاتے بکشئیگی تَعو پہ وارے
 اے کُودکین دلے واب تیی مہرے دامن اِنت گُل

نازینکی تئی پکار اَنت نیستی شپان کرارے
 نیمونَ کنت هزار و ہر چے کنان نَسہریت
 بے تئو نہ رِچا آرام وِسیت نہ شپتہارے
 نامی تئی دپا اِنت گریت و گون چہلانے
 تُرسان کُشیت وتارا مئے دستا دنت کارے
 بیا تیلکین دلا بر مہرے کلاتا دلبر!
 سہرینی یک دمانے وت گون دپی توارے
 بیا زوت او گل! کہ کُشن بازین تئی زہیران
 سبرے زرا نمنتگ پر من دگہ ودارے
 ہٹوری بیا و شنزین مہرے بہاری نوڈان
 تئی "دوریانی آسا" نیشنگ پہ من کشارے
 شئیرانی زب و زبمل بے ناما تئیگا کُر اَنت
 چیا کہ نے جہانا تئی درورین نگارے
 ہر کس ہدائے ناما بنگیج کنت کلاما
 تئی نام اول تہ آہر، من کت وتی شتارے
 میرائے دل چو ماہیگ پہ تئی زرا زری جان
 گئیر اچ "تئی زرا" نون نیستی دگہ دتوارے

پمبگین دست

پہ ہر راہے کہ زائٹن من تئی راہئے سرا نشتن
 پہ تئی مہرئے سرا ہر چے گزل ہستات پہ تئو بستن
 اگن واہگ تئیگ ات گل گرئے یک پمبگین دستے
 چہ سر تان پادا من زائے ہما دل بستگین دست ان
 نزانان پر چیا گوشتت مرئون و تئی گورا جلان
 ابید اچ تئی گورئے زیدا مگن جاہے دگہ ہست ان؟
 گون جی جان و جگر جانی پہ وشاکتا کہ تئو کایے
 چہ اے شہد و شرابان تئی نرائے نون کہ چون مست ان
 تئی دوری منا ہر دم گوشے تیرکوگ جنت جانا
 "نیادان دسگھاران تئی" دمان و ساہتین کشتن
 دلے چاہی کیوتانی زھیرین نالگان بشکن
 گوشت شتر چہ "مہرآپا تئی" جاہے دگہ نیست ان
 تئو اے آ آسمان نکشین گون روچ و ماہ و استاران
 پہ تئی نودانی انبیرا ہما دلٹنگین دشت ان
 تئو اے شتر چہ ہانگل ہم چہ روچ و ماہ و ہم شیرا
 پہ تئی دست آرگا گندے چہ جان و ہم چہ سر گوستن
 نزانان چون کنان گون وت ہما سہت و دمانا کہ
 ترا گندان گون بچکندان چہ پئیمان بنت مارشن
 دلے کپ کپ منی زردے تئی گامانی پاہرمش انت
 جہازا تئو کہ ایر آئے ہما "پال ان کہ زی بستن"
 شتن چمانی شوٹک، کج! چہ بے تاہیریان زردے
 بن انت جان و جگر "جانی!" چہ آ روچی ترا دیستن
 گزل وان ان اگن میران! پہ تئی ناما گلین زائے
 چہ آ وهد و دمانا ان کہ تئی مہرئے گلے بستن

دو بندی

مہبت

مہبتِ اِشکئے سَرچمگ، دلئے نور
 ہمے دُردانگ اِنْت جان و دلئے سور
 مہبتِ پیل و شیرا رام کنت دُوست!
 مہو چے گُوہرا یک کترھے دور

ہئیائے بندیگ

ہئیائے بندی آن من، تئی تئی
 گُلام آن تئی سر و دُزین جمائے
 گُوشان چے بات تئی سنگین دلا کہ!
 چہ "دردان" تتو منی چؤ بے ہئیال ائے

اُمرئے بہار

جہان یک نعت و گونڈین بہارے
 گرت جام و بُتے کٹوری کِنارے
 تردت آھویی مان اِشکئے باگا
 کہ نیست اِن اُمرئے پُلا اہتبارے

پردئوس

اگن گون من پری رنگے بئدیت
 بدنت بوسے منا دلبر بکندیت
 نلوٹان جئنلپر دئوسے هوران
 هدا، پل تان منا کاپر بکندیت

دلئے لگام

نداران من دلئے بؤرئے لگاما
 چریت زندئے اگن سبزین شداما
 جهان و جتتے نیستان دگه دوست!
 همه دنیا یا گر هر شهید و کاما

بهشت

اگن جنت چؤ دنیا یا په کشت انت
 نماز و رؤچگئے هاسیل بهشت انت
 شراب و هوری انت الالهئے بکشش
 سلامت بائ، ادا وت مئے بهشت انت

سئوگند

بنوشت گسّون پری رنگان شرابے
 گرت دستا وتی چنگ و رباغے
 منا سئوگند نیبانی سرا انت
 دروگے دوزہ و پردئوس واغے

دروگ

کئے انت زندا نبندیت آ دروگے
 دروگے اے ہبر، زندین دروگے
 گوشیت کئے گون جنا دوست ان منا گئیر؟
 کتیا دوست نیت کئیرے؟ دروگے

مئیار

کئے انت، پاک اچ گناھا کئے، کجامین
 نکنت کارے مان اُمرآ سرپناہین؟
 نشُت گون ماریہ زی چیرکابی؟¹
 نکت کارے نیبآ مئے پناہین؟

¹ اے بارثوا "تہریمئے سورہ 5-1" بوانیت.

اگن دلبر ممئیت

اگن کینگدا! منی "مہرا" ممئے
 منا گل یک شپے گون وت مجلے
 گرا "بیگر" بان مان اشکے کوٹا
 کنان هر چے، دلا بل تنو نمئے

دنیا دوست^۱

گوشتی: دنیا دوستے چمان هر دو هور
 بے تماھی پُر کنت یان هاکی گور
 دست اچ اے هُبا نکشیت آ مگن
 ملکموتی گپت دستا یانکه زور

کبله ائے تنو

هدا و دین و کابہ، کبله ائے تنو
 دلے بانور و زردے کله ائے تنو
 ستم هر چے کنے انگت گوشانت:
 هدائے پیما پاک و سلّه ائے تنو

^۱الهامے چه مزن نامین شیک سدی شیرازیا.

گفت چشم تنگ دنیا دوست را

یا قناعت پُر کند یا خاک گور

ڈیکین دنیا

مبندتِ دل پرے دنیا یا ڈیکین
 وپای نہ بدا بیت نہ پہ نیکین
 نبکشیت یک جئوے ہم آہرا ہچ
 ابند اچ گور و شکے دار و ڈوکین

تپاکی

تپاکی، کٹومے گلہانگین تئوار انت
 تپاکی، جہد و سؤبا گون اتوار انت
 بتاچت پگرے رھوارین سمندا
 کلم مرچی شمے دستے سگار انت

زمانگ و نوک

نبیت مہری ردومے گون کسا چوک
 نجلیت آپا ہچبر کونہنگین نوک
 مدارت گھتگین پگران سرا کہ
 زمانگ نوک کنت ہر کونہنگا نوک

دلئے پاہار

چہ زہرا گہ دلن چو جوشِ کاریت
 گوشت گون وت پہ مؤرے ہم مچاریت
 بسوجیت اے جہانا تانکہ ہج کس
 چہ ماتے لاپا ملیونر مياریت

کاریانی جہانی روج

دلئے پاہارا جئوہیلئے¹ "زانے"
 چہ وت جوڑینت و جکسینتی جہانے
 ہما "سُہرین سہرگاھتے" تتوار اِنْت
 بدان جَنْت کَر کنت مان هر زمانے

زردئے بہار

پریشان آن پریشان آن پریشان
 نہ چے دنیائے درد و رنج و ریشان
 نئییت زردئے بہارن پُر مرادین
 اچ اے رنجا پریشان آن پریشان

¹ جئوہیل، امریکایی ہما نامیگین کاری کہ وتی کوشے درگتا گوشتی: منی کوشے درگتے اے "بے تئواری" یک روجے،
 چہ هر کوکارے برزتر بیت.

ہُسنودی

نلوٹان دین و نہ، پاکین ہدایی
 گوشتیت و ہدے کہ ارشے کز ہدایی:
 ادالت "دستے بُرگ، سنگسار انت"
 چُشا ہُسنودَ بیت پاکین ہدایی

نازرک دلی

پروشتیت ڈوک اگن پادے، بنالیت
 بسوچیت تیر اگن بالے، بنالیت
 اجب نازک دل انت مردان! مسلمان
 براتے دستا گُڈیت و ننالیت

نُنگانی گِلگ و شِکوہ

چہ دژمن نے منا گلہ، شکایت
 اجب دردے منی زندئے رتوایت
 منا جت دوستیا مات و پنتیگا
 پمیشا تہل و جتور انت اے حکایت

نزانتی ویے مہری

اجب بے ابرت أنت پھکین پت و مات
 کہ کزچنت آ پہ جندئے کزدکان چات
 پہ شری گندگا أنت سد بلاہش
 گلین دیما چہ پیما جنت شہمات

پروکین درد

منا دردے وران انت چو ورؤکے
 سرا کپتگ منا زندین پروکے
 نبیت گون ہچکسا اے درد گوشتن
 دلا پرورشیت منی چو شپگرؤکے

گلگ

منا گلہ چہ ہچ بیگانگے نے
 چہ دوستان وتی ہم نالگے نے
 منا سوتکگ وتی نادانیا دوست!
 سچیت آ سر کہ جندئی زانگے نے

شیشگین دل

دل ان دوستے چہ شیشگ نازرکتر
 چہ چم و دل وتی ہم داری گھتر
 پرؤشتت دل اگن دوستے، چؤ شیشگ
 پہ لچینگ نیت تئی دستا شرتر

بے دوائن درد

منا دردے مان جان ائینت بے دوائن
 کئن کارے اُجب وت نارٹوائن
 دلن رنجینت دوستے گون نزانتي
 همے درد ان منا وارت بے دوائن

جانئے ورؤک

چشین درد انت برے جانا، ورؤکین
 نبت هچبر گوشگ دردش پرؤکین
 ورؤکئے پئما چیر انت جانئے کُنْشا
 بُن انت جانن چؤ یک آسے گرؤکین

نادانیئے مۆتک

منا نادانیا بُن دات و چۆ سۆتک
 کہ مرچی نشتگن گۆن مہنت و مۆتک
 ننانان من چہ ہچ بیگانگ و ہیش
 دلُن نادانیئے مئیتونا¹ چۆ کۆتک

جاہل

منند گۆن جاہلا ہچیر دمانے
 ہبر گۆن جاہلا زندین زبانیے
 گوشت گۆن جاہلا جہلا سلام انت
 نیاریتی پہ راہا ہچ زبانیے

پہ شہیدین اکبر ہان بکٹیا

جنت ہر چنت اگن اے سبزگا آس
 رنتنی ہم ستر گۆن بیرگین داس
 شہیدین اکبرئے پئیمائی بیت سبز
 گلی پُلنت مان اے بستانا چۆ یاس

¹ مئیتون، آسینن اتوزارے کہ گۆن آیا، مچانی کوگ و نہالان در کننت، یا کہ آیا گۆن، کَل و چات کوچنت.

پہ دو منگلا

اُتابکش اِن اِجِب منگل پہ ہر گُور
 بلوچی داشتگی مئے جنگئے سنگر
 دُریشان اِن چو رُوچا بکشتی، چار!
 پہ ما رُوچے دُرِپشانین چو "اَکتر"

ملکُوت

دُن چہ ہر کس و اے زندا چو شُتنگ کہ گوشیت
 کُج اِن هُدائے ملاکت، منا پہ چے نکُشیت؟
 جوابی دا کہ ترا بکشش اِن چہ رنا "اَزاب"
 پمیشا مرکئے بلاہا پہ تئیی سَرا نُمشیت

زری زردن

پری ہچبر نبت تئی رنگے ہمسر
 شپے و ابا منی ہم تئو نیائے
 شتے من رۆچ و شب کشان پہ تئو آہ
 پُپلنت کندگت گون ہر کسا ائے
 کئے نہ پگر و وھم و نہ گمانے
 دلی چوں "تئی ہئیائے" آسا نال انت
 شپان جانی بُن و دل دردناک انت
 گلامی بان، سرے زُپانی رندان
 گئے جانا ہم بلیت تابناکین
 منی دیما گل و شادان بکندیت
 گران من چہ دپ و لُنٹانی بینگ
 اُمئے نازکین دستن مان گلگان
 بشودن چھرگے گردان چہ ہر گم
 منا گل کنت گون بچکندان وتیگان
 کہ سہرا چے کتگ "چنگان سئیدئے"
 "گرانازا چہ لہہ" چوں کتگ ناز؟
 کہ "کیایی" کدی نندیت کنار
 پدردین "ازتئیگ و مئیرمئیگان"
 بشارت داتگان چیراندردن:
 اُمیئے رشتگا گر ماسگے بند
 شپے انچین بیایات ماہکانی
 مان ایشکے گلشنا چو شئیہ و ہانی
 بوانین کسھان وش آشکانی:

دلے چائن مروچی سی سرے

کجا ائے؟ ندر تئی جانا منی سر
 کجا گردے، کئیا گون، نون کجا ائے؟
 بہار انت و ائیید و شادھی ماہ
 گل و شادان بباتے ہر کجا ائے
 وتی یاتا نیارے یکدمانے
 کہ بندی تئی ہئیائے در چہ ہال انت
 سباہان نشتہ بے ورد و وراک انت
 ہدایے ہست اگن، من دست بندان
 تہ اے دردا منیگا سوزناکین
 بییت و یکدمے گون من بندنیت
 سری زانا منی بیت وابگینگ
 دوین دستن گئے ملگور و مودان
 برُمنبت شادھی آرسن چہ ہر چم
 بچاریت گل دوین چمان منیگان
 بوانیت کسھان "ہانی، مریدئے"
 چہ پیما رنج اتنت "شہداد و مہناز"
 بوانیت چہ "سدوئے اتسزارا"
 بکنت تالان پہ من کھتان دلئیگان
 ہمے وھما اتان ایشکے پریا
 اگن وئیلین دل ان تئی پہ گلا بند
 بوان وردے بگوش گون شادمانی
 من و دلبر دوین گون مہربانی
 بندن مہرے گلزارا، نہانی

بیا بہت و بکن چارہ گریے

پہ من مرچی کنت مردمگرے
 شزایی، واہگے سد ہنجرے
 گل اندامے کہ شتر چہ پرے
 کپوت و کبگ و سیسو کئوتے
 شلیت آ ہنچو آہو کھسرے
 "سرے مہنا، سریگی" سرورے
 چہ دورا بزی مسک و انبرے
 چو پیروزہ مان یک انگشترے
 گوشے وت کار و باری زرگرے
 پہ وسپئی لیل بیت هر شائے
 ہدا بکشیت نکت پر ہج پرے
 دلا سندننت چہ هر یک مشترے
 ندیتگ اے وزین من نژگرے
 جہانا نے چشین سورتگرے
 نبیت مئی نہ ملکی نان درے
 دمے گون من بکنت تان دلبرے
 منا بلی پہ یک ہزمترے
 گوشیگا چو کہ پٹہ جمرے
 کہ رنگی پورہ کوش و کوگرے
 نکت سد ساز گون ہمدورے
 کہ بوڈینی دلا، بوی زریے
 ہمؤدا جان دئیان من یکبرے
 دلے شعون پہ شیرین ہسرتوے
 سرے شورن گوشیگا کمرے
 بزبان جنگن گون آیان ہئیدرے

نکت زردا منی ہمزان و ہمورد
 منی داگان نکت گون کندگے سرد

بیات مہرمین دوست و آیزان
 دلا زرتگ گنوکین ناشرے
 زری زردن پہ زرنازین زریے
 رواج و راہ و ربتاری گوشیگا
 گون رومیے رتوت اگن، گندے ہما انت
 اگن بندی رما "مہگونگانی"
 درپشیت ہنچو ماہے چارہمی، کج
 نشانے دہرا اشتگ لنتے کرئی
 آجب زبنتی سہت و زرگری ہار
 گلے بر و براہا چے گوشان من
 چشین رنگے املے چہرگا انت
 گلین دیمے دوین گبی انارکین
 سپہدار انت درسی چو مان جانا
 بگندئیگی اگن دیمہ گوشے وت:
 ہما دابین کھیبانی کلات ان
 جان جانا پہ آپ و آس و آپش
 سرن کربان پہ "مہلنجا" اگن نون
 بچگان دستے ٹکئی گردکینا"
 بچاران ماری کنگین گردئی من
 تعوارے زیلے وشین زیمرانسی
 تیابے وش سمینین، جان املے
 سرا بلان پتیرین کوبگانی
 امل، شیرین بییت و من چو پرهاد
 کجے دست آرگا رتون دہ سدپچا
 اگن راہن بندننت اشکے کاپر

بلہ، افسوز و آہ و بیرگین درد
 نبیت یکدم منی رنجانی ہمدرد

نبیت گُون لَلتَوین زردا منی دؤست
 کہ یگے بلکن تان راہی بیاری
 نہ چامپایے رُدیت چایان، نہ سَدِری²
 پہ چے تتو کُت گُون لالا، دسشہاری
 ترا بندیدگ کنت مان ہلوتانی
 گمی گرمین سؤچیت درد و رنجا
 بچک دروازگے کبلیبی گُون سَد وَس
 گُون یاتا دلبرئیکا کُش دلے آس
 بگئیر آچ کینگدے یاتا مکن پگر
 ہمے شہد انت کہ دلبر کنت ترا داگ
 گنے داگانی ہانگل ہازرنتگ
 بکنت تارؤکیان زردے منی دور؟
 منا گُون ہئیتے اے ڈٹولا گوشتی:
 مہارئی آچشین دستان وتی دار
 ترا جنت داگ کنت و شر بر سر
 دلن پُلت گل و کندانا گوشٹن
 مبو نالان مگوارین چمے آسان
 بگوش "مہرنگا" وش گُون کندگ و گل:
 پہ من دروازگی سَد تہتہ بند انت
 سوالیگ آن تئی درگہ، درے من
 منی گیمرتگین زرد و دلا گوش:
 پہ تتو اشکے پری دؤچیت کباہے
 بچک سَد کُبل و بند و ہنکلانی
 چہ ٹھل و ناز و زہرانی مبو سرد
 رسنت میران ترا روچے دروتی

نندیتی گرانازین دلا اؤست
 کنان گُون مہرمان پربات و زاری
 جنان آدینگین سَد پال اتری¹
 کنان ویلین دلا بَدے مئیاری
 نون گلہ چے کئے وهدے کہ جانی
 جہان وش ان گُون جانیگا مان ہر جا
 گلے جیل انت تئی "بغیتلمکدس"
 سبہا و بیگہ و ہر وهد و شپاس
 بکن نامئی دپے ورد و دلے زگر
 کہ تئی داگین دل و زردے برین باگ
 مُریدے دل جلیں داگان سرینتگ
 بگوش من چون کنان تان تئی دلے نور
 تتوارے آتک چے جُستا پہ زپتی
 گم انت اشکے دراجین راہے "رہوار"
 بلاہ و درد و رنج انت اشکے آسر
 تہ اشکت اے کلنو من شوکا زُرٹن
 مکجین نون وتا ہر شب تان پاسان
 گم و سَد درد و ٹاکوران دلا جَل
 اگن تئی "مہرے کابہ" کُبل و بند انت
 تتوپا آن تئی دُرین سرے من
 مرادے بکش و نون کن ہاترٹون وش
 اُمیتے نوڈ بندنت جُڑ سبہا
 برٹو دروازگے کَر و گورانی
 گلے "مہرانی چارکُلتے" پدا گرد
 بنال مان بندے دربندئی کپوتی

زَری زردنئے گیشینک:

- 1 آدینگے شیر ازدا کہ پہ چاکرے کوشا رتوت و بلکنے گُورا پالے گیپت. بلک، ماسگا آترین کنت تان بلکین پالی شرتر پَسُو بدنت.
- 2 برنجا دو تهر انت. یگے "سدري" گُوشگ بیت و آدگرا کہ رنگی کُکے سیہ چک انت و چه سدريا، کیمتی ارزانتز انت "چامپا" گُوشنت.

تانکہ آکئے بیت

زی مان آ سارتین ہلوتا - دلبر!

پر منی جُستے پَسٹوا

گُوشِت:

جی! مرادِیگ آن

تانکہ "آکئے بیت؟!"

اے ہبر سوچا کین تیی - گنتر

چہ ہما گنگئے کینگی تیران¹

نشت منی شعید این دلا یک شیک

گُون وتی اے گپا جگر سوچین:

"چمگت شوکئے جت منی

ھوشینت

سبزگت زردئے یکبرا

بُن دات

رُستگین گُلتاکت اُمیتانی

ھم منی جائے جوسرا

سوُتکنت"

سَد تپ و دردان چامپتان کوھین -

گوشُن گُون زندئے ھرگین ڈیکا:

دریچکا من چہ ہستیا، تئیگا

کترہ و ساھت، ھر دمان، اُمرئے

"شیر، چہ آکوشی زانسران وارتین

تامُن چہ باگئے ھر بران گپتین"

بادشاہ بوتینان ابدمانین -

¹ آدینگ / گنگوئے ھما سردستی تیر کہ "چاکر سہاکا" جتگ اُنتی.

مان وتی

ورنایی کلاکڑا -

اُمرئے آدینکا ہم مدیتینت

"پیریئے بڑناکین ہما چہرگ"

یا بمنتینان کؤدکے داہم

مان وتی

شاگین گوانزگا نکشین

زندُن - مان مہرئے دامنَا ماتے

گنگلی گلنازان

بگوازینتین

یا ہما ڈیل و جلوئن بوتین

گؤن ہما شاہی شوکت و شانَا

کہ زری

پُلین دل املتے، دؤست!

"پر ہما

دلکشین سر و ڈیلَا"

یانکہ وت ہچبر اے جہانا چہ

مادرِ مٹوچودا

میوتینان .

و ابا پہ چے نیائے

تتو مُلکا گل گون ہیشاں من گُرتنا کِنارے
 بے تتو منی دل اِن چو یک بزگین شزارے
 چو تتو وُدی نبوتگ دُردانگین نگارے
 تَنک و تَنک و تَر و دنیایی شاہکارے
 ہر دل پہ جنتا بیت شعیداین سرمچارے
 پُر اُنٹ چہ شہد و چوشاں و ابا شپان پہ وارے
 سَر، گرد و ہُکھین دپ پونرت گوشے سگارے
 ہمرنگ بنت کدی تتیی دنتان گون ہیچ اَنارے
 کنگ اِن ہما وژا کہ سر بُرز کنت مارے
 شَرتر چہ ہر گُلے کہ گندان مان ہر بہارے
 ہر کاڈ کنت ہسودی تورین بیبت گُہارے
 چا اُنبرین کمندان یک ریشمین مہارے
 کندان گون ہمدلے یا گلشاں گون دزگُہارے
 تان اے پڑا گرانٹ چو اَسکلین شکارے
 مَلان گُڑا مُرادے شہرا چو شہسوارے
 وپسان گُورا بلورین تھیگا مان شپتہارے
 رُوک اِن چہ دلبرا وت بلی کہ یادگارے
 نکش اتی ماہ و رُوج و اِستاری یک کَنارے
 ہر جا کہ تتو درپشے رُوجے چہ اِنترارے
 چمان چہ ائیبار اِنٹ یانکہ دلی تَلارے
 پروانگین سُجیت و گندے کہ نیستی سارے
 چے بیت اگن گوشے تتو! بریاد بیت چہ کارے
 چایانی رُمیگا چون توپان کنت ہارے
 دل تَنگین گوشےگا گیمرتگین پَلارے
 گون اے دو تیکیان دے زردا منی ملارے
 بیا دل بجن پہ دریا نے اَشکان مٹیارے
 زانے کہ ہر نمنگ زورین پہ جانا بارے
 گواہ اَن کہ چون بُن ائے تتو اے چیردئیگ چہ کارے؟
 بازارا وشنیاتیکن پل تان مبیبت تتوارے

تئیی وسپا نِشتگان من یک دورسرین دیارے
 دُرشے چو ماہ و رُچا گون "آ بران بہاری"
 بالاد و کڈ و کامت، سرو و سنویر اُنٹ تتیی
 ساپین اُملی "بہمَل" نرم اِن چو پَمبگا تتیی
 دروازگ اِن بہشتے تتیی جانے اے "گُلین بر"
 جائین دو پُرتکالِت درنگ اُنٹ مان سینگا گُل!
 لُنبت چو کوٹگانی ریگاچا سُہر سُہر اُنٹ
 چم کنبلین ہمار و بُروان چو ہنجرا اُنٹ
 گردن چو کوش و کوکر اسپیت و وشبراہین
 مَوردانگت دھین گون سرکویگ و دو بُنگوش
 ناز و کھیب و دابت اِنچوش اَشپینت
 لوٹے اگن برئیگان گون وت برس و اڈ کن
 ہر جا اگن رٹوے گوش کو نشتگ و کُجائے؟
 "و ابا پہ چے نیائے" پاسے ہیالے دشتا
 دُروتے اگن دئیانت پینچوک و دستے ٹکا
 پاد تان چہ سر بچگان تتیی جانے بند بندا
 رُچا بگوش میا و رُژنا مکن شپا مے
 چہرگ گُلین گوشےگا تتیی وت چو کلکشانے
 گون تتو شپان چہ حاجت مارا پہ ماہ و رُچا
 ہر کس ترا بگندی سد دل پہ تتو مبندیت؟!
 تتیی چہرگ و نماھے شہما اَجب کہ اے دل
 "جی جائے دپی" تتیی، اُمرے مُرادی اَن من
 زانے اگن کہ مہرے ارسین بجن چہ چمان
 ہوشاما دوریے تتیی اِنچش منا تجینتگ
 بچکند و چمکے تتیی شاداب کنت دلا گُل!
 جائت جلاسی اِنٹ و انگت منا نمٹے
 کند و شکر دلا تتیی آپ اِن پہ من مگوش نہ!
 لُٹانی "لرزگ" و آ گُبانے "سُہری" ہر دو
 بیار آچھے چہ اِشکتے رُکین جَلان و گون دار

ایشکا پہ تئو تلاہین جۆزینتہ یک دئوارے
 اوشتاتگان پہ تئو گل ہزمتگری ہزارے
 آ کہ بگندی رنگیت زندا نیت ہزارے
 بے تئو منی دلے شہر چۆ سٹکگین ڈگارے
 تئو کہ بندنڈے اوڈا پر ہر کس اپتہارے
 نیشستگ پہ اے دلا ہچ سرسبزگین کشارے
 مرکا بگتیر زانا دستا نیت کارے
 جئورا اگن بگندیت تئیگا گون دوستدارے
 ریشین دلئون مرنجین نے امرا اہتبارے
 تئیگا ایید کئے بیت دردانی گمگسارے
 زندا نمنشہ ساہ و جانا نہ ہم ودارے
 بل ہم منا کہ بان تئی دؤستانی دَرشمارے
 بازارا آشکانی زاننتی شرمسارے
 سبز ان چۆ ہر گلے کہ رُستہ مان گلُزارے
 نالان پہ تئو کپۆتی مان دورسرین دیارے
 کور آن پہ گندک و تئی دیدار و شرگدارے
 بشکنت و کم بکت تان بازین گمان چہ بارے
 ندر آن پہ تئی وپائے ہر وادہ و کرارے

بیل سیہرانی سہر و مہلوکے ہر ہئیالا
 بیا بیا کہ نون منی دل آ مئیزین کلات ان
 ہر کس بگیت نامیت کندین بیت زبانی
 ہر مہپلا گوشان آنت: شہرے پری تئو ائے تئو
 ہر مجلسا تہارین تئی دیم کنت چراگان
 چہ ات گوشان کہ چۆن تئی نامہریانی آسا
 سینگین دلِت نبی نرم ہر چے اگن کنان مہر
 سینگے دلا سلام ان گون کاپرین دلا تئی
 ائیب انت پہ مہجیبیان رنجینگ آشکانی
 زنگان دلئیگ و آسان کئے دامنا برچجان
 گوش چے کنان کہ تئی دل رۆچے زری پہ من ہم
 کئولیک و تئی سدکھہ رھمے بکن او دلبر!
 آ کہ اُمُئے ناما الہان مکت جہانا
 نامت منی کلام و ہر شئیرے بوستانا
 تئو ہانگل ائے منیگ و من چۆ مریدا پُلین
 آرسٹے بدل چہ چمان ہون رچی شپ و رۆچ
 زردئے سبوری سینگن¹ ریشین دلے کجا انت
 بیا بیا کہ نون دل و دین میرائے سد نپس گین

¹ کُھے کہ: جنکے، وتی دلے دردان گون "سنگ سورا" درشان کنت.

دل و رنگین ملگور

سَد آچھے آسا سُچی بے تعیی گمانی مارگا
 اے دل سوالیگ ان تئی، رازبگی کن بیچارگا
 نالان نُکئی ہر دمان تئی اشکے زرن زرتگا
 گُرت و پدا کثیت تئی گُورا اُرسان ریچی شنزگا
 مرجی دُن ریش ان چہ تئی بانداتیگین ہر کِلگا
 جان چوں نبی یکجا "دیے" کندان نلانچی نوشگا؟
 "مہرے دما" تئیکا بگئیر کئے داشت کنتی وڈگا
 شاہی کن و بوڈین وتی درگاہے اے درمندگا
 سر کَش چہ مہرے گُنڈا بر جائے گُورین چلگا
 بے درورین بانورے ائے دُئیائے زرن کِلگا
 من دشت و برے تَنگین مہتاج پر تئی گُوارگا
 نالان منی دل چو کُلی پر تئی گُلائی چارگا
 اے جائے شعیداین کپوت نندن سَرئیی پہ وانگا
 شَنزان کثیت گون مؤلے پر لُولوانی دُرنزگا
 آشوپ پَرینیت و دل، شیموش کنت پر کنزگا
 تانکہ بزوریت دل منی سالونکی شان و ملگا
 دیم پر وتی دلدادگا چست کن کپوتی گُومبگا
 ننگان اگن جامے چہ تئی دیمروشین ہر کندگا
 اوڈا نگہپان اے دل ات سر تئی مان آئی کوپگا
 نعیشان دلا "نادلسرین" ہج پئیم و داے جُمبگا
 تئی ہاترا کثیت چوں منی شر دست و پادے بندگا؟
 پریات کنت چو مَادرے نیلی پہ تئی ناوَلگا
 تُرسیتی شعیداین دلا و ابا چہ تئی پَلرزگا
 گواتگیچنے کنت دل وتا لگیٹ گُرا تئی گیچگا
 گون ملگین ڈیلے پہ تئی آ پر مُرادین گندگا
 بل تان بزائے آتکگان "مودان کہ بے مان زندگا"
 آدینکے دیم کِنز و چار دُرن دپے بچکندگا

بے تئی گلین دیم نیت اے دل دمانے دارگا
 چیا کنتے نادلسری دیم مکن تنک و تہار
 وابانی پاسا تان سہر نامی گلین تئی مان دپا
 روچے ہزار جاہئی بران گون ہر ورن مہپیکران
 بے تئو چہ جارین دیدگان اُسانی توپان ان بچار!
 وھدے کہ دپ تئی ہکھین جام و شراب و شربت ان
 روکت کتگ آسے چُشین گون سد شمالہ اے دلا
 تئو شاہ و من تئی درگہے آتستگین مسکین، بیا
 تئو روچ و نور و گرمی و من سرد و سارتین شپ، بیا
 تئو دشت و دریا و دمن، زیبایئے سبزین چمن
 تئو آسمان و مہر تئی آوش زبایدین ہثور و نود
 تئو باگ و آبستان گلین، سبز آنتی سد گل گون چمن
 تئو رُستگین آ جوسری سؤل ائے سپہدارین امل!
 تئو آ سَمین ائے انبرین، جہل ان چہ گُنودان زری
 گرم و بلورین گُور تئی سُهانی پیتاپ ان گوشے
 بیا چو کہ پیتاپا دَمے یان گل چو کندانین گُلے
 یل دئے کچینبگان و پل بازارے ڈینکین ہرگان
 دریایا رنچان دامنا تئی گون دُرسیتن گُوهران
 دوشی کہ من وشواب اتان و ابا منی تئو "واب اتے"
 ارمان اتان یک کترھے نندگ تئی گرمین گُورا
 چرات گُوشان نون چکدر دُوست ان ترا گل! اے دلا
 بیابان اگن پر وادھئے جاہا و "وابے" ساہگا
 لُوان اگن دُروتے دئیان پیچوکے دلگاھا تئی
 وھدے کہ گندان وپتگئے واب ان گوشے گلین جہان
 تانکہ بزائے بوتگان مان وادھئے جاہا زی من
 ملگورے کزی تئی کتگ رنگین گون ہونا اے دلا
 اتون کہ زائے اے دلا، دُوست ان ترا گل! چکدر

سۆچکین زهیرانی جلا کُشان چه دل اُهارگا
 بلکین هما بلی منا تئی دست و پادئے پُندگا
 کامے چه تتو من کینچتگ چا وُهم و وابئے هوشگا
 ریشین دِلئے واگ و مَهار کیشتر نَبی نون جَلگا
 تُرسان که رازا مئیگ و تئیی سَر کنت په هر دَرِوازا
 یا دُکئی جن گون هَنجرے بل تان کپی چه نارگا
 دَر کپ چه کُلا "هانگلی" دَر بے وپایی پردگا
 هَپتاد و هَپت داگی پر انت هَپتاد و هَپت بَد و رگا
 پر تئیی مُرادانی رَها مَلانَ بان هر کَندگا
 بیا چو "سدو" پلین دلتون پر انتزارے دارگا
 من اوامر و اَزت تئیی، شَهاد و شَیبه اے کَلگا
 شوَدن چه دل نادوستیے هر زنگ و زهرے رینگا
 روپیت چه شَعداین دِلا دَهرے سیاهین کینگا
 نئیلے سرا پگرے کدی پر اے دلے رَمبینگا
 وهدے که چو وش نشتگے تپلین دلے چَندینگا
 سَد جان منی کتولیک بیت پر تئیی چُشین روَدینگا
 بل تان مَبَدَن دل په تئیی پلین دِلئے رنجینگا
 وهدے که وت کایے په گل پر اے دلے چَمبینگا
 کندان بے گون سَد دپ و دُرکئے دلے ناچینگا
 لُشَنان سُرینئے لَهَمکے چَمان کئے واپینگا
 لَرزینئے که گون لَبگے تُرنجین بران مان سینگا
 دُرکئے منی جان و دلے هُشکین رگانی مینگا
 نندئے دِلا شیرکن تر اچ هر کوه و باگئے بینگا
 بے آسمانے تتو گوشے پُر ان چه هر رَنگینگا
 شَیر و گَزَل وشرزیملین بَسدان په تئیی نازینگا
 تیر ان جگرسؤچین گوشے هر زهرگے لَرزینگا
 رُو هوش و سارن چه سرا گنتر چه هر دِیوانگا
 انچین سِلاه اَنت تئیی که نه هچگونگین مَهکونگا
 واب ان مان تئیی دُرین سَرئے مِهرانی سارتین چَمگا
 نیست ان چُشین ناز و کَهبیب دنیائے هچ دُرانگا

بے تتو نبی اَزمان منا سَهت و دمان و کترهے
 هاتر که رنجینتگ دِلا بوتان "هئیالے" من گلام
 وهدے که گون یک چَمکے مَنَت هئیالا "واهگن"
 مرتان چه تئیی بے مِهریان بار ان چه اندوه و گمان
 بیا که چه دَستا دَر شُنگ اے دل، بجوَزین چارهے
 یا مِهری گوارین گون دپے گَلنازکین بچکندگان
 من تئیی مُرید ان مَهجبین! گون شَیر و اے داگان جَلین
 رَهْمے بکن چو "هانلا" پر اے مُریدا که په تتو
 بیا او گرانازین اَمَل! من لَلو ان هَوَتین په تتو!
 کِیائے پئیمیا تاچگان مِهرئے شَلنگا دیم په تتو
 تتو ماهو و مِیرم منی، مَهاز و آ هائل گَلین
 ندر ان په تئیی دَرین دپے هر شَکَلین کالا که آ
 هَمراهی اَت زَنَدآپ ان و مان زَنَدئے شَهجووا تچان
 گون مِهرئے نودان مینگے "اَهْد و وپایانی" گُلا
 من تئیی گلام ان واهگ و هر دُک و نیمونئے اَمَل!
 دابے که تتو سَهَرینگے رَنجین دِلئے اے کودکا
 گون آه سؤچان هر سَهَر من وشنیتاکانی دِلا
 چون من مِیاربگ ان په تئیی دُرین سَرئے شَعداییا؟
 وِسپان که دُرین اِشکنئے گون گَهورین گالان منی
 وِپسے منی دِیما گُنا مَلگور و مُودان دُکمین
 کارئے منی دِیما برے مارمِشکگین مۆردانگان
 گون آ وتی بچکندگے هُورانی نَرمین ترمپکان
 وهدیکه دَرپشنت تئیی سَر و سَرسینگے سَنجاک و سَهت
 چَمانی آدینکئے تھا وهدے که نندئے اے وِزا
 شَپ تان سَباها نشتگان "واب و هئیالا" تَنَتنا
 چَمانی چارگ اَشکَلین، وِشین توارئے زَمَلت
 پُگا که گندان دَسککے لُئئے نِشانا کُمچهپین
 وِش چامَلین آ بَر و بَد گون آ براها ماهلین
 گون اے سِلاهان جَه جن و وئیلین دِلئے سئیدا بیا
 تئیی نند و پادائے چَم و آ داب و نازان چه گوشان

رَندَا پَہ "کُربانے" گُوشِگ، سُوچئے دِلئے پَروانِگَا
 کایئے پَہ اے پُلین دِل و جان و سَرئے باہینِگَا
 گُون سَبْرئے زَمزِیلا گران بَندانِی مان تئیی شَہرِگَا
 زانان منی ڈُولا پَدا کایئے مان یکن ہِپتِگَا
 نَدَر اَن پَہ دَکانت کہ آ لُونت چہ من تئیی واہِگَا
 زانان بلہ زَرَدت چہ من شَیداتر اِن پَر مَنگَا
 چمبئے چہ پئیمَا گُون منی گالان پَہ گل بے پَرَدِگَا
 بِشکُن کہ زی جے گُوشَتگان بَہتئے تِلاہین ماسِگَا:
 "اِشکئے شرابا تام نے، بے درد و رنجئے کَشِگَا"
 میران گُلایش اِن پَہ تئو زَرین کَلاتے بندِگَا
 وِہدے پَہ تئو اُومان کنت پَلی گُرا پَہ نالِگَا

وَسواسئے آس و آچشا پَرئئے جائئے جَنگِلا
 زانتُن ہما رُوچی کہ تئو گل کُت چہ تئوسِپیان منی
 ہر دم منا رنجینِگئے پِل تان سیدی اے دِل چہ تئو
 زہران و سَرَسَنگین کہ بئے گُون من پَہ نیمُونے اگن
 کُربان پَہ "نیمُونان" کہ تئیی بُوچِیگ بَنت پَر تَرگئے
 پَلی نمَنئِیگان پَہ دَپ گُون من نہائے سَرزاهرا
 گندان کہ چُون اُزناگ بئے و سِپانی نیلبوین زرا
 بس اِن مَکَجین نون وتی تئورینتِگین زردا اَمَل!
 گُوز کن چہ ہلکئے تانہ و بازارئے تُوْنانی جَلا
 گل کن بیا کہ تئیی دِلئے رَنجانی ٹولک تُمبِتِگ
 زَرَدئے مُراد و واہگی تئیی دَرگہا دُرین اِش اِنت:

تئی کڈ و بالادا اگن

هر رُوج و شپ ندر ان سرن سد بر په تئی دُرین سرا
 هر چنت گون "سوجا کین سُهَن" سوچئگن رُوجے سد برا
 دُرئگ دلے گردن منی تئی مھرے زمزیلا امل!
 بیا بوجی گون بچکندگے، یا میلی گر پر یکبرا
 کئید ان دلے پاؤن دوین تئی چھرگے دریندا گل!
 چسانی شوٹک بُرتگانَت آسانی آس و انگرا
 تئی سردیا هر رُوجیگین شپینتہ زردے چھرگن
 بِن گپتگین دل جوش ان و ریش ان جگر چه هر گورا
 وهده که مچیت کُلکچک تئی وهم و یاتے چوش بان
 جاندر چو شپهولین مُرید، پاکو کنان رُوجے سرا
 چهرگ انارکین و دپت چو هگه و چم آسکلین
 چون رُوزگارا جان تئی نازینتہ گون سد گئوہرا
 سینگ گنا ترنجین بران پینچوک و بروان هنجرین
 من چه گوشان چون آ برنت هوشا چه هر مردآورا
 وشین تتوارے زیمرت دُرجانے چنگے زیمل انت
 بو تئی سمینے انبرین کئیت آ چه نیلبوین زرا
 گندیت اگن شاهے تئی بُر و براہا هانلین
 تاجا وتی "ناین" کنت "لجئے" چو میرین چاکرا
 برمشا اگن بشکنت تئی مُلا نمازا بگڑیت
 ربا شمشیت الما هوران گون هئوز کئوسرا
 ناز و کھیب و کندگت هر زردے هوشاما برنت
 سد تتوہا سوچنت چه هر دریش و هم پئیگمبرا
 تئی کڈ و بالادا په دل چو من اگن گندی هدا
 آ هم چه وت بیت بےوت و رمبینی دین و دپترا

دُرِّينِ نشانِ لُنُكُئِ گُونِ دستِے نِکَا پُھِينِ
 ميرانا شَعِيدايِ کَننتِ چُونِينِ هَزانِه گُونِ ترا؟!

زھیرانی آس

کندت چو کہ پری آتک و دل و جانا شتے
 رنجتے زوت چہ من و کئی دئے دکانا شتے
 بے تئو آنت جان و دلن آسا زھیرانی امل!
 چے دل و جانا کجام شادی دیوانا شتے؟
 هج نزانان کہ تئی درگھا من رد جت و یا
 جاتوی پندل و مندران جت و بیزار کتے
 روچ اگن رتوت شپا باندا درپشان تر کتیت
 کائے چو روچا پدا گوشن هما زی کہ شتے
 بےھیال ائے نون چہ من سوری گلین مھپلیسا
 گوش کجامین هئوسا چے دل و اے جانا زتے
 تئی دیدارے و دارن چو ورکے ورگ ائیت
 چون گریتان تان سھر دوشی ادان تئو نہتائے
 کوڈکین اے دلا بے "دایھا" آرام نبیت
 تئو پہ اے گونڈوئے هر پاسا بزان مات و پت ائے
 کو، کجا نشتہ دئے کاسدین آ چاهی کپوت
 بگوشت آ کہ مان شوہازا زی دیستی تئو اتے
 روچ و شپ گون کلتو و شیر و گل تئی رندا
 هر کدر گشتن و تئو گار گوشے گنتر اتے
 آتکئے مھرے کلات و گلین چارکلا نون گوش
 چہ وتی جان و جگر دور کجا ربتگائے
 مسموئن کہ نکنت کس "دلا بھیل وتی"
 "جگر گوشن و دل وهدے گورئون نشتگائے"
 وتی کتولا مور و مھرے کلاتا مپروش
 اے هبر اشکے پریا چہ دلا گوشگائے
 دوشیگین و ابا وتی دیستن ترا گون پریان

کَسَمِ اِن تَيِي سَرِي سَد بَر چِه دراه شرتَر اَتِي
 کَندگ و ناز و کهياني پَلا گون جَنکان
 مِهَرِي آ نازگُلکانِي رَمَا پَکا سر اَتِي
 تانکِه دِيستَن دوين بُک و تَيِي کامت و گور
 چَو مَلکِيَتِي گوشِي ارشِي سرا نِشتگانِي
 دل و دين هر دو شُنتت پِه تَيِي بالادا گُلِي
 چَو کِه تَو "ابا مني" تِهتِي سرا وپتگانِي
 دستِي همراه تَيِي بند اگن بيت آس گران
 داري چَو دُرِي مان گوشان وتي من سِپتگانِي
 بيا کِه ميرانِي سر و جان تَيِي ندر اَن نون بگوش
 کَلِهت زردِي مني زرين پِه چِي اِشت و شُتِي؟!

بے تئو نبیت بے تئو نبیت

نام ہُمبُوین وھدے کہ تئی گون جانا آ بیت ہمکڈی
 گپیت آ چہ "ہبندا" منی سُنکے تلاہین پنچڑی^۱
 وھدے کپیت نامت گلین "ہمراہے" آدینکا منی
 چمُن دوین رژناگ بنت نندیت دلا سد روشنی
 گٹ و تئوارے چندنین "زیل زیملائت" چے گوشان
 وھدے کپنت گوشا منی دل چوَن بیت مست و جُشان
 زردت مرادیگ ان اگن واہان پہ "دستے پمبگین"
 جانا کنان سد دست و تئی دستا گران دُردانگین
 گوشتت منا "جل و مرئو" بے تئو کجا رئوت دل امل!
 کئے اشکتگ دل بلبلے زندا وتی کنت تئیل گُل؟
 تئو "آپسر و من آسکی آن" بے آپسرا آسکا نبیت
 تئورین سیادی سد برا سد تیرا گون رندا کپیت
 تئو سبزگ و باگ و بہار درین سمین اے انبرین
 من آ کُلی نازینگان پُل و گلان تئی دلبرین
 تئو اے دلے دلبند اے و چندینان من تئی گوازنگا
 لئوان مان ہر نازینکا تئی "سد گلہارین کندگا"
 "اشکششے" مئوردانگا کلان تئی لئشے سرا
 گندان تہ تئی درین دپے بچکندگان چہ ہر گورا
 وشاتکیانی درگتا وھدے گوشئیگان جی! جگر!
 جائن سدگہ پہ تئو و دل ندر و کریان انت سر
 تئو چو "ہئا اے من نپس" بے تئو نبیت بے تئو نبیت
 بے ہر کسا بیت سر کنان بے تئو نبیت بے تئو نبیت

^۱پنچڑی: سُنک و مالیاتے بوتگ کہ دشتیارے سرداران چہ مردمان گپتگ، چُش کہ چہ ہر چیزا یک زرے. "نگدین زرے،
 رَمگ، بگ، گورُم و ڈگار"، اے سُنکے اسلیگین چیز بوتگا آت.

بیائے اگن شپاسیا اَرسان بگندے ھونچکین
 پادان کپیت اے دل تئی نالان گو شیت: بے تئو نبیت
 گون آما اُمرے اگن سر کنت اے دل آلم آن
 تپلیئی دمان و کترھے بے تئو نبیت بے تئو نبیت
 زائے کہ ماہیگ مریت بے آپے "سبزین رُمبگا"
 مہرے زرے ماہیگا تئی بے تئو نبیت بے تئو نبیت
 دسگئیانی جاورا بیارن ھیالا یکدمے
 "دلویلین اے تپلین دلا" بے تئو نبیت بے تئو نبیت
 تئی دزگھاری مہیل و نند و نیادان کُشتگان
 سوجے چہ من ہم گر دمے اے بزگا بے تئو نبیت
 بس ان کہ "برکن" آس جنت بند و نپسگیر آن "نئے"
 "نامہربانی" تئو مَلدُ بے تئو نبیت بے تئو نبیت
 ہچ پیر پر ربا وتی چو من پہ تئو زگر نکنت
 زرد و دلئے وردن تئو ائے بے تئو نبیت بے تئو نبیت
 بیا گند دمانے نون منی داگان مریدین دروشما
 گوش آما چون اے دلا بے تئو نبیت بے تئو نبیت
 میرائے سر ندر ان پہ تئو مئیلی ودارے آچشا
 تئو "شہم" و من "بالو" تئی بے تئو نبیت بے تئو نبیت

زیباییے بالاد

بیا کہ دردے توارن پہ ہج کس آ نرسنت
 مرادے سد کلہن ہج پہ مکسد آ نرسنت
 ہزار نکش و نگار آن مان آما یگے
 پہ دلپسندی نگارے جمالا آ نرسنت
 سرود و چنگے توار انت ستر اگن دلکش
 املے زملے وشین توارا آ نرسنت
 ونوسے بت اگن شر ان پری ستر زیبا
 املے ناز و کھیانی دابا آ نرسنت
 پری، پرستھے وسپ و ستا کتابان انت
 بلہ پہ جاہ و جلالے نگارا آ نرسنت
 بہشت و کوسرے ہورانی ویت و واب ارمان
 منی نگارے نگاہے کنارا آ نرسنت
 اگن نمونہ پہ کامت سنوبر و سرو انت
 املے بر و براھے مسالا آ نرسنت
 ستر کہ شیرے گل آن میرم و سدو، مہناز
 نگارے پگر و بزانتے بہارا آ نرسنت
 ہسد کنت پہ املے کمالا زیبایی
 گلانی گلہ ہمے کہ، پہ رنگا آ نرسنت
 گریت مہرے ہدایان و دوشی وت گوشتش:
 پہ مہربکشی منی دلبرئیگا آ نرسنت
 وپائے "بت" اگن لیلی و ہانگل انت بلہ
 منی نگارے "بلاہین وپایا" آ نرسنت
 ہدا و شاہ و نیان ہسد کتگ، گون توار
 مان "بے نیازیے" درگاہا چیا آ نرسنت؟
 گزل کہ شیرے تلاہین کلاتے سد گنج انت

منی نگارا اَیید "هچ کسارا" آ نرسنت
گنۆکی کرتُن و کپتان چه دست و پا هَرْدُن
په هر چه دست جنان هچ کجاها آ نرسنت
دو آن مراد منی: "مکُران و کیگدئے دل"
سَدگه آن په دوینان په چیا آ نرسنت؟
بگرا، چه بهتئے کلالتا اَمْل رَسِت میران!
"ودارئے تیر" دگه جانا تئییگا آ نرسنت

مِهَر

مھرئے سَدَکَہ آن من او زندئے دؤستداران!
 درھبکش کنت "ھمے پُل" ما را مان رۆزگاران
 چۆ جۆنے ات منی جان تئیی مھرا زُرت و بؤدینت
 پُل اَنت اگن گُلی نون مان شئیرئے ھر کِشاران
 تئیی مھرئے آسمانئے ھئورا اگن مگورئین
 اے دل چہ پیما بُرتین من کندگئے بہاران
 سؤچیت ودارئے آپش ھر رۆچ و شب منا، پُل!
 پھ تئیی گدارا اُمرے اے رھسرای داران
 وشاتکئے "آ دمانا" وھدے گوشئے "جگر تئو"
 اُمرئے بہارَ سبزیت مان زندئے ملگزاران
 بے تئو بچار کہ چۆ من تھنایئے شکار آن
 چۆ آسکلے کہ سستگ ماتا چہ کؤھساران
 وھدے گؤن تئیی کلما اُمازَ بنت مارشت
 اُزناگ بین دویں مان شئیرئے زرا چۆ یاران
 رۆچے اگن تئوارت گؤشا منی مَلگیت
 روھن گوشئے کہ بند اِنْت اُمرے مان شپتھاران
 باز اِنْت جنک جھانا مھگؤنگین پیری رنگ
 ھمرنگ بنت کدین تئیی ھر چنت اگن بچاران
 تئیی چمئے ھر نگاھا سَد ھورئے ھئوس مان
 گندئے کہ چؤن برنئن مان اشکئے لالہزاران
 بچکندگت شراب آن اے زرد و جائے جاما
 کندان برنئن ھر دم سرمستئیے دئواران
 سرسینگت "زربن" گُل! پُر اِن چہ گنج و گئوھر
 پھ ھر دلے کہ تئیگی کئیت چۆ اُمیتواران
 زیمل تئیی تئوارئے "دُر جائے" پنچگ و ساز

چمپینی ہر کسا بارت مان شادھی ملاران
 آدینک ان نازکین دل تیی راستی و سپائے
 مہرت مدام رُمبیت پر من چو آپشاران
 مئے ہمدلی گواہ انت ہر شئیرتے بند بندا
 دستونک ماین ہرڈن ہمدل چو دسگھاران
 واہگ اگن بیت تیی زردتے دو پمبگین دست
 کرپاسے باگ بیت جان پہ تئو چو پمبہزاران
 سوچیت ودارتے آچش یک پیما ما دوینان
 نالن جتاییانی وهدا چو گمگساران
 بے من اگن پردر ائے بیا گند کہ من پہ تئو چو
 "بالو" وتارا ہر شپ تان سہبا گون داران
 لوٹتے اگن "وپائے تاجا" بیا ادا چارا!
 من اے گلین مرادتے راہا سری سوار آن
 تئو چو ہٹوا ائے بے تئو کشان نپس چہ پیما
 بے تئو چو کڈکے من درمندگ و شزار آن
 چمت کہ آسکلین بنت ارسانی کٹیل و کڈہ
 شرش گون "مہرتے زرین تاییدا" بند کاران
 بیاریت اگن زمانگ مئے رھسرا نگگی
 من گون پکیری آھے اے بددوایا کاران:
 بیرے "نگگیانی" چکا کپات میران!
 نئیلت دو پُر مرادین زردا مان گلہاران

هٿيائے تہتا

تنو منا زبیاپانی کوٹا برت و کت گنوک
 نون گنوک آن تئی گنوک آن تئی گنوک
 روچے دیما نے تئی بچکند امل!
 چاردھی ماہا نبیت تئی دیئے روک
 مان هٿيائے تہتا واپننن ترا
 دیہے بان تئی شپان کسہ جنوک
 تاکنن تئی دوریے نے یکدمان
 کس نبی دیدارا تئی چو من ہدوک
 آ کہ جننن پہ تئی مہرا شگان
 پل ترکیت چہ ہسدا چو ہپوک
 روہ و ساہے نور دیدگ جان و دل
 تنو منی روچ و شپانی چمے روک
 آسمان زردے مجینتگ اندھان
 واپا نیلنت تئی گمانی شپگروک
 مے ہسدی بیت اگن ہر ناکسے
 جائے کنئی در رچاتین سد وروک
 پیر کنن تئی ودارے ہر دمان
 نے کدی زندا چشین سلین چروک
 آیکے مستاگا ہر کس تئی بدنت
 ہر چے لوٹیت من دیانی چمچنوک
 بیا و دست جن مہرے پلین کبسگا
 چہ "ودارے" بندا اے زردا بموک
 گم مکن میران کہ کندان کتیت امل
 بیت مان اے شعیدایی راہا تئی سروک

بلوچستان بلوچستان

بلوچستان، بلوچستان، مراد اے تتو بلوچانی
 تتو اے جاگہ مزارانی، نہنگین پس و پیرانی
 کسم وارته پہ تئیی ناما امیرین چاکرا رندی
 مرن تئیی بئیرکے چیرا منی بیچ ننگ و نامانی
 بلوچستان بلوچستان، مراد اے تتو بلوچانی
 تتو اے جاگہ مزارانی نہنگین پس و پیرانی

کلامے دُرشپینِ نکش ان بلوچانی دلا گوشتگ
 پت و پیرانی سردارا یلین گوہراما نامانی:
 "نبیت جاگہ منا ہجر جہانے ہلکھان جاہے
 بگئیر اچ گور و گنداوگ بلوچستانے زیدانی"
 بلوچستان بلوچستان، مراد اے تتو بلوچانی
 تتو اے جاگہ مزارانی نہنگین پس و پیرانی

ہزارانِ مادن و کانتِ جلکشوکِ انتِ کور و جانا
 پرے کان و تلاہان تئیی چن و لانچ ان لگورانی
 گورے سینگار تگین شار ان ترا اے زر ہزار گنجین
 تیاب و جُلگہ و کؤہ و بزینِ جنگلِ گیابانی
 بلوچستان بلوچستان مراد اے تتو بلوچانی
 تتو اے جاگہ مزارانی نہنگین پس و پیرانی

ہئا تئیی مسکے بووا کنت و چارینِ مؤسمان سبز انت
 کش و کز و دمگِ دُرینِ چمن تئیی ملگزارانی
 گون اے پلینِ وتنِ ائیب ان مزن لَجینِ بہادران
 ہکیرینِ نندگ و چارگِ گلامی زلم و زورانی

بلوچستان بلوچستان، مراد اے تئو بلوچانی
تئو اے جاگہ مزارانی نہنگین پَس و پیرانی

جھانے رھگڈر تچکین تھیاب و بندرات اَنت تئی
پمیشا مان زرا نیلین گر و دار اِنت پَرنگانی
کَسَم پر هملے ناما! نین بندی کسے مرچی
وَتَنماتا کنین آرات و اے کٹول اِنت بلوچانی
بلوچستان بلوچستان، مراد اے تئو بلوچانی
تئو اے جاگہ مزارانی، نہنگین پَس و پیرانی

اشعار پارسى

مهاجر

نه، نه، نمیشود
 ترکِ دیار و یار نمود و
 هوای دوست
 دل را ز کوچهی ایامِ کودکی
 بیرون رهاند و رفت
 ترکِ عزیزِ خویش نمود و رفیقِ راه
 نه، نه، نمی شود
 درد و فراقِ کودکِ گهواره ای چسان
 در قلبِ مادرانِ بخون در نشسته دید
 لبخندِ نونهایِ بازی نَشسته را
 از یاد و خاطرِ غمدیده‌ی پدر
 همواره دور کرد؟
 مادر؛
 یگانه ای که ز خورشید مهر او
 زمستانِ رنج‌ها
 بهارانه می شود
 تنها گذاشت و رفت
 دستِ پدر بگریه گرفت و
 سفر نمود!
 رفت از دیارِ خاطره‌های عزیزِ خویش
 احساس و عشقِ کُشت
 بیگانه گشت و سرد
 وَ
 هرگز گلی
 بخاکِ عزیزانِ خود نبرد

نه، نه، باور نمی کنم
 در باور تو نیز نگنجد به هیچ روی
 کسی این چنین کند ...

که:

بیهوده از دیار
 بدون شریکِ راه
 بدور از جوانه هاش
 از ریشه بگسلد
 بگذارد و رود
 زیار و
 دیار خویش ...

هجرت؛

شبانه، در شب تاریک و زیر تیغ
 اجبارِ گزمه هاست

که بیرون کنم ز دل

میهن

سرای و کوچه و یارانِ زندگی

هم

آن مکانِ بازیِ دورانِ کودکی

آخر، نه اینکه

"آینه ی هر درودِ صبح

گل‌های آشنایی هر همدیار را

در کوچه های مشترکِ هر گذارِ خود

صد جلوه می دهد"

اما هزار کوچه ی غربت

مرا به جز

یک خارجی تبار

نشانی نمی دهند؟

نه،

باور نمی کنم

که چنین می کند کسی

ای یاور بشر!

ای منشی گزیده ی یو ان

بگو

آیا ز شهر خویش

زیار و دیار خود

به هر ناکجای دهر

اندر شبی سیاه

بدر می روی؟ بگو

آیا

تو می کنی

این همه بیداد را به خویش؟

که شک می کنی به من

که پناهم دهی ز مهر؟

و

سیاسی بدانیم؟

یک لحظه فکر کن

که در دامن تو نیز

امانم نمی دهند

در طول روز و هفته و هر ماه و سالِ عمر

به تحقیق و تیغِ خشم

به بانگی خراشناک

خطابم کنند آی!

بیگانه‌ی نفهم!

کَلّه سیاهِ پوک!

جاهل!

"محمّدان!"¹

گمشو برو، برو...

باری، تو می نهی

القابی این چنین؟

به جان و روان خویش؟

که کارت دهند و نان

حتّاً بهشت را؟

ای حامی بشر!

بنگر به عمق فاجعه‌ی ما مهاجران

که آنهمه تحقیر دردناک

کفایت نمی کنند

در جای جای بهشت برین تان

مردی، زنی، به خشم

لیزر بدست

ندا می دهد مرا

تا بی صدا ز دور

به جانم در افکند

سوزان گلوله ای.

اینک تو نیز با زهر صد سؤال

زخمی بکن مرا

که پس از مهر تو

بعد از پذیرشتم

¹ مردم سوئد، مسلمانان را محمّدان می نامند. همانطور که ما آنانرا عیسایی میگوییم. در سالهای 1990 و 2010 میلادی راسیست های سوئدی دو مهاجر سیاسی را با سلاح لیزری ترور نمودند. بسیاری از سوئدی ها، غیر خودی ها بویژه آسیایی ها را (کله سیاه) می نامند، چون که خود مویوراند.

در کافه ای
 چو شرفکندی² عزیز
 یا با گلوله‌ی آن مرد لیزی
 در جا
 فدا شوم.
 باری مهاجرم
 توفان صد تهاجم دیکتاتوری مرا
 در دامن مرددِ اندیشه‌ی شما
 تنها و بی پناه
 به ذلت نشانده است.

² شهید دکتر شرافکندی، دبیرکل حزب دمکرات کردستان، که بدست جاسوسان امنیتی حکومت ملّایان در پاریس ترور شد.

شِگفتا زِ قومی که از خویش رَفَت

چنان گشته مُلّا به دنیا سوار
 ز کاوس و کی برترم در زَمَن
 که آبی نمانده است بر آبرو
 کند دست و پا قطع بر نامِ حق
 جوانانِ مرد و زنِ تهمتن
 دل سنگ هم گشته زان کینه تنگ
 در آن گشته ممنوع اندر صُحف
 که صبر عرب نیز رفته ز کف
 ز دیوان مرا جان و دل در بلاست
 ز من برده ای دین و آیین و کیش
 رسولی که تایید چون آفتاب
 گیاهی به غیر از نکویی نکاشت
 به پردیس می برد ما را چه نیک
 شِگفتا زِ قومی که از خویش رَفَت
 ز قومِ تو آنجا بُریدند سر
 بسوزاندم آتشی در جگر
 غم تلخ افشین که دستم بیست
 بگریم بخود گر که باید گریست
 مرا غم ز خون تن خرمیست
 عرب خود بداند مرا کار نیست
 که از محتسب بوده عمری عذاب
 ننوشید جامی به عیش و طرب
 که تاراج شد گنجش از جاهلی
 عرب هر چه دارد هم از ما ربود

زِ دُگان روضه به مکرِ هزار
 به تخت کیانی نشسته که من
 چنان برده از پارسی آبرو
 ز صحراییان بر گرفته سبق
 بعشاق نازک دلِ این وطن
 چنان بارد از کینه باران سنگ
 به عصرِ ظریفی که کُشتن بحرف
 چنان می کُشد پارسی، بی شرف
 کجا رفته رُستم، سیاوش کجاست
 دلم کرده ای روزگارا تو ریش!
 مرا خود خدا بود و دین و کتاب
 ز اهریمنان، جان و دل دور داشت
 ز پندار و گفتار و کردارِ نیک
 ز ند دُشمن آر نیست جای شِگفت
 بزن کربلایی! تو بر فَرَقِ سَر
 مرا خَم کُند گر بلایی کَمَر
 بود ناله‌ی بابکم از شکست
 مرا غم ز عباس و زینب ز چیست
 شهید من آن پاکدل برمکیست
 عمر عادلِ راستین یا علیست
 ز آه دل حافظم من کباب
 نشد بزمش ایمن ز کیش عرب
 پریشانم از حسرت بوعلی
 قسم بر رموزی که "رازی" گشود

نباریده از مگسه جز آب جهل
 به آن بابکِ باب و درها قسم^۱
 طلسم عرب را در آتش فکند
 بیست و برون ببرد از دایره
 در حیل‌هی دیو ملاً شکست
 که روشن از او شد سر از ناسره
 درید از تنش بند بیگانگان
 آلا نسل زرتشت و آزادگان!
 در آید ز آیین صحرایان
 سرانجامِ راهش بجز چاه نیست
 بخود آی و در بحر خود غوطه زن
 بر این در فرود آ که خوش درگهیست
 به پندار اعراب گشتم شریک
 تفو بر من و غفلت من تفو
 ز دست دو عمّامه بر سر بخون
 ز امید و ایشار درمانده است
 گرفته گهرها و گنج پدر
 به دستش گُل و جام و گلباده‌ای
 بدور از غم و درد مردانه‌ای
 کزین سوگِ ملی بگردد حزین
 نمی‌بینم آن سرخی اندر رُخش
 هنوزش دل و جان نگشته است خون
 ز ترس دو ملّای بی‌پایگاه
 تن و جان سالم زبانی روان
 بیاد آورد کیش پیشینیان
 که تا کابل و هند بوده است هم
 برانگیزد از هر تنی لشکری
 ز نامرد خود راهِ مردان سواست

به آن می که خیام گفتش چو لعل
 به آن بیست و هفت ساله بُرنا قسم
 بسان سیاوش شد بر سمنند
 در چاهِ سردابه‌ی سامره
 اگر چه بصد فتنه در خون نشست
 قسم بر فروغِ رخِ تاهره^۲
 نقاب سیاه فرومایگان
 ندا داد و گستا به دلدادگان
 شما مزدکی زاده مزداییان!
 خرد را به عمّامه خود راه نیست
 کنون گویم همچو او هموطن!
 خودی گلشن سبز خود آگهیست
 از آن دم که دادم من آیین نیک
 بخونم دو صد سید علی زد وضو
 که تخت کیانی و کورش کنون
 یقینم که شه از خود افتاده است
 فراموش کرده است رنج پدر
 در آغوش دارد پریزاده‌ای
 به خارج نشسته چو بیگانه‌ای
 ندارد به دل مهر ایران زمین
 ندارد خروشی سیاوش و ش
 شده پیر و تخت پدر سرنگون
 بمیدان نمی‌آید از جایگاه
 ندارد تو گویی دلیری توان
 قدم در نهد پیش ایرانیان
 بگوید از آن شوکت ملک جم
 به هر کشوری سر زند، هر دری
 بمیرد درین ره اگر شه رواست

الا ای جوانبختِ جویای نام
 از آن آخرین زندی پر توان³
 نکونام و فرزانه و با کمال
 نشد پیش دشمن زبون و نژند
 به پیغام احباب و حرف وصی
 یکی پند شیرین چو آبِ روان
 نیایی به میدان گردنکشان
 نیایی ظفر بر علیه بدان
 چه کرد او ز بهر پدر گوش دار:
 به اسب اراده و با جان تب
 سپیدی در آورد بر مویها
 دلش از توکل دلِ شیر شد
 پدر کشتگان را همه سر شکست
 و لیکن ز مردان بماند نبرد
 بلایی درونی است شرمندگی
 ز مالِ پدر بخشدت آب و رنگ
 ز تاج شهی حسرت یادگار
 که ملأ به تحقیر و توهین و زجر
 پدر را به تصویر آرد هلا!
 که نتوان یکی را به جایی نوشت
 بزن دست بر پرچم کاویان
 دلش گشته پر خون ز دست بدان
 شه کابل اندر برت صف شکن⁵
 به تخت کیان سید علی پیر شد
 نیامد به ذهن و نه در باورش⁶
 شود شاه روزی به دستش نگین
 ز خجالت کجا شد بگو جای ما
 رساله در ایران شده رهنما

به میدان دیوان زنی گر تو گام
 بیاموز مردی ز شاه جوان
 نکو صورت و نیک سیرت خصال
 بریدند در بند بندش ز بند
 کجا؟ کی شده شاه هرگز کسی
 ز من گوش کن پادشاه جوان
 چو نادر نبندی بخود گر سنان
 بدور از وطن در صف دوستان
 نه‌ای کمتر از خواجه‌ی تاجدار
 پیاده ز شیراز و تهران سه شب
 بنوشید آبِ خطر جوی‌ها
 ز تحقیر بابا زمینگیر شد
 پیاده ز ره آمد و بر نشست
 نماند زمانه به نامرد و مرد
 نیرزد به تحقیر این زندگی
 گرفتم دو ده سال دیگر فرنگ
 شوی عاقبت پیر و شرمنده کار
 نمی‌بینی هر روزه در روزِ فجر
 که شه چون بشد غرق اندر بلا؟
 به صد یاوه گوید سخنهاى زشت
 ز جا خیز و بریند شاهی میان
 که استاده ملت چو رستم بدان
 تو گر نادری افسرت نه که من
 سمندِ توکل بران! دیر شد
 علی اکبرو بین که خود مادرش
 که یک روزه خوان حقیر این چنین
 سه ده ساله او شاه شد وای ما
 که نعلین و عمامه، ریش و عبا

به مهدِ تمدن شده حکم‌ور
 ز کورش و از آن همه داستان
 من اینک که ملّا شده تاجدار
 نمی‌جنبش همّتِ دل ز جا
 بشور آورد هر دل زنده را
 همه قلبهای پراکنده را
 بپیماید این راه دور و دراز
 هلا! تختِ جم نیست جای گراز
 ندا در دهد خلق گردن فراز:
 در آزادگی امتحان داده است
 گشاده است بند از تنِ بندیان
 وطن را سپارد ز خود منکران
 دو خوارِ کج اندیشِ زار و زبون
 که هرگز نگرده در ایران چنان
 گر از نسل بابک، ز اشکانیم
 ز سر برگرفته ز تن جامه اش
 بیا بشنو از من تو جانا دو پند
 زمانه دگر کینه پیدا کند
 که سیارها رفته فردا ز کف
 به دامان رنگینِ پر نام و ننگ
 چو شاهان بمیرد به گلخانه‌ها
 نوایی بزن در رگِ ارغنون
 در افکن به کشور یکی رستخیز
 کهن میهن این بومِ فرزندگان
 سرای جم این خاکِ آزادگان
 به آزادگی جام و هم باده باش
 چو ایران نباشد تن من مباد
 بخوان بهر آزادی خوش این سرود:

قوانینِ اعرابِ عصر حجر
 چه گویم من از میهنِ باستان
 کجا دم زخم ز آن همه افتخار
 کجا خواب رفت است کاوه کجا
 بگیرد درفشِ درخشنده را
 ندا در دهد خلقِ پاینده را
 علمدار گردد دگر باره باز
 ستمگر بزیر آورد از فراز
 بگرداند ایران زمین سرفراز
 که ایرانی از نسل آزاده است
 رها کرده در مصر زندانیان
 چگونه شود برده‌ی دیگران
 در افتد به بند دو ملّایِ دون
 بگو با خود ای نسل آزاده، هان
 نگرده چنین گر من ایرانیم
 همین صبح فردا که عمامه اش
 کُنی این چنین لیک ای هوشمند
 هر آنکس که امروز و فردا کند
 بیندیش امروز ای با شرف
 مبادا چنین ننگِ بدتر ز ننگ
 که آن روضه خوانِ درِ خانه‌ها
 فزون گشته علمت چو ای شه کنون!
 بزن دست بر سینه‌ی خصم و خیز
 که تا گشَلنِ پاک آیندگان
 شود معبد عشق و دلدادگان
 چو کورش شهی شاد و آزاده باش
 سرود وطن را بیاد آر، یاد
 خروشان و جوشنده چون زنده رود

نباشد چو آزادی اندر وطن
مرا نه جم و جام و باده نه تن

- 1 محمد علی شیرازی، بازرگانی بیست و هفت ساله و جوان که در نجف عراق، در درسهای شیخی بنام احسایی دانش آموز بوده و در سال 1266 در ایران ادعای جانشینی امام زمان می نماید. سپس در تبریز بدست مُلّایان و ولیعهد قاجار زیر جوخه ی سربازان روسی تیر باران می شود.
- 2 تاهره قُرّت العین، مرید باب بوده، آزادی زنان را اعلام داشته، و کشف حجاب نموده است. او برای تساوی حقوق زنان با مردان، همسر مُلّای خود را نیز طلاق داده است. وی به فرمان ناصرالدین شاه، بدست رئیس شهرتانی تهران خفه، و در چاه انداخته می شود.
- 3 شاه جوان زندی؛ لطفعلی خان زند که آغا محمد خان قاجار او را شکنجه داد و کشت.
- 4 آغا محمد خان قاجار، بنیانگذار پادشاهی قاجاریه.
- 5 احمد شاه ابدالی؛ افسر سپاه افغانی نادر شاه که پس از کشته شدن نادر بدست برادر زاده اش، پادشاه افغانستان شد.
- 6 می گویند هنگامیکه به مادر ملّا رفسنجانی خبر دادند که پسرش رئیس جمهور شده، از شادی فریاد کشیده میگوید: پس "علی اکبر" هم شاه شد؟!

عشق و آزادی

تقدیم به طاهره زمان؛ شهید هُما دارابی¹

عشق

گوهرِ زندگی و هم

طپشِ جان و دل است

میتوان عاشق شد

گه

"به خیالی حتّاً"

یا که همچون دل شیدای "هُما"

رقص کنان از می مهر

غزل سبز دموکراسی به لب

باده و لاله‌ی ایشار به دست

خاطرِ آسوده

ز هر رنگِ تعلقِ آزاد

همنوا

دست در آغوشِ بلورینِ ضمیر

بوسه بر گونه‌ی وجدان زد و در

نیلبک نازک احساس

سرود:

¹دکتر هما دارابی؛ دکترای روانشناسی خود را در آمریکا گرفته و به کشور باز می‌گردد و برای کمک‌رسانی به کودکان، در تهران مطبوعی می‌گشاید.

وی در اعتراض به حجاب اسلامی و وضعیت ناگوار زنان ایرانی در حکومت ملّیان، خود را در سال 2000 م. در میدان بزرگ تجریش، آتش زده و به شهادت می‌رساند.

زندگی!
 رود خروشان! ای تو!
 آرزوی دل بیتاب همه غمزدگان!
 باغ گل داده
 به خواب همه‌ی شبزدگان
 ای نفس و
 عطر دل انگیز بهاران
 در جان!

نغمه‌ی کودکی و چنگِ سُخنگو
 در یاد!

ای تو!
 "گلشنِ آهوی جان و
 صدفِ شادی و شوق

کوهِ سودای تَمَنّا و
 هوس های نهان"
 لرزشِ سینه‌ی چون آینه‌ی دلشدگان
 ای تو!
 "صحنه‌ی رنگی پُر هیبتِ منصور
 به دار

کعبه و برج طلائیِ غزلهای روان
 سایبانِ خُنکِ
 پیرِ خراباتیِ بلخ
 ساقیِ عشوه گر
 شعر و شرابِ حافظ!

ای تو!
 مایه‌ی حیرتِ افکارِ بلند
 خیّام!

قافله سالار غزلخوانِ دلِ

طاهره ها"

کهنکشانى است رُخت

ز این همه زیبایی و من

به کدام اختر تابان تو آغاز کنم؟

که تو خود

قالب شیرینی و هم قامتِ فرهاد

ای تو!

"خواهشِ باطنیِ سینه‌ی

هر پیر و جوان!

بزم رنگین چمنِ مرغِ دلِ شیفتگان"

ای جامِ طلائی!

بدرود .

و سپس

دست برافراشته برخلق و وطن

خنده زنان

از گذرِ سرخِ شهادت آرام

رفت و در وادی آزادی

سوخت .

از

"اخگرِ خاکسترِ خود" چون ققنوس

شادمان پر زد و خوش

در چمنِ سبزِ دلِ مردمِ آزاده

سرود:

"زندگی!

قامت و قالبِ زیباییِ تو

آزادبست ."

سرود عشق¹

به خوابم دوش دلبر ناز میکرد
 ز چشمانش هوس پرواز میکرد
 می‌آمد کاشکی لبخند بر لب
 مرا با خود شبی همراز میکرد
 کنارم می‌نشست و قصه می‌گفت
 سرود عشق را آغاز میکرد
 دو دست گرمش اندر گردن من
 لیش را با لبم دمساز میکرد
 مرا فرهاد خود می‌خواند و هر دم
 چو شیرین عشق را پُر راز میکرد
 هزار گلشنِ دل می‌شد از شوق
 جهانی را پر از آواز میکرد
 چنانم زیر بال مهر می‌برد
 که گه با سید خود شهباز میکرد
 نسیمی می‌شد و در باغ احساس
 دلم را همچو غنچه باز میکرد
 چه خوش دیدم بخوابم دوش، خوابش
 تو گویی گل به بلبل ناز میکند
 سرود این نغمه را میران شبی که
 دلش یادِ "ولِ شیراز" میکرد

¹ این اولین شعر پارسی من بود که پیش از "شگفتا ز قومی" سروده شده است.

گنجی

در اعتصاب غذای بیش از یک ماه اکبر گنجی

گنجی خدای را

بر خود مگیر

سخت

دست از غذا مدار

رها کن زمام مرگ

در سر هوای شوق شهادت مپرووران

در باغ جانِ ما

جایی دگر

برای هیچ شهیدی

نمانده است

گنجی!

خدای را

نه اگر از برای ما

به همسر نگاه کن

بر آن فرشته دخت

که مجروح می شود.

گنجی، ولی

ملول و غمزده، - گنجی ز گُشنگی

افتاده بی نفس

بیهوش و بی رمق

که چون ز آرزو

که همی گیرد او توان

قلبش که می تپد

نگاهش به هر طرف

دستش به هر دو گوش

ذهنش به این سؤال:

"که زنبورِ این صدایِ خروشنده‌ی حزین"

"همسازِ اهرمن

ز هر گوشه، راست و چپ

کی دور می‌شود؟"

با تلخ خنده‌ی او و به نجوایی آتشین

تکرار می‌کند:

آه ای هزار درد!

افسوس و صد فغان

که ستمدیده خلق من

با زخمِ در جگر

ز اعماقِ هر گذر

از چپ گرفته راست،

ملی و مذهبی

در هر زمانه‌ی او

راهِ مراد خویش

به خطا می‌رود چرا؟

بر هر نشانه‌ی او

به خطا می‌زند چرا؟

اینک

نخ‌ردایِ صدا را

هم از خطا

می‌بافد او چرا؟

باید فغان نمود و به بیداد

داد زد

حتا صدای را
 چو سُنّامی خروش داد
 تا بشکند
 تمامی دروازه های بند
 تا بر کند ز جای
 اِوینِ خراب را...

باید صدا کنید
 نه اما مرا که من
 نوشم نبوش نیست
 جانم بهوش نیست
 باشد که این صدا
 رنج هزار تشنگی از تن به در کند
 دستانِ آرزوی من و دامن شما
 فریاد سر دهید!
 بلند و بلندتر
 در گوش اهرمن
 که مرا مرگ نیست، نیست
 ققنوسِ جان من
 ای دوست! ای رفیق!
 از ذره ذره خاکسترم ببین
 پرواز می کند

لامذهبم
 چو نورِ درخشان آفتاب
 گرمی رسانِ هر دلِ شیدا و شیفته
 "بی
 حزب"

اما چو شمع فروزنده بر همه

هان! ای دلاوران!

ای قطره قطره های توان بخش این صدا

گنجی، به طیب دل

جامی ز جان خویش

تقدیم می کند

گنجی!

ببین کنون

ما مست از این شرابِ شهامت شهاب تو

فریاد می زنیم:

وه آفرین، ببین

که به شهنامه می روی و

سیاوش می شوی.

گنجی!

ای گنج رنج قرن!

مشنو ز هیچ کس

مردانه گام زن

قفل اراده را

ز الماس و زر بکن

بنگر که ما کنون

با یک جهان ز مردم آزاده

با تو ایم

چشمانِ غم گرفته

به امید

بازکن

گلچهره،

دختر — آزادیت ببین!

که چو خورشید تابناک

به چشمان باز تو

لبخند می زند

گنجی!

برو برو ...

بی وقفه گام زن

در راه انتظار تو

استاده بابی سنز¹

¹ بابی سنز، مبارز سیاسی ایرلند شمالی که در اعتصاب غذا ماند تا جان داد. تقاضای او این بود که دولت مارگارت تاچر در بریتانیای کبیر، او را سیاسی بداند تا از اعتصاب غذا دست بکشد، اما او این خواهش کوچک را رد کرد و بابی سنز، بقول شاعر ایرانی سیاوش کسرای: قطره قطره مرد تا شب جمع را به سحر رساند.

هم قامت زمان شو

باید کشید قامت، همقدِّ دور و ایام
 با مقصدِ زمانه باید که گشت همگام
 باید که با زمان شد، شانه به شانه همدل
 خواهی اگر شوی جان! خوشبخت و نیکفرجام
 هر کس که نو عروسِ ایام را نبوسد
 در عشق کی بگیرد او کامِ دل سرانجام
 چون آتشَن شوی گر هم قامتِ زمانت
 آهوی رمز و هر راز در دست تو شود رام
 یک گام اگر نهی پیش، ز اندیشه و نگاهش
 خورشید می‌رهانی زان حفره‌ی سیه فام
 هم قامت زمان شو خواهی اگر که بینی
 اسرارِ پشت پرده خندان تو بر لب بام
 آیین هر زمانه دارد ز خود نشانه
 با ساقیش برقص و، رقصان بگیر صد جام
 هم قامتان ایام دیدی که خود چگونه
 صد دیوِ زندگی را انداختند در دام
 نو نوش و نو بیندیش، نو بنگر و به نو کوش
 زیرا که هر عتیقه در موزه یافت فرجام
 می‌گویدت طبیعت بر بام صبح نوروز
 آری که فتحِ نو شد هر کهنه را سرانجام
 خوشدل کسی که قدر هر لحظه‌ی زمان را
 دانست و همنوا شد با کاروانِ ایام
 درد و دریغ و حسرت آسان ز دست دادی

گلبادهی مراد و ماندی چه تلخ، ناکام
عشق است و جان بیتاب آه و نگاه گرمی
اکسیر هر زمانه این معنی دل آرام
دیدنی چگونه میران سهل از برت زمان شد
دل در هوس نهادی گشتی اسیر هر دام

ایران کجاست و ایرانی کیست؟

باز هم قصه‌ی پر غصه‌ی توست؟

گربه‌ی زخمی مغرور و ملوس؟

نگران ز عاقبت خویش

نشستی در غم

چهره بر چهره‌ی ما دوخته ای

سخت عبوس

هان! نخشکیده هنوز

آب امید تو در

گرمی هر خانه‌ی دل؟

که بجا مانده ای

ز آبا و نیاکان شریف

.....

وہ چه زیبا و دل آرای تو

میراث گرانقدر سراپا ز هنر

شادی بخش دل

شش باوه و فرزند پدر

باز هم قصه‌ی توست؟

قصه‌ی مهر تو و

ما همه این دلشدگان؟

جنگ ما برسر تو

غصه‌ی دیرینه‌ی ماست

جا گرفتی چه قشنگ

در رگ پُر خونِ زمان

در دل پُر مهر جهان

با مهبیبی چه متین

تکیه دادی به غرور

بر گُلِ ابریشمیِ فرشِ زمین
 و چه آرام نشستی
 به نگاهی که
 پر از زیباییست

در دلِ ما همگان
 تو یگانه، تو عزیز
 لیک در خانه فقط
 فکر تو با یک پسر است
 ما ز هجران تو گریان و
 ز دیدار هنرهای تو

هر دم
 محروم
 پارسی گو شده ای ...
 رقص تو باباکرم است
 با زبان و هنر ما همه
 بیگانه شدی

جنگ ما بر سر تو
 قصه‌ی دیرینه‌ی ماست
 تو به شش زاده‌ی خود
 میراثی
 همه یکسان به تو ما
 دلبندیم
 به صدایِ دلِ غمگین تو اکنون
 همخوان

بندها می‌گسلانیم و تو را
 از قفس و بند ستم
 به نگین خانه‌ی

"هر ترک و بلوچ

ترکمن و کرد و عرب"

خواهیم برد.

با ستمکاره کنون

ما به خرد میگوییم:

تو از آن همه ای

نتوان خط جدایی بکشد کس در ما

یا که با خودخواهی

مهر ما را ز سرت بردارد

نه، نتواند به یقین

هیچ رقیبی به دغل

نه برادر به حیل

و نه دشمن به ستم

مهر تو از ما گیرد¹

¹ این شعر، درانجمن پژوهشگران ایران، در استکهلّم خوانده شد.

از خواب ناز برخیز

خوش خفته ای و مدهوش، از خواب دوش بیهوش
 کردی جهان فراموش
 از خواب ناز برخیز
 هر صبح و ظهر تا شام، چون مرغکی به هر بام
 افتاده ای تو در دام
 از خواب ناز برخیز
 دنیا بین ز هر سو، پر گشته از هیاهو
 در جنبش و تکاپو
 از خواب ناز برخیز
 هر کس دوان به زاری، در شهر و هر دیاری
 در جستجوی کاری
 از خواب ناز برخیز
 برخیز و بین جهانی، از بهر آب و نانی
 چون گشته خوار و جانی
 از خواب ناز برخیز
 در جان پاک انسان، زر گشته دین و ایمان
 آیین و شرع و وجدان
 از خواب ناز برخیز
 سرمایه‌ی اریکسن، با حکم بوش و جانسون
 می‌بنددت به افسون
 از خواب ناز برخیز
 هر حزب راست ای دوست! با پول و زور همسوست
 از تو همی دزد پوست
 از خواب ناز برخیز
 آزادی با زرهپوش، می‌بخشدت کنون بوش

هستی اگر تو باهوش
 از خواب ناز برخیز
 دنیای شارن است این، بی منطق است و آیین
 میگویدت فلسطین
 از خواب ناز برخیز
 بیکاری ستمگر، "چون دیو شاخ بر سر"
 استاده بر دم در
 از خواب ناز برخیز
 آگه نه‌ای ز فردا، از سرنوشت و دردا
 "دردا ز درد" فردا
 از خواب ناز برخیز
 صبح است و روشنایی، می‌بخشدت رهایی
 از ظلمت و سیاهی
 از خواب ناز برخیز
 صبحت دمیده بر بام، هستی نهاده در جام
 بردار و گیر از آن کام
 از خواب ناز برخیز.

دروغ بزرگ

من با تو از دروغ
 از تلخ واژه ای
 سخن آغاز می‌کنم
 ز نخستین دروغ که
 هرگز نگفته خصم
 پدر گفته آن "به لطف"
 مادر ز روی "مهر"
 آنان برای خواهش جان و
 "نیاز خویش"
 مهر تو را "بهانه" نمودند
 دخترم!
 گر راست بود این همه
 از بهر تو پسر!
 باید تلاش مایه‌ی هر دو ز صبح و شام
 به وسواس این بُدی:
 که مبادا خطا کنند و
 تو را نیز همچو خویش
 گرفتار صد بلا
 گرفتار درد و داغ
 در چاه بی نهایتِ هر احتمالِ مرگ
 و بدتر ز مرگ نیز
 "به کوری در افکنند و دیابت
 یا نقض عضوِ جان .
 دردِ شکم گهی و
 گه از دردِ هر دو گوش

دلپیچه گاه

با حرارتِ سوزانِ تب به جان"

و آن هم به دوره ای که

نداری توان آن

که بگویی

کجاست درد؟!

اندوهِ صد تصادفِ دیگر کمین راه

بیکاری و حقارت و مقروضِ این و آن

با کوله باری از غم و اندوهِ بیکران

"و آن لحظه های شتابانِ استرس"

"با غصه های پیری و

غوغایِ روزِ مرگ."

گیرم به فال نیک و

"چو نادر شوند شاه

با یک کلات گنج"

"امیری کبیر و

باز

سرهای شه نشانه و رگهای دستشان

ایمن ز تیغ نیست"

"گاندی اگر شوند به اخلاق و خُلق و خوی

چو اولف به امر صلح

در دام آهنین و پر از مکرِ روزگار

قلب عزیزشان

آماج تیرهاست."

گاهی بلای عشق

به انبانِ جانشان

در افتد
 چو آتشی
 رنجی هراسناک
 نشیند به روحشان
 فارغ ز هر علاج
 که بیمار عشق را
 "دارو، طیب نیست."

با این همه ستم
 که به دامان کودک است
 هان ای پدر! ای مامِ مهربان!
 از خویشتن بپرس
 که میل آت در این گذر
 "با این همه بلا و حادثه جویی برای چیست؟"

نفرین بر این دروغ
 که نامش محبت است

نفرین بر این دروغ
 که آنرا برای تو
 ای جان کودکم!
 با خنده ای به لب
 در جام دوستی

تقدیم می کنند

تا تو به طیب دل
 یوغِ بلا و این همه درد و شکنجه را
 هر لحظه دم به دم
 در دشتِ زندگی

به شلاقِ هر "نیاز"

"چو گاوی بری به پیش."

هان ای ابوالعلا!

ای بهترین پدر!

حکیم سخن سرا

که ز الطافِ مهرِ خویش

"نیازردی هیچکس"

و

نکردی چو هر پدر

عمرِ عزیز را

"به دروغی تو مبتلا."

بر تو درود باد

و به هر کس که چون تو این

"گوهرِ معنی گرفت و رفت"

.....

قربان بچه ام،

مادر فدای تو

جان پدر

همه از بهر خویشتن

"در پاسخی برای "نیازِ ضمیرِ خویش"

تکرار می کنند"

دروغی شگرف تر، هرگز ز هیچ کس

اینگونه دردناک

نشنیده ام

به عمر.

امید است که آدمی

ای ابوالعلا حکیم!

"بعد از نهالِ سبزِ پر از بارِ عقل تو"

بعد از پیام بر سرِ گورت که بر پدر

این گونه گفته ای :

"من چون تو ای پدر!

در بند زندگی

در این دامگاهِ غم

ننهادم به جان کس

بر هیچ کودکی

رنجی چنین بزرگ"

ای شاعرِ فلاسفه! ای جاودانِ حکیم!

بشنو کنونِ طنینِ صدایِ ضمیرِ خویش

که پیچیده در زمان

و

هر طفلیِ نامده

در این سرایِ درد

چون می دهد درود

بسوی روان تو

هان ای بشر!

ببین

صاحبدلی اگر

انصاف نیست این

با دیدن تمام ستم های روزگار

و هر سرنوشتِ شوم

که بدتر ز مرگ هاست

در آتش بیفکنی

طفلی ضعیف را.

هرگز و هیچ کس

نیارد در این سرا

خود کودکی دگر

محکوم صد بلا.

و

نیارد بهانه کس:

"که جهان می شود تباه

بدون ولد مرا"

به قصدِ فریب نیز

نگوید هم ابلهی:

"که براه ابوالعلا

جهان می شود تباه"

باشد که هیچکس

"تهمت به نیستی

نبندد حیات را

که دوامِ زمانه را

ز تباهی مرام نیست"

سبزینه‌ی حیات

نیابد گزندِ مرگ

شاید بدون ما

طبیعت بدل شود

زخمی: تنِ اُزن

بیابد نشاط خود

آری

بدون ما

جغدِ غریبِ جنگ

بنام نژاد و رنگ

آیین و دین و کیش

رقم را ز کشته‌ها

نرساند به بیشمار

یقینا بدون ما

نه طفلی به ساحلی
 نه گهواره ای به دشت
 نه هزاران هزار تن
 در کام زلزله
 به سیه چال زور و زر
 در باد حادثات
 قربانی ویا و سنامی نمی شوند

و

دروغی چنین بزرگ
 با آنهمه ستم که به فرزند میرسد
 از مادر
 از پدر
 و آن هم بنام "مهر"
 نماند به جا دگر.

تئاترِ خدای.....

شهرپر اندیشه‌ام پرواز کرد
گفت ای علم فضا را اُستاد¹
پای اسب و رخس فکرم در گل است
دارد آیا هفت طبق آن گونه گون؟
با همه آن "بیشمار استارگان"
ماده‌ی بی روح را بخشیده جان
چون شده از نیست پیدا خود بشر
جان چسان از هیچ یابد تار و پود؟
خالق او کیست اندر این زمان؟
بر پیشیز و ذره‌ای موجود نیست
اینچنین است در حقیقت از قضا
شیر نوشیده ز پستان زمان
هر دو بودند دایه‌اش اندر عمل
سیر کُن با من دمی افلاک را
بُرد تا جایی که گشتم در شگفت
شاد گشتم از نوای و نای او
هر کجا می‌رفت من دنبال او
بر گرفت او هر سره از ناسره
رازها بر من گشود از هر محل
از وجود آب مریخ باره‌ها³
حجم و هم از عُمر و سبیر و برکتش
گرم تر بنمود شرح نقل را
گفت این است آخرین مأوای ماه
در همین حفره بریزد بار غم
زانکه می‌دانست او اندازه را

تا ضمیرم جستجو آغاز کرد
دست اندر دستِ ویکتوری نهاد
نیش چندین جستجویم در دل است
چیست رازِ آسمانِ نیلگون؟
کهکشانِ راهِ شیری، چیست آن
کیست آن کو آفریده این جهان
نیستی، بوده است حاکم خود اگر
از عدم کی نطفه می‌بندد وجود
گر خدایی خلق کرده این جهان
بی زمان و لامکان امکان زیست
گفت دانشمند دانای فضا
بوده هستی از قدیم و این جهان
با مکان پیوسته بوده از ازل
خیز و سرکش ساغر ادراک را
جست و با افکار خود دستم گرفت
شمس شد او، من چو مولانای او
بود مولانا و من اقبال² او
گشت او باب و مَنَش چون طاهره
بر شدیم آن گه ز مریخ و زُحل
گفت از میلیاردها سیاره‌ها
گفت از خورشید و نور و سرعتش
هی نمود آخر سمندِ عقل را
تا به پای حفره ای آمد سیاه⁴
با دلی پر خون نهایت خور هم⁵
ذره ذره می‌گشود دروازه را

آنچه می‌گنجید اندر وهم من
 گردش افلاک و این گردون سپهر
 در سما و هستی و هم بر زمین
 آنکه آلود او بشر از کین ها
 دنده‌اش بشکافت و دادش درد را
 کار دیوان کرد و خلقی در به در
 کینه ها بر نسل او سرفصل داد
 مادر نیرنگ را ایجاد کرد
 با دم شیطان و آن مار عجیب
 در غمستانی سیه آواره کرد
 هر که باور داردش دیوانه است
 در شب صحرا ییان باستان
 بیش از این در آفرینش قد نداد
 از کجا نشأت گرفته، ای حکیم؟
 دید علم است آنکه دارد رهنمود
 گفت از خالق بگو رأی تو چیست؟
 آفرید اندر جهان این بزم را
 می‌کنی باور که گردد ناشفیق؟
 حیل‌ی شیطان، عدو و خصم را؟
 در بشر اندازد او این ولوله؟
 تا نفس گیرند از فرزندگان
 تا بگیرد امتحان بندگان
 رنجه دارد هر دل دل‌داده را

مانده از اعراب جاهل، سامیان
 قصه‌ی تلخ و بد و پر غصه‌ای
 خوش تئاتری کرده برپا در جهان
 جمله‌ی بازیگران بی اختیار

ز آفرینش گفت قدر فهم من
 گفت این نظم دقیق ماه و مهر
 جملگی را خالق باشد یقین
 لیک او نیست آن خدای دین ها
 آنکه آستن نمود او مرد را
 دخت را بنمود همسر بر پدر
 در دل هاییل شوق قتل داد
 آفرید ابلیس و آن بیداد کرد
 دام گسترد و خود آنکه با فریب
 آدم و هوای را بیچاره کرد
 خالق جانان! چنین افسانه است
 بچگانه قصه ایست این داستان
 فکرت چندی شبان بیسواد
 گفتمش استاد! این نظم عظیم
 گفت سربست اینکه می باید کشود
 اندکی استاده در من بنگریست
 آنکه او نیکو سرشت این نظم را
 خالق با آن چنان نظم دقیق
 بر بشر پی افکند او رزم را
 آفریند مرگ و سیل و زلزله؟
 حکم بخشد بر دد و دیوانگان
 ظلم بارد بر بساط زندگان؟
 بنده سازد هر تن آزاده را

گفتمش هان! خالق با این نشان
 او ز تنهایی نوشته قصه‌ای
 تا ز تنهایی در آید یک زمان
 کارگردان گشته خود در حین کار

هر چه او گفته به حرفش خم شده
 سیکس باشد در میان اهل عشق
 کرده حوّا را بریزیت باردش
 دردها بر دارد از تنهایی‌اش
 فیلم‌هایی رنگی از نیرنگها
 هالیوودش گشته هم آن کربلا
 زینب‌آش سُفیا لورن در صحنه‌ها
 زد به طبل جنگ هر جا گرم تر
 آن جهانسوزِ بلا انگیز را
 آتش اندر خیمه‌ی عالم زند
 برگزید از قوم اعرابی خرفت
 هر قلم بشکست و لبها را بدوخت
 چهره‌ی انسان نماید روسیاه
 تا کند تاریخی آن کشتار را
 شرح این کارش نیاید مختصر
 برد با این کینه در گودال‌ها
 شرقیان را برد مشرق کرد غرق
 تا نماند از پروتستان چریک
 سّیان را زهر اندر سینه کرد
 زندگان را دل ز غم پُر خون نمود
 کوجه‌ها از خون همه جیحون نمود
 طالبانسی‌ها و هم القاعده
 تا بنامش سر بی‌زند آشکار
 امن و آسایش نماند در مزار
 داستانی تلخ و پر از غصّه‌ای
 می‌زند هر دم ز شادی هر دو کف
 رو به خلقت کرده می‌گوید بلند:
 گشته‌ام مرهون ابراهیمیان

قه‌رمان قصّه اش آدم شده
 تا نباشد قصّه‌اش خالی ز عشق
 تا برد از هر تماشاچیش هُش
 چاره‌ای تا سازد از بیکاریش
 داستانهایی نوشت از جنگها
 مونتگمری شد حسین‌اش در بلا
 جان وین عباس و دیگر شه‌نه‌ها
 تا شود هر روز، او سرگرمتر
 داد شمشیر ستم چنگیز را
 تا جهانی را به ماتم افکند
 زن پرستی ضد زن خامی شگفت
 کشور اهرام و جام جم بسوخت
 عالمی را تا بگرداند تباه
 داد شوکت هیتلر غدار را
 زهر کین دین چنان زد بر بشر
 کُرد و فارس و هم عرب را سالها
 لشکر جنگ صلیبی برد شرق
 داده گه فرمان قتل کاتولیک
 شیعیان را از درون پر کینه کرد
 بصره و بغداد را داغون نمود
 شهرهای سبز را هامون نمود
 ساخت عشاقی عجب بی قاعده
 داد بر ایشان سلاح مرگبار
 خون شود جاری به کابل قندهار
 ساخت فیلمی این چنین از قصّه‌ای
 در تماشایش کنون اندر نجف
 ای که خوش افتاده‌اید اندر کمند
 هر چه کردم خوب یا بد ز این میان

خوش به سازم هر زمان رقصیده‌اند
 به از این کس گوهر معنی نسفت
 بر سر بازار بشکن شیشه را
 دست خود پر دیدم از گنج و گهر
 باغ رضوان و بهشت و بوستان
 آفرین گفتم به آنان بار بار
 مرحبا بر عقل ابراهیمیان
 آن تئاتر زنده‌ی صحراییان
 راز هستی را ز فکر انجمن
 بر حقیقت جوهرت دارد نظر
 عالمی فرزانه گر این بزم را
 قطع گردد در دمی از مرد و زن
 ننگ عالم گشته، ای صاحب‌دلان
 بهر حیوان گشته گر این کار ننگ
 بر خمینی خرفت اندر زمان
 بر سر مردم بیارد ننگ را
 آن دقیق کاردان هر قضا
 بهر خلخالی وزاند دُرفشان
 زهر ریزد او به کام دشمنان
 دامنش آلوده گرداند به ننگ
 در سیه‌چالی به جرم باورش
 از نفس گیرد به شلاقِ ستم
 می‌دهد حکم امیری در جهان؟
 بشکند تن زیر صد درد و تبی
 جان ستاند مادر و فرزند را
 خشم و کینه، قهر و زور و جاه و نام
 گر نباشد ریگی اندر پا و کفش
 چون بدون رأی من آرد مرا؟

گفته‌ام هر نیک و بد بشنیده‌اند
 این شنید استاد، آنگه شاد گفت
 خیز و هی کن توسن اندیشه را
 باز گردیدم چو من از این سفر
 خنده‌ام آمد بسی ز آن داستان
 قصه‌ی شیطان و آدم، دام و مار
 با خدایی این چنین اندر میان
 بعد از این فیلم خدای سامیان
 گوش کن ای آنکه می‌جویی چو من
 نکته‌هایی گویمت چون دُر اگر
 صانعی باشد اگر این نظم را
 کی روا دارد که دستی از بدن
 سنگ و چوب و تازیانه بر ددان
 چون زند او بر سر عشاق سنگ
 کی ببخشد حکم را آن مهربان
 تا بگوید کوس و طبل جنگ را
 خالق این نظم موجود فضا
 کی نصیب زندگی را در جهان
 تا بریزد خون سدها نوجوان
 دختر در بند را گیرد به چنگ
 کودک نوزاد را با مادرش
 بیگناهان را بسازد متهم
 لاجوردیهای قاتل را چسان^۶
 تا که یوسف‌های زندان را شبی
 منفجر سازد به یکدم بند را
 ناتوانان راست منطق انتقام
 مهربانان را چه با داغ و درفش
 خالقی باشد اگر عدلی وی را

می‌دهی بر خالقت حقِ وتو؟
می‌پذیری تا دهم من بر تو جان؟
زین گذر بنشانمت اندر ظفر؟
پا نهی ز آغاز با خونِ جگر
پیچی و مادر نداند چاره‌آت؟
دردِ کذب و گاه تلخ صدق را؟
تا بگرید هم به حالت آسمان؟
پیکرت هر درد را چون سُرْمه‌دان؟
لرزه بر اندام و سوزشهای تب؟
التماس مرگ داری هر زمان؟
آنکه نامش هست رحمان الرَّحیم
زندگی بخشم به صد رنج و مِحَن
کار باید کرد خود با جان و دل
می‌کند در فصل سرمایت شکار
یا که دستت را ببُرد حکمِ شرع
گاه گریان، بلکه هم از دست زن
مفلس و دیوانه گردی خوار و زار
در سیه‌چالی برنَدت همچو گور
هیچ آن هم برنَدارد مشکلی
یا شب و روزت تباه آن و این
آن دقیقِ تیزبینِ کاردان
با همه آن رنجهای و مشکلات
بی صلاح و رأی من بر زندگی
تا به رنج دهر گردد مبتلا
طفل را کی دایه گرداند غریق؟
عادلی با عدل و داد بیکران
از رَه مِهَر و کَرَم با نَرْمشی
چیست رأیت از تو گر خواهم نظر؟

چون نمی‌پرسد ز من آیا که تو
چون ز آغازم نمی‌پرسد که هان
زندگانی بخشمت اندر خطر
شیر را با گریه نوشی هر سحر؟
بی زبان از درد در گهواره‌آت
در جوانی حسرت صد عشق را
می‌نهم در جان شیدایت چنان
وقت پیری شاه اگر باشی بدان
وحشت مرگت دهد هر نیمه شب
گاه دردت می‌فشارت آنچنان
آری ای جان! خالقی عادل، حکیم
چون نمی‌گوید مرا ز اول که من
تا کشی رخت خود از این آب و گل
کمترین رنج مریضی‌ها سه بار
یا که گردی مبتلا با رنج صرع
یا شوی محزون طفلت در کفن
یا که روزی هم بگیرندت ز کار
یا که شاه و دولتی روزی بزور
صدراعظم هم شوی شاید ولی
یا خلاصت می‌کند تیری ز کین
باری آن خَلّاقِ خوبِ مهربان
او چگونه با همه این معضلات
از طریق جبر و با یکدندگی
می‌دهد جانم به گرداب بلا
نه، یقینم نیست این گونه رفیق
خالقی آن سان دقیق و مهربان
بود اگر میکرد از من پُرسشی
رو به من میکرد و می‌گفت ای پسر!

در جهانی این چنین شادت کنم؟
 گاه در فلوجه گاهی کربلا⁷
 شکر خواهم با همه این باز هم؟
 هست اگر بحثی میان او و ما
 بودم آزاد و بخود صاحب نظر؟
 گریه اش ز آغاز تا درماندگیست؟
 برگزینم گریه در این کارزار؟
 کی دلم می‌گشت راضی به اختیار
 رخت بندم در سرابی مرگبار
 این چنین هرگز نگرده ناشفیع
 قادری عادل اگر این بزم را
 مذهبش مهر است و آیین مهربان
 در کتاب او نمی‌گیرد مقام
 عاشق رنگ است و زیبایی بسی
 نور را از ابر تیره بر کشد
 تا که زیاتر ببیند هر نگاه
 میل او بر بوستان و گلشن است
 چون کشد بر مه‌جبینان پرده‌ها؟
 پاک بینی خوشدل و روشن‌گر است
 در یقینم سخت می‌آید به خشم
 بوده شیطان ساده‌ای چون کودکان
 دست شیطان بسته ملأ، ای عزیز!
 روسیاهی می‌برد ز ایشان پناه
 شب به خواب ناز می‌گیرند بوس
 حجره‌های درس طلبم گواه
 این جماعت را نباشد بند و قید
 آفرین بر فکر بکرش آفرین
 آفرین بر کیش ابراهیمیان

می‌شوی رازی که ایجادت کنم؟
 بخشمت عمری بس اندک در بلا
 گریه‌اش آغاز و پایانش به غم
 حال می‌پرسم ز وجدان شما
 من چه سان می‌دادمش پاسخ اگر
 با چنین طرحی که نامش زندگیست
 با دلی آکنده از غم رنجبار
 آخرین دم با دو چشم اشکبار
 حسرتم در جان و با حالی نزار
 نه، یقینم خالقی آسان دقیق
 باشد از خود خالقی این نظم را
 مهربانی مهربان است مهربان
 سنگسار و قطع دست و انتقام
 هست اگر معمار این عالم کسی
 غنچه را از پرده‌ی گل در کشد
 می‌دهد صد جلوه اندر قُرس ماه
 آفتابش خود دلیلی روشن است
 کی ز آزاده بسازد برده‌ها
 این جهان را عادل‌گر داور است
 از سیاه‌پوشان چرکین ریش و پشم
 دیده‌ام در جمع این اهریمنان
 داستان اشتر و آن مرد هیز
 ز این جماعت زندگی گشته سیاه
 نوجوان کور را همچون عروس
 طالبان را شد شرف ز ایشان تباه
 وه چه خوش گفته است زاکانی عبید
 گر خدا آن است و قصه این چنین
 گفته خوش افسانه‌ای بر سامیان

خالقی می‌باید اینک در میان
 تلخ باشد زندگی بر عاقلان
 بین که کرده خلق، خَلّاقی چسان؟
 می‌زند گُل‌خنده‌هایی شادمان
 بر بشر جز شر نزاده عزم او
 عکسها از قتل ملیونها بشر
 صد هزاران مرد و زن در ولوله
 زیر فقر، اندر مریضی مبتلا
 تشنه می‌میرند و از مالاریا
 بی طیب و دارو از رنج فراق
 جان دهند از این ستم‌ها نیمه‌شب
 کودکان را چیست این رنج و مِحَن؟
 بشکنم هر حکم و قول و تشت او
 جاهلم من نشکنم گر بزم او
 در تماشایش نشسته شاهوار
 از پریز حيله می‌آرم برون
 ز آن فساد قصّه‌ی رندانه‌اش
 مبتلا سازم دلش در صد بلا
 می‌نشینم ساعتی در گفتگو
 می‌کنم از حيله‌هایش جستجو
 می‌زنم بر زخم جانش چند نیش
 تا شود چون سید علی بی آبرو⁹

خلق بی اندیشه را حقًا چنان
 تا جهان باشد بدست جاهلان
 جاهلی با جهل خود اندر جهان
 بلبشویی کرده برپا خوش در آن
 من چه گویم از نظام و نظم او
 هر کجا از جنگ می‌آید خبر
 بر سر سیلابها و زلزله
 کودکان بی گنه در آنگولا
 مردمی بیچاره در سومالییا
 طفلکان بیشماری در عراق
 روزها در مرگ و هزیان اند و تب
 گر گنه‌کار است آدم یا که من؟
 با چنین کردارِ شوم و زشت او
 با چنین ظلم و کنشت نظم او
 عالمی را کرده فیلمی خنده‌دار
 برق فیلم سینمایش را کنون
 تا بخود آید از آن افسانه‌اش
 می‌کنم راز درونش برملا
 می‌روم در جایگاهش رو به رو
 وانگهی مثل هدایت مو به مو⁸
 چونکه شد محکومِ کردِ زار خویش
 می‌نهم عمّامه‌ای زان پس بر او

پیرامون تئاتر

- 1
پروفسور ابراهیم ویکتوری، نویسنده کتاب شگفتیهای جهان.
- 2
مولانا اقبال لاهوری، فیلسوف مشرق زمین که در ابتدا مسلمان بود و سپس با پیش کشیدن "خیر و شر" در ذات خدای ابراهیمیان، ماتریالیست شده، از فلسفه دینی کناره گرفت. او در شعر و عرفان، خود را مرید مولانای رومی می داند. در فلسفه، کتاب مشهور "فلسفه در ایران" را نوشته که دکتر امیر حسین آریانپور آنرا به پارسی ترجمه نموده است.
- اقبال، دارای دو دیوان شعر فارسی و اُردو است. او طاهره قره‌العین را هم مقام با مولانای رومی دانسته و آن "دو را" رهبر کشف رموز قلمداد نموده، مانند دانتته همراه با آن دو، در آسمانها به کشف اسرار پرداخته است.
- 3
تئوری علمی وجود آب در 11 متری کره مریخ، که مسئول آن یک پروفسور پنجاه ساله ایرانی بنام فیروز نادری بوده است.
- 4
حفره‌ی سیاه: تئوری انشتین که ماه و خورشید پس از پنج میلیون سال دیگر در حفره‌ی سیاه فرو خواهند رفت. این تئوری اکنون توسط ناسا تایید شده است.
- 5
خور، محفف خورشید است.
- 6
لاجوردی: جلّاد مشهور امنیتی رژیم خمینی در زندانهای ملّا، که توسط مجاهدین خلق ترور شد، خلخالی نیز جلاد اعدامهای سیاسیون ایران و کردستان است، که زندانی‌ها را به صف کرده میگفت: اولی نه، سومی، هشمی نه، نهمی. یا بیستمین نفر را تیر باران کنید.
- 7
فلّوجه، یکی از شهرهای عراق است که آمریکایی‌ها برای برداشتن صدام از قدرت، مردم آن شهر را کشتار عمومی نمودند.
- 8
کتاب طنز "افسانه آفرینش" بزرگمرد صادق هدایت است.
- 9
ملّا سیدعلی، نماینده الله در حکومت ملّایان ایران.

جنبش بزرگ سبز و موسوی

ای موسوی! موسا شو و بگذر از این بحرِ ستم
 که اینک فقیه شهر ما نمرود و فرعون است هم
 رو دل به دریا زن که دل، اینک ید بیضای توست
 بشکاف این بحر ستم، چون دست حق بالای توست
 بنگر چسان بگشوده شد دروازه‌ی عزّ و شرف
 هشدار که این گوهر تو را، آسان نیامد خود به کف
 شاهین شو و شهپر گشا بر صید آزادی که آن
 ره بر گشاده می‌رسد در گلشن ما پر زنان
 شد آب جوی رأی اگر از حیل‌های ملاً پلید
 بنگر چسان بشکسته شد در قفل دینش هر کلید
 مذهب بشد چون کشک و دین، همچون بهای آبدوغ
 از بس که ملاً و فقیه، گفتند بر مردم دروغ
 اینک ندایی میرسد سبز و خروشان از "ندا":
 شادم که جان کردم کنون از بهر آزادی فدا
 شرم است اگر خلقی شود در بند مُلّایی گدا
 خلقی چنین شرم‌منده را هرگز نمی‌بخشد خدا
 ای راست و چپ! از عقده‌ها، باید گذشت از کینه‌ها
 نفرت ز دل‌ها برد و مهر، افشاند اندر سینه‌ها
 و نه دوباره دیوِ شب در جمعه‌ای خونین دگر
 خُرناسه‌ای بر می‌کشد، خلقی کند خونین جگر
 همدل شوید و همنفس در بردن این جانیان
 با وحدت از جا بر کنید، بند از تن زندانیان
 سهراب‌ها را تا به کی در خون نشانند تا به کی
 رودابه‌ها را داغ دل در گریه دیدن تا به کی
 ای خلق! این دم موسوی، موسای دورانِ شماس

از بهر آزادی کنون، هم عهد و پیمان شماست
 باشد که تا با کاروان، منزل به منزل طی کند
 در باغ رفراندم سپس انگور ما را می کند
 پیر و جوان! باید کنون از خانه‌ها بیرون شدن
 تا خصم را از خوف جان صد لوزه افتد در بدن
 ای خلق‌های این دیار، همدل شوید و هم نفس
 خواهید اگر اینک رها گردید از بند و قفس
 ای موسوی! در هر قدم، با خلق اگر باشی بدان
 حق با تو هر دم می‌زند شمشیر و خنجر بر بدان
 سرو "دموکراسی" اگر، سرسبز می‌خواهی، ببین!
 مانند میران! بایدت "رویند سبزی" بر جبین

در سوگ منتظری

بیایید مردم! تماشا کنید
 نشاید که این گفته حاشا کنید
 که موسا ز اسطوره آمد برون
 به ظاهر هم او بود و هم از درون
 به فرعون ملعون ندا داده گفت
 چسان ظلمت و نور گردند جفت؟!
 خلافت به کشتار در کیش تُست
 ردای ستم لایق ریش تست
 مرا دین حق باید و مهر خلق
 تو را آن امامت سزاوار و دلخ
 اگر چند "نه" گفتنم نفی جان
 شود باز گویم، نگویم که هان
 به "نه" گفتن تند موسایی‌ام
 به گفتار و کردار انسانی‌ام
 کشم پرده از چهرِ فرعونیت
 کنم برملا قهرِ فرعونیت
 نمودم خطای ولایت اگر
 مصون از خطا نیست نوع بشر
 خطا را بشستم من از اعتراف
 که این بود خود بهترین اعتکاف
 نباشد پناهی بجز مهرِ خلق
 نماند به کس تخت و این تاج و دلخ
 منم اینک آن، موسی حق منم
 که پرده ز فرعونها برکنم
 به هویی که تیرش ز نفی و نی است

به آهی که سوزش ز نایِ نی است
بسوزانم آرگِ ستمگر همه
بیارم بخلق اندر آن همه
که آزاد گردند حتی ز دین
ندارند اگر خود به کیشی یقین
بدین گفته آیین خود آب داد
دل اهل دین صد تب و تاب داد
در آزادگی زیست و رفت از جهان
به سوگش نشسته زمین و زمان

آرزوی مرگ

هان ای فقیه شهر!
 شیادِ دین و دهر!
 گیرم ز ترس محکمه
 و از بیم رأی خلق
 ز تشییعِ نحسِ خویش
 رضایت دهی به مرگ
 فردا چه می کنی؟
 که ز گورت در آورند و
 به شادی

کیشان کیشان
 در شهر و کوچه ها
 با های و هوی خلق

تف بر جنازه‌ی شومت بیفکنند؟

تف بر تو باد
 با آن همه زنجیره های قتل
 از باوه‌گانِ ما

نه، نه، نمیر شیخ!
 مکن آرزوی مرگ
 که ماراست گفتگوی و

سخن های بیشمار

با تو
 غلامِ جهل!
 در جایگاه داد.

بنگر! به مادرانِ سیه پوشِ داغدار

بنگر! به کودکانِ در صفِ سنگینِ انتظار
 آری، نمیر شیخ!
 مکن آرزوی مرگ
 باشد که آنهمه چشمان منتظر
 به دامت در افکنند

در جایگاهِ داد

تا بشنوند آنهمه خود

از زبان تو

"که چه کردی به جانشان؟!"

نه، نه، نمیر شیخ!

که عمر من از تو باد

که ما را نیاز توست

در آن رستخیزِ گرم

عمرت چو خضر باد! -

اندر عذابِ آتشِ سوزانِ کردِ خویش

این آرزوی ماست

.....

"نه، نه

گریز نیست تو را ای فقیه دین!

در تخته نردِ کرده‌ی شومِ سیاهِ خود

از این سرنوشت تلخ"

نه، نه،

مکن چنین و

مکن آرزوی مرگ

به تشییعِ پر کرامتِ نَعشِ اتِ میند دل

که آنهم جهنمی است

گیرم چنین شود - که

به تشییعِ بر شوی

فردا چه می کنی
 که ز گورت در آورند و
 به خشمی کشان کشان
 به خیابان و کوچه ها
 به هر برزنی ز شهر
 به تماشا برند تو را؟

ای وای، وای، وای!
 آنجا ببین بلند!
 که ز هر بام، کودکان
 تف بر جنازه‌ی شومت می افکنند
 آنسو نگاه کن!
 بالای هر منار، بر نرده های شهر!
 بر تیرِ هر چراغ
 پدر کشتگان همه
 با خشم و انزجار
 فریاد می کنند:
 "تف بر تو باد شیخ! تف بر جنازه ات"
 "نه، نه"

مکن چنین و
 رها کن امید مرگ
 که هیچ ات گریز نیست
 از این سرنوشت شوم"
 عمرت چو خضر باد
 که مارا نیاز توست
 در جایگاه داد.

فرمان طاهره

پیشکش به: رهبران دستگیر شده‌ی بهایی در سال 2008

بوران ظلم بود و
ستم‌های بی‌شمار
سیاهی بسان شب
همه افکنده پرده‌ها
توفان جور بود و
رعیت

حقیر و خوار
شکایت ز ظلم نیز - به سلطان
گناه و جرم...

تاریک و تار چهره‌ی تابانِ زندگی.
در بندِ قهر بود
سیاوشِ راه عشق

عاجز تمام خلق
رنجِ سکوت
در دل هر کس گران چو کوه
اندر میان آنهمه گردابِ داغ و درد
از لابلای آن همه دود و غبار و گرد
گردآفریدگونه

سواری دگر رسید
پا در رکاب همت و
"دل در امید صبح"
چشمش به چشم خلق
خنجر نهاده بر سر ترس و

سکوتِ شب

ره بر گشوده - به یاران خطاب کرد:

"اهلا عاشقان راه!"

ای رهروانِ صفا کیشِ بیقرار!

تا می تپد به قلعه‌ی چهریق

قلب باب

نرفته سرش به دار

تا هست

عطر و بویِ دل انگیزِ این بهار

آتش در افکنیم

به انبار ارتجاع

که هستی ز هر طرف

"همه بو گرفته، بو"

خیزید و این ندا، این بانگ سر دهید:

که دیگر نمیتوان

"زیبا دیارِ مهر

ستم خانه ای نمود و

خرافات لانه ای"

دیگر نمی شود

نه که انسان

سگی کنون

با سنگ کُشت

یا دست و پا برید.

بر پا شوید

تا که شبستان جهل را

هر پرده بردریم

باشد که قصرِ ذهن

مُنوّر شود ز نور.

با این مراد و مقصد عالی

بسان ماه

روان شد به جایگاه

چادر ز خود گرفت و

نقاب از رُخش گشود

"مهتاب شد بَدَشت" و

به شوری خجسته گفت:

"این دین و دفتر و دستار و دستکَش

در آتش بیفکنید"

که از این زمان و پس

به هر کس حرام باد:

"حجّ و نماز و روزه و

ملّایی هر حدیث."

خیزید و از

"طویلہی اوہام بر جہید!

عادات بو گرفته

در آتش رها کنید"

ایّام

"نو شده است و جهان نو

مُراد نیز

آیین دگر کنید و

خیالی دگر بسر"

که:

به شہراہِ ہر مقاصد نو

شہسوارِ نو

"چون من قلندری

نه عمّامه نه ردا

نه چادر نه برقه ای

برابر حقوقِ مرد"

"چون من قلندری

که ز غوغایِ شور و عشق

سپاهی ز شهر زنج

ز زن ها در افکند

به جدالِ سکندری"

چون من قلندری

"که ز بهر کلام نو

در کوچه کوچه‌ی این شهر و، کو به کو

در کوه و دشت و ساحل و دریا و، جو به جو

نوشد شراب عشق به هر دم، سیو سیو

در چهره چهره‌ی هر دیده، رو به رو

آرد نگاه مهر،

به تغییرِ تو به تو"

چون من قلندری

"که ز بهر جهان نو

شاهان کشد به زیر و

کتابِ فقیهِ دین"

دنیای ما دنیای ما

جان و تن و رویای ما	دنیای ما دنیای ما
آن طوطی گویای ما	در بوستانِ زندگی
امروز و هم فردایِ ما	روشن از او شد هر دم
بر هر یک از اعضای ما	شیرین تر از دنیا شده
پر کرده خوش صهبای ما	دیدار باران سای او
رخشنده در شبهای ما	چون ماه تابانِ جهان
آن سرو بی همتای ما	فردا که قامت می‌کشد
گردد ابولاغلی ما	در نسل زنهای جهان
بینای نابینای ما	مهرش بطفلان همچو آن
فخریست بر بالای ما	اندیشه‌ی نازایی‌اش
بر کودکان، رعناي ما	رنجی نمی‌دارد روا
در آتش غم‌های ما	تا خود نیفتد ز این ستم
دردانه‌ی یکتای ما	"مادر نمی‌خواهد شدن
نوباوه‌ی زیبای ما	ز این گفته خرسند ار شود
خوش گفته خود جاجای ما	می‌گوید از شادی عجب
این گفته‌ی بیجای ما	ور نه ببخشد از کرم

نوهان کوچولو

این آرزویم بود جان! مادر نزیاید خود تو را
تا رنجش جان و دلت هرگز نسوزاند مرا
رویای دنیا بوده‌ای نوهان که دنیا آمدی
عالم به کامت باد خوش اکنون که دنیا آمدی
در بوستانِ زندگی چون گل بروی نازنین
می‌تابد اندر چهره‌ات بختِ بلندی بر جبین
خورشید اقبالِ نگر "سالم" ز مادر زاده‌ای
میگوید این "یمن ظفر" فردا به رزم آماده‌ای
"جنگیست" میدانِ جهان "آمادگی" میبایدت
در فتح "هر یک سنگرش" شایستگی میبایدت
در نوجوانی "صد جنون" سازند اندر ره پُلی
باید که از آن بگذرد "دیوانه و هر عاقلی"
جستی اگر سالم از آن، خود رستمی ای پهلوان
صد آفرین میگویدت، هر پیر و بُرنا و جوان
"حکمت" سلاح این ره و آن هم ز "رنج" آید بدست
افتاده ز این پُل هر کسی که اندر جوانی بوده مست
رویای مایی نازنین! اسب خرد را سنج کن
از کوره‌ی سوزان رنج خُرجین خود پُر گنج کن
گنجی بدست آر ای پسر که اندر حیاتِ روزگار
هر چند اگر بارَد بلا مانند در عالم یادگار
کانی چنین خواهی اگر، هر لحظه را چون دُرّ بدان
در مکتب "نیکان" نشین بگریز هر دم از "بدان"
شاگرد "طوسی" شو گهی در حلقه‌ی "سعدی" دمی
"خیام و حافظ" گیر و هم با "مولوی" کن همدمی
رو "بوالعلی" مِهَر شو "کم کن ز رنج" کودکان

"ظلم" است بی "رای" کسی آوردنش اندر جهان
 بر "بی زبانان" مِهَر ورز "دَرَنده خوبی" خوب نیست
 "گرگی" به حیوانان مکن در دستشان چون چوب نیست
 قلبی که هر دم می‌تپد در سینه‌ای زخمی مکن
 صیّاد آهوئی مشو زنه‌ار! بیرحمی مکن
 شب تا سحر با سُفلگان در شب نشینی سر مکن
 خنجر به عمر خود مزن برباد این گوهر مکن
 راه "آرسطو" گیر و از "منطق" بنا کن فکر را
 با علمِ "استدلال" زن آتش "دعا و ذکر" را
 "اسپینوزای" دهر شو دَرِ ده "رساله" راه را
 چون مارکس بنما بعد از آن فرقی ره از هر چاه را
 "رازی" شو ای نوباه‌ام! نابود کن هر یاه را
 تا از تو بشناسد جهان از "مَند تا میرجاوه" را
 بیرون پرید از "کمبریج" اقبال و شد مولانه‌ای
 شاهین شو و شهپر گشا دَرِ ده چو او جولانه‌ای
 شمعی ز جان افروز جان! بر خوانِ هر کاشانه‌ای
 تا که از شعاع نور آن هر دل شود پروانه‌ای
 فاضل شو و از باغ شعر، شاعر چو گل خانی بیار
 یا چون بزنجو گام زن مردانه کرداری بیار
 از اشک اشکان¹ قطره‌ای در چشمه‌ی جانت فشان
 وانگه بنه در هر دلی از خویشان چون او نشان
 غافل مشو از کاروان یک لحظه هم اندر سفر
 تا همچو میران در خطر هرگز نیفتی ای پسر

¹ شهید ابراهیم اشکانی.

امسال¹

فَالِ مِنْ أَنْ فَاَلِ شُود	شاید امسال شود
يَكْسِرُهُ جَنْجَالِ شُود	در قُم و تهران همه جا
هَمْدَمِ اِقْبَالِ شُود	بختِ نگون گشته‌ی ما
رُستَمِ و یا زَالِ شُود	مهرنهادی ز وطن
در تَبِ خُودِ چَالِ شُود	دیوِ شب از هیبت او
خَرَمِ و خوشحالِ شُود	مملکت و مَلتِ جَم
دل پُر از آمَالِ شُود	گوهر مقصود رسد
لِیه شده پامالِ شُود	باز سرِ شیخک دین
رهبِرِ دَجَالِ شُود	منطقِ مَلّایی او
سال همان سالِ شُود	خواهش دل گُل کُند و
سَرخَرِ و رَمَالِ شُود	سید و مَلّا همه جا
رهنِزِ و حَمَالِ شُود	مفتی دین خوارتر از
دَگَهِی بَقَالِ شُود	مسجد زرگنبدیش
در همه احوالِ شُود	مَلتِی آزاد ز غم
همدلِ امسالِ شُود	خواهد اگر جان و دلی
صاحب صد بالِ شُود	گوهر جان و نفسش
واردِ امسالِ شُود	خنده زنان در زند و
گشته و خود لالِ شُود.	عاشق صد صحنِ سخن

¹امسال؛ روم/ خانه ای پالتاکی بود که آرزو می کرد امسال، آخرین سال حکومت ملایان باشد.

کلاش، صلح و طبیعت¹

صدایِ رود و هوایِ معطرِ چترال
 مرا به یادِ وطن دارد و هوایِ شمال
 جلالِ صلح و صفایِ کلاش فریادیست
 ز درّه‌های طبیعتِ علیه‌ی جنگ و جدال

¹ کلاش، قومی است مویور و چشم آبی که در چترال پاکستان زندگی میکند. می‌گویند، اسکندر مقدونی که برای دست یافتن به هندوستان از این راه گذر نموده است، گروهی اندک از آن لشکر در همین پیرامون می‌ماند. این مردم هنوز دارای آیین نیاکانی خویشند و به شیوه بسیار کهن که هنوز به زمینداری نرسیده‌اند، می‌زیند. تا سال 1984 میلادی که من از آنجا دیدن نمودم، تنها یک جوان دیپلمه داشتند. زیستگاه آنان را "چترال" مینامند که مانند شمال ایران سرسبز و پر از آب است، اما برف خیز است و در مرداد ماه هم، ماشینها از گردنه‌هایی میگذرند که برفی اند و رودخانه آن از آب شدن برفها جاریست. این سرزمین بسیار رنگی و زیبا، در میان پاکستان و افغانستان است و جایی برای توریستهای جهانی است. من، سال 1983 با رفیقی پارسی زبان که با دوست دختر سوئدیش بود به آنجا رفتم. وجود مجاهدان جیره خوار آمریکایی آنجا را ترسناک ساخته بود، اما ناگواری های آن سفر از سر ما گذشت. هوای دلپذیر و زیباییهای آن، با درختان و رود جاری از آب برفی آن، اندیشه ام را بسوی شمال ایران برد و این چهار بندی سروده شد، البته شعر دیگری نیز درباره نابسامانی زندگی آن مردم نیز سروده شد که "جیند جان" بدلالی آنرا از کتاب برداشت.

